

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEGNEK KEGYELMES E.. .DELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Pentken 3 Septemberben. 1790.

A' Világ' közepéröl Bétsböl — de tsak a' mit lehet.

A' Felséges II-dik *Leopold* 2-ſzer 24 óra alatt viſzſza-váratik Bétsbe, minthogy, a' mint érttyük, a' Német Teſt-örzö Seregnek edgyik réſze Szeredán, a' máſik pedig Tsötörtökön *Fránkfurt*-felé indúlt. — Közönséges hir a' nép ſzájában Bétsben, hogy minden órán 7 Députátus Urak fognának Budáról, az ö Felsége haza-érkezésével ide jöni, kik a' Diplomát fognák magokkal el-hozni ö Felségéhez — de mig ezek meg-nem érkeznek, addig bizonyoſt hogy mondhatnunk felöllek. — Az edgyügyü Köz-népnek ſzintén ugy ſzája vagyon, mint a' leg-böltsebb Urnak; ezen edgyiken ſints ſe petsét, ſe lakat; ugyan azért ez ſokkal többet *tsirikkel* mint a' ſiait repittö veréb, noha ſokſzor maga ſem tudja mit belzél. —— Felséges Urunk egy *Koronát* kéſzittet, melyröl azt mondják, hogy 300 egy néhány ezerbe kerülne, és a' mely minden ó-

rán kéſzen-is fogna lenni. — A' dolgoknak tsak ſzinéről és hangjáról itélő köz-nép annyit beſzél ezen ujj Koronáról, hogy egy meſzſzebb látó okos ember nem halgathatja nevetés nélkül — mi pedig tsak azt irhatjúk magunk vélekedésünkből ezen Koronáról, hogy talám ez a' *Toskánába* menő *Ferdinánd* fő Hertzeg Koronája lenne — az idő megmutatja. — Az Anglus útazókból lehet olvasni, hogy Angliában és Frantzia-orſzágban majd minden különös alkalmatoſságra más Korona vagyon, mellyek, kivált Angliában, Milliomokban kerültek; nem tsuda hát valamellyik Fejedelemnek Koronát tsináltatni. Ez az egy, egy kevéſség tsudálatoſabbatskának tettzik elöttem, hogy Angliában ezen drága Koronáknak minden örizö fegyveres Serge tsak egy Vén-aſzſzony; ennél áll a' Koronák ſzobájának kúltsa, és e' ſzokta rendre meg-mutogatni.

Mi egy ſzova bé-vehető pennának tudóſitása után irjuk, hogy ő Felsége minden Europai főbb Udvarokhoz Követeket küldett légyen azon kedves izenettel, hogy ő Felsége Romai Tsáſzárrá váloſztatott, mellyet tudtokra kivánt adni — még pedig az el-küldetett Követek ezek: A' Frantzia Királyhoz Hertzeg *Likhtenſtáin* Károly. — Londonba H. *Firſtenberg*. — Pétersburgba G *Stahremberg*. — Az Oloſz Udvarhoz H. *Svartzenberg*.

Tsudálkozáſsai látjúk, hogy az itt lévő Spanyol Követ Feleségestől edgyütt kéſzül, hogy innen *Spaába* mennyen a' fereböbe. Ezen dolog annál több érzékenységet okoz, mennél bizonyoſabban tudjuk, hogy ſem ő Excellentziája, ſem Felesége nem beteg — nagyobbára pedig azért-is, hogy útnak indúl addig, mig a' *Nápolyi* Vendégek Bétsbe érkeznének, és mig ezen Királlyi házoſság meg esnék — és ha ez a' Spanyol Királynak parantsolatjából talált esni, az okát által nem láthatjuk. Némellyek ugyan azt állitják, hogy a' Követ Ur Hivataljáról le-mondott vólna azért, mivel a' Spanyol Udvar a' Fránkfurti Koronázásra egy más Királlyi Követet rendelt — de igy egyeneſsen Spanyol orſzágba, és nem *Spaába* ment vólna. Az oka tehát bizonytalan.

Budáról ſzóról ſzóra ezeket irják: — „Aug. 21. Ns. *Báts* Vármegyének Korona örző Ns. Banderiumát, *Gömör* Vármegyének N. Banderiuma váltotta-fel; melly Ns. *Gömör* Vármegye' Ns. Banderiumának Tagjai következendők: „ Ennek Vezére Tanátsos és Rendſzerint való V. Iſpány Szathmáry *Király* Miklos Ur. — Fő-Strázsameſtere a' Törvényes Táblának Aſſeſsora *Abaffy* Ur. — Fő-Hadnagyi Rangal Adjutántja, fő Adó-bé vevő *Sturmán* Márton Ur. —— Záſzlótartója, fő Hadnagyi rangal, Törv. Tábl. Aſseſs. Thornallyai Márton. —— A' Band. Káplánnya *Fátzek* Károly. — Strázsamester, Vármegye Földmérője *Kukányi* Márton. Káplárok pedig; kik mind tüzelő fegyverrel vagynak: *Osvárth* Láſzló, *Frenyó* Pál, *Forgon* Mihály, *Oroſzlányi* Joſef, *Lehotzki* Miklos, *Tsiſzár* 'Sigmond. — Az elsö tsoportban Kapitány Boldogházy *Kiss* Károly, rendſz. Notárius. — Al-Hadnagyi rangal: *Csemitzki* Imre, Aſseſsor, *Lubinyi* Lajos, Aſseſsor, *Jékelfaluſy* János, *Mumhárt* Márton All-Szolgabiró, *Farkas* Láſzló, *Lévai* János, *Fáy* Pál, *Gömöry* János V. Not. *'Soldos* Péter, Farkasfalvi *Farkas* Joſef. — A' máſodik Tsoportnál: Kapit. Gr. *Andráſy* Joſef; fő Hadn. Gr. *Andráſy* Leopold. A' *többi*: *Gothárd* András, *Fáy* Sámuel, *Draskotzy* Gábor, *Szalay* Pál, *Királyi* György, *Czikó* György, *Darvas* Gábor, *Kubinyi* György, *Bélik* János, *Maritinſzki* Sándor, *Gerhárd* Tamás, *Gothárd* Károly. Ezeken kivül még egy Commiſsárius, 1 Szállást tsináló, 2 Trombitás, 1 Sipios és egy Kováts.

Az Illiriai Nemzet Gyüléséről, a' Budai Ujjságból. — Tudva vagyon, hogy ő Felsége ezen Illiriai Nemzetnek, a' meg halálozott Kárlovitzi Erſeknek és Metropolitának, 's más Püſpököknek, és némely Polgári Députátuſoknak a' Nemzet nevében az Udvárnál tett közben járáſokra, egy Nemzeti Gyüléſt tartani meg engedte. Reménsége vagyon a' nevezett Ujjság-irónak, hogy ezen Nem-

zeti Gyüléſt illetö némely környül álláſok, kevés idö múlva nem léſznek a' Közönség elött el-titkolva, hanem hiba nélkül, nem ugy, a' mint eddig némellyeknek bal vélekedéſek ſzerint ki-hirlelettek, közönségeſsé fognak tétetödni.

Egy illyen Nemzeti Gyülése ezen Nemzetnek, ſzokott állani közönségesen az Érſeken, és a' Magyar-orſzági 's az hozzá tartozó Tartományok béli 7, Ó-hitü Görög Püſpökökön kivül, 75 Tagokból, mellyek ezen Nemzetnek azon 3 Réſzeiből váloſztatnak, mellyekre ez, hivatala 's egyéb foglalatosság beli Kerületei ſzerint el-vagyon oſztva. A' Papi Rend, (ide értetvén mind a' Világi, mind pedig a' Klaſſromi vagy Szerzetes Papok) ſzokott rendelni 25-töt a' ma a Tagjai közzül: a' Bánátuſi, Tót és Horváth-orſzági 13 Határ Regementek ugyan 25-töt: haſonló képpen a' több Tartomány-beli minden Kerületek, p. o. a' Szabad és Mezö Városok s' Faluk, mellyekben a' nevezett Ó-hitnek ſorſoſi laknak, 25 Députátuſokat váloſztanak réſzekről. A' váloſztásában ezen Deputátuſoknak tekintet vagyon a' népnek ſzámára a' Diæceſiſekben, 's többnyire ugy eſik-meg a' dolog, hogy mindenik fö Pap alatt lévö Kerületnek vagyön juſsa egy Deputátuſt rendelni. A' Püſpök ki ſzokott nevezni, minden illyen fö Papságban egy bizonyos hellyet, az hová minden hellység ſzokott küldeni egy-egy Deputátuſt, kik közzül az váloſztatik a' Gyülésre, voxolás által, a' mellyikre több voxok mennek. Ez elött igy vólt a' ſzokás: de nem régiben meg-határozta ö Felsége, hogy ezen Gyülés ennek utánna 100 Tagokból állyon, és az elö-ſzámláltatott 3 Klaſsis-béli Deputátuſokhoz az Illiriai Nemzet-béli Földes Urak-is magok közzül 25 töt adhaſsanak és a' Gyülésre küldheſsenek. Az utolsó Nemzeti Gyülés tartatott vólt 1769-ben. Egy illyen Gyülés egéſzſzen külömbözik, valamint a' Váloſztó Gyülések öl, mellyek közzül az utolsó 1781-ben tartatott a' meg-hólt *Putnik* Urnak váloſztatása alkal-

ma-

matoſságával, és a' mellyben egy illyen valamely váloſztáſon kivül egyéb nem-is ſzokott véghez menni, ugy egy Synodustól is, a' midőn valamely Püspök váloſztásra, vagy ollyas aproság Ekléſiai fenyitéknek meg-jobbitása iránt való tanátskozásra, a' Püſpökök együve ſzoktanak gyülni. Egy Nemzeti Gyülésnek juſsa vagyon a' Nemzetnek állapottyát a' nékie adatott Privilegiumok iránt meg-visgálni, és valamint az innen ſzármozni ſzokott panaſzokat, ugy a' meg eſett viſzſza éléſek és az ő meg-ſértetett Privilégiumjaik iránt való kivánságaikat, az e' végre mindenkor ki-rendelteténdő Királlyi Biztoſok által, ſegedelem végett az Udvar eleébe terjeſzteni. Ez elött Kárlovitzban tartattanak az illyen Gyüléſek: minthogy pedig nem régiben az Érſek lakó-hellye el-égett, az hellynek ſzük vólta miatt, moſt ott a' Gyülés nem eshetett-meg, hanem *Temesvárra* tétetett által. A' jelen való Gyülésre, melly kezdetét Aug. 26-dikán vette, Királlyi Biztosnak F. M. L. Báró *Smiedfeldet* a' Pétervároradi Vár Komendánsát rendelte ő Felsége.

Buda 28. Aug. — Ezen a' héten majd mindennap Kerület-béli Gyülések tartattak, hol külön hol pedig több Kerületek edgyütt: a' Diplomát kéſzitő Deputátus Urak-is naponként fojtatták a' magok munkájokat. — Ma Orſzág Gyülése tartatott, melly 9 kor vette kezdetét, és 11-edfél órakor el-is végeztetett. A' Bétsből viſzſza érkezett Députátuſok tették-meg a' magok jelentéseket, melly után a' Királynak felelete olvastatott-fel. Meg-határoztatott, hogy ezen irásnak foglalattya ma dél után le diktáltaſsék; mellyet ez ſzerint közelebbről meg-fogunk tudni. Ezen Gyülésben 2 itt útozó Angluſok-is jelen vóltanak.

Oláh

Oláh Orſzág. 14. Aug. — Pruſzſzus Oberſter Gr. *Luſi* 10-dikben érkezett-meg Gr. *Klerfénél*, az honnan ebéd után Viddinbe által kiſértetett. Még 14-dikig ſemmi-is a' fegyver-nyugvásról ki-nem vólt hirdettetve, de ugy gondolták némellyek, hogy nem fog ſokáig haladni. Az Hadi-Kaſsa Krájovába hozatott viſzſza. — A' Törökök 9. Aug. ſzándékoztanak a' *Klerfe* Sergére által ütni: de éſzre vévén, hogy nállunk-is előre való kéſzületek tétettek, otthon maradtak békeſségbe: tsak a' Tsajkáſok között tartott az ágyuzás ſokáig.

Erdély. 19-*dik Aug.* — *Kedves Magyar Kurir!* — „ Minekutánna azon Királlyi Levél, mely által az Orſzág Gyűlésének Kolosvárott lejendő tartása ezen follyó Kiss Aſzſzony Havának 30-dik napján kezdődni hirleltetett, és a' melly által az oda való meg-jelenésre a' Haza főbb Rendgyei köteleztetnek vala, a' Törvényes ſzokás illendősége ſzerint ſzerte el-is küldeztetett vólna; a' tegnapi napon érkezett a' Mélt. Erdéllyi Fő-Igazgató-Tanátshoz, a' Mélt. Gróf Fő-Kormányozó Ur ő Excellentziájától egy ſietve küldött más Levél, melly ſzerint a' fennebb emlitett Hirlelő Levél viſzſza hivattaték, és a' már ki hirlelt Orſzág Gyűlése, arra az időre határoztatik, minekutánna Felséges Urunk meg-fog koronáztatni. Örömmel fogadták ezen ujjonnan érkezett Levelet a' Haza Rendei, azért, hogy ha az Orſzág Gyűlése Sz. *Márton* napja utánra haladna, addig a' Mezei takarmány jó rendileg el-végeződvén, akkor oſztán a' Gazdaság gondjaitól üress elmével tanátskozhatnak a' Haza állapottyáról; holott az előbbeni Hirlelő-Levelet-is éppen ollyan kedves érzékenységgel fogatták vala, a' millyen régólta ohajtatik azon alkalmatoſság, melly Orſzágos dolgainknak köz értelemmel lehető elő-mozditására útat mútat; a' mint hogy minden Nemes Vármegye Székeſség, és Vidék, hogy az Orſzág Gyülésére fel-küldendő Követtyeinek egyet értés

tés által tökélletesíttet útasíttást adhasson külön külön már közönséges Gyüléseket tartott; sőt hogy Nemesi elevenségeket is ki-fejezhessék, Zászló-allyát, (Bandériumat) formálván egyenlő köntösben várják vala a' már ki-hirlelt napot. Némely Nemes Vármegyének és Székeknek Uniformilsát immár a' *Magyar Kurir* közzé tette; Nemes Felső-Fejér Vármegyének pedig ez az Öltözete: Fekete Bársony Csákó, szélles ezüst Poszomántal fellyül-is alól is, fekete Bokréta benne, ezüst vitéz kötés, kék Sellyemmel elegy. Kék mente öt Sor ezüstes Gombokkal, ezüstes lángazásal sujtással, Róka torokkal prémezve, veres bélléssel béllelve. Kék dolmány hasonló készülettel. Övv veres Sellyem ezüstel elegy. Kék Nadrág, ezüst poszomántal sujtással meg hányva. Csizma fekete, ezüst boritással sarkantyuval. Piros Bagaria Loding és tőtés táska, ezüstes Csattal. Ezüstes Kard. Veres Tarsaly, ezüst szélles poszomántal körül varva, rajta a' Magyar Korona, 's a' közepén a' Vármegye neve három betüben F. F. V. Illyen köntöst tsináltatott magának többire az egészsz ezen N. Vármegye Nemessége, hanem a' kiktől talám ki-nem tölt, azok a' Róka-Torok hellyett Bárány börrel prémeztették Mentéjeket, és az ezüst hellyett kék ször készületett varrattak köntösökre. Zászlóját-is ki-kérték ezen N. Vármegye Rendgyei a' Mélt. Fő-Igazgató Tanátstól, és a' Bandérium Igazgatójává ki-nevezték Mélt. *Eperjesi* Josef Urat, a' kinek vitézsége az ezen Háború kezdetén már a' Hirek szárnyain repdes vala, de most mint Fő-Stráza-mester 800 forint Pensio mellett ősi joszágában haza jött. Itt hát jó tanúlt katona a' Komendáns, a' több Tisztek-is ki-neveztettenek ugy mint Kapitányok, a' Fő-Biró *Miske* Imreh Ur, és V. Ispány *Csongrádi* Farkas Ur. Zászló Tartó *Eperjesi* László Ur. 's a' t. — De hát a' Magyar Nemzetnek agyafúrt Irigygyei ezen készületből mit magyaráznak? Ne semmit egyebet a' tiszteletnél, örömnél és a' készségnél, és hogy a' Magyar Nemes ember a' tiszteletet meg-

tud:

tudgya 's meg-is akarja adni. Szükség azonban, hogy a' Nemzet, a' meg eshetõ belsõ zenebonára-is vigyázzon; mert már Ns. Alsó *Fejér* Vármegyében efféle mozgálok vagynak, 's ki-is küldettettek a' Mélt. Fõ-Igazgató Tanátstól ellenek, mint *Investigatorok* Mélt. Conſiliárius *Zejk* Dániel és *Szentpáli* Elek Urak; de itt-is vivének-el a' Martonfalvi tömlötzbe egy csomó Gonoſztévõket, a' kik a' Földes Urak ellen való egyben ſzövetkezésen rajta találtattanak.

A. Belgyium. — *Had. Tör.* 273. *lap.* Egy *Luxemburgból* költ Magyar Levélbõl ezeket olvaſsuk: — „Aug. 3-dikán öſzve gyüjtött *D' Aſpre* Kap. Ur, *Beaulieu* Gen. Kvártélymester Adjutántja, valami 2000-ig való *Limburgi* Paraſztokat, 's velek, és ſzáznál kevesebb rendes Vitézeivel edgyütt, 600 Pártosokon, *Olnénál* fekvõ Táborokban, rajtok ment; azokat meg-ſzalaſztotta, Sátoraikat, fözõ-edénnyeiket, 3 ágyuikat, 's 4 társzekereiket el-foglalta. Innen, *Herve* Várossába indúlt gyõzedelmes Népével, holott is minden harangokat meg-vontak tiſzteletére. Igen magaſztallyák B. *Zay* Húſzár Hadnagy Urat, az *Olnéi* tsatában meg-bizonyitott vitézségéért. Húſzárjaink 2 embert, és 3 lovat veſztettek. — Aug. 6-dikán, *Jalet*, és *Gosne* között (*Huy* Várossától nem igen meſzsze) a' *Vurmzer* Húſzárjai ellen jöttek 3 tsapatban a' Pátrioták. Gróf *Kollonits* Májór Ur hátra vonta magát Húſzárjaival, hogy igy amazokat a' síkra tsalhaſsa, melly megesvén, nekik eſett mindenfelöl, 's belõllök 150-ent réſz-ſzerint öſzve vagdalt, réſz-ſzerint pedig meg-ſebeſitett. A' Kormányozójok is (egy Májor) a' tsata-piatzon maradott. Egy Hadnagy pedig, 6 közemberrel edgyütt, fogságba eſett. — Aug. 8-dikán, *Solieresnél* fekvõ Táborokra rontott 700 Pártosoknak, Gen. *Beaulieu*, 2 Gránátéros Batalionnal, 1 *Ligne* Reg. béli Kompániával, és a' *Vurmzer* Húſzár Oſztállyal: 's az egéſz Tábort, minden bágázsiával, ágyukkal, 's az azokhoz való kéſzületekkel edgyütt el-nyerte. Gróf *Kollonits* Májór Ur több lovat fogott-el 20-ig valónál, Vitéz Húſzárjaival. A' Húſzárok igen gazdag prédát kaptak."

Külsö-orſzági Tudóſitáſok.

Belgium Catholicum. Brüſzſzel. — A' Mekhelni Kárdinális Romába hivattatott, az hol minden órán meg-fog érkezni. — Amaz hires és fö Rendü *Vonk*, kiröl az Olvaſók emlékezhetnek, hogy ez nem a' Belgák Státuſsaival, hanem a' néppel tartván, ezért a' tselekedetéért *Vandernóttól* üldöztetett, 's hogy nagyobb ſzerentsétlenségne érje Frantzia-orſzág felé el ſzaladott, ezen esméretes *Vonkról* már moſt olly hir érkezett, hogy Frantzia-orſzágnak határjainál ſzároz-betegségbe meg-halálozott. — *Vandernót* el-költvén a' Státuſoknak ſok pénzét, már moſt ſzám adásra vonatott; — és-vakarja a' file tövit. — A' többek 's az okoſabbak magok-magokat követtségbe küldötték: *Vanſtrát* Berlinbe, Gr. *Merode* Londonba, Kanonikus *Vanáſpen* pedig *Hágába* mondatnak el-útoztaknak lenni, mint hárman nagy hitü Ambaſsadörök. A' ſzökö emberek tudnak magoknak nevet adni. A' kiknek pénzek nints is igy ſzoktak útozni — *ſub incognito.*

A' Belga népnek nagy réſze, (Staatsrel. 104-dik darab) a' mely által-kezdi látni, hogy a' mindennap ſzaporodó Auſtriai Sergek ellen, a' maga ſenkitöl nem függöségét tovább meg nem tarthattya, más felöl pedig a' Státuſoknak határ-nélkül való uralkodásával-is jó réſzt meg-elégedett, tovább-tovább mind hajlandóbb kezd lenni az Auſtriai Ház alá való viſzſza jövetelre, de tsak annyiban, a' mennyiben az, a' Belga Conſtitutioknak meg-rontása nélkül eshetik meg. Hogy tehát ezen ſzándéknak bé-töltésére az egéſz Nemzet fel-indittathaſsék, egy nyomtatott irás forog Belgiumban minden-felé köz-kézen, melyben a' népnek neve alatt tsak mint Projectumok, bizonyos punktumok intéztettek II-dik *Leopoldhoz.* Az egéſz dolognak Summája ide mengyen ki. — „ Minekutánna ö Felsége Maga Kegyelmes ſzándékjait, a' Belga népnek tudtára adta (itt vagyon tzélozás ázon Patensére *Leopoldnak*, mellyet

a' Kurirnban-is —— lehetett olvasni) és a' melly által, hogy a' meg-hólt Tsáfzárnak és Királynak fzabad akarat fzerint való tselekedeteit helyben nem hagyja, olly világoson ki jelentette: már moft fzükségtelen vólna azon terheltetéseket elő fzámlálni, a' mellyek a' Nemzetet, az el-hordozhatatlanná vált jármot maga nyakából ki-rázni kénfzeritették. Lehetett-is vólna, ő Felségének azon már nevezett maga ki-nyilatkoztatására, olly eſzközt fel-tanálni, mely által az Orfzágnak boldogsága ő Felségének haſznával edgyefitteſsen, ha a' Státufok, magok köteleſségek fzerint a' népet meg hivták vólna, hogy fzabadoson magának Députátufokat váloſzfzon, és a' köz-jóra tzélozó dolgokat ezekre bizza: de a' Státufok ellenkezőképpen azon munkálódtanak, hogy az Uralkodónak hellyét ők foglalhaſsák, a' nélkül, hogy a' néptől, a' mellyen az Uralkodás egyedül áll, arra el-váloſztattak vólna; sőt hogy a' magokra ruházott Uralkodáft, gyermekeikre és maradékjaikra-is, által viheſsék, a' Nemzetet régi Urától tökélletesen fzándékoztanak el-váloſztani. Illyen környül állások között nem lehettenek az ő Felsége maga ki-nyilatkoztatásának reméllett jó következései: moft pedig már nintsen ſemmi egyéb hátra, hanem vagy meg-probálni kelletik a' népnek mindent, a' maga fenkitől nem függőségének megerősitésére, és azon fzeméllyek hellyett, kik az Uralkodáft tsak magok tettzéſekből magoknak vették, jobb módon máſokat váloſztani: vagy pedig az Uralkodáft ujjra az Auſtriai *Háznak* által kelletik adni; mely utolsóra az által indittatik a' Nemzet, mivel az Auſtriai Ház alatt kivülről magának békeſséget igérhet: de e' mellett, ugy lehet boldog a' Nemzet, ha tökélletes fzabadsága iránt-is bizonyoſsá tétetik. Ha ő Felségének a' Státufokra panaſzfza vagyon, gondollya-meg azt ő Felsége, hogy a' nép azon Státufokat nem váloſztotta, sőt azoktól fokkal több terheltetéſeket fzenvedett. Mivel a' nép magának, az ő fzeméllyét viſelőket még nem váloſztott, ő Felségének-is tsak a' néppel kel-

lene

lene a' dolgokat folytatni. Minekutánna a' nép bizonyos ſzeméllyeket rendelni fog, akkor ezek a' nép és ő Felsége között végre vihetik az egyezéſt 's arra réá vigyázhatnak. Azonban a' nép következendö fel-tételek alatt kivánná ő Felségét maga Urának ismerni. „

Itt következnek ezen nyomtatott irásban 30 punktumok, mellyeket a' nép az ujjantán váloſztandó Repræſentánſoknak ajánl a' munkába való vételre, mellyek többnyire tsak azok, a' mellyeket II-dik *Leopold* nékiek elejénten önként ajánlott vólt. A' neveteſebbek e' következendők: —

1.) Az eddig fenn állott határok közzé ſzorittatott Monarchica Uralkodásnak formája, nemely még hozzá járuló változáſokkal, továbbra-is maradjon-meg. — 2.) Minden féle Lakóſok tettzéſek ſzerint váloſzthaſsanak magok hellyett Repræſentánſokat, kik az ő képeiket viſelhelsék. — 3.) A' Törvénynek eleget tétető Hatalom, az Uralkodónak, vagy pedig a' Közönséges Kormányozónak légyen tulajdona. — 4.) A' Törvény-adó Hatalmat pedig birják a' népnek Repræſentánſai az Uralkodóval edgyütt. — 5.) A' Törvény-adó, a' Törvénynek eleget tétető és a' Birói Hatalom, egy mástól el-válva légyenek ſzüntelenül. — 6.) A' Repræſentánſok 2 Kamarákra legyenek oſztva, az egyikhez ſzámláltatván a' Nemeſségnek 's Papságnak, a' máſikhoz pedig a' Polgároknak Repræſentánſai, Személlyeſsei. — 7.) Edgy Törvény ſe leheſsen kötelező, ha ezen 2 Kamaráktól és az Uralkodótól nintsen hellybe hagyattatva. —— 8.) A' Közönséges Státuſoké légyen az a' jus, melly ſzerint a' Portzió és egyéb Adók és Taxák ki-rendeltetnek. — 9.) A' Közönséges Kormányozó és a' Státus-Miniſter tartozik a' nép juſsainak minden meg-bántatásáról felelni. — 10.) Az Uralkodó bizonyos ſegittség-béli ſummát fog nyerni. — 11.) Az Adó 's minden más Taxák tsak eſztendönként 's egy eſztendöre határoztatnak-meg. — 12.) Az

Ural-

Uralkodó, ha néki tettzik öſzve hivathattya a' Státuſokat, mikor tettzik, de ezek-is öſzve gyülhetnek magoktól-is, mikor nékiek tettzik. — 13.) A' Közönséges Státuſoknak edgyik Tagja is, azért a' mit a' Gyülésben ſzoll, felelésre nem vonattathatik. — 14.) Az Uralkodó nem elegyedhetik, a' Közönséges Státuſok Tagjainak váloſztáſokban. — 15.) Oda, a' hol a' Státuſok öſzve gyülekezve vagynak, ſemmi-féle Sergek nem közelithetnek; és ſenki, ha már Udvari 'ſóldon vagyon, a' Közönséges Státuſoknak tagjává nem váloſztathatik. — 16.) Minden Tagja ezeknek kölön-külön ugy nézetteſsék, mint az egéſz Nemzetnek, nem pedig, mint valamellyik magános Tartománynak vagy Vidéknek Személlyeſse. — 17.) A' Nemzeti Sergeken kivül, ſemmi más Sergek a' Státuſoknak engedelme nélkül az Orſzágban meg nem jelenhetnek. 's. a' t.

Ezen bé-jelentő irás következendő módon végezödik: — „ Mi meg-vagyunk az iránt belsőképpen győzettetve, hogy Felséged minden igyekezete által, a' népet boldoggá tenni igyekezik, 's nem kiván kénſzerités által uralkodni, ſem pedig Rab-ſzolgáknak parantsolni. Valamint a' Felségednek, ugy a' Nemzetnek-is kárára lenni az az Uralkodás, mellynek fenn tartatása erőſzakos hódoltatás által ſzereztetnék-meg: de ha nékünk tellyes ſzabadság engedtetik, ugy Felséged örökösön meg marad a' Belgák ſzivének birásában.“ — Mindezek után azt bizonyoson irhatjúk, hogy a' Belgiumba indúló Sergek után olly Staféta ment, hogy a' hól az öket el-éri ott maradjanak-meg a' további parantsolatig, mellyből azt hozzúk ki, hogy talám ezen belső zenebona ſzépen fog le-tsendeſedni.

A

A' Pétersburgból érkezett ujjabb Levelekből tsalhatatlanúl érttyük, hogy a' múlt Auguſtusnak 14 dikén a' Muſzka és a' Svéd között békeſség köttetett. Még ezen békeſségnek punktumi kezünkhöz nem érkeztek; de a' békeſség igaz, és punktumai-is minden órán fognak közönségeſekké lenni. — Az Anglus és Spanyol Udvar között való békeſség noha már meg-légyen-is, még-is mind a' ketten tengeri hajós Sergeiket kéſzitik, és már hadi-kéſzületekben forgalódnak, melynek következéſeit, talám ez után Párisból bővebben meg-fogjuk hallani. — A' Frantziák ugyan nem ſzüntenek-meg ugy gondolkozni, hogy ezen kéſzületek az ő Nemzeti Gyüléſeknek vólnának tzélba-vévői; mely kéſzületekhez tartoznának azok a' 39-ezer Belgium-felé rendeltetett Auſtriai vitézek — és e' vólna, ſzóll egy Frantzia, ſzép tréfa, ha Auſtria és Pruſzſzia Belgium-felől; Anglia és Spanyol-orſzág, a' Tenger-felől; Sárdinia és Spanyol orſzágnak ſzárazon tsatázó Sergei fellyül *Lion*-felől egyſzersmind ütnénekbé Frantzia-orſzágba — a' mi ezen a' téren megnem eſik, meg-eshetik a' jövő tavaſzſzal. — Addig-is az Aug. 4-dikén költ Romai Levelekből azt olvaſsúk, hogy a' Papi fegyverek is köſzörültetnek Frantzia-orſzág ellen. A' Sz. Pápa 2 *Bullát* küldött, edgyet a' Frantzia Püſpököknek, máſt pedig a' Királynak, a' melyben ki-mondja, hogy ha a' Nemzeti Gyülésnek azon végezéſe, mely-ſzerint a' Frantzia Püſpököknek, váloſztások ezután a' Romai Udvartól éppen nem függene, tellyeſittetni fogna, Frantzia-orſzágot ſzükséges képpen Schizmatikus vallásúnak lenni kéntelenittetnék ki-hirdetni, és esmerni.

Német-orſzágból ezt irják, hogy egy Romai Tsáſzárnak váloſztására egybe gyült Fejedelmi Tanáts tartatik már Juliusnak 28-dikától fogva Frankfurtban. A' nagyobb tanátkozáſok pedig Aug. 11-dikén kezdődtenek-el, és az ólta minden héten 3 gyöléſek tartatnak 10 órától fogva 2-ig — és

ugy

ugy iratik, hogy Septembernek vége felé lenne a' minden tzérémoniákkal eſendö váloſztó nap, mellyet a' Koronázás-is oſztán tsak hamar fogna követni.

A' *Sléziában* öſzve gyülve feküt Pruſzſzus Tábor már réſz-ſzerint meg-mozdúlt, a' maga állandó ſzállására térni; a' Király pedig a' Miniſterekkel és föbb Generáliſokkal *Breſzlauban* múlat, a' hová minden nap Kurirok jönek, és mennek, és az ott lévö népséget ö Felsége ottan maga gyakarolja a' fegyverben.

Frantzia orſzág. — A' Frantzia Katona Sergek mellett olly mértékben uralkodik az egyenetlenség, a' millyennél nagyobb nem gondoltathatik másutt, hanem tsak ott, az hól már a' belsö hadi tüz lángol. — Az all Tiſztek és köz-emberek külömb-küiömb-féle Regementekben Tanátsot ülnek: a' fö Tiſzteket a' Regement pénzéért ſzámadásra húzzák, sőt némellyek a' Kaſsát-is magokhoz véſzik — a' fö Tiſztekre Törvényt látnak, öket tiſztségekből le vetik, illetlenül bánnak véllek. Az e' féle bakkantsos Sénatuſok pedig naponként ſzaporodnak — egyik Regement követi a' máſikat — egymáſsal a' Regementek egyet kezdettek érteni — felelgetnek egyik a' máſikkal — 's. a' t.

Ezen dolgokat 's több ezekhez haſonlókat a' Tengeri katonáknak fö Vezére irásban, az Orſzágban lévöknek vezére pedig elö nyelvel a' Nemzeti Gyülés eleébe terjeſztvén, mind ketten a' nyilvánságos veſzedelmet jelentették, 's kérték a' Gyüléſt,

hogy

hogy a' Királynak egyet értése által olly rendelések tétetsenek a' katonák között, mellyek által a' rosztzabb következéstek el-kerültethetsenek. Ezen Vezéreknek az a' vélekedéstek, hogy nem magok a' Katonák lennének okai a' mozgásoknak, hanem eszközök által ingereltetnének. — Hogy eleje vétetödhetsék a' rosznak, 8 punktumokat erösitett-meg a' Nemzeti Gyülés, mellyekben részszerint tsak a' régi Katonai fenyiték adatik a' katonák elejébe, részszerint bizonyos Királlyi Biztosok rendeltetnek, kik a' meg-estett dolgoknak utánna járnak. — Ezen végezése által a' Nemzeti Gyülésnek le tsendesedtenek némely hellyeken a' zenebonák: de *Nancyban* még sokkal nagyobb mértékben ütött-ki a' pártoskodás, a' mellyről való tudósittás Aug. 16dikán tsak egyedül tartotta fenn a' Nemzeti Gyülést egész ülésben: melly midön még folytattatnék bizonyos Deputátusai érkeztenek meg a' *Nancy*-béli Pártosoknak, kik a' magok panaszokkal végtére sok kéréseik után meg-halgattattanak.

Frantzia-országban meg-vólt eleitöl fogva azon Törvény, melly szerint az Országban meg halálozott idegeneknek örökségeiket a' Király magának el-foglalta: már most ezen rosz szokást a' Nemz. Gyülés tökélletesen el-törlötte.

A' Frantzia Királlyi vérből való Hertzegekről még ezeket jegyezhetlyük-meg. Minthogy ezen Hertzegekre nézve, azon Tartományok, a' mellyekből ezek éltenek, u. m. némelly Hertzegségek és Grófságok, ugy gondoltattathatnak, mint a' mitsodás a' Királyra nézve az ö Uradalmai: tehát mivel a'

Ki-

Királytól ezen Uradalmok el-vétettenek, és azok helyet kész pénz, u. m. 25 Milliok rendeltettek; ezen a' jusson és módon vétettek-el a' Királlyi vérből való Hertzegektől is a' Hertzegi és Grófi joságok. A' Nemz. Gyülésnek végzése szerint, valami 1 Milliora mengyen egyik-egyiknek kész pénz-béli fizetése. Az *Artoisi* Gróf, a' Királlynak edgyik Testvére nem vett-bé egész Grófságából esztendő alatt 1 Milliot: ez tehát semmit nem veszteti az ujj végezés által: a' többeknek pedig mindeniknek több volt ez elött való jövedelme 1 Millionál. — A' Királynak szabad lészen toldani a' Polgári Kasságból, a' maga Atyafiainak fizetéseket.

Megjegyzés: — *Szebenből, a' Közönséges Levelekből értjük*: Egy Bukoresti-ből Feldmarsal Lájdinánt B. *Rall* Urhoz éppen ma érkezett Levél szerint, Aug. 21-dikén Bukoresti-ben és egész Oláh-országban a' fegyver-nyugvás ki-hirdettetett, melly ugyan azon napon, mind a' mi, mind a' Törökök részéről el-is kezdödött. — Adjon Isten tsendes békeséget, és békeséges külső belső tsendeséget

---

Tudósitás.

Tisztelendő *Török István*, Vátzi Réf. Prédikátor Ur Házánál, már egy darab idötől fogva, szép elö-menetellel tanittatnak külömb külömb-féle Kiss Asszonyok, Német és Frantzia nyelvre, irásra, vallásra, és minden-féle Asszonyi munkákra. Ha valami Uraságoknak szándékok vólna, Leányaikot nevelés kedvéért oda adni, most igen jókor jelenthetnék magokat, mivel mostanában egynéhányan haza készülvén, ujjabbaknak tsinálnak hellyet.

Sz. S.

Ezer a' Hir — 's nints mit irjunk —

Mert ezer a' állortzát hordozó Politika. — Azt gondoljuk, hogy a' Pruſzſzuſsal békeſségünk vagyon — még a' békeſség' punktumait nem hallottuk — — — — — — — — — Az alatt edgyik Kurir a' máſikot éri. — A' M. K. Teſtörzö Seregnél Hadnagy és Kabinét Kurir *Bagyo* Ur 20 napok alatt el-ment és viſzſza is érkezett *Párisból.* E', Pénteken meg-érkezett, 's Hétfön Hadnagy és Kab. Kurir *Bernáth* Urat küldék Párisba. — A' Porta a' felsö hangon beſzél; még felsöbben a' Muſzka. — A' Lengyelek a' Portához ragaſzkodnak — — — — — — — — — egy ſzóval ſemmi bizonyoſt nem tudhatunk. — Itt azt beſzéllik, hogy a Magyar Deputátuſok hoznák a' Diplomát, és hogy még ezen hónapban Koronátzio fogna lenni — de ez leg-bizonytalanabb — mert közelebbről egy Staféta olly hirrel érkezék ö Felségétöl, hogy a' már tudva lévö Neápoliſi K. Vendégekkel edgyütt ö Felsége is még 10 dikben fogna meg-érkezni; 10-dik, 11 dik és 12 dikben pedig a' mind két rendbéli Királlyi Udvar Laxemburgban edgyütt lévén, 13 dikban fognának Bétsbe bé-jönni. Ugyan ezen napra vagyon határozva a' *Ferentz* és *Ferdinánd* fö Hertzegek' Lakadalmaiknak tartatása, melynek eſtvéjén a' Redut-tántzoló palotában a' lakadalmi vatsora meg-adatván, elöre ki oſztatott bilétek által 1000 nézöknek engedtetik ide való bémenetel. — *Buda.* Sept. 1. napjától fogva minden nap közönséges Orſzág Gyülése tartatik Sept. 1. napján 9-töl fogva délutánni 3 óráig — 2 dikban 8-tól fogva délutánni 7-tedfélig tartott, és a' Diplomából 5 punktumak meg-visgáltattak vala. 3-dikban 8 tól fogva eſtvéli 6 óráig tarta megint a' Gyülés, és itt az egéſz Diplomát el-végzék. 4 dikben megint el-kezdödék a' Gyülés 8 órakor, és a' Koronátzio elött való Artikuluſokat kéſzitik, hogy mennél hamarább egy Deputátzio által ö Felsége eleibe küldhetsék az all-irásra.

Következendő-képpen vagyon ſzóról ſzóra azon irásban adott felelete ő Felségének II-dik *Leopoldnak*, mellyet az Orſzág Deputátuſsainak adni méltoztatott, melly az 28-dik Auguſtusi Orſzág Gyülésében Deák nyelvre fordittatva fel-olvastatott; és a' mellyet ő Felsége Gróf *Pálfy* Exc. hoz, az Erdéllyi és Magyar-orſzági Kantzelláriushoz, egy kézi irásában küldött. —

„ *Kedves Gróf Pálffy!* — Minekutánna ma a' Deputátuſoknak audentziája meg-eſett, és nékem elkelletik útoznom, hogy a' Sitziliai Királynak és Királynénak elejekbe mehesſenek: ezen az okonn tegye bizonyoſsá a' Gróf a' Deputátuſokat az *Én* nevemben ujjanton, az iránt, hogy az ő el-fogadtatáſok, és a' Státuſok azon kivánságának tudtomra adatása, hogy *Engemet* Magok között látni 's meg-koronázni ſzándékoznak, előttem kedves dolog vólt. A' Gróf a' Députátuſoknak, és azok által a' Státuſoknak tudtokra fogja azt adni, hogy, a' mint azok azt Magok jól tudják, ezen ő kivánságoknak eddig való bé-nem töltése Töllem tellyeſséggel nem függött, és továbbra-is töllem függeni nem fog, minthogy Én azon ſzempillantástól fogva, hogy a' törvényes és egyenes következésnek úttyán (*via legitimæ et immediatæ ſucceſsionis*) a' Magyar-orſzágon való Uralkodásra léptem, kéſz vóltam 's moſt-is kéſz vagyok, a' *Theréſia* vagy a' *Károly* Diplomáját, ezen egyetlen-egy magától-is értetendő tserélés alatt, hogy az utólsónak (*Károlyénak*) 8-dik Paragrafuſsa, az elsőnek (a' *Theréſiának*) 6-dik Paragrafuſsával tserélődjék-fel, el fogadni, esküvésemmel meg-erősiteni, és punktum ſzerint bé-tölteni. A' Gróf ezekhez melléje fogja ragaſztani azt-is, hogy *Én* álhatatoson és meg-másolhatatlanúl meg-határozódva vagyok az iránt, hogy tsak ezen, és nem más Diplomának el-fogadására ajánlhatom kezeimet, és hogy ezen dolog iránt a' Státuſoknak haladék nélkül való magok ki-jelentését várom, a' mellynek mivólta fog engemet meg-határoz-

rozni arra, hogy a' Diétának és a' Koronázás-béli tzérémoniák kezdetének idejét ugy rendellyem, hogy az még Tsáſzárságra való Koronáztatáſom elött megeſsék, vagy pedig, hogy egyéb törvényes rendeléſ-ket teheſsek.

A' Katonaságot illetö felelete ö Felségének, a' Magy. és Erd. Udvari fö Kantzellárius Ur Levelében vólt bé-foglaltatva, mellyet az emlitett Kantzellárius Ur Aug. 22-dikén Bétsben a' Deputátus Uraknak által adott, és az értelme ez: — „Minthogy a' Magyar Státuſoknak Deputátuſsai, a' némelly Tiſzteknek dolgában való járáſt meg-ujjitották: erre nézve réám bizta ö Felsége meg-határozva, hogy ezen T. N. Deputátzionak 's ez által az öſzve gyülekezett Státuſoknak adjam tudtokra: — hogy ö Felsége a' Törvénynek világos és meg-határozott rendje mellett, különösön pedig az 1655-dik eſztendönek 7 dik Artikuluſsa, és az 1723-diknak 11-dik Artikuluſsa mellett fogna meg-maradni álhatatoson. — A' múlt Hétfön, u. m. Aug. 30-dikán megint elegyes-ülés (*Seſsio Mixta*) tartaték. A' Diplomából, melly az arra rendeltetett Députátio által már el-kéſzittetett vala, egy rövid ſummát tsináltanak, és hogy ezen munkának annál hamarább vége leheſsen, ezen rövid ſammát ki-nyomtaták, és minden Députátus Urnak egy Exemplárt adának belölle, hogy azt magánoſon is olvashaſsa, hogy a' következendö Gyülésben annál jobban tanátskozhaſsék ki-ki felölle. — Ma, u. m. Sept. 1-sö napján megint közönséges gyülés tartatik: mit határozzanak-meg következendö Levelünkben tudjuk-meg. — Auguſtusnak 18-dikán, Peſten, a' Primás és Kárdinális Ur ö Eminentziájának az Iſtálója meg gyúladván, 3 lovai meg sültek, és mint egy 1000 portzio ſzénáját a' láng emészteté-meg. —— A' *Gréfen* Húſzár Sergének elsö Oberſtlájdinántja Gr. *Feſtetits* Ur a' *la Tour* lovas Német Sergéhez ment ugyan ezen rangal: Máſod Oberſtlájd. pedig ezen Seregnek B. *Dániel* Ur a' *Kinſzki* könnyü lovas Sergébe költezett által, eddig vólt rangjával.

Er-

Erdélyből. Sárd. Aug. 22-dikén. — Ha igazat nem mondhatok, miért hazudjak? — Itt ollyan nagy ſzárazság vagyon egy darab időtől fogva, hogy ha valamellyik uttzán két ökör — — — — — el-indúl, és történetből ugyan azon úton kell másnak-is el-mennie: az még bizonyos idő várlatva is bőven eleget ſzivhat bé az ezek által fel kevert áérben lebegő porból. — Ugyan ezen ſzározság okozta azt-is, hogy itt majd ſemmi ſzéna nem termett ebben az eſztendőben, a' honnan kéntelenitetének ma, az ide Bé-biró Urak (Poſeſsorok) a' ſzegénységnek-is nyomorúlt ügyét meg-tekintvén közönséges edgyezésből egy erdőnek réſzit tsupán tsak arra a' végre fel-ſzabatani, hogy onnan minden marhás ember, marhájának eledelére elegedendő, mindazonáltal meg-határozott ſzámú ſzekerekkel zöld-ágat hozhaſson. — Innen lehet előre képzelni, ha a' mint hirelik ez egéſz Armádia Erdélybe' fogna jöni telelni: mely ſok régi füstes ſzalannával fedett Iſtállókban fognak itt magoknak ſzelelő lyukakot tsinálni a' kedvetlen eledeleknek rágásában meg-izzadott marhák. — Mi ugyan eleget könyörgünk az Iſtennek az eſsöért egyenlő hangal — — de nem egyenlő akarattal (hogy halgatnameg tehát? —) mert itt moſt-is azon búsúl egy valaki ebben a' ſzározság miatt el-epedett helységben, hogy ha eſső tanál lenni, meg-veri az Kenderit, és igy ſemmi ſe' leſz' belőlle. — E' légyen elég moſt a' ſzárazságról; ugy gondolom hogy másſzor leſz' ſzerentsém panaſzolkodni az eſsőzésről.

Oláh orſzág. — „ A' *Bukoreſtből*, Aug. 15-dikén iratott Levelek-ſzerint, tsak nem tökélletes igaznak tartatik vala, hogy még egy ütközet fogna lenni; mert ugyan-is ſzóról ſzóra ez iratik egy Levélbe: „ Már a' Nagy Vezér egéſz Táborával által ment a' Dunán *Gysurgysonál*, és még a' békeſség kötő gyűlés előtt ſzerentsét akar probálni. A' Gen. *Szuvarov* alatt lévő 10-ezer nép már edgye-

gyesült réſz-ſzerint mi velünk, és hólnap fog az egéſz Sereg edgyesülni. — A' Hertzeg *Koburg* fő ſzállása a' *Bukoreſti* külső Városban vagyon. —— Tsudálatos és nem vélt történet: Bukoreſtben egy Táborunk ellen öſzve eskütt Bandát nyomoztuk-ki, mely veſzedelmes lehetett vólna, ha nyomába nem akadhattunk vólna. Az Oláhok ollyan tzéllal valának alattomba a' Törökökkel meg-edgyezve, hogy midőn ezen ütközet fogna a' Nagy-Vezérrel tartatni, ők hátúl a' mi tábori ſzekerekből tsinált várunkra üſsenek, és azt prédálják-fel, mindeneket vágjanak-le, és hátúlról támodják-meg a' mi elöl tsatázó táborunkot. Ezen gonoſz lelküségnek nyomában akadtunk, és már moſt 15 *Arnota* Kapitányok vaſon vagynak a' Tábornál, és Bukoreſtben kemény vallatás vagyon. — Minthogy a' mi Eléstárunk benn van Bukoreſtben, elől-hátúl nagy vigyázattal kelletik lennünk.

Csernovitz 25 dik Aug. — *Kedves Barátom!* — Az Ujjságok itt im ezek: Aug 22-dikén érkezett az Parantsolat, hogy Khotzimnak épitésétől megſzünjenek — hogy a' Rajából minden ſzénát, mellyet itten ő Felsége ſzámára tsináltanak, Bukovinában által takarittsanak, melly ſzenának mennyisége 300-ezer ſzekérre mégyen. Az ökröknek vétele-is bé-tiltatottt, mellynek jele a' Békeſségnek közel vólta. A' Lengyelek mindazonáltal nagy vigyázatban vagynak, de mit akarjanak magok ſem tudják. A' pedig meg-határozott dolog, hogy a' Muſzkák a' Török Hadat tovább-is fogják folytatni, és 40 ezer Segitő-ſerget kivánnak töllünk, még pedig ugy, hogy nagy réſze Magyar légyen. Itten a' drágaság ſzintén lábra állott, mert ſem ſzéna ſem gabona nem termett, Moldovát haſonló történet érte, [illegible] már mit tsinálunk?

Külső-orſzági Hirek.

Brabántzia 23. Aug. — (*Staats Rel.* 105.) — A' Belga Státuſok Tanáttsának Fejei a' *Londoni*, *Hágai*, és *Berlini* Udvarokhoz biztos Agenſeiket

ſeiket botsátották, hogy ezek, a' nevezett Udvarokat, a' Belgáknak az Auſtriai Udvarral való meg-eggyezhetéſeknek eſzközlésére kérnék. — Ök magoknak e' következendö dolgokat kivánnyak —— 1.) Hogy minden Belga Tartományoknak privilegiumi és conſtitutioji a' Proteſtáns tengeri Hatalmaſságok által, és a' Német Birodalom által garántéroztaſsanak. — 2.) Légyen nékiek egy Nemzeti és tsak az Tartományaiknak Státuſsaiktól függö tábori Sergek. — 3.) Minden Tiſztviſelök erösittessenek-meg azon hivatallyokban, a' mellyeket moſt viſelnek. — 4.) Ajánllyák magokat ök-is arra, hogy azon pénzt, mellyet az Uralkodónak adni ſzoktanak (mellyet ök Subſidiumnak, Segitö pénznek hivnak) ſzaporittani fogják, a' végre: hogy az Uralkodó, azon Tiſztviſelöknek, kik ez alkalmatossággal el-ſzaladván, hivatal nélkül maradtanak, Penziokat rendelheſsen. — Frantzia-orſzágba is küldöttek a' Belga Státuſok Ágenſeket, — —

— — — — — — —

— — — — — — —

— — Azonban a' Frantzoknak máſokat ſegilleni igen bajos, midön magok-is ſegittség nélkül ſzükölködnek. Még tsak tanáttsal-is bajos moſt nékiek máſt ſegilleni — annyival inkább fegyveres néppel. — A' Gentbe fogságot ſzenvedett *Urſeli* Hertzeg, kit nem régiben a' Flandriai már nevekröl esmérettes *Vonkisták* meg-ſzabaditottanak, Hollándiába kereſett magának nyugvó hellyet, és innen egy haladatoſsággal ſzinültig tele köſzönö Levelet küldött viſzſza az Auſtriai Flandriába, a' maga ſzabadittóihoz. — Haſonlóképpen az Ujjság-levelekböl már esmeretes Gr. *Arberg* — ki a' Belgiumi zenebonáknak kezdetekor az Auſtriai ſzolgálatból, az hol Generál Lájdinántságot viſelt, ki-lépvén, a' Lüttikhi Püſpökségnek edgyik ſzegeletetskéjében, maga *Rochefort* nevü Kaſtéllyában nyugodalomban lakott, és a' minapában a' 2 ezered magával 50 Húſzárok

elött

elött egéſz Limburgból, *ſub incognito*, egy ingben el-ſzaladott *Schiplacken* nevü Belga Vezér által el-fogattatván, elébb Námurba, az után Lovániumba, vagy Lövenbe vitettetett — ezen Gen. Gr. *Aberg*-is már moſt meg-nyerte a' Belga Státuſoktól a' maga ſzabadságát: de ſem Bánko-bilétekkel, 's egyéb drágaságokkal teli ládátskáji ſem egyéb e' féle kintsei, mellyek tölle préda képpen el-vétettenek vó t, még eddig viſzſza nem adattanak. — Már moſt *Schiplachen* Ur-is fogságra tétetett, és ſzám-adásra vonattatott, azért — hogy *Limburgot* olly könnyen által engedte az Auſtriaiaknak. — A' Belga Státuſok még máig-is, mind igéretekkel, mind pedig más egyéb eſzközök által munkálódnak, hogy *Limburgot* ismét magok réſzekre hajthaſsák. A' Tartománynak lakoſsai ellenben tudtára adatták a' *Rolduki* Abbásnak, ki *Brüſzſzelbe* a' Belga Státuſok Tanáttsának edgyik tagja — hogy ha a' Státuſok ujjantán Sergeket akarnának Limburgba küldeni, ök az Abbásnak egéſz Apáturságát ſemmivé fognák tenni 's minden Limburgi Klaſtromokat fel fognának gyujtani; minthogy a' nép egyeneſen olly vélekedésben vagyon, (ſzóról ſzóra a' Státsrel. ból) hogy tsupán tsak a' Barátok vólnának a' moſtani háborunak okai.

Ha ſzintén az hirek ſzerint közel láttatik-is lenni, a' Belgáknak, ujjantán az Auſtriai Udvar alá való viſzſza térése: mind-azon által a' tsatázáſok még-is nem ſzünnek: söt nem régiben-is 2 hellyeken hallatik, hogy a' Belgák és a' mi népjeink között kemény vér-ontás ment vólna véghez. Az edgyiknek környül-állásairól ezek közzül tsak annyit emlitenek a' Német Levelek, hogy 800 Auſtriaiak és 3000 Brabántuſok öſzve-tsapván, ezen utolsók 300-at el-veſztvén magok közzül, a' tsatázó hellyet az Auſtriaiaknak engedték. Mind ezek pedig, hol — mikor — és mi modon történtenek légyen, talám a' következendö Poſtán bövebben meg-tudjuk.

Anglia.

Anglia. — Leg-bajoſabb valakinek az Anglus és Spanyol készületeknek tzélya iránt bőltsé lenni. Eddig békeſség felől ſenki nem kétkedett, melly most egyſzeriben, vagy ujjra el-akar tűnni, vagy pedig méjj titok fekſzik az egéſz dolog ak ſzine alatt. Az Anglus Levelekből annyi bizonyo . érthetünk, hogy az ő Tengeri Tanáttsok éſzre vévén azt, hogy a' Spanyoloknak egy 30 első nagyságu bajokból álló Sergek a' Sz. *Vintzent* tengerre-nyuló hegyének által ellenében evezne, haladék-nélkül parantsolatot vett Anglus fő Tengeri Vezér *Lord Have*-is, hogy az hajós Seregnek egy réſzéuel *Portsmonthból* a' *Torbay* ki-kötő hely felé ki-indúlván, itt a' *Barrington* igazgatása alatt lévő nagy hajós Serget-is, maga hatalma alá végye. Ezt Lord *Hove* 14-dik Aug. meg-tselekedvén, 17-dikben *Torbayból* 31 első nagyságú hajókkal és ſok aprobb ehez tartozókkal a' tengerre ki evezett. Tzéllyát ezen Anglus hajós Seregnek még eddig tudni nem lehet: némellyek ugy itélnek, hogy az Angluſok a' *Biskájai* tengeröbölbe ſzándékoznának evezni, hogy a' Frantz és Spanyol hajóknak magok együve való foglalhatáſokat meg-akadállyoztaſsák. Az Anglus nép előtt, melly még e' készületeknek tzéllyát nem tudja, legſzembe tünöbbnek tettzik az, hogy az Hadi-Tanáts ujjra 12 nagy Linéás hajóknak fel-kéſzittetése iránt adott parantsolatot.

Az Oroſz és Svéd Udvaroknak, valamint leg-ellenségesebb véres ütközeteik, ugy az ő békeſséget meg-előző punktumok iránt Aug. 14-dikén meg-erősſittetett edgyezéſek-is egéſz Europának méltó tsudálkozását meg-érdemlik, azért pedig — mert ezenn, ſem az Oroſz, ſem a' Svéd Udvar Frigyeſseik' Miniſterei közzül, egy is jelen nem vólt.

Semmi ſints ok-nélkül — tehát ennek-is okának kell lenni, hogy a' Kurir tsak fél-árkos —— ki-potlodik.

Költ Bétsben 7-dik Septemberben 1790.

Sz. S.

BÉTS.

Ö Felsége II-dik *Leopold*, és a' fő Hertzeg *Leopold*, Aug. 27-dikén *Trieſtbe* ſzerentsésen megérkeztenek. Ez napot, réſz ſzerint külömb-külömb féle audentzia adáſokkal, réſz-ſzerint némelly megnézéſt érdemlő dolgoknak ſzemléléſeivel töltötték-el: midőn azonban meg-érkezvén az hir, hogy a' Királlyi Familiát kiſérő Néápoliſi hajós Sergetske, a' *Fiumei* ki-kötő-hellynek által ellenében láttzatott vólna, ezen hirre ő Felsége, és a' Hertzeg Fiume felé, eſtvéli 9 órakor, el-utoztanak. — A' Néápoliſi K. Familiát kiſérő hajók Aug. 26-dikán reggeltájban már 40 tengeri mértföldnyire láttzottanak: de az időnek tsendeſsége miatt, a' kikötő helybe bé-nem ſzálhattanak. A' Néápoliſi Követ Márkéz *Gallo* egy Gájára ülvén elejébe indúlt a' maga Királlyának: ki-is a' nevezett Követ, és Kamarás Ur *Duca di Cardito* által kiſértetve, dél után egy Sajkára fel-ülvén, a' *Fiumei* ki-kötő helybe bé-evezteteti, az honnan a' ſzározon Felséges *Leopoldnak* Trieſt felé elejébe indúlt. Ezen két Királlyi Felségek a' *Materai* Poſta ház előtt véletlenül együve tanálkozván, együtt innen Fiume felé indúltanak, és 28-dikban ſzerentsésen meg is érkeztenek. Ez alatt a' ſzél-is meg indúlt, és kedvezni kezdett; mely ſzerint az egéſz kiſérő Sereg a' ki kötő helybe belé evezvén, a' Királyné is és a' két Kir Hertzeg Aſzſzonyok, minden kéſérőjeikkel a' ſzározra ki-ſzállottanak. Eſtve mind két rend-béli Királyi Familia a' játék-nézö hellyen jelent meg. — *Fiumen* innen való útozáſok ő Felségeknek ugy vólt meg-határozva: hogy Fels. *Leopold* Maga Teſtyérjével a' Néápoliſi Királynéval edgyütt 1-sö Septemberig Fiumében maradjanak, midőn meg indúlván, úttyokat *Pláninán*, *Lájbakhon*, *Cillyn*, *Ehrenhauſenen* kereſztül *Grétz* felé vegyék: a' *Néápoliſi* Kiraly pedig

Leopold fő Hertzegtől kéſértetve *Fiuméből* egy nappal hamarább indúllyon-el, azért, hogy *Trieſtbe* 2 napokat mulathaſson. *Grétzben* ujjantán együve ſzándékoztanak mind két rend-béli fő útozó Felségek Sept. 6dikán tanálkozni, az hol 7-dikben Magokat ki-nyugován, innen a' *Muhr* vize mellett lévő *Brukh* városán keresztül Sept. 11-dikén *Laxemburgba* meg érkezni tzéloztanak.

Innen *Bétsből* 7-dikén 11 órakor indúltanak-ki ő Felsége a' Királyné, és *Klémentina* fő Hertzeg Aſzſzony, *Ferentz* és *Ferdinánd* fő Hertzegekkel edgyütt *Brukh* felé, az útban lévő Felséges Vendégeknek elejekbe.

Ő Felsége a' múlt hónapnak 7-dikén egy Udvari rendelésében ki-adatni parantsolta, hogy a' közönséges munkára büntettetett 'Sidó áreſtánſok, magok *Szombattyaikon* 's egyéb innepnapjaikon-is, a' büntetett munka aloll fel ſzabadittaſsanak: közönségesen pedig, minden 'Sidó áriſtánſoknak megengedteſsék az, hogy nékiek az ő Hitekne[illegible] ſorſok a' fog-házakban, vagy ha betegek, az ſſpotállyokban, de az viſzſza elésnek el-távoztatása végett, igen nagy vigyázatt alá vettetett, 's tsupa ſzükségre meg-kivántató eledelt ſzolgáltathaſsanak.

Hertzeg *Gallitzin*, az Oroſz Udvarnak Bétsi Követtye, egy örvendetes hirt vett ezen hónap' 6-dikának eſtvéjén: mely ſzerint az Oroſz Tsáſzárné között, és a' Svédeknek Királlya között a' békeség tökélletesen helyre állittatott, és a' békeſséghez tartozó Aktáknak mind két réſzről a' múlt hónapnak 14-dikén, a' Kymene vize mellett lévő *Verelai* ter-Égen alája irtanak. Ezen dolognak véghez-vitele az Oroſzok réſzéről Gen. B. *Igelſtrömre*, a' Svédek réſzéről pedig Gen. B. *Armfeldre* vólt bizattatva, sz után 6 napokkal, u. m. 20-dikban, a' két Udva-

varoknak költsönös helyben-hagyáſaik-is, egyik a' máſikkal közöltettenek.

Temesvárról Aug. 28-dikán következendö módon irnak. —— Az Ó-hitü Görög Nemzetnek fö Papjai és Deputátuſsai 26-dikban, az ö ſzokáſaik ſzerint való Kathedrale Templomban öſzve gyülekezvén, ennek alkalmatoſsággal egy öreg Miſe olvastattatott-el, a' Temesvári Püſpök pedig *Petrovits* Péter, mint az moſtani üress Erſekségnek Adminiſtrátora, egy közönséges beſzédet tartott, mellyben ö az egéſz Gyülekezetnek, magok meg-gondolását, vagy a' dolgoknak jól meg fontolását, egyik a' máſikhoz való bizodalmat és egyeſséget ajánl és jovaſol. Ez meg-esvén, a' Budai Püſpök *Státimirovits* Iſtván egy néhány Députátuſokkal edgyütt el-küldettetett, hogy a' K.-Biztos F. M. L. *Smidfeldet* egy fél órányi meſzſzeségre a' várostól, a' Prézidens kertye mellett várná-meg. Itt az emlitett Püſpök a' Kir. Biztost, röviden köſzöntvén, tovább kéſérte [illegible]ötet a' Város külsö kapujához, hol máſodſzor, [illegible]nas rendbéli Deputátuſoktól fogadtatott. Itt a' K. Biztoſt az Aradi Püſpök *Avakumovits* küſzöntötte. Innen az egéſz Sereg, két-felöll egy-egy Svadron Lovaſságtól kiſértetve, egyenesen a' Gyülésnek ſzékéhez a' Brigadéros házához vette úttyát, az hol a' Biztos tiſzteletére, a' Bánáti Illiriai Határ Regementnek bizonyos Oſztállya parádérozott. Benn a' palotán a' fö Papságtól és a' Deputátuſoknak egéſz Sergétöl várattatván a' nevezett Kir. Biztos, itt-is a' Temesvári Püſpöktöl egy közönséges Német beſzéd által fogadtatott. Az egéſz tzérémonia pedig 36 ágyuknak egy néhányizori kilövetéſek által végeztetett-bé, mely után a' Biztos és az egéſz Sereg a' Temesvári Püſpöknél ebédhez ült. — Aug. 27 dikén és 28-dikán minden Deputátuſoknak bizonyság Leveleik visgáltattak-meg, és az ülés-béli rang rendeltetett-el. Ez ſzerint, a' Püſpökök után az Arkhimándriták; ezek után a' Hegumenuſok 's több világi és Szerzetes Papok, továbbá a' Katona Sergek Deputátuſsai 's a' Nemes Föl-

des Urak, és végezetre a' Polgári más egyéb Tartomány-béli Deputátuſok vették magok hellyeiket. A' Nemzet ügyes-bajos dolgai folytatásának kezdete 30-dikra vólt rendeltetve.

Az Oláh-orſzági ujjabb Levelek ſzerint, Bukereſtben Aug. 20 dikán el-kezdettenek a' békeſségnek munkái. Mihellyeſt a' fegyver-nyugvás meg-köttetett, a' Nagy-Vezér haladék nélkül rendeléſt tett minden ſzélen lévő Török várakban, hogy ſemmi ellenséges dolgok továbbá véghez ne mennyenek. Tsak kevéſsel pedig az előtt, hogy ezen fegyver-nyugvás ki-hirdettetett, vagy két hellyeken igen mérges és véres öſzve-tsapások által vettetett vége a' tsatázásnak. — *Szerviában* a' Boretsi kerületben *Dioſa Muſtafa Paſcha* gyakran ſzámos néppel prédálván, réſzünkről *Rakitsevits* nevü Májior, a' Branovátz és *Marián* nevét viſelő ſzabad Sergekből 7 ſzázad magával az említett Paſchára réá ütött. A' tsata közöttök tsak egy óráig tartott; mellynek, hogy mérgesnek kellett lenni, meg-tettzik abból, hogy a' Törökök magok közzül 83-mat halva a' földön hagytanak: lovaik közzül-is 11 et veſztettenek-el. Közzülünk-is el-estenek 5-ön: ſebet kaptanak pedig 12 en. — Haſonló képpen Horváth orſzágba-is 6000 Törökök a' *Dermoliéroi* völgyekbe a' ködnek ſegittsége által el búván, tsak kevés ſzámmal mutogatták magokat, és Sereſsánuſsainknak külső vigyázóikra lövöldöztek. Segittségül jövén pedig Oberſt. *Bajalits* a' Sereſsanuſoknak egy Oſztállyal és 1 ágyuval, a' Törökök közzül-is 2000 Lovaſok rohantanak ellene a' ködös völgyekből. Az egymásra való tüzelés máſodfél óráig tartott, a' midőn a' Törökök a' tsatázó hellyet a' miéinkeknek engedvén, magok közzül 25-töt, lovaik közzül pedig 19-et halva a' földön hagytanak. Közzüllünk is 29-en estenek-el; ſebet kaptanak 17-ten: lovakat-is 17-et nyertenek-el a' miéinkek a' Törököktől.

Erdély. — *Torda.* A' már el-múlt Aprilisnek 26, 27. 28. és 29-dik napjai valának azok a' ré-

gen

gen ohajtott napjai Nemes Torda Vármegyének-is, mellyeken maga törvényes útja ſzerént való hellyre állitás végett, itten Torda Várossában egybe-gyülhete. Rendeltetvén t. i. e' N. Vármegyének kormányozására Adminiſtrátornak Mgs. L. B. M. Gyerő Monoſtori *Kemény* Sámuel Ur ő Nagysága, minekutánna e' bölts Uri Iſju Méltóságot Nemes Belső Szolnok Vármegye az elött kevéſsel a' maga kebeléből, hol két eſztendeig tsudára méltó kedveſséggel tiſztelte, ſok könyhullatáſok között, és majd meghaſadó ſzivel kibotsátotta vólna: tehát e' Nemes Torda Vármegye ſzive ſzakadva ohajtott kivánságának, e' Nagy Tárgyát kiterjeſztett kezekkel örvendező ſzozatok között egy akarattal, egy lélekkel bé fogadá, és maga kormányozására elöll ülteté. Legelsőben-is, a' Mélt. Adminiſtrátor ujj Fő Tiſzt Ur ő Nagyságának, mind böltseſséggel, mind ékeſenſzolláſsal egybefüzött beſzéde a' N. Vármegyének Gyülését kinyita; mellyet az után követvén a' Mélt. Gróf Bethleni *Bethlen* Láſzló Ur ő Nagyságának, a' Vice Iſpányi hivatalától ſzép könnyüséggel, és ſzollás béll kéſzséggel folyó elbútsuzó beſzéde, ez után ismét következtek a' Mélt. *Intzédi* Sámuel Ur' e' Nemes Vármegye Alsó Járása' Fő Birájának, ugy viſzont Tek. *Szántó* Sándor, Felső Járásbéli eddig vólt Subſt. Vice Ispány Urnak beſzédei. Melly egymásnak megfelelő beſzédek, mint meg annyi atyafiságos kiterjeſztett karok valának, mellyekkel a' Felső-Járás, ezen Alsó-Járáſsal ismét Atyafiságoson öſzve ölelkezék, néhány eſztendeig tartott fájdalmas elſzakaſztatása után. Ritkittom ezen Hazában, sőt talám párját-is alig találom annak a' nagy tsendeſségnek, mellyel folyt egéſz végig tsudára méltó ſzép megegyezéſsel, ezen N. Vármegyének Gyülése a' Köz-Jónak minden munkái között. A' bölts Vezérnek meſzſze látó okoſságával edgyütt járó tsendes ſzelid Lelke annyira bé-folyt e' Nemes Vármegyének Lelkébe, hogy innen távol valának azok a' Verſengéſek, és egyben ſzollalkozó minden leg-kiſsebb

egye-

egyenetlenségek, mellyek ſok-felöl hallattattak más hellyeken. — Itten a' Köz-jó mellett meg-gyuladott buzgoság igen tsendes tüzzel égett, és mindeneket a' Szeretetnek határain belöl kivánt végezni. Attól fogva még két közönséges Gyülése vólt e' Nemes Torda Vármegyei Rendeknek, de mindeniknek mint egy meg-külömböztetö terméſzeti tulajdonsága vólt az a' rendkivül való tsendeſség, melly által a' fö ben járó dolgok ſzép meg egyezéſsel folytanak. Azon leg-elsö Gyülésén tehát a' mint a' Tiſztviſelésnek meg-ujjitása, és a' Tiſztviſelöknek régi karban való viſzſza-állitása meg-lett, itten egy laiſtromban kivántam közleni, a' mint más Vármegyékben is a' Szék ujjitáſok közönségeſsé tétettek már majd minden felé. Mind ezekben, valamint egyebekben is, a' Szeretet, a' Vallásnak minden réſzre hajló tekintete nékül, atyaſiságoson dolgozott. E' felett a' külömb külömb féle nehézségek és panaſzok felolvastatván, azoknak meg visgálására, ugy a' N. Vármegye közönséges panaſzſzainak-is rendbe-ſzedésére bizonyos Kommiſsio rendeltetett, mely Kommiſsio azután bizonyos idökben egyben gyülvén, e' Munkát el-kéſzitette, és ezen hónapban tartott közönséges Gyülésben fel-olvastatván, helyben is hagyatott. Sok egyéb haſznos és épitö munkái között azon elsö Gyülésnek, nevezetes vólt az-is, hogy a' Tiſztek' Esküvéseinek formái, ujjabban bizonyos Commiſsio által, ollyan formán és ollyan ki-terjeſztéſsel és meg jobbitáſsal irattattak meg, hogy ne találtathaſsék ollyan ſzabad pórázhoz ſzokott lelki-esméret, a' mely azon Esküvéſsel az egy igazság és jó igazgatás mellé ne ſzorittaſsék, és a' hamiſságnak 's törvény-rontáſainak minden réſsei bé ne vágattaſsanak, ha tsak valami érzékenység találtatik a' Lélekben. Egyéb tzikkellyek között ezen Esküvésnek formáiban, mindenikben nyilván belé vagyon téve az-is, hogy ö ſemmi ſzin alatt, mig Tiſztviſelö, ajándékot ſenkitöl el-nem véſzen, a' kinek tsak törvénybéli ügye vagyon. Minden rendü Tiſztviſelö azért ezen ſzoross esküvésnek formájával,

mely

mely az ő hivatalát illette, bé-oskettettvén, midőn a' Nemes Vármegye-is azt kivánná, hogy, a' Fő Kormányozó Ur ő Nagysága-is a' Vármegye előtt hitét le-tenné, ő Nagysága-is nagy kéſzséggel megesküvék. Emlitem még egy példáját, avagy tsak az ezen Gyülésben uralkodott felebaráti és hazafiúi Szeretetnek: egy Járából való Aſzſzony, a' múlt igazgatásnak formája ſzerint való hat hetet jó réſzént el-töltötte vala a' végre, hogy oſztán a' Reformáta Vallásnak tagja lehetſen, de az alatt meg-betegedvén, a' próba-időnek ki-töltése félben maradott. Meg-gyogyulván, kérte az el-botsátó Levelet, de nem adatott, hanem azt kivánták, hogy ujjabban kezdje tölteni az hat heti időt. E' felett a' Ref. Pap-is bé-venni az el-botsátó Levél nélkül nem akarta. Ezen ő ügyében adván bé környörgő-levelet ezen ſzegény Aſzſzony a' Ns. Vármegyének fel-olvastatott, és leg-ottan magok elsöben is a' Catholicuſok ditséretes felebaráti ſzeretettel azt vitatták, hogy a' kinek tettzik valamelly ez hazában bé-fogadott Vallásban magát meg-nyugtatni, maga ſzabadságában vagyon akárkinek, nem kell arra ſemmi hat héti próba és tartoztatás. Mellyre nézve azon ſzegény Aſzſzony azt a' Váloſzt, (Reſolutiot) nyerte, hogy minden további tartalék nélkül a' Ref. Pap azon Aſzſzonyt Ekkléſiájának kebelébe bé vehetſe. — Tordán-is a' minap a' Tek. Tanátsnak meg-ujjitása végben ment az Adminiſtrátor Ur ő Nagyságának jelenlétében. Tordai Hadnagynak váloſztatott Tek. *Miklos* Láſzló Ur. A' több Tanátsbéli Személlyek-is ugy váloſztattak, hogy minden Vallásbéli külömbség nélkül még az Unitária Réſzről-is hárman a' Tanátsba hellyet leltenek. — Az egéſz eſztendő, tsak a' nagy ſzározságban telék-el többnyire mindenütt egéſz Erdélyben: Tavaſz buza éppen majd ſemmi ſem leve. A' mi vagyon búza, minden felé ſokkal ereſztősebb mint ſem tavaly. De a' Törökbúza e' Caniculai ſzárazság miatt-is, a' mi vólt-is majd mind oda vagyon. Az által bövséget nem várunk. —

A'

A' Fels. Királyi Gubernium maga további parantsolatjáig az Erdélyi Diætának 30-dik Aug. tett határozását fenn függeſztette. — Juniusban valami Zalathnai Kamarához tartozó két all Tiſztviſelők el-fogattattak a' Fejér Vármegyei Tiſztek által olly vádolás mellett, mintha ők az Oláhokat falunként fel-zenditeni kivánták vólna. Nem régiben a' közönséges Inveſtigátio utánnok meg-lett. Még nem tudjuk; mennyiben találtattak bünösöknek. — Két versben jött ſzekerek, egyſzer 50, azután 35 ſzekerek, hozták-ki Szebenből Kolosvárra a' Fő-Kormányozó Széknek Archivumát. — Tordán ez elött három hetekkel egy ide való ſzegény de jó Nemes embert valami határ Páſztorok maga tulajdon Udvarak kapujában tsak ſemmiségért, sőt éppen ártatlanúl agyon verének. A' gyilkoſok el-fogatának a' tselekedeten, minthogy fényes nappal vólt. Harmadnapi törvény láttaték réájok, és tsak hamar fejek-is véteték. Segillye Iſten Városunk' Hadnagygyát, hogy tiſztithaſsa a' véghetetlen ſok gonoſztól, ezt a' Városſt. — Auguſtusnak 24-dikén *Kolosvárban*-is fő Birónak váloſztaték és téteték T. N. N. *Szathmáry* P. 'Sigmond Ur, a' többi Tanátsbéliek-nek pedig helyre állittáſok még ez után fog lenni.

A' *Bétsi* és *Berlini* Udvar' réſzéről *Ráichenbachban* Juliusnak 27-dikén lett költsönös Jelentéseknek Párjait, következendő foglalatúaknak irják *Hollandiából*. A' *Bétsi* Udv.. réſzéről való, melynek H. *Reuſs*, és B. *Spielmann* alája irták magokat, ez:

„A' *Pruſſziai* Miniſteriumnak Juliusnak 15-dikén közlött Irására, hatalmokban vagyon az alól irt Miniſtereknek, Ő Felségének a' *Magyar* és *Tseh* Királynak nevében, illy nyilatkoztatást tenni:

Hogy, mivel Ő Apoſt. Felsége ùjj és ſemmi kètséget nem ſzenvedő bizonyſágát akarja adni azon ſzives kivánſágnak, mellyel óhajtja a' *Portával* való Békeſſéget viſſzaállitani, 's Ő Felségével a' *Pruſſziai* Királylyal való Baráttságot fenntartani, melly mind

a'

a' két Statusok' javára olly ſzükſégesképpen megkivántatik; és ennél fogva, a' két Tengeri Hatalmaſſágoknak ezen kettõs tárgyat erányzó buzgó törekedéseikkel tzéllyokat éretni: elvégezte magában Õ Felsége, hogy a' *Portával* Fegyvernyugvást kössön, és a' Békeſſéget, a' Had elõtt vólt állapotnak tökélletes megújjitása által viſſza-állittsa. Bizonyos reményſséggel vagyon Õ Felsége az eránt, hogy tekintvén a' *Porta* is minden elvett Tartománnyának viſſzanyerését, reá fog állani, a' Békeſſegrõl való Tanátskozás alatt, a' Határ Széleknek olly formán lejendõ elintézésekre, a' mellyet kiván azoknak egéſz bátorſágban való maradhatások, 's a' melly legjobb eſzköze a' mind két Orſzágok' tsendeſſégeknek állandó lábra való helyhetésének; és hogy ezen emlitett baráttságos megeggyezést a' Szélek eránt, õ Felsége a' *Pruſſziai* Király-is fogja, a' két Tengeri Hatalmaſſágokkal, mint Szövettségeſſeivel eggyütt eſzközleni: melly reményſége Õ Apoſt. Felségének, valamint egy réſzrõl az emlitett Udvaroknak baráttságokon: úgy más réſzrõl a' *Portának* moſtani és jövendõbéli volóſágos haſznán épült. — Ezen Jelentéshez, mellyet Õ Apoſt. Felsége valóſágos Szövettség gyanánt akar tartatni, hozzája adjuk még, hogy ha minden várás és Õ Felsége' kivánſága ellen, viſſza nem fogna *Oroſz Orſzág* és a' *Porta* között állani a' Békeſſég ugyan azon idõben a' miénkel, ellenben, hogy ha az emlitett két Hatalmaſſágok továbbra is fognák a' Hadat folytatni: tehát azon esetre, ſemmi más köteleſſégét nem fogja Õ Apoſt. Felsége esmérni, a' mint már a' maga Szövettségeſſeivel is megeggyezett ez eránt, hanem tsupán, hogy *Chotzim* Várának (mellyet eggyesitett erõvel vettek el) mint egy *Neutrale Depoſitoriumnak* — eggyik ellenkezõ Félhez ſem tartozandó letévõ hellynek — birtokában megmarad, de tsak addig, mig *Oroſz Orſzág* és a' *Porta* között meg nem kéſzül a' békeſség a' minthogy nagyobb bátorſágnak okáért meg erõsithetik a' 3 egyesült Udvarok elõre is ezen igéretet magok jótállásokkal.

A'

A' Gróf *Herzberg* által alól irt Jelentésnek ez az értelme:

„Minekutánna én eleibe terjeſztettem azon Jelentést a' Királynak, mellyet Ö Felsége' a' *Magyar* és *Tseh* Király' tellyes hatalommal felruházott Miniſterei énnékem által adtak, és a' melyban nyilvánvalóvá teſzik, hogy Ö Felsége a' Magyar és Tseh Király kötelezi magát a' *Portával* való Fegyvernyugvás kötésre, és a' Békeſſégnek, a' moſtani Had elött vólt állapotnak tökélletes megújjitása által lejendö viſſza állitására: reám bizta a' Király az én Uram, hogy az emlitett Jelentést, következendö feltételek alatt 's értelemben fogadjam el. 1.) Olly értelemmel vagyon Ö *Pruſſziai* Felsége, hogy a' Fels. Magyar és Tseh Király ſzóroſſan kötelezi magát ezekre: Hogy a' *Portával* minél elöbb Fegyvernyugvást fog kötni, mellyben a' *Porta* meg fog eggyezni; annakutánna, hogy a' Békeſſeget, a' moſtani Had elött lévö állapotnak tökélletes megújjitása által, viſzſza fogja állitani, következésképpen, hogy a' Békeſſég' megkéſzülésével, minden elvett helyeket viſſza fog adni a' *Portának*. — A' mi Ö Felségének a' Mr. és Ts. Királynak azon reményſégét nézi, hogy a' Békeſſégről való Tanátskozások alatt végre hajthatja a' *Portával*, a' Határ Széleknek olly elintézését, mellyet a' bátorſág kiván: ez eránt úgy ért ö Pruſſ. Felsége, hogy az emlitett elintézéseknek minden erőltetés nélkül kell meg-esni, és hogy azok a' *Portának* jó akaratjától 's Ö Felségének, és Szövettségeſſeinek magok' közbe vetésektől függenek, és hogy ha Ö Felsége a' M. és Ts. Király valmit fogna azoknál fogva nyerni: köteles legyen Ö Pruſſz. Felségének ugyan annyit érőt adni a' nyereség' helyébe. 2.) Mivel Ö Felsége a' M. és Ts. Király azt is igéri még az emlitett Jelentésben, hogy ha *Oroſz Orſzág* és a' *Porta* között tovább is találna tartani a' Had, ſemmi egyéb kötelelſéget nem fogna tellyesiteni Oroſz Orſzág eránt, hanem, hogy egy *Neutrale Depoſitoriumnak* meg-tartja addig *Chotzim* Várat, mig *Oroſz Orſzág* és a' *Porta* között is meg nem kéſzül a' Bé-

kes-

kesség: ezen Jelentés értelmének azt tartja Ő Prusz. Felsège, hogy Ő Felsége, a' M. és Ts. Király magát többe ezen Hadba nem elegyiti, az Oroſz Udvart ſem egy, ſem más módon a' *Porta* ellen nem ſegíti, és hogy a' *Porta* 's az *Oroſz* Udvar között elől kerülendő Békeſſégkötést úgy kell nézni, mint a' jelenvaló Békeſség eſzközléstől egéſzſzen külömbözö dolgot. 3.) Mivel a' Fegyvernyugvásnak, és a' Had előtt vólt állapotnak tökélletes megújjitása által kötendő Békeſſégnek eſzközlését maga Fels. Szövettségeſſeivel, úgymint a' *Nagybrittanniai* Királlyal, és az eggyesült (*Hollandiai*) Tartományok' közönſéges Rendjeivel egygyetértve, a' Király kezdette: tehát Juſſát tartja Ő Pruſſz. Felſége, a' Had előtt vólt állapotnak megújjitása eránt, ezen Jelentésekben befoglaltt igéretért való jótálláshoz, 's hiſzi Ő Felsége, hogy Fels. Szövettségeſſei is ezen jótállásba megeggyeznek, 's azt nyilván magokra fogják vállalni. Ugyan ezen okból magának tartja Ő Pruſſz. Felsége, 's igéri, hogy mihelyest meglejénd a' *Porta* és a' *Bétsi* Udvar között a' Fegyvernyugvás: legottan rendeléseket fog tenni eggy olly helynek kiválaſztása eránt, holott a' Fels. M. és Ts. Király, 's az *Ottománi Porta* között tartóſſan felállandó Békeſſégkötéshez Ő Pr. Felségének, 's F. Szövettségeſſeinek közbenjárások és jótállások alatt bátran hozzá lehet fogni. "

A' *Belgák*' dolgait; 's a' két Tengeri Hatalmaſſágoknak jótállásokat tárgyazó Jelentések különöſſen tétettek fel 's erősittettek meg alól-írásokkal.

Itt vala fellyebb az all-iráſsal meg-erősittetett Pruſzſzus Békeſség; azomban egy ſzova bé vehető Politikus azt méri erősitteni a' *Kurirnak*, hogy még végre következendőképpen fogna lenni a' békeſség oſztozása: „ Muſzka-orſzág el-nyeri Krimiát *garántérozva*. Auſtria a' *Paſzſzarovitzi* békeſséget. Lengyel orſzág *Khotzimat* a' *Rajával* edgyütt. Pruſzſzia *Thorn* és *Dántzig* városait, 's talám még az Auſtriai Sléſiának hegyes ſzéleit. Svétzia magára hagyatik, mint a' ki egyedül a' maga fejétől kötött békeſséget — 's

elég is

elég-is ez; mert Muſzka-orſzág jól áll érette, hogy Svéd-orſzágban a' Király leſz ezután a' fő. Utoljára meg-történhetik, hogy Pruſzſzia, a' Svéd *Pomeraniát*-is el-foglalhatja az azon fekvő adoſságért. Brabántzia Auſtria alá viſzſza adattatik a' maga régi privilegiumaival, és ebben a' réſzben más Hatalmaſságoktól örökösön garántéroztatik. *Lüttikhet* a' Pátriotismusból le-vetkeztetik: egy ujj Püſpököt adnak néki Uralkodóúl, és némely változáſokkal Német orſzághoz foglalják. — A' Porta *Oroſz*-orſzágnak 21 millio Piáſtert fog fizetni, 's minden vele ügyes bajos ſzomſzédjaival kereskedésbéli frigyet köt — és lehetne végre, hogy az Europai Hatalmoſságok Párisnak orvaslására mennének. — Némellyek pedig azt hiſzik, hogy az Oroſz Udvar még tovább-is kivánnya a' hadat folytatni, és hogy a' mi Udvarunktól, a' *Joſeffel* tett kötés ſzerint, 40 ezer fegyvereſt kivánna, még pedig nagyobb réſzint Magyart — azonban az idő mind ezeknek meg-világoſittója.

Utolsó jegyzéſek: „ Minthogy holnapi Fels. *Leopold* kedves Királyi vendégeivel *Laxemburgba* érkezik, már-is olly nagy az ide menendök' kéſzülete, hogy ki nem lehet mondani. 12-dik léſzen a' meg-kéretés pompája. 13-dikban bé-jő az Udvar mindenestől Bétsbe, és délutánni 6 órakor az esketés léſzen, valamint a' *Ferentz* és *Ferdinánd* fő Hertzegeké a' Nápolyi nagyobb Hertzeg Kis-aſzſzonyokkal, ugy a' *Klémentina* 13 eſztendős Hertzeg Aſzſzonyé is a' Nápolyi Korona örökőſsével, kinek képét fogja viſelni a' Hertzeg Aſzſzonynak teſtvére *Károly*. 8 órakor eſtve a' Lakadalmi *Zuppeé* léſzen a' Redutban. 14-dikben tüzi-játék a' Praterben. — 15-dikben Opéra. 16-dikban Redut. 17-dikben nyugvó nap. 18-dikban mennek *Fránkfurt*-felé. — Ezen Udvari Czeremoniákra véghetetlen ſok Magyar Uraságok-is jelentenek-meg. — Minek utánna a' már emlitett és nyomtatásban-is a' Deputátus Urak között ki-oſztott Diplomából egy más,

és ô Felségének inkább kedve-ſzerint való Diplomát kéſzitett vólna Budán az Orſzág gyülése, 9 Députátuſok által fel-küldetett Bétsbe az all-irásra, mely már 3 naptól fogva várja ô Felségét. — A' Deputátus Urak ezek: „ A' Primás és Kárdinális H. *Bothyáni* Joſef Ur ô Eminentziája. Az Orſzág-Birája Gr. *Zichi* Károly Ur ô Exja., a' Horvath-orſzági Bán Gr. *Erdödy* Ur ô Exja. Perſ. *Ürményi* Ur ô Exja. M. *Vay* Joſef, M. *Balog* Péter, M. *Böty* Imre Tanáts Urak. *Spiſsits* Ur, Szala Vár. V. Iſpánnya, — és Prothonot. *Atzél* Urak. — Ugy értjük, hogy a' Diploma 13 punktumokból állana, mellyek ezek vólnának:

1.) A' Szabadságok, Törvények' 's a' t. meg erösſittetése. 2.) Magyar Orſzág ſemmi függésben nintsen más örökös Tartományoktól, a' maga Törvényſzékeire 's a' t. nézve. 3.) A' Proteſtansok' Juſſaik, a' *Lintzi* és *Bétsi* Békeſſégkötés ſzerént határoztattak. — A' Görög hiten lévök birnak Polgári Juſſal, és Vallások' ſzabad gyakorlásával. 4.) Orſzág' Gyülésének minden 3 dik eſztendöben kell *Pesten* tartatni, melly Máj. elsöjén kezdödjék. 5.) A' Törvényt hozó el törlö 's magyarázó Hatalom fel vagyon oſztva, a' meg koronázott Király, és az egybe gyült Rendek között. —— De külömben — miért irjuk ezen puntumokat; bé jönek ezek az Orſzág Diáriumába — Fels. II dik *Leopold* pedig fogja a' *Károly* és *Mária Theréſia* Diplomáit ſubſcribálni — és igy — — 3 — 4 hetek alatt egéſz tsendeſség léſzen Hazánkban — tsak magokkal fognak egy kis izetlenségben lenni azok, kik már 4-dik hónaptól fogva többet költöttek; mint bé-vettek. Még Apr. ben mondta ezt a' *Leopoldus márjás*, de nem hittek. Pax!! Concordia!!

Tudó-

Tudóſitáſok.

Mivelhogy az én *Elmés és mulattságos rövid Anekdoták* nevezetü gyüjteményes Könyvemnek elsö Darabja ollyan reménységem felett való kedveſséget talált ſokak előtt, hogy egy néhány Hazaſiak ajándékokat-is méltoztattanak érette nékem örömökbe küldeni: tehát a' máſodik Darabnak ki-adásával nem akarok késni. Melly annál kedveſebb léſzen, mennél édesebb az Aſzſzonyi Szép kopaſz állú Nem a' mi borzos vagy ſzúros ſzakállú durva Nemünknél. Ugyan is ebben a' máſodik Darabban a' 400 Anekdoták közzül még egy ſem méréſzel lenni, a' mellyben Fejérnép (ma Tarkanép) ne jelenne-meg vagy *per directum*, vagy ha ugy nem lehet, *per indirectum*. És igy ezeknek az Anekdotáknak ollyanoknak kell lenni, mint 400 rippadozó bálnak, vagy tzimbalmos hangú tántzoló palotának; mellyekben mindnyájan *in genere nullo et nulla exceptis* kötelelſségünknek, vagy inkább gustuſunknak tartjuk kéſedelem nélkül, hogy a' legkiſsebb muſika hangot-is meg-hallhaſsuk, ideje koránt örömeſt *compare*-- álni. Hogy én-is bátrabban Sántalhaſsak nötelen lábaimmal az Aſzſzonyok között a' tántzoló Szálnak (palotának) még a' közepén-is: tehát ezt a' máſodik Darabot bátorkodom a' Máſodik Magyar Nemnek ajánlani gyermekem hellyett, igy oſztán reménlhetem, hogy rajtam tsúfot nem üznek, mint a' Görög Aſzſzonyok a' gyermeketlen férfiakon, *id eſt*, nem a' hideg hóba, hanem inkább a' meleg paplanba takarnak, és nem hó gombollyékat (gombolyát), hanem a' *Vénhus* (*Venus*) arany almáit hajgálják tök forma kerekségü fejembe. Hogy pedig ehez a' nevettetö könyvetskéhez annál óltsóbban juthaſson minden, azért egy fél Német forintos Prænumerátiora (de nem Subſcriptiora) botsátom; Prænumerátion kivül leſzen az árra ennek-is, mint az elsö Darabnak, egy Magyar forint. A' Prænumerátziot Béſzedök

mél-

méltoztaſsanak lenni az Ujjságokban gyakran kiirt Urak. Ít Bétsben lehet vagy a' *Magyar Kurirhoz*, vagy a' *Hadi Történetek* érdemes Társaságához, vagy hozzám prænumerálni. A' Székely Atyafiak prænumerálhatnak Sepſi Szent Györre-is *Andrád* Dániel Teſtvéremhez. A' prænumerátionak (elöre-fizetésnek) utólsó terminuſsa, utolsó November leſzen, a' mikor a' Béſzedö Urak-is méltoztassanak kezemhez küldeni a' prænumerátiot. Minden prænumerált 10 exemplárra ingyen adattatik a' tizenegyedik. Györbe, Komáromba, Peſtre, Debretzenbe, Kolosvárra, Nagy-Enyedre, Szebenbe, Sepſi Sz. Györre, és Székely Udvarhelyre el-küldöm a' magam költségén az exemplárokat, méltóztaſson azért a' Prænumeráns, vagy nállom, vagy a' Béſzedönél jelenteni, hogy a' fenn nevezett hellyek közül hová kivánnya exemplárját, és annak idejében hirré adatik, kinél kelljen keresni az elömeg-fizetett exemplárt. Az emlitett hellyeken meglehet idejében a' máſodik Darabhoz mindenütt az elsöt-is vásárolni. A' ki tizre, az az egy 5 Német forintos Bánkó-Czédulára valót prænumerál, és hozzám küldi, ne ſajnálja a' Poſta útat jól meg irni; mert annak ſzemélyesen *ſtante pede*, *imo claudicante* válaſzlok, melyből tudja meg, hogy én vettem a' prænumerátioját. A' bör, vagy bor bundába (Subába) takarodzott Decemberben, és a' dedergö kettös fagyos orrú Januáriusban ki-kell ennek a' Könyvnek a' Sajtó alóll ſzabadúlni, hogy a' Bétsi Redutban a' Fársángon meg-jelenhelſen, tavaſzra kelve pedig ki mehelſen a' Magyar kövér zöld pá'sintokra, mint máſodik füvü Anekdotás borjuſka. A' nékem küldendö Levelek igy intituláltathatnak: *Herrn Herrn Samuel Andrád, Medicinen, wohnhaft am Alſtergrund in der Schöſslgaſſe Nro.* 170. —

in Wien.

A' *N. Enyedi* Ref. Kollegiumban léſzen ezen folly6 1790. eſztendöben Oktobernek 12-dik és kö-

vetkezendő napjaiban, a' T. T. Theol. Professor *Szabo Sámuel* Ur Könyveinek, kotyavetyén való eladattatások itten találtatnak a' magok rendekben leg-jobb Theol. és Philosophicus (mivel Philosophiæ Professor vólt) Könyvek, ritka M. SS. Dietalis Articulusok 1740 — 1777-ig a' Catalogus találtatik N. Enyeden, Kolosváron, M. Vásárhellyen, Debretzenbe, Szebenbe, Abrudbányán a' Reform. Papnál, 's más nevezetes hellyeken, melly 10 árkusokból áll.

Bétsben a' Süket-némák könyv-nyomtató házokban, a' már tudva lévő Protestáns Prédikátzioknak 6 elsőbb Darabjai, Német nyelven, készen vagynak. — Ezek iránt egyik-egyik Darabért 40 krajtzárokkal, *Pesten*, *Budán*, *Posonban*, és *Bétsben*, elő-fizetés-képpen akárki parantsolhat. — Azoknak, kik magokat ezen Prédikátzioknak ki-adására határozták egyedül való tzéllyok, tsak a' köz boldogságnak elő-mozditása. — — Ezen Prédikátziok között imitt amott tanáltatnak sok ollyanok-is, mellyek még eddig nem vóltanak kinyomtattattva: mellyek igen derék és még élő Német Prédikátoroknak munkáji. Ezeket arról lehet meg-esmerni, hogy ezeknek Titulusok nagyobb betükkel lésznek nyomtattatva. A' közönséges *mutató Tábla* az utolsó Tomusban fog tanáltatni.

Ama hires Horváth-országi Bánnak, *Zrinyi* Miklosnak igen igen el-ritkúlt, *Ne bántsd a' Magyart* jeles Könyvetskéje Maros Vásárhelyt ki-nyomtattatott az 1705-béli ki-adás szerint.

Költ Bétsben 10 *dik Septemberben* 1790.

Sz. S.

No *már most* — — — Az én erántom tétetett *Prædeſtinátio* ſzerint ujjságot kék irnom, minthogy az én általam ki hirdettetett *Prædeſtinátio* ſzerint elöre meg fizettek Olvasóim; de ha ſemmi ujjság nints — még-is irjak? — Bizony nem tudom én irjaké? vagy mit tsináljak; mert itt ſemmi nevezetes ujjság nintsen. — Némely Ujságirók illyenkor ollyan nagy feneket kerittenek minden apro dolognak, hogy tsupa böltseſséginek láttzik az egéſz Arkos — azonban mikor el-olvastad, ha kérdi valaki: mi ujjság? tsak azt felelheted: lári, fári, hokus, pokus, — az egéſz ujjág Levélnek nagyobb a' füſtye, mint a' petsenyéje. — Azt tudjúk, hogy a' Törökkel mindenütt fegyver-nyúgvásunk vagyon. Azt-is haljúk, hogy a' Muſzka azokat a' Tartományokat, mellyeket mi a' Töröktöl el-foglaltunk, kezdi a' maga réſzére foglalni; minthogy mi viſzſza akarjuk, a' *Rájkhenbakhi* békeſség ſzerint adni; mely hirrel tegnap egy Kabinét Kurir mene ö Felſége eleibe; minthogy még ma, u. m. 13 dikban dél-utánni 4 órakor-is meg nem érkezett azért; mert a' mint haljúk edgyik Menyaſzſzony az uton roſzſzúl lett, és ez által a' ki-ſzabott út akadályoztatott. — Azt is értyük, hogy még a' Magyar Koronázás hamarébb meg-akarna lenni, mint a' *Fránkfurti*, de azt ſem tudjuk mi módon. Azt ide haljúk, mint dobolnak *Belgrádban*, és hirdetik a' *Kotyavetyét* minden nap — miképpen rontyák a' kö-falakat — és mint bűsúlnak azok az emberek, kik Peſten és másutt el-adták mindeneket, hogy Belgrádi *Kávéſok* leheſsenek, 's azonban itt moſt mindeneket kotyavetyélik. — Azt tudjuk, hogy a' *Zemlini* hajók igazgatójának parantsolat ment, hogy több tránsportot le Belgrádba, ne botsáſsa. A' Száva vizén 3 hid épittetett, hogy a' viſzſza-költözödés annál hamarább eſheſsék. Belgrádban minden óltso. Minden nap kotyave, és mindenek költöznek viſzſza. — Kotzimba 27-dik Aug. érkezett az első parantsolat

tsolat, hogy valamit az el-foglalástól fogva épitettenek, rontsák, 28-dikban ujjra ezen parantsolottal érkezék egy Kurir, és 30-dikban hozzá is kezdettenek a' rontáshoz. Az ágyuk és más erősségek innen Gallitziába *Okopiba* költöztetnek, 260-ezer mázsa széna pedig Tsernovitzba takarittatik. — Azt tudjúk, hogy a' *Svéd* Muszka notát tántzol, észre vette, hogy a' Prusszus tántz nem egéséges, a' Lengyel tsak bámúl mit tsinált a' Prusszus. A' Belgák boszonkodnak, hogy meg-tsalta a' Prusszus és Anglus — 's még más Nemzetnek sem igen jól esik — de mit tehetünk rólla, hogy igy hozta az Anglus és Prusszus *Politika* magával; mely a' *Pókhálónál* sokkal mesterségesebb. — Itt sokat irhatnánk; de hogy hosszasok ne légyünk, egy *Politikus* Tükört adunk Olvasóinknak kezekbe, melyszerint —

Hogy a' mi jól-tévő Fejedelmünk *Leopold*, a' *Rájkhenbakhban* kötött Prusszus békeséggel nem hibázott, söt minden alatta lévő Nemzeteknek ez által, söt maga Fel. Házának-is egy közönséges tsendeséget szerzett légyen, bizonyitják a' Környül-állások. De szükség ezen dolognak leg-elsö kút-fejére mennünk, ha ugy akarjuk, hogy a' mostani háborgásoknak, belsö és külsö zenebonáknak, és az ezt követett szövetkezéseknek tsontja velejébe tekintheßünk; mert ugyan-is ezen környülállásokban minden Udvari Politikák ugy függenek vala egymástól, mint az egymásba foglalt lántz-szemek, mellyek külön külön semmit sem érő erötlen dolgotskák, edgyütt pedig egy el-szakaszthatatlan erőt téßznek. — Emlékezhetünk az Amérikai 11 esztendeig tartott háborúról, mely az Angluſokon egy olly halálos sebet ejtett, melyből sok 100 esztendök alatt — vagy talám soha ki-nem gyogyúlhatnak. Addig sugdosák a' Frantzok Amérikának fülébe a' szabadságot, mig ezek a' szabadság lelkétől elevenitve fel-kelének, és a' Frantzia segittség által el-veszték az Angluſok majd minden Amérikai Uralkodáſokat vég-képpen —— azon kivül, hogy egész Europában tsak egy segittséget találhat-

tak vólna ezen kínos keſesvekben vagy a' tengeren, vagy a' ſzárazon ollyant, ki ha ôket nem ſegitette vólna-is, leg-alább ſajnálni láttatott vólna. Tsudálatos! A' meg-ſebeſittetett Anglia nyögve halgat, és kéſzül alattomban, hogy ezen Amérikai ſzabadságnak egy Frantzia ſzabadsággal áldozzék, és az ô ſebeit azon állatnak ſzörével kötözheſse, a' melytôl azt vette vala. — Fel-áldozta vala tehát ekkor Anglia Amérikát, és veſzedelmes békeséget vásárla — de a' *Londoni* Kabinét boſzſzu-állása titkon napról napra nevekedik vala; és el-végzé magában, hogy Frantzia-orſzágot ugyan ezen ſzabadság kivánásával, és belsô zenebonával, a' ſzerentsétlenség' óltárán áldozná-fel — és hogy ugyan azon éles fegyverrel ſebeſittené-meg Frantzia orſzágot, a' melytôl ô ſebeit vette — t. i. a' ſzabadság' fegyverével. El-halgat hát ekkor Anglia, nyög alattomban, jó-rendbe ſzedi belsô állapotját, kereskedése módját, vigyáz, dolgozik és boſzſzú álláſt kiáltó ſebeit tetteti. Frre a' boſzſzú állásra leg-elsô ajtót nyitta a' Hollándia tudva lévô környül-állás, a' midôn Anglia ennek Tengeri erejét bátorságba helyhezteté. A' meg-hólt edgyetlen egy *Fridrikh* ollyan okos vala, hogy ezzel a' *Londoni* Kabinét ſemmit ſem kezdhete; mert *Fridrikh* az Angluſoknak ſoha ſem hitt. Meg-hal *Fridrikh* és egy néhány napok alatt hatalma alá hajtja an Anglus Politika a' Berlini Kabinetot, és ama bôlts Pruſzſzus Miniſter *Hertzberg* jónak találá, hogy ô is ezen Anglus Politika Botsú-járáson edgyütt járjon. A' Hollánduſoknak az Auſtriai Házzal való háborújok, a' Frantzia közben járás által ſzépen el-múlék; az *Oraniai* Hertzeg, Pruſzſzia és Auſtria ſegittsége által a' Pátrioták ellen lábra állittaték; a' Pruſzſzus és Anglus Politika már egy útan járván a' bútsút, mi kelle egyéb Angliának a' boſzſzúállásra? — itt vala az út — itt a' hid! Már moſt igy ſzol *Pitt* a' Parlamentomban: Konſtántzinápoly-felé van egy útünk; hivjuk a' Törököket a' mi tzélunk el-érésére — hirdetteſsünk a'

Muſz-

Muſzkák ellen háborút vele; mert Auſtria e' mellett tartván, a' Hollánduſokról el-felejtkezik, a' Franziákot pedig ez által egy frigyeſsektől megfoſzthattyúk; ki ſem velek, ſem a' Hollánduſokkal edgyütt munkálódni, nem fog rá-érkezni. Meg-vetteték ennek fundamentoma — és a' Konſtántzinápolyi Anglus Követ *Ausley* Ur, ezen parantsolat ſzerint, fülibe ſúgja a' Divánnak, hogy a' Muſzkák ellen hadat izennyen. Még-halja ezt Frantzia orſzág éppen akkor, midőn a' Hollánduſok' ſegittségére éppen táborba kivánna *Givétnél* ſzállani. Ezen hir által látja Frantzia-orſzág, hogy minden Hollándia eránt képzelt tzéljai fel-fordittattak, és kéntelen vala meg-engedni, hogy a' *Batavus* Pátrioták el-nyomattaſsanak.

A' Török háború nem kis érzékenységet tsinánála az egéſz Europai Politikában. II-dik *Joſef* minden erejét öſzve-ſzedé, hogy ezen zavaradott vizben halat foghaſsan. Anglia ezt jól tudta, de halgatott, és a' Pruſzſzus Udvar által dolgozott, hogy a' Svédeket is ezen tsatára, az Oroſzok ellen kiſzállittsa, hogy ő az alatt a' Belgiumi zenebonából haſznot veheſsen. Ez által meg-akadállyoztaték Oroſz-orſzág, hogy a' maga hajós Sergét a' Közép-tengerre viheſse — és laſsan laſsan Lengyel orſzágnak-is fülében ſúgatott, hogy az Oroſz köntösből vetkezzék-le — és minden ugy vala alattomban ki-punktizálva, hogy lehetetlen vala a' dolgoknak jó ki-menetelét nem várni. — De más véletlenség érkezik közbe a' Politikába. Muſzka orſzág öſzve-köti a' maga haſznát Auſtriával, tehát, terméſzet ſzerint ennek Frigyeſsével Frantzia-orſzággal-is — de tsak alattomban. Igy az Angluſok tsak azon veſzik éſzre magokat, midön a' Muſzkával való kereskedésbéli ſzövettséget el-veſzték, és ezek ujj kereskedésbéli ſzövettséget kötének Frantzia orſzággal. Ezen ſzövettségre nézve ſziükségesképpen tartott Anglia, hogy ha ő a' Svédeknek és Törököknek ſegittségül találna lenni, Frantzia és Spanyol-orſzág bizonyoſon a' Muſzka és Auſtriai

Ház

Ház mellé állana. Mit tselekſzik azért? A' *Makhiavellus* Könyvét hivja ſegittségül. — Az *Orleánſi* Frantzia Hertzeg ottan ottan meg-fordúlt Angliában, és az Anglus ſzabadsággal meg-barátkozott. Ezen Hertzeg nem vala egéſzſzen meg-elégedve a' *Verſáliai* Udvarral — tehát igen könnyü vala ezen Hertzeget a' Frantzia Király ellen öztönözni. Meg-tanitják tsak hirtelen *Londonban* a' belsö zenebona Politikus A. B. C-jére, minthogy jó feje vólt hozzá. Egy útat mutatának néki távolról a' Frantzia Koronához — ezen örvend vala, és tsak hamar 40 milliomokat el-veſzteget arra, hogy egy zenebonát milliozhaſson — és annyira-is vitte vala rövid idö alatt, hogy a' Király minden Királyi hatalmától meg-foſztaték — és az ebben réſzesülni nem akarók a' lámpás-fákon parádéroznak vala. — Ezen zenebona által, ezen lámpás fák által olly zavaradásba jö Frantzia-orſzág, hogy Muſzka-orſzág és Auſtria ezen Frigyeſsektöl egy tsep ſegittséget ſem vehetének. Az egéſz Politika, fundamentomából le-döjteték, a' Frantzia Kabinét hangja el-változék. Ekkor elé-áll Pruſzſzia *Dictátornak*, és minden Nemzeteknek Anglus muſikán kezd vala muſikálni. — Azon-közben az ezektöl fülbe ſúgott pártütés Peſtiſse ragadott minden felé és harapodzott. Belgium ki-lépett az Auſtriai hámbol. Magyar és Tseh-orſzágok *élektrizálva* valának — söt e' nem elég — meg-hal *Joſef* — *Leopold* ül Uralkodó-ſzékbe; kinek ugyan *Joſef* egy rettentö Tábort, egy *Koburgot* és egy *Laudont* hagyot; de a' mellett egy tsak nem fel-fordúlt Birodalmat — mit tsináljon már moſt ellenségivel? Jobbnak itélte kedvezni a' maga népének — jóbbnak tartotta a' vérnél a' tsendeſséget!! Frantzia-orſzág magán ſem ſegithet — Muſzka-orſzágnak a' maga böriért kell vitézkedni. — Mit tsinálhattál vólna már moſt *Nagy Sándor* egyebet? Ha békeség nem lett vólna — mindenek ugy valának kirendelve, hogy a' Brabántuſok, és a' Lüttikhiek a' Pruſzſzuſsal edgyesülve a' *Koloniai* és *Treviri* Vál-

laſztó

laſztó Fejedelemségeket károſithatták vólna — hát a' Lengyelek 's máſok mit nem tsinálhattanak vólna! — Ugy vala már egéſz Europában a' tüz alattomban el rejtve, hogy a' ſzegény a' gazdagra — a' ſzólga az Urára — a' halgató a' Papjára támodott vólna — és igy az igazság — az emberi ſzeretet — a' törvény, meg-zavaradván, a' láb, a' fö, és a' több egymástól függö tagok egymás ellen támodtanak vólna. — Ládd az egy embert ſzeretö *Leopold* mit nem tselekedett!! Ö az ö Táborá borostyán-koſzorújának fel-áldozásával ezeket mind el-távoztatta. — Láthadd ezen Tükörböl, hogy Anglia és Pruſzſzia jégre vitte Frantzia-orſzágot — vizes lepedöt teritett Svéd, Lengyel és M — orſzágok alá — Belgiummal ſzembé-kötösgyit jádzott, ki vakon el-esvén, tsak alig ha fejét bé nem törte — Hollándiát pedig a' *Sajt* és *Sosshal* vásárlásba rá-ſzedte. Hol a' Khinai Szív, hól a' régi betsületes Pogányok' parolája!!! — hól a' Felebaráti és Hazafiui ſzeretet egy máshoz!!! Tsupa vélekedés a' Világ.

Elegyes aproságok. „ Minden Levelek azt irják, hogy a' *Frantz*, *Anglus*, *Spanyol*, fegyvert köſzörülnek, és nagy hadi-kéſzületeket téſznek; de mit akarjanak? ök tudják. — Anglia ki-politizálta, hogy Pruſzſziának a' ſzárazon haſznos békessége vagyon. — Söt a' mi nagyobb — azt-is kipunktizálta, hogy a' Német Tsáſzár, mint Német Tsáſzár, Német-orſzág' nevében, Német-orſzágon kivül ſemmi Frigyeſt nem ſzerezhet — más orſzágaira nézve pedig ſzerezhet a' mint tettzik — E' különös punktum!! — Már moſt fog Anglia a' dologhoz. Frantzia-orſzágnak minden Indiai réſzeit el-venni kivánnya; mivel a' boſzſzú-állás kezében. A' Frantzia meg ſzeppent. Frigyet köt a' Spanyollal, és 45 hadakozó hajókat kéſzit — még nem fognak meg-ſzünni az ujságok. — A' Pruſzſzus Sergek már oſzolnak a' Brabántziai ſzélekröl. Itt-is laſsabb hangon beſzéllenek. Hollándiában *Hágában* léſzen azoknak az Udvari Követeknek Gyülése, kik

a'

a' Belgiumi zenebonát tsendeſitik. A' Pruſzſzus, Anglus, Hollándus, és a' mi Követünk léſznek edgyütt.

A' fel-hozott Magyar Diplomában ezek a' 8 punktumok-is benne lenni mondatnak: 5.) A' földes Urak 's az alatt lévők között való állapotunk el intézése az Orſzág' Gyülése elébe való. — A' Törvénytételek ne máſittaſsanak; a' Sententiák ne akadállyoztaſsanak a' Király által. — A' Fundátziok, a' Fundálók által erányzott végekre fordittaſsanak. — Minden fel ſegéllések az Orſzág' Gyülésében igértessenek. — Az adó ne öregbitteſsék. — 6.) A' Magyar Orſzágot illető dolgok, Magyarok által folytattaſsanak. — A' Kir. Tanáts állittaſsék viſzſza maga méltóságába. — 7.) A' *Palatinuſi*, *Primáſi*, és *Báni* méltóságok, a' Törvények által ſzabott állapotban legyenek. — 8.) A' Hadról, és Békességről ſzólló Törvények meg-tartaſsanak. 9.) A' Korona Budán tartaſsék. 10.) A' Töröktől viſzſza nyert vagy nyerendő Tartományok Magyar Orſzághoz kaptsoltaſsanak. 11.) A' Király az Orſzágban lakjon. 12.) Az Uralkodó Házbéli férjfiúi és Aſzſzonyi Nem' el-fogytával, ſzabad legyen a' Király válaſztás. 13.) Minden ez után következő Király, a' maga Orſzáglásának el-kezdése előtt, ezen Diplomát meg erősſittse, 's annak meg tartására magát eskiivéſsel is kötelezze.

Bétsi jegyzéſek. — „ A' múlt *Kurirba* irt Udvari-pompának gátot vetett egy hideg-lelés. A' Nápolyi nagyobbik Királyi Menyaſzſzony *Bruggban* egy nevezetes bádgyaztó hideglelésbe eſett, és mig ez egéſzſzen fel-nem gyógyul, minden kéſzületek halgatnak. — Nov. 1. napján vége a' hadi-adónak. — Az a' hire Bétsben, hogy a' Magyar Deputátzio 2 punktumon kivül *Mária Theréſia* Diplomáját hozta vólna-fel ő Felségének; azért ſokon hiſzik, hogy még a' Magyar Koronázás a' *Fránkfurti* előtt meg-léſzen. — A' *Szentgyörgyi* Horváth Regement ma reggeli 8 és 9 óra között mene kereſztül Bétsnél haza-felé. Itt vala az egéſz Regement

ment minden hozzá tartozó Stuttzoſsaival és 'Sidás-saival hadi-lábon. Elejébe ment vala ezen Seregnek a' Szakſzoniai Hertzeg, 2 fő Hertzeg-fiak és Gen. *Gemingen* a' Praterig, és itt parádéban mene el előttek az egéſz Sereg. Kérdi edgyik Hertzeg az Obeſtert: hány főből állana ezen Sereg? 3400-ból, felel az Oberſter — de Felséges Uram 2000 emberemet hagytam ezen Seregből Dubitza alatt. Ezeket a' ſzókat magam is tulajdon fülemmel hallám az Oberſter ſzájából. Egy nap ſints, hogy itt hadi-nép ne takarodnék-le. — 2 Kurir érkezék a' napokban Bétsbe — még pedig az egyik a' Pruſzſzustól; de még petsételve van a' Levél, ő maga ſe tudja mit hozott. — Az a' hire, hogy a' Törökkel való békeſség-is meg-vólna egéſzſzen, tsak az all-irás hibáz. — A' ma érkezett Budai Levelek azt mondják, hogy a' *Deputátionak* Bétsbe lett jövetele után az egéſz múlt héten egy gyülés ſem tartatott. — Tömösvárt az *Illyriai* Nemzet gyülése már egy néhány tanátskozáſt tartott, és a' magok végegezéſeket fel-is küldötték Stafétán ő Felségéhez. — Oláh-orſzágból *Karaulból* azt irják Aug. 30-dikán, hogy ezen hón. 9 dikétől fogva ſemmi ellenségeskedéſek nem eſtenek. 11-dikben meg-érkezék a' Pruſzſzus Követ *Luſi* egy követtségbéli Titoknakkal, és egy Anglus Kurirral *Oburtsába*. Innen 12-dikben a' mi népünk a' leg-végső ſzélekig kiſiré, és innen a' Törökök kiſirék Viddinbe. — Aug. 23-dikán érkezék Viddinból egy *Effendi*, egy *Bégh* és egy *Barjaktár* a' mi Táborunkba *Oburtsába*, hogy *Klerſével* a' fegyver-nyugvásról végezzenek. — Ekkor küldött vala a' Nagy Vezér *Koburghoz* is Követeket, kik jelentsék, hogy a' Nagy Vezér rá áll a' fegyver nyugvásra addig is, mig Konſtantzinápolyból ez eránt feleletet vészen.

NB. A' Diáriumból mégyen az F. árkos, az E. árkos Pénteken fog menni.

Költ Bétsben 14-dik Septemberben 1790.

St. S.

Beatus eſt ille homo, qui ſedet domi ad fornacem, & habet ab omnibus pacem!!

Meg-indúlnak nem régiben a' minden Nemzetekből magokat öſzve vert Politikuſok az *Elyſeumban*, hogy a' Nemzetek között támodott zenebonát (mert itt-is zenebona van ám) meg-tekintsék, 's midőn a' ſzámtalan lelkek Kunyhoi elött visgálódnának: né! né! mond edgyik, meg-látván ezen Deák fellyül-iráſt, a' Kunyhó' ajtaja ſzemöldökén. — Bé mennek azon Kunyhóba, 's hát amaz borzos ſzemöldökü *Kálépinus Ámbrus*, ki még itt a' felsö világban egy 11 nyelvü *Szó-tárt* irt vala, egy rövid lábokra vágott ſzéken a' Kementzéhez közél egy aſztal mellett ül, dohányozik és ir. Eſzre-veſzik a' Politikus Lelkek, hogy ez *Kálépinus*, ki, ha az egéſz *Elyſéumban* lévö minden Lelkek külsö és belsö zenebonában vagynak — ha a' gollyobis a' füle mellett süvöljt-is, tsak a' pennáját és kalamáriſsát ne találja, hogy irhaſson, ſemmivel ſem gondol. Némellyek tsudálkoznak vala *Kálépinuſon*, máſok pedig ditsérik vala az ö *Symbolumát*, mondván: — *bizony tsak ugyan boldog ember az, ki otthon le ül a' Kementze mellett, halgat; minden embernek békét hágy, és minden embertöl békeſségben hágyatik!* A' ſzemesebb visgálódók közzül bejjebb tekintenek némellyek egy rejtekſzobába; 's hát az egéſz ſzoba teli külömb külömb nyelveken irt kéz-iráſokkal. Fel-ſa tették ezek a' Politikuſok, hogy ezen irás mind *Szótár*, (Dictionárium) ne légyen, minthogy a' ö felsö Világon-is ezt irt; de midön meg-kérdeztetnék, azt felelé: ezek mind ujjságok. Az Iſtenek' fö Poſtameſtere *Merkurius* még a' felsö Világon meg-igérte vólt énnékem, hogy ö, mind az el-mült, mind a' következendö dolgokról ſzólló ujjságokat közleni fogná velem titkon, 's igéretét hiven-is tellye-

fitti. Én le-ülék itthon a' Kementze mellett, és ezeket irom minden-féle nyelven, hogy valhaſsa-meg a' Világ, hogy *Kálépinus* nem ollyan reſt vólt, mint a' mi mái ſelsö világbéli Magyar Tudóſsaink, kik le-ülnek ugyan a' Kementze mellé ſzorgalmatoson dohányoznak, tubákolnak, ſétálnak, de hogy hóltig tudóſoknak maradjanak, ſemmit ſem irnak — és kivált ujságokon, — Iſten őrizz! nem kapnak — az egéſz Oskolával tsak a' régi *Deſpotica Monárchia* mellett mérednek. — Tsak el-bámúl ezen egy Frantzia Pátriota Politikus, hogy *Kálépinus* ujságot ir az *Elyſéumba*, 's a' többi kivánnyák vala tudni, mik vólnának az Ujságok — és annál inkább — mivel azzal ditsekedik vala, hogy néki az Iſtenek' Követje *Merkurius* hordaná a' hireket, ki már elöre mindeneket tsalhatatlanúl tud. Kérik vala azért ötet minnyájan, hogy a' felsö Világról mondana valami bizonyoſt. Én Uraim, felel az Öreg: beſzélleni reſtellem, hanem, minthogy minden el-múlt, jelen-való és következendö ujjságokat, minden felsö és alsó világon esmeretes nyelveken le-irtam, itt van olvastátok, kiki a' maga nyelvén — Nem én — hanem *Merkurius* hazud, ha ezek nem igazak. — A' nagy Lelkü *Laudon-is* ezek között lévén, ennek egy nagy Német Könyvet adott vala kezibe olvasni. *Laudon* már elöre meg-halván az *Elyſeumban*, hogy *Belgrádnak* és *Khotzimnak* kőfalait rontják, hogy a' Pruſzſzus békeſség azt kivánnya, hogy *Leopold* mindent viſzſza adjon a' Portának, és a' békeſség ſzeretö Fejedelem is mindenfelé békeſséget munkálódik, már ſzomorú ábrázattal lévén, egy elöbb nem-is kivánnya vala olvasni ezen ujjságokat, gondolván, hogy ezen Könyvben is azokról vólnának tudóſitáſok. De be el-bámula, midön ezeket ſzemlélé — „ A' Pruſzſzus Király ugyan békeſséget kötött a' 2 fejü Saſsal olly formálag, hogy a' 2 fejü Sás a' fél hóldnak mindent viſzſza adjon, és vele békeſséget köſsön; külömben ha ettöl valamit magának meg-tartana, tartozzék Sléziából néki annyit adni; A' Muſzka Udvar

frigyé-

frigyétől pedig örökösön áljon-el. Ezek tsak a' békeſség tökélletes név alliráſsal meg-erősíttetett punktumai előtt való fel-tételek valának; mert a' békeſség máig ſem hirdettetett-ki. Ezt az Anglus és Pruſzſzus Notán meg-botlott *Svéd* meg-ſajditván, mond a' Muſzka Muſikáſoknak: húzzatok nékem Oroſz notát; mert tsak alig, hogy az orromra nem bukám. Meg-békéllet hát a' Svéd az Oroſzſzal azon kivül, hogy *Londonban*, és *Berlinben* tsak egy ſzót jelentett vólna ſzándékáról. A' Lengyel-is ezen Pixisből portubákozott — 's néki-is tekeri a' Berlini pixisbéli Londoni tubák az orrát. Meg-halja egéſz Europa a' békeſség hirét, 's egy néhány belső érzékenységben lévő Nemzetek, 's ezek között a' Frantziák-is meg-rettennek. A' Törökkel fegyver-nyugvás-is köttetik; de tsak a' Nagy Vezér hirével addig, mig Konſtántzinápolyból felelet érkezik. Ez alatt a' 2 fejű békeſséges Sas azt kivánnya méltán a' Portától, hogy ha ő már mindenét viſzſza-adja, tehát ő, 280 ezer népnek 3 eſztendei tartását kéſz-pénzel ne ſajnálná le tenni. Ez alatt az Anglus, vagy ki, nem akarván, hogy a' Frantzia dologba elegyedhetſenek a' békeſséges frigyeſek — azt ſúgta kéttség kivül a' *Mahumed* Galambja által a' Divány fülébe, hogy ne békéljék. Azt izeni hát a' Divány Berlinbe: Uram! én néked ennyit 's ennyit igértem, hogy tsináld-ki az én békeſségemet a' Muſzkával, 's meg-is adom, a' mit igértem; de te a' 2 fejű Saſsal tsináltál békeſséget nékem; ki nékem nem egyenes ellenségem, tsak frigyes ſegittője a' máſiknak. Én ezzel a' máſik nélkül békeſséget nem kötök, hanem folytatom a' háborút. Ezen *Laudon* meg-örvendvén és el-bámúlván, nem akarja vala hinni; kérdi azért magától *Kálépinustól*: igazaké ezek? Felel amaz: Uram! én *Merkuriustól* igy vettem — ő hazud, ha nem igazak. Nézd meg nagyobb bizonyságra, moſt vevék Bukoreſtből egy Levelet, hogy a' fegyvernyugvás' ki-hirdetésétől fogva-is véres tsata történt Oláh-országban; de minthogy a' Levél hirtelen indúlt

dúlt, semmi bizonyost még most nem mondhatok rolla. Azt tudom, hogy miólta az Oláhok itt meg tudták, hogy ők a' 2 fejü Sas' szárnyai alatt nem maradandók, az-ólta őket is tsak ugy lehet nézni majd mint ellenséget — és kedveznek a' Törökneк. Hát ugyan *Kálépiné!* nem tartod te tőkéletesnek a' békeséget? En a' *Svéden* kivül soholt sem Europában — noha meg lehet, hogy hibázom — de még ki nem hirdettetett soholt — a' Politika pedig, mely ezt szőtte, 's szövi, sokkal mestersége-sebb egy 10 esztendőtől fogva 100 napszámos Póktól készült hálónál. Ezt halván *Laudon* meg búsúla, hogy ő többég a' maga felső világbéli Táborához viszsza nem jöhet. Mond azonban *Laudon-Kálipéné!* El bomlott már a' Cseh-országi Tábor, meg-tiltattak a' tránsportok, hordják a' Tábori szalonnát Bétsbe — söt a' hadi adó-is ki-hirdettetett, hogy Nov. 1-sö napján el fog múlni — mit bolondoszsz hát a' háborúval? Uram! — mond *Kálépinus* — *Merkurius* hazud, ha ezek nem igazak.

Egy Lámpásfáról, tsak a' múlt esztendőbe ide szánkázott Frantziának Frantzia nyelven lévén egy Tomus ujjság a' kezébe, mellyet ez alatt olvas vala, alig halgata-el *Laudon*, igy szollal fel: hazudtz *Kálépiné*, hazud irásod! hazud *Merkurius!* ki néked ezeket pennádra adta! Hogy lehetne az, hogy a' Magyar országi Koronázás még előbb meg-essék, mint a' Fránkfurti? hiszem ide már minden Testőrzők, minden Követek, minden Musikusok 's mások meg-érkeztenek, kiknek a' magok szokott fizetéseken kivül, minden napi *diurnumok*-is vagyon, azért ezek itt nagy költség nélkül sokáig nem mulathatnak — Jól van, felel *Kálépinus*; de olvasd-el az okát is. Itt az *Elyséumban* az a' hire, hogy a' Német Birodalom ugy válloszotta volna *Leopoldot* Tsászárnak, hogy az ő Tsászárja, mint egy Romai Birodalom hatalmos Tsászárja, más külső Tsászárhoz soha se follyamodjék, és azzal frigyet ne tartson; és igy — ha igaz találna lenni, a' Muszka Tsászári frigyről előbb le kellene mondani —

ni — mig pedig ez meg-leſzſz, idö telik addig. Ezek tsak Serházbéli hirek, felel a' Frantzia. Már Uram! az idö meg-mutatja. Az Elyſeumban igy beſzéllik. Hát már az igaz vólna, a' mint te irod, hogy annak a' Belgiumi pártot-ütött rongyos Prokátornak *Vandernótnak* 10 milliom kéſz pénze vólna? Annyi van bizony néki, meg-hid, és azért-is örzik a' Pátrioták olly ſzorgalmatoson, hogy meg-ne ſzökjék. Ezt én elöbb magam ſem hittem, de nékem ama hires *Würtemberg* Sergebéli Oberſter *Blekhem* Aug. 31-dikén maga beſzélle az Elyſéumban, ki, a' Belgiumi Pátrioták a' *Mósa* vizén általütvén réá, 65-töd magával érkezék ide — az után ſegittsége érkezvén ezen Seregnek, a' Pátrioták itt viſzſza-verettek. — Gen. *Boliö* ugyan azon napon *Andennesnél* étzaka ütött az ellenség Táborára, hol a' Pátrioták' Táborát fel-prédálta, fel-verte, és 10 ágyujokat-is el-vette; kik midön ſzaladnának, elejekbe áll Gen. *Schönfeld*, 's huntzfutalni kezdi öket, hogy ök olly fa-nyelü katonák vólnának, mellyre ezek meg-keſeredvén haladék nélkül megtérének, és az öket kergetö ellenségekre rá-rontván (Erlángi Nro. 71.) a' 10 ágyut viſzſza vették. Elesett itt az Auſtriai réſzről Májor *Huys*, Hadnagy *Baille* és *Delmotte*: egy Hadnagy, 's mások-is meg ſebeſittettek. Az tsata nagy vólt; de a' többit még ez után tudjuk-meg azoktól, kik az *Elyſéumba* érkeztenek. — *Vandernót* Kereſztes hadat hirdetett itt, és minden felé Prédikállókat botsátván-ki, már moſt 50 ezered magával ö akar ki-rukkalni — de féljünk; mert még nem nyerte-meg egéſzſzen a' Pört. — Midön itt a' ſok hitel felett való ujjságokan tsudálkoznék az egéſz *Politikus* ſokoság, egy meg-ért eſzü öreg Magyar el-ſohajtá magát — 's meg-lógatott fövel ezt mondá: „ *Beatus eſt ille Homo, qui domi ſedet ad fornacem, & habet ab omnibus pacem* — ezzel jó étzakát *Kálépinusnak* — 's el-mentének.

Bétsb. — „ Ezen hónapnak 15-dikén eſtvéli 11 és 12 óra között érkezének-bé Bétsbe F. II dik

Leo-

Leopold és a' Nápolyi Király, minekutánna az útban meg-betegedett Hertzeg Aſſzony jobban kezdett vólna lenni. Ugy vólt elöre el rendelve, hogy az egéſz Udvar Vendégjeivel edgyütt *Najſtadtba* háljon, és más nap 12 órára érkezzék bé Bétsbe. Azonban minden máſok hire nélkül öſzve beſzél a' 2 Király, hogy ſzedjék-rá a' 2 Királynét — alattomoan Poſtát parantsolnak, kotsira ülnek, és véletlenül, minden hir nélkül bé-jövenek Bétsbe, a' midön az egéſz Udvarba ſenki éſzre ſem vette. Béſzállanak, 's már enni-is ſzeretnének, de tsak Szakáts ſem vala otthon, nem hogy étel lett vólna; azért a' 2 Király külde a' *Matsákerhof* nevü Vendég fogadóba, és onnan hozatának magoknak vatsorát. Mig ez esnék, éſzre veſzi a' Kiralyné, hogy a' 2 Király ſoholt ſints. Kereſik minden felé: végre meg-értik, hogy titkon bé-indúltanak Bétsbe. Poſtát parantsolának hirtelen, hogy még bé érhessék ö Felségeket, de el-nem süle a' dolog; mert a' Királyok meg-parantsolák a' Poſtákon, kivált az utolsó Postán, hogy lovat ne adna a' Poſtameſter, hanem mondoná hogy egy lova ſintsen itthon, mind addig, mig egy óra el telne; és igy a' 2 Királynénak 1 egéſz órát kelleték az utolsó Posta-háznál mulatni, 's minthogy a' többi Poſtákonis késöre fogtanak-bé 2 és 3 óra között a' Királynék-is mindenestöl bé-érkezének ſzerentsésen Bétsbe, kik már eledelt-is találának. — 16-dikra virradolag ki-jö a' Nápolyi Király a' maga ſzobájából a' ſollyosóra. Eppen Hadnagy *Kábos* áll vala vigyázaton. Meg-látja ajtaja elött mezittelen fegyverrel állani ezen jó forma Teſtörzö Tiſztet. — *A! Servo humilliſſimo!* — mintha nem-is Király lett vólna, igen baráttságoson köſzöne Teſtörzöjének, és meg köſzönte néki, hogy az éjjel vigyázott. Ez nap dél-utánni 5 órakor lovagolni mene a' Nápolyi Király *Ferentz* fö Hertzeggel, az Udvarnak pedig nagyobb réſze 4 Kotsin ſzekerezni a' Práterbe. Ezt tudván már elöre Béts, mindenütt élre verte vala magát a' ſokoság — és a' kinek tsak 2

ron-

rongyos lova vólt, az ekkor mind a' Práterben ſzekerezett. Midőn a' Nápolyi Király viſzſza-tére a' lovaglásból, már a' külső Városban-is el-vala álva útja, ugy hogy a' *Leopold* Városa végitől fogva egéſzſzen az Udvarig fel-nem tehette a' Király Kalapját, ſzüntelen köſzönt a' rajta bávaſzkodó ſokoſ ságnak. Ezen Felség egy igen jó forma Katonás, minden kevélység nélkül való meg-lett, de igen vig ember. Ha mikor lovagol, ujjal mutatnám az én olvasóimnak: Né! a' Nápolyi F. Király! ſenki ſem hinné, olly alázatos köntösben ſzokott öltözni — véghetetlenül meg-ſzerette egéſz Béts. — A' moſtani Udvari 3 mas Lakadalomról igen ſokat irhatnánk, de minthogy még 19-dikben léſzen az *Auguſtinuſok* Templomába az esketés, tsak azután irúnk rólla, midőn ſzemeinkel láttuk. Ma 2 Batalion Gránátéros állott-ki a' parádé piatzra hadiprobára — dél-után tüzi-játék léſzen a' Práterben — ezek mind nem nagy ujjságok. — 23-dikban megyen az Udvar — ha a' környül-állások engedik, *Fránkfurtba*. — Tegnap elött egy Kurir érkezék-meg ide Hertzeg *Koburgtól*. Ennek meg-érkezésével külömb hirek támodának a' városon — nevezetes a' Törökök' ránk ütéséről és más ſzerentsétlenségekről — de azonban máſok azt beſzéllik, hogy a' Kurir tsak azt a' hirt hozta vólna, hogy a' mi Táborunk friſsen vagyon — és hogy az Oláhok morgalódnak, hogy megint a' Török alá kell esniek — 's t. — Tegnap dél-elött vala a' Magyar-orſzág Követjeinek engedelmek az ő Felsége eleibe való menetelre — mitsodás felelet adott légyen ő Felsége — ezt már az itt lévő Haza Oſzlopjai jobban tudtára fogják adni az Orſzágnak, mint mi. Egy más Magyar Deputátio-is vala tegnap ő Felségénél, a' Protestánsok dolgában. Ezeket-is ſzivesen ſogadta ő Felsége, és ſokat beſzélgetett velek. — Itt Bétsben közönséges hir, hogy Gen. *Barkó* Urhoz 2 Pruſzſzus Tiſzt jelentetett vólna-bé Budán, kiknek a' Státus Kantzelláriájából vala ſzabad útazó Levelek, a' H. *Kaunitz* all

irá-

irásával. Fel-küld a' nevezett Vezér Ur Bétsbe, hogy igazé ez a' *Paſsus?* — melyre azt a' feleletet vévén, hogy nem; ezen Tiſzteket, egy velek lévő Aſzſzonnyal edgyütt, kinél ſok gyujtogató eſzközöket találának, fegyver között Bétsbe hozták, itt a' Hadi-Tanátson ő kegyelmeket rámára húzták, Kardjokat el-vették — és a' 3-mat 3 helyre Sequeſtrum alá tették — igazé vagy nem ezen hir — meg tudjuk ezután.

Sok közönséges Levelekben, a' Jun. 16-dikán *Gyurgyſovnál* történt ſzerentsétlenségét az Auſtriaiaknak, annak tulajdonitották, hogy a' máſodik Oláh határ Regement viſzſza hátrált vólna. Hogy ezen hir leg felsőbb probáju hazugság légyen, megtettzik abból, hogy az emlitett Regementből a' ſzerentsétlen tsatának napján az ütközetben ſemmi ſzolgálatban, ſem az oſtrom-ſántzoknak oltalmazásan, ſem egyéb munkában, egy ember is jelen nem vólt, ki vévén a' Kemény-lövöket, és azon 6 közembereken, 1 Káplárból és 1 Frájterből álló vigyázó-ſergetskét, melly Gen. *Lauernél* állott ſzolgálaton. Hogy a' Regementnek Kemény-lövői magokat vitézül viſelték, világos; mert tsak Arany-emlékeztető-pénzt kettő nyert közzüllök: holott az egéſz Gyurgyſovot oſtromló Seregből tsak négynek vólt ehez ſzerentséje: ezen kivül ezüstöt is hárman nyertenek közzüllök. Azonban, a' mint tudjuk, *Adſúdnál*, *Tertzburgnál*, és *Kimpelungnál*, ugy a' fellyebb való Pruſzſzus háboruban-is *Troppaunál*, az hol a' Pruſzſzusnak 3 Sántzain rontott kereſztül, meg-mutatta ezen Regement: hogy az ellenség előtt hátrálni nem tud.

NB. Az Ország Diáriumából mégyen az el-maradott E. árkos.

Kelt Bétsben 17-dik Septemberben 1790.

Sz. L.

Az Elyſeumból. Sept. 21-dikén.

Ki vagy? honnan jöſzſz? kinek hinak? mi féle meſter ember vóltál a' felsö világon? hogy hóltál-meg? beſzéld-elé — mert ezen Orſzágban a' Nemzetek között pártütés lévén, kemény parantsolatom vagyon, hogy az ide jövöket jól meg-visgáljam elöre, és ezen a' vizen által-vivén, leg ottan, az e' végre ujjonon fel-állittatott *Politzájhoz* kiſirtessem, melly kinek kinek ugy rendelje a' ſzálláſt, hogy a' tsendeſségben lévö Nemzetek a' zenebonáſokkal öſzve ne elegyedjenek? — Igy ſzóllitta meg a' napokban *Khárón* egy nagy hasú gyólts inges ſzegény-legényt a' *Styx*' partyán. E' tsak elbámúl az evezö lapátra könyöklött *Örögnek* mérges ſzovain — meg-retten — gondolkozik — 's végre azt feleli *Khárónnak*: Én Uram Politikus vagyok — jöttem az egéſz felsö Világon kereſztül — *Móſesnek* hivnak. — Hát mi féle meſter-ember vóltál? — Uram! ha meg-kell vallani — én bizony — Hisjoriát iró ember vóltam — öltem-is, elevenitettem is, loptam-is, hazudtam-is. E' ſemmi ſem! felel *Káron*, tsak üly a' Hajóba! ſok embert hordok én itt ollyant által, ki veled egy Tzéhbéli meſter ember vólt a' felsö világon — én reám ezen dolgok nem tartoznak. Által evez *Káron* 's a' Politzáj kezébe adá ezen útozót. A' Politzáj Kormányazójának legelöbb is rend-kivül való hasa tünyén ezen útozónak ſzemébe, — ne hogy valami tilalmas dolgot — vagy *Cenſura* nélkül nyomtatott Könyveket vigyen bé, visgálni kezdik a' ſzegény legény hasát — tsak hamar fel bontják, 's hát 2 mázsa Újjság Levélnél több omlik-ki belölle: Itt vala az *Erlángi* ujjság — a' *Grátzi* Paraſzt ujság — a' *Nájmidi* ujság, a' *Brüni* — a' *Régensburgi*, — a' Szebeni *Kriegsboth* — a' *Magyar Kurir*, 's majd minden *Europai* ujjság Levelek. El neveti magát az egéſz *Politzáj Directio*. — Te Ujságiró vóltál *Moſes!* a' mint veſzem éſz-

re, kérdi az edgyik — ide jöveteled' mi okozta, moſt, midőn leg többb *matéria* vagyon a' felső világon az ujságirásra? Uraim! felel *Moſes* — én tsinoson hazudni nem tudtam — igazságot irni nem ſzabad — 's a' mi ſzabad vólt-is, hidegen találtam — ſzóról ſzóra tsak a' más Ujságirók' ujságit ettem; egy ſzóval — a' ſok Ujságirók között eſzbéli tzérnámmal olly röviden jöttem, hogy végre Leveleim' ſenki ſem olvasván, énen meg-hóltam, 's ide jöttem. — A' felső-világbéli ujság Levelek mind itt maradának, *Moſeſt* pedig el-vezeté egy Politzáj katona, és ſzálláſt rendele néki a' Barmok' Kerületében. Oh! de be el-bámula ſzegény, midőn látná, hogy egy Iſtálóba a' leg-nagyobb Barmok közé kötik-bé — midőn látná, hogy ſzamár, ló, ökör, ketske, ſertés és minden nevezetesebb barmok itt öſzve vagynak elegyedve — de be elrémüle, midőn egy fejér Bikának jáſzoly oſzlopán ezt-olvasá, *Jupiter*, mellette egy Ökörnek, *Nabugodonozor*, — mellette mingyárt *Butzéfalus*, ez után *Bálám*-ſzamara, *Lucius Apulius*, *Klimius*, *Akteon* 's. t. Tsak ez vala már itt egy kiss vigaſztalására, hogy őtet egy arany Szamár *Lucius Apulius*, és a' *Bálám* ſzamara közé köték, hol már moſt mind aranyra elég vagyon, mind pedig beſzélgethet a' *Bálám* ſzamár' pajtáſsával. — El-fárodván a' ſzegény *Moſes* illy hoſzſzas útozásában, 's meg-is lévén viſzontagságain keſeredve, le-fekſzik az alája vetett ſzalmára és el-alſzik: az *Elyſéumbéli* Politzáj katonák az alatt a' *Moſes* hasából ki-omlott véghetetlen Ujságokat öſzve-ſzédvén, rendre ezeket olvaſsák vala belőllek:

„ A' Német-orſzági Tsáſzár váloſztás, melyben a' Birodalmunknak ujj Fő adatik, ezen hón. 27-dikéről 30-dik napjára halaſztatott. *Leopoldnak* ugyan Bétsből való meg-indúlása 20 dikra határoztatott vala-meg; de ez-is e' ſzerint haladhatott. — A' Királyné-is el-megyen *Leopoldal*. Minden Poſtán 250 lónak kelletik kéſzen állani, mellyek ſzám ſzerint tzugokra vagynak előre oſztva a' ſze-

ke-

kerek ſzáma ſzerint, hogy az után ſemmi késedelem ne légyen. — Vuzíza jövet Tseh országh felé jö a' Király. — Ezen hónapnak 6dikán 2 Magyar Tiſzt 35 emberrel és 53 lovakkal *Nürnbergen* keresztül *Frankfurt* felé ment, és 8dikban ezt, egy más Udvari lovas 23 ſzemélyekkel, 6 ölzvérrel, és 52 lovakkal követte. Már 7-dikben a' Királyi készületeknek edgyik része meg-érkezett vala *Frankfurtba*.

A' Muſzka és Svéd békeſségről. — „ Oroſz-országnak nagy Aſszonya *Katharina*, Pétersburgbol *Czartó-Czellóba* váratik, hogy ott a' Svéddel elett békeſségért nagy pompával esendö *Te Deumon* ſzemély ſzerint jelen lehesſen. — Ezek a' 7 punktumok vagynak a' Svéd és Muſzka között esett békeségben :

1.) Mind a' 2 Hatalmoſság ajánlja magát az örökké tartandó békeſségre és baráttságra. — 2.) Kötelezik magokat egy közelebb való edgyeſségre. — 3.) Ki ki meg-tartja a' maga Tartományait az *Abó* és *Nájſtadti* békeſség ſzerint, azon kivül, hogy edgyik is a' máſiknak valamit adjon. — 4.) A' Per alatt lévö határ ſzélek egy Commiſsio által atyaſiságoson méretteſsenek ki. — 5.) A' foglyok minden Nemzet, vagy ſzemély vállogatás, és ſzámra nézés nélkül, mind a' 2 részröl botsáttaſsanak-el. — 6.) Svédországnak ſzabad légyen Rosot és Búzát *Livlándiából* bé és ki vinni. — 7.) El végeztetett, az Oroſz és Svéd hadi-hajók, hogy köſzöntsék egymást a' Tengeren. — Ezek ſzép edgyezéſek; de még ſzebb az, hogy Svéd Orſzág fegyvert fogott már-is az Oroſz Udvar mellett, és ennek a' Muſzka, a' Török és Pruſzſzus ellen annyi haſznát veheti, mint akár kinek — sőt már moſt a' Török ellen a' Tengeren, hól eddig akadálya vólt, nagy ſegittsége vagyon. — *Hámburgból* ezen hón 1-sö napján azt irják, hogy a' Svédnek a' Muſzka Udvarral való békeſsége *Berlinben* olly nagy érzékenységet okozott, hogy midön a' Pruſzſzus Király ezt meg-hallotta vólna, Miniſter Gr. *Hertzberget* azonnal magához hivatta. Ugy beſzéllik bizonyoson, hogy

ezen minden más Udvarok hire nélkül eſett békeséget a' Pétersburgi Spanyol Miniſter ſzotte vólna; tehát — megint egy titkos Politika. — Ezen békeſségnek *Berlinbe* lett meg-érkezésével a' Pruſzſzus Tábor ujjra mozgásba tétetett. Az a' Tábor, mely Gen. Gr. *Henkel* vezérsége alatt vala, megerősíttetett, Gen. *Uſédom* a' maga hadi-teſtével ehez kaptsoltatott, és más Regementek-is rendeltettek ide *Sléziából.* — Már némely Sergek ezen Tábortól *Varſaon* alól 5 mért-földel kereſztül-is útoztak — tehát a' Pruſzſzusnak háboruja vagyon a' Muſzkával, nem hogy nékünk vólna bizonyos békeſségünk. Mind ezek bizonyos tzélra mutatnak. — A' Belgiumban lévő Királyi katonáknak van dolgok a' parantsoláſsal, mig a' Brabántziai pártot-ütött zenebonáſok' véghetetlen Táborát el-parantsolják nyakokról. Ezen párt-ütők Serge gyül öſzve *Lövennél*, és *Tirlemontnál*, és az a' hire, hogy *Vandernót*-is bizonyoson ezekkel fog menni. A' Pártotütöttek Tábora itt 6 annyival-is több, mint a' miénk. — A' *Lüttikhi* zenebonások nem hogy ſzünnének, hanem még napról napra gerjed a' tüz köztök. A' Káptalanra rá izentek, hogy 8 napok alatt 41-ezer forintot adjon; mert külömben nem jól leſzſz a' dolog. — A' Brabántziaiak, az Anglusnak és Pruſzſzusnak békeſséget ſzerző közbenjárását, melynek ki dolgozására Hágában kivánnak vala az erre a' végre ki-rendelt ſzeméllyek öſzvejöni, hogy *Leopold* és a' Brabántziaiak között egyeztetéſt tégyenek — el-nem fogadták — azért ezen Hatalmoſságok ezen Pártot-ütötteket magokra hagyták — de ki nem látja — hogy igy van a' *Plánum*, hogy ezek ezt a' közben-járáſt el-ne fogadják — és igy ezek a' Hatalmok menteknek láttaſsanak, a' zenebona tüzének pedig alattomban való erőt adván, tzélt érheſsenek. — A' fellyebb költ *Kurirban* ki-irt, el-eſett Királyi Oberſter *Blekhem* Urat, a' Belgiumi Pártosok mezittelenre vetkeztették — közönséges helyre ki-tették, és a' magok Táborjokat a' mellett vitették-el, hogy mindenek láſsák,

és

ki-ki tsúfsággal illetheſse — nem Kereſztényhez illő tselekedet! — Azt olvasák egy Német Levélből, hogy H. *Potemkin* 100 ezer főből álló Muſzka Táborral útban vagyon. Merre? azt mi máskor irjuk-meg. A' Politikuſok Ege nem olly tiſzta, a' mint ſokan reménylik!! A' Spanyol hajós-ſereg a' Frantzia orſzági tenger partokon kering. A' lárva majd le húzódik a' Politika ábrázatjáról. — — Belgrádból azt irják Sept. 10-dikén, hogy ott a' fegyver nyugvás még ki-nem hirdettetett, és ezen Várnak örző Sergei erősſittetnek, és itt ujjra megmozdúlt a' vigyázat és hadi kéſzület. *Szömöndrő*hez nem meſzſze 1000 Törökök ſzállottak Táborba, és *Szabáts* körül-is ellenséges Sergek láttattak. — A *Tihai* Táborból Aug. 30-dikán azt irják, hogy a' H. *Kóburg* parantsolatjára, Gen. *Kray* egy Trombitáſt küldött légyen a' *Thurni* Basához olly véggel, hogy fegyver-nyugváſt tsináljanak, valamint a' jóbb és bal-ſzárnyán tselekedtenek vala a' mi Oláh-orſzági Táborunknak. De a' Basa ezt a' feleletet adá: hogy Generál *Kray*, nem tsak ezen környékről, hanem egéſzſzen az Erdéllyi ſzélekig távozzék Sergeivel egy néhány napok alatt, külömben ő minden betsület nélkül fogja minden órán innen ki kiſirtetni. Ezen nem egéſzſzen nevettséges felelet azt okozta, hogy mi nem élhetünk azon fegyver-nyugváſsal a' Tábornak közepén, mellyel a' mi Táborunknak 2 ſzárnya él. — De még több vala egy más Levélben: „A' Porta nem akar külömben velünk békeſséget kötni, hanem ha a' Bánátot néki engedjük, és hadi-költségeit 26 milliom forintokkal fizetjük-ki. Ezen az *Politzáj* is el-mofolyodék midőn olvasá. — Az igaz, hogy Tseh és Morva orſzágokban minden hadi kéſzületek: ágyuk és Élés-tárok ugy maradtak mint vóltak — tsak a' nép mozdúlt-meg — az után pedig *Márs* megint fordittott edgy Levelet a' maga Politikus Tábori Könyvében — már moſt ſem a' had, ſem a' békeſség nem bizonyos,

Fran-

Frantzia-országnak közönséges szabadságot ohajtó állapotja miben légyen — olvasd és irtózzál tölle! — „ Aug. 31 dikén meg-jelenék *Bouille* 15-ezer fegyveres néppel, és sok ágyukkal *Nancy* városa előtt, hogy a' Királynak és a' Nemzeti gyülésnek végezését tselekedje. Ez alatt a' szin alatt, hogy ő a' Polgári hadat akarja el távoztatni, rá beszélli a' *Metzben* lévo Nemzeti Gárdát, hogy edgyütt mennyen-el vele. Midőn a' Város kapujainak eleikbe érkezett volna, a' pártot-ütött, és bé-zárva lévő Várost kérte fel, a' benn lévő 3 Regement örzö Katonákkal edgyütt. A' benn lévő fegyvertelek előbb nem akarták fel adni magokat. Kérte a' fogságban tartott 2 fő Tiszteket *Málszen it* és *Denout*. Erre a' Polgárok a' 2 Tisztet küldöttek ki *Bouillehoz*, hogy edgyezzenek-meg; de a' benn lévő Katonák erre rá nem állottanak; melyre nézve *Bouille* ellenek vezérlette a' *Lantzun* nevü Húszár Serget. Erre a' Várban lévő Katonák olly kemény Kartáts tüzet adtak, hogy az egész Seregből alig maradott-meg 200 ember. Annakutánna *Bouille* egész erejével menvén a' Város ellen, erővel vette azt meg, és olly nagy vérontás támodott, hogy itt a' 2 részről 2000 embernél több maradott halva, a' sebesseken kivül Midőn ezeket igy meg győzte, a' 3 Regementből maradtaknak fegyvereit el-szedette, és fegyver nélkül öket külömb külömb hellyekre osztotta. — *Bouille* Uramnak is egy néhány helyt jukot ejtett süvegén a' gollyóbis. Itt a' Városban a' Király Sergéből egy Gránátéros Kapitány *Arginyi* fel-kiáltván a' fel buzdúlt Népnek, hogy az ő Nemzetjeknek vérét ne ontsák, rá-fekvék az ágyura, midőn ezt ki-akarják vala sütni, illy szókkal: engemet öljetek-meg előre. A' Katonák ezzel semmit sem gondolván, az ágyut el-sütek, és ezen jó szivü Hazafinak minden tsontjait a' Levegőbe küldék. Szerentsétlen Nemzet! szerentsétlen *Arginé*! Igy van ott, hól mindenik Ur akar lenni — a' hól nints elsőség, utólsóság! — Ne

bántsd

bántsd az Urat! — ne bántsd a' Papot! — Ezek az Orſzág békeſségének Kormánnyai.

Bukoreſtben meg kelletett változni a' dolognak; mert *Orſovában* ismét hozzá kezdettek a' félben hagyott épittéshez. — A' Tábori ſzekerek mellett lévö lovakat már kezdik vala el-adni; de ezeknek el-adáſok megint meg-tiltatott — nints hát bizonyos békeſség. — Az Anglus már moſt telyes igyekezettel azon mondatik lenni, hogy a' Pruſzſzus *Dántzigot* és *Thornat* el-lophaſsa a' Lengyelektöl, e' pedig nem megy — és ezért van a' Hiſtoria. — A' Svéd pedig azért kötött minden Pruſzſzus és Anglus hire nélkül, az Oroſzokkal frigyet; mivel éſzre-vette vala, hogy a' Pruſzſzus ezen közben-járásáért *Stralzund* nevü Eröſségét akarta kézre keritteni. — Lord *Hove* az Anglus fö hajós Vezér, a' nagy hadakozó hajósſereggel már ki-indúlt és ki-állott. A' napokban egyſzersmind indittának hozzá 4 Kurirt, hogy mennél hamarébb érkezheſsék valamellyik hozzá, olly izenettel, hogy a' maga hellyéböl, a' ſzigetek közzül addig ſohová ne mozdúljon, mig más parantsolatot nem véſzen. — Lord-Hood pedig hirtelen vezérjévé rendeltetett egy 17 nagy hadi-hajókból álló Tengeri ſeregnek. Erröl a' Seregröl az a' vélekedés, hogy a' *Báltikum* Tengerére evez, és a' Pruſzſzust fogja az Oroſz ellen ſegitteni, ki már az Oroſzok ellen a' ſzárazon fegyverben vagyon. — Tehát nap keletröl nints békeſség — nap-nyugotról és éſzakról pedig kezdödik a' háború. — A' Porta 30 ezer föböl álló ſegittséget kér a' Lengyeltöl olly fel-tétel alatt, hogy a' mit a' Lengyel Orſzág tránsérozásakor el-foglalt vala tölle a' Muſzka, moſt azt ö néki viſzſza fogja ſzerezni. — *Nekker* meg-ſzökött Frantzia-orſzágból örökösön, és noha az Orſzág pénzéröl ſzámot nem adott, mind azáltal eleget hagyott ott; mert minden jóſzága ott maradt. Roſzſzúl van dolga az ollyon Orſzágnak, hól a' föbb Miniſterek ſzöknek — és tsak ſzökheſsenek mindeneket ott hagyják. — Frantzia-orſzág leg-alább-is 400-ezer fegyvereſt várhat a' jövö

vő Tavaſzra nyakára; mert Spanyol-orſzág, a' *Kondei* Printz, Nápoly, Párma, Szávoja és Portugallia mind köteleſek, hogy a' *Burboniai* háznak fenn-maradásán munkálódjanak — hát még az Orſzágban a' ſok Nemeſség és Papság —— leg-alább egy milliom ellensége vagyon Frantzia-orſzágnak. Többet ez után: eddig rendbe vólnának Frantz Uramék ſzedve, ha a' Királyi Familiának életét nem féltenék ezzel. — Itt az *Elyſéumbéli* Politzáj el-bámúlyán ezen a' felsö-világbéli véres zürzavaron — tsak ezt felelé mind ezekre: jobb itt az *Elyſéumban*, mint a' felsö-világban. Hogy pedig ezen zenebonával tellyes Levelek a' Lelkek' kezébe ne juſsanak, és zenebonát ne okozzanak, a' *Styx* vizébe küldék — *Moſes* pedig még alſzik, a' következendö Kurirban fog fel-ébredni.

Hazánkbéli Tudóſitáſok. — Bétsben az a' hire, 's a' *Dereſnek*-is tegnap egy valaki azt súgá fülébe, hogy a' Magyar Koronázás Novembernek 15dikén, u. m. *Leopold* napján fogna lenni. — E'-ſzerint könnyen meg-eshetik, hogy az Erdély-orſzági gyülés Tavaſzra marad. — *Kolosvárról* moſt-is ezt a' Tudóſitáſt véſzſzük: „A' Kormány-ſzéknek ide jöveteléhez igen nagy reménységünk vagyon. Már, a' mint hallatik, mind az utolsó Kötéſig meg-inditották a' Leveles-tárt *Szebenböl*, és minden órán itten léſzen. M. Fö Kormányozó Gr. *Bánffy* György Ur ö Exja a' napokban bé-mene Szebenbe, de minden órán váratik-viſzſza — sőt a' mint beſzéllik, talám az egéſz *Gubernium*mal edgyütt. Nagy tiſztelettel és pompával fogadták ö Exját a' *Torda* és *Fejér* Vármegyeiek a' határ ſzéleken ezen útjában. Nints talám egéſz Orſzágunkban ollyan ember, ki ö Exját ne ſzeretné, és — ha eſze van — azt ne itélné, hogy Erdélynek ſoha jobb Kormányozója nem vólt. — Nékünk ismét igen hives idönk kezd járni — Félö, hogy ha mind igy — bajoson érik-meg a' *Kukuritzánk*; Búzánk ſintsen — mit tsinálunk hát? pedig

megint

megint gabonát és ſzénát kérnek a' jövö Katonaság' ſzámára. A' hadi élés tárok itten annyira kiüreſedteknek lenni mondatnak, hogy ezen hónapon túl onnan nem táplaltathatik a' Katonaság. Illyen környül-állások között tsak alig találhat itten a' Kormányozó-ſzék kedve-ſzerint való meg-nyugváſt Városunkban. Majd leſzſz itt drágaság! moſt-is alig győzzük, hát ha annyi nép léſzen itten. A' fa már-is ollyan drága, mint a' bors, hát ha kemény és ſáros tél talál lenni.

Peſtröl Sept. 15-dikén ezt irják: Tegnap 2 Szabó Legények a' Helytartó Tanátsnak az iránt panaſzoltak, hogy a' Peſti Német Szabó Tzéh öket Meſter-embereknek bé-venni ſemmi-képpen nem akarja. Ezt midön a' Hely-tartó Tanáts' meg-intésére ſem akarná tselekedni a' Szabó-Tzéh, parantsolt a' Conſilium a' Peſti Magiſtrátusnak, hogy a' Szabó-Tzéh' Ládáját, melyben a' Meſter-emberek Levelei vagynak, el-vétеſſe, mely tegnap el-is vétetett, és már a' Magiſtrátus azzal fenyegeti a' Szabókat, hogy valamig mindenik remek munkája által ſzint-ugy mint a' panaſzló legények, meg nem bizonyitja, hogy jól ki-tanúlta a' meſterséget, addig azokat Meſtereknek nem fogja tartani, vagy legalább engedelmeſség által fogják a' ládát viſzſzanyerni.

Temesvár. — Aug. 31-dikén tartotta a' Görög öſzve ſereglett Nemzeti Gyülés elsö ülését. Elöbbſzör-is a' már meg határoztatott ülés-béli rang ennyibe el-változtatott a' Deputátuſoknak egyenlö kivánságokra, hogy a' 3 Státuſoknak Deputátuſsai minden joſzágos és jóſzágtalan Nemeseket a' rangban elözzenek-meg. Ezen rang-liſta ſzerint rendre a' Deputátuſok név ſzerint hivattak elö, 's hellye mindeniknek egyen-egyen ki-mutattatott. — Továbbá fel-olvasta a' Kir. Biztos ö Felségének a' Gyülés iránt küldött irását. — Ez meg-esvén, Gyülés Actuáriuſsának váloſztatott *Markovits* Pál, a' Nemzeti Archivumnak eddig való Regiſtrátora,

ki

ki mellé még egy néhány Iró-Deákok rendeltettenek. — Az 1-sö Septemberi 2-dik ülésben a' legfobb kérdésnek meg-visgáltatása vétetett elö, u. m. hogy: mint kellesék a' Nemzetnek eddig vólt terheltetéseiből származó panaszszait folytatni, és a' Nemzetnek állandó Constitutiot szerezni. Ez iránt, majd mindenek meg-egyeztenek azon plánumon, mely ezen dolognak fundamentomává a' Nemzeti Privilegiumokat tészi. Azon Privilegiumokról szóló punktumok pedig, mellyeken ezen plánum feksik, *Leopold* Tsászárnak 1690-béli 6-dik Aprilisi és 1691-béli 20-dik Augustusi Diplomájiból költsönöztetnek, mellyek mind ketten a' Nemzeti Privilegiumok mellé vagynak ragasztatva. Az elsöben ezen Diplomák közzül, a' Törököknek el-üzetése és az akkori háborunak bé-végeztetése után, a' Nemzetnek egy állandó és kivánságaival meg-edgyezö Constitutio, tellyes polgári és vallás-béli szabadság, régi Privilégiumainak gyakorlása, 's mindeneknek tulajdon Jussa, igértetik; az utolsóban pedig, bátorságossá tétetik a' Nemzet az iránt, hogy a' Népnek tulajdon Magistrátussa fog lenni. — Ezen plánumnak ereje szerint, 6 punktumok erösittettenek meg, mellyek által az az út és mód határoztatik-meg közönségesen, hogy juthasson a' Nemzet az ö Privilégiumjaival öszve köttetett haszoknak vehetésére, vigyázván egyszersmind mostani máfok közt való állására, 's különösön pedig azon Tartományoknak törvényes Constitutiojára, mellyek között ezen Nemzet magának lak-hellyet szerzett; továbbá minémü Constitutiokra légyenek alkalmasok azon közönségei ezen Nemzetnek, mellyek imitt amott az Országnak külömb-külömb-féle részeiben találtatnak; mint kellesék a' Határ Katonákkal bánni abban a' történetben, ha az határok változnának, vagy szélesittetnének; és végtére mi-képpen kellesék mind ezeket az Udvar eleibe, az helyben hagyásra, fel-adni.

„ Mivel pedig ezen plánum tsak a' föbb fundamentomokat foglallya magában bövebb ki-terjesztés

jeſztés nélkül: tehát bizonyos Deputátio rendeltetett, melly ezt bővebben ki-fogja terjeſzteni, és annak utánna azt az egéſz Gyülésnek (*in Pleno*) a' meg visgálásra, és végső következésnek húzására elejébe fogja terjeſzteni. Ezen Deputátiora a' Nemzetnek 5 rendbéli Státuſsai magok Deputátuſsaikat következendő ſzámmal rendelték-ki, u. m. 1-*ſzör*. A' Püspökök réſzéről rendeltettenek az *Aradi* és *Budai* Püſpökök. — 2-*ſzor*. A' többi Papi Rend réſzéről 6 Papok. — 3-*ſzor*. A' Katonai Rendből 3 Kapitányok 3 Hadnagyok és egy Gazda Tiſzt. — 4-*ſzer*. A' Provintziálisták vagy a' Tartományok Tiſzt-viſelői közzül, 8-an — 5-*ſzör*. A' Nemelség rélzéről, 6-ton.

Peſtről Sept. 15-*dikén*. — Tegnap váltotta-fel a' *Dalmátziai*, *Horváth* és *Tót* Orſzági Bandérium a' *Baranya* Vármegyeit a' Korona őrzésből. Vezére ezen Horváth 's a' t. Orſzági Banderiumnak Báró *Magdalenits* Ignátz Ur: két Kapitánnyai, Gr. *Orſits* Adám, és *Bedekovits* Ferentz Urak. Forma ruhájok veres mente nyeſt prémmel és nadrág gazdag arany paſzomántal, fejér dolmány 3 ſor pikkellyel gazdag arany ſinorral és paſzomántal. Tarſolyokon vagyon a' Magyar Korona drága gyöngyösön kivarva. Kalpagjoknak magas fekete bokrétáján alol vagyon a' Magyar-orſzág tzimere 3 ujnyi ſzéleſségű aranyozott rézre dombolsan ki-ábrázolva, a' mellett van a' ſzokott ſzárny forma forgó. — — Nográd Vármegyének, nem külömben a' Kunoknak és Jaſzoknak Bauderiumi kevés napok alatt ide fognak érkezni.

Azon ő Felsége elejébe botsáttatott irás, mellyet a' Státuſok a' Diplomával, és a' Koronázáſt meg előző Artikuluſokkal együtt; a' már tudva lévő Deputátzio által ő Felségének fel-küldöttenek, ſummáson a' következendőket foglallya magában:

„ Méltoztatott nékünk Felséged azon Végezésében, mellyet az Orſzág Státuſsai Deputátziojának hivatalára, és bé-mutattatott irására Felséged a' Kan-

Kantzellárius Urnak Aug. 20-dikán adott, és a' melly Végezés a' Státuſokhoz a' Deputátuſok által párban meg-hozatott, tudtunkra adni: hogy a' *Theréſia* vagy *Károly* Diplomáján kivül, az *Auſtriai Ház*-béli aſzſzonyi ágnak Törvényesen meg-határoztatott örökös-következésére való illendö forditáſſal, ſemmi más Diplomának all-irására 's meg-erösſitésére Felséged Magát a' Státuſoknak nem ajánlaná, 's azoktól-is máſt el-nem fogadna. *Mi* Felségednek ezen Kegyelmes *Maga* ki-jelentését más értelemben nem véſzſzük, 's nem-is vehettyük, hanem: hogy Felséged a' Magyar Koronát azon következés-béli egyezés ſzerint, mely az 1723-dik eſztendö-béli 1-sö és 2-dik Artikuluſokban meg-magyaráztatott, törvényesen által véſzi; azon Státuſok. rend-tartásait, mellyeket VI-dik *Károly* és *Mária Theréſia* az ö Elejeikről Magokra által vettenek, és Magokat azoknak meg-tartására ajánlották, az Inauguralis Diplomában meg-erösiti; és e' ſzerint, valamint Felséged a' Státuſoknak Juſsaikat ſemmi réſzben keskenyebb határok közzé ſzorittani nem ſzándékozik, igy ſzintén meg nem engedi Felséged, hogy Felséges Juſsai Felségednek valamely réſzben el-töröltetſenek. Éppen tsak egyedül ez a' Mi ſzándékunk-is: mert Mi-is azt kivánnyuk, hogy tsak az a' Conſtitutzio állittaſsék viſzſza, a' melly a' Magyar Királyokról a' Felséged Elejeire ſzállott, és a' mellyet maga Terméſzetében és valóságában ſemmi egyéb meg-nem változtatott, hanem, hogy a' Státuſok a' magok meg-edgyezése által váloſztás-béli Juſsokról le-mondottanak, és hogy az örökös-következés, az Auſtriai Háznak elöbbſzör ugyan tsak férjfiui, annak utánna pedig aſzſzonyi ágára-is törvényesen bé-hozatott, olly fel-tétel alatt, hogy az Következés-béli edgyezésben fel-tétetett Lí-éáknak ki halása után, a' váloſztás-béli jus ismét a' Státuſokhoz viſzſza térjen. *Mi* Felségednek Juſsaiban ſzintén ugy, valamint a' Státuſokéban is tellyeſséggel változáſt nem kivánunk, hanem követtyük ebben a' réſzben a' *Mi* Elejeinket, kik elött az Or-

ſzág-

ſzágnak Conſtitutioja mindenkoron ſzent és meg ſérthetetlen vólt, a' mint ök a' magok értelmeket az 1741-dik eſztendő-béli 8-dik Artikulusban világoson ki-jelentették, hogy minden, a' mi a' Státus-Conſtitutziojának fundamentomára és valóságára tartozik, az Orſzág-gyülése tanátskozásainak ſemmi tzéllya ne légyen. — De minthogy *Minket* a' régi és ujjabb idő béli környülállások emlékeztetnek, mely erőſsen meg-rontattak 's tsak nem ſemmivé tétettenek a' *Mi* Juſsaink, 's minthogy, ezen dolog a' két következendő okokból vette eredetét: 1-ben, mivel a' Felség Juſsainak ki-ſzéleſsitése és a' Mi Juſsainknak meg-ſzorittása, az ezekről ſzólló Törvényeknek külömb külömb féle magyarázattyában kerestetett; 2-ſzor, mivel azon törvényes eſzközök, mellyeknek azt meg kellett vólna akadállyoztatni, hogy a' Királyi Hatalom, ha a' Törvénynek határjain kivül lépik, a' Státuſok ſzabadságaiból és Juſsaiból valamit el vonhaſson, magok erejeket réſz ſzérint el-veſztették, réſz ſzerint a' környül-állóſoknak kivánságaikhoz képpeſt nem elég munkáſok vóltanak; 's minthogy 25 eſztendőktől fogva egy Orſzág gyülése ſem tartatott, az emlitett terhes nyomorúságnak könnyebbittesére, a' kérelmek 's panaſzok által, mellyek már tsak egyedül vóltanak hátra, ſemmi ſegedelem nem tétetett 's nem-is tétethetett: ennek meg-ſzerzésére tehát *Mi*, ezen kedvező idő ſzakaſzt akartuk fordittani, melyben az Iſteni Gondviſelés egy olly Törvény ſzerint való Örököſt ültetett a' Magyar Királlyi Székbe, ki mingyárt Uralkodásának kezdetekor minden Népeinek 's Tartományainak önként tudtokra adta: hogy Ő azoknak Törvényeit fenn tartani, és azokat, ha a' nem kedvező idő-béli környül-állóſok által megbomlottanak, helyre állittani, 's jövendőre azoknak, költsönös tanátskozás által, bátorságos megmaradáſt ſzerezni, ſzándékozna. — Ezen igazságos és kegyelmes igéret által, mellyet a' Felséged jövetelét meg-előző hir meg-erőſsitett, a' mely Felségednek példás igazságát 's kegyelségét elöre je-

lentette, mindeneknek indúlattyaik, mellyek el-tsüggedtenek vala, a' reménységre ismét fel-indittattanak: ebben pedig Mi, még fokkal inkább megerösittettünk, látván hogy Felségednek elsö gondja vólna haladék nélkül Diétát rendelni, 's ezt pedig, (a' mint a' Kir. Hivogató Levél jelenti) nem tsak tsupán egy Palatinusnak válaſztására, a' Diplomának meg készittésére, hiteknek le-tételére, 's a' Királynak meg koronázására, hanem mind azoknak folytatására s azon dolgok iránt való gondoskodásra, mellyek az Országnak haſznát 's elö-menetelit illetik, és a' Magyar Nemzettel való örökös szeretet, 's bizodalom-béli egyben kaptsoltatásnak meg kötésére. Mely szerint *Mi*, kik a' Diétára egyben gyülekeztünk, minden-igyekezetünket arra forditottuk, hogy a' szeretetnek 's költsönös bizodalomnak ezen állandó kötele leg-keménnyebben öszve foglaltattathaſsék, mely ugy fog meg-esni; ha a' Felséged és a' Státuſok Juſsai szentek léſznek; ha ezen Juſok, minden kéttségnek el-távoztatása által, moſt a' Diplomában, az hol ezen dolognak tulajdonképpen való hellye vagyon, jövendöre nézve is meg-magyaráztatnak, és illendö mérsékléſsel a' Törvényeknek értelme szerint magok erejekbe viſzſza tétetett eſzközökkel edgyütt, minden meg-ronthatáſok ellen bátorságoſsá tétettetnek. „ (*A' többi következik.*)

Béts. — Itt nékem már moſt a' F. Udvari Lakadalmat lehetne vagy 9 árkosra le-irni; de minthogy tudom, hogy Olvasóimnak edgyik réſze felét ſe értené, más réſze képzelni ſe tudná; nagyobb réſzinek olvasni-is únalmas vólna, rövideden tsak ezt irhatom: A' múlt Pénteken ollyan tüzi-játékot ada a' *Práterben Stuver*, melyhez haſonlót még a' Bétsi nép nem igen látott. A' többi között ki-majmolta a' tengeri háborút, hól a' Levegöben egy kék szinre tsinált Tengeren 2 ellenséges hajós Sereg öszve tsapván, olly keményen ágyuznak vala egymásra, és hánnyák vala a' tüzes gollyóbiſokat, mig egy néhány hajók el-süjjedének. — Vasárnap vala az esketés — már ekkor a' Teſt-

örző

örzö Sergek és az egéſz Udvar Gálába, és egéſz Béts mozgásba vala, — ágyuznak, muſikálnak vala minden ſzegeletben, és a' tollyongó ſokoság közzül az a' ſzerentsésebb, a' ki oldal-bordáját épen haza vihette. Eſtvéli 6 órától fogva tartott az esketés pompája, és az egéſz dolognak tsak e' vólt a' vége, hogy *Leopold* meg-fogá a' maga 2 fiainak *Ferentznek* és *Ferdinándnak* jobbról és balról kezeit — a' Nápolyi Királyné-is a' maga 2 *Leányának*, 's az Oltár elött ſzembe álván, igy adá által az Atya a' maga két fiait, és az Anya a' maga 2 Léányát a' házoſsági életre; a' Nápolyi Király pedig ez alatt a' mi Királynénkal kézen fogva áll vala az Oltár mellett. Meg-esketteténck, 's éljenek ſzerentsésen. — II-dik *Leopoldnak* Teſtvére a' Nápolyi Királyné. A' Nápolyinak pedig Teſtvére *Leopoldné*, és igy hat Királyi vérböl ſzármozott Személyek házaſodtanak öſzve, oda értvén a' két 13 eſztendösöket-is, kiket moſt ugyan meg-eskedtenek, de még 5 eſztendök múlva fognak öſzve-kelni.

Ezen hón. 14 dikén a' mi Apoſtoli Királynénk, mint a' tsillag Kereſztes Rendnek Feje, ezen Rendnek 22 Tagokat nevezett: „ A' két Nápolyi Hertzeg Aſzſzonyt *Mária Theréſiát*, a' *Ferentz* fö Hertzeg Hiteſsét, és *Ludovikát*, a' *Ferdinánd* fö Hertzeg Feleségét is annak tette. Magyarok pedig ezek léptek ezen tiſzteſségre: — „ Gróf *Eſzterházíné* a' H. *Graſalkovits* Léánya. — Gr. *Aſpermonné Bathyáni* Leány — *Perényiné Pálfy* Léány — G. *Klobuſitzkiné* G. *Zitsi Mária* — G. *Smidekné* G. *Deſöffy* Francisca. — G. *Stampferné* G. *Szétsényi Joſéfa*. s. t. — A' Nápolyi Felség 2 Rendbéli Gála Magyar Köntöſt kéſzittetett magának Bétsben. Tsak a' tsizmája ſok 100-akban került.

Generál F. M. *Botta*, ki Alsó Auſtriai Komendérozóvá rendeltetett vala, nem fogadta-el ezen hivatalt, és hellyébe Lovas Vezér Gróf *Kinſzky* Joſef tétetett Bétsi és egyſzersmind egéſz *Alſó Auſtriai* fö Komendérozóvá — tehát Magyar a' Bétsi

Ve-

Vezér. — Fránkfurtban az Udvarnak minden-napi költsége 25-ezer forint, olly drága itt minden. Uti pénzt 2 milliot vitet ide az Udvar.

Csernovitz 13-dik Sept. — (Éppen ebben a' pertzben érkezék) — „ Kedves jó Barátom! — *Khotzim* Várának le-rontása már annyira ment, hogy sem egy ágyut, sem pedig egy Battériát benne nem lehet találni, minden nap 3000 szekerek hordják a' fát az épületekből, és a' Gabonát a' Magazinumokból *Okopihoz* által, egyéb Naturálek pedig, mint Bor, pálinka, szalonna, etzet, füstölt hús, 's egyéb e' félék mind kotyavetyéltetnek. — Hertzeg *Potemkin*, mind ez ideig *Jassyban* múlat, és a' mi békeségünkről szollani kivánó Miniſtereinknek tsak jó szót is ritkán ád. — Gróf *Szuvarov* pedig ez elött 12 nappal *Brailánál* a' Törököknek egy 1500 főből álló Kommandójokat ugy meg-verte, hogy még tsak hir mondó sem ment viszsza a' Várból belöllök, mellyet ugy vitt véghez, hogy minekutánna Kémjei által a' Törököknek a' Kozákokra ütő szándékát meg-értette, azonnal rendeléſt tett a' magok hellyekbe vigyázva meg-maradni, és parantsolt némely gyalog Sergeknek olly módón elő-mozdúlni, hogy a' Törökök meg-érkezésével ők hátok megé kerülhessenek, mely meg-is történt, és az ütközet felette szerentsésen ment véghez. — „ A' mi Sergeinkről pedig éppen ellenkezőt hallunk, de mivel a' dolgot tökélletes hitelű embertől nem hallottam, nem-is kivánlak iránta tudósittani. — *Bukovina Gallitziától* m.r el-válosztatott, és minél hamarább az eddig való rendeléseket, mások fogják fel-váltani. — Ide *Csernovitzba* az eddig *Khotzimba* való Magyar Staabs Batalion váratik; az itten fekvő első Garnizon pedig Samosinba, az hól ez elött volt, mégyen viszsza.

Költ Bétsben 21-dik Septemberben 1790.

Sz. S.

Elyſéum. 24-dik *Sept.*

Tzó-fel *Moſes!!!* Rá-vág az *Elyſéumbéli* Bajmok' Páſztora a' Szamár *Moſes* Ujjságiróra egy Korbáttsal, 's fel-ugrik. Hát üress a' *gyomra*, 's a' mellette lévő 2 Szamarak — *Lucius Apulius* és a' *Bálám* ſzamara ſzalmát eſznek. Szegény *Moſes*! de ſokkal ſzegényebb *Lucius!* gondolám ekkor magamban: Én a' felső világon egy leg hazugabb Ujságiró vóltam; ő a' leg finumabb arany ſzamár — a' *Bálám*-ſzamara a' leg ékeſebben ſzolló és böltsebb ſzamár minden ſzamarak között —— *Nabugodonozor* Király vólt — 's nézd itt koránt ſem ugy van a' dolog, mint a' felső világon — itt minden ſzamár tsak ſzamár — ſenkinek az arany, vagy Titulus, Nemét nem változtatja. Ha moſt ezen mellettem lévő arany ſzamár *Apulius* a' felső világon vólna, a' több ſzamaraktól tsak nem imadtatnék. Ha *Nabugodonozor* ott vólna — arany, ezüſt és portzellán tálakból enné a' ta-olajos Saláta! A' *Bálám* ſzamarának tsak egy patkó-ſzege maradott vólt a' felső-világon, 's ha ő azt tudná, tsak ez-is millyen betsületben tartatik — ha olvashatná! miket nem irtak rólla a' régi Ujságirók! — ebbe a' roſzſz *Elyſéumbéli* ſzálmába belé ſe harapna. Midőn *Moſes* igy ſohajtozna magában — rá néz a' *Bálám* ſzamara, 's igy ſzoll hozzá: Győzte *Moſes*! az itt való dolgokon, és azon, hogy itt nem mindenek ugy vagynak, mint a' felső világon ne tsudálkozz. Én ott tsak egyſzer találtam vólt történetből tiſztább hangon orditani, mint máskor, 's már is a' felső világbéli Ujságirók rám fogták vólt, hogy emberi érthető nyelven beſzéllettem; pedig mind beſzélleni, mind a' dolgokról iteletet tenni, itt az *Elyſéumban* az után meg ſok 100 eſztendőkkel tanultam-meg — ládd be könnyen hivők a' felső világbéliek! Ezeknek mind ti Ujságirók vagytok az okai! kik a' ti hazugságaitokkal

kereskedtek! — De, ha ſzollattam vólna-is, val lyon elégé egy ſzamárnak ſollani — ha nem okoſon ſzóll? meg-érdemlié ezért az ő patkó-ſzege, hogy Sellyem zatskóba tartaſsék? — Azt mondod a' melletted lévő arany ſzamár *Lucius Apulius* Kolégámról, hogy ő moſt a' felső világbéli több ſzamaraktól tsak nem imádtatnék, ha ott vólna; 's nem-is tsudálkozom ezen mondásodon; mert a' mint a' te haſadban le-jött ujjság Levelekben iratik, Erdélyben a' leg-haſzontalanabb arany-paſzomántnak-is lottya 4 n. forint; a' Sujtásnak ſinge 5 — 6 garas — ugy hogy a' ſújtás már ſokoknál ſohajtáſsá válván, ez a' köz-példa beſzéd: „*A' ſok ſujtás 's boritás, nem kiss hátra maradás*!! De én mondhatam néked *Moſes*, ha ezek igy vagynak, és a' felső-világ — reménység felett — okosabb nem talál lenni, jobb egy arany ſzamárnak az *Elyſéumban* ſzalmát rágni, és tsendesen nyugodni, mintsem a' felső-világban mulatni. — Meg-járná itt az arany *Apulius*!! Egy hét alatt mind ſújtás, 's boritás lenne belölle — kardra, nyereg-ſzerſzámokra 's egyéb kéſzületekre mázolnák az egéſz arany ſzamárt fülestől farkastól. 2 hónap múlva mind a' porba húllana, vagy meg-innák, mint az *Áron* arany borját az *Izráel-fiai*. Jobb néked jó *Apulius* arany ſzamár barátom itt lenni tsendeſségben — nem ſzük a' ſzamár a' felső világon! tsak a' fülek kiſsebb a' tiédnél! — Mit gondolſz kedves *Apuliuſom*? hiſzem a' minap egy Bétsi Poſzamentirer érkezvén ide az *Elyſéumba* — már ſzándékozott tégedet innen-is fel-lopni a' felső világra — de tudod, hogy innen nints viſzſza-menő út! — ne félj! Jobb itt tsendeſségben ſzalmát rágni, mintsem a' zenebonás felső világban még tsak tsendesen nem-is alhatni. — Mikor hallottad, hogy az az ökör *Nabugodonozor* viſzſza-kivánkozott vólna egy zenebonás felső világbéli nép Királlyának? Eſzi itt a' jó ſzalmát — 's mind a' két fülire tsendesen alſzik. El-bámúla *Moſes*, midőn a' *Bálám* ſzamarától ezeket hallá, 's igy ſzolla: „Igazat mondoſz

mondſz kedves ſzamár Barátom! mert a' *Mazaréni* bordájában ezer meſterséggel öſzve-ſzött font felső világbéli zenebonás Politikának az ördög tudna végire menni. Az Országok egy másra támodtak — a' Nemzetek maſzlagos halat — és talám végső-puſztuláshoz kéſzülő őſzi-legyet játzodnak — fel-ládzadtak; és a' mint a' minden napi ide jövő *Frantzia* és *Belga* fejekről éſzre veheted, egy más vérit ontják; mellyet az *Elyſéumbéli* ſzamarak látom nem tselekeſznek — és ha a' felső-világbéliek — nevezetesen az *Europaiak* — az edgyeſség, az egy más ſzeretet, az engedelmeſség, és a' Virtus öſzlopjához nem ölelkeznek, rövid időn nem tom mi leſzſz Európából!!! Nem beſzéllem néktek ezen zenebonának kút-fejét, és a' már 11 eſztendőktől fogva ſzövő-bordában lévő Europai Politikának eddig lett follyását; mert ezt tudjátok. — Tudjátok a' békeſség ſzerető II-dik *Leopold*, a' Pruſzſzus békeſséggel hogy akart ennek véget vetni, és ezt a' 12 nyüſtben ſzött meſterséges váſznat a' Politika öſztavátájáról maga kárával-is le-vágni — beſzéllem néktek tsak az ujjabb környül-álláſokat; mellyek ezek:

„ *Námurból* 10-dikben irják, hogy *Van-Ajpen* ſok Belgiumi nagy Férjfiakkal, kik eddig az ő tselekedeteit kárhoztatták, meg edgyezett, és egy Gyülésben azt végzették, hogy Frantzia-orſzághoz follyomadjanak, és az ott lévő Pátriotáknak tudtokra adják, hogy ha *Leopold* Belgiumba még több ſergeket-is küld, és ennek meg-hodolásával kéſzen talál lenni, bizonyoson Frantzia-orſzágra üt — azért kivánnak velek öſzve-vetett erővel és edgyet-értéſsel lenni. Hertzeg *Urſel*, ki eddig nem a' zenebonáſokkal tartott, *Lille* Várából *Párisba* útozott, a' zenebonás Státusoknak ezen végzésével: — *Vandernót* egy 30-ezerből álló Sereggel mégyen, hogy az Auſtriaiakat *Limburg* Tartományából kiverje. *Lövennél* jő öſzve ezen Tábor — *Vandernótnak* már Gárdája vagyon, és tegnap *Tirlemontban muſtrálta* Sergeit. —— A' Belgiumi Gyülés,

melly a' *Rájkhenbakhi* békeſség után *Brüſzſzelben* tartatott, 8 napokig tartott, és a' Gyülés után ez Hirdetteték-ki: — „ Hogy a' Gyülés álhatatoson meg-határozta, hogy magát többé ſemmi Uralkodonak által ne adja, magát ſzabaddá tsinálja, és az Auſtriai Házat többé Urának ne esmérje — — Hogy, noha a' *Rájkhembakhi* békeſségben Belgium függetlennek nem esmertetik, de minthogy ezen békeſség az Europai leg-nagyobb környül alláſokat még el-nem végzette, bizonyoson az Europai Hatalmoſságok még egy más közönséges békeſséget ſzerzô Gyüléſt fognak tartani, a' hol mi reméljük, hogy Belgium ſzabádnak itéltetik. — Hogy *Leopold* maga-is utóljára ſzabadnak fogja esmérni, mivel illy hatalmos Nemzetet meg-hodoltatni, igen ſokba fogna kerülni. — Hogy a' Belgiumi Nemzetnek moſt minden erejét öſzve kelletik vetni, hogy azt a' ſzabadságot meg-nyerheſse, melynek már fundamentomot vetett — és, hogy az Orſzágnak még ſok más Hatalmoſságokkal titkos ſzövettsége vólna, mellyet moſt a' Gyülés ki-nem jelenthet azért, hogy a' dolog annál jobban folyhaſson — már nem meſzſze az idô, melyben ki-ki a' maga ſzabadságát el éri. — Illyenekkel tápláljàk a' zenebonának lángal égô tüzét Belgiumban. De e' még tsak egy ſzála a' Politika váſznának — A' Muſzka Udvarnak a' Svédel való békeſsége, mellyet a' *Péterſburgi* Kabinét punktizált-ki, az egéſz Europai Politikának leg nagyobb pofon tsapása. — Pruſzſzia már hizelkedett magának egy néhány milliokig, hogy a' Muſzka Udvart a' Törökkel békeſségre kénſzeritheti, még pedig ugy, hogy a' Lengyelt a' Svéddel öſzve foglalja ellene; de a' Svéd békeſség ennek nyakát ſzakaſztotta. Ezek mind ketten veſzedelmeket látták. Látta a' Svéd, hogy ô utolsó romlásban vagyon, még-is utóljára a' Pruſzſzus fizettetik a' Portától. Látta a' Muſzka Udvar, hogy ha a' Lengyel a' Svéddel együtt ötet a' ſzárazon meg-fogja támodni, ſzorúl a' kaptza; azért békeſséges ſzövettségre lépe a' *Svéddel*, a'

Len-

Lengyelt magához húzni tellyes tzélja — mellyet tsak alig ha el nem-is ér, minthogy Lengyel orſzágnak nagyobb réſze már-is a' Muſzkához ſzít; a' Muſzka vallású ember pedig igen ſok Lengyel-orſzágban. De ha e' nem lenne-is, ſemmi haſznoſabb Oroſz orſzágnak nintsen, mint a' *Svéd* békeség; mivel ez által Oroſz-orſzágnak edgyik réſze az ellenség elött bé-van fedve. — Már moſt a' Politikának ezen ſzakadásából, az Oroſzok réſzéről éppen más mozgáſok történnek. Már is *Liflándiában* 80 ezer Muſzkák gyülnek öſzve, a' mint a' *Pétersburgi* Levelek magok erősitik, és ezen kivül a' Lengyel ſzélekre 20 ezer Kozákok és Kalmukok útban vagynak. A' Muſzka a' Portával nem külömben akar békeſséget kötni, ha nem ha, Oláhorſzág és Moldova mástól nem függő Orſzágokká léſznek, és a' Porta nem tsak Otzakov várát, hanem Akkirmant-is nálla maradni engedi. — Más felöl, a' mint már tudva vagyon, Hertz. *Potemkin* rettentő mozgáſokat téſzen. Ő a' Török Követeket, kik *Jáſz* mellett *Husban* mulatoznak vala haza küldötte, és a' maga meg-határozott akarattyát, hogy *Szelimnek* Konſtántzinápolyban meg-mondják, nyilván ki jelentette. A' Muſzka Sergek Oláh-orſzág felöl rohannak öſzve, és minden órán azt fogjuk hallani, hogy ezen Tartományt el-foglalták. Beſzſzarábiában és a' Fekete-tengeren ujjra kezdődnek az ellenségeskedéſek — és moſt várhatjuk nagy ohajtáſsal, hogy meg-láſsuk, merre fog a' Pruſzſzus Politika ki-tsapni, hogy a' Muſzkát békeſségre kénſzerittse — de még néki ſem késő botlani — mert —

Londonbál ezen hón. 5-dikén azt irják, hogy egy Pruſzſzus Kurirnak meg-érkezésére itt egy hoſzſzas tanáts tartatott, és leg-ottan parantsolat adatott, hogy a' hadi-hajós-ſereg a' *Báltikum* tengeren ki-ſzáljon. — De — minden órán tsak azt fogjuk hallani, hogy Lengyel-orſzág-is Oroſz-orſzág mellett áll — tudván ezt, hogy a' ki erősebb, a' hatalmasabb. — De még több hátra! Egy 7-dik-

ben

ben költ *Londoni* Levél azt erősíti, hogy *Angliának* már ki-jelentett és meg-határozott háborúja van Spanyol-országgal. — Még is több! A' Hollándusok nyakra főre készülnek; egész Hollándiában nagy a' mozgás. Ki ellen? majd meg-tudjuk. A' *Luttikhiek* máig-is zavarják a' vizet. — A' *Rájkhembakhi* békeségben az ajánltatott vala Felséges *Leopoldnak*, hogy kérné a' Hollándust és Anglust, hogy Hágában egy Gyüléſt tartván, a' Belgiumi tsendeséget munkálódnák-ki. El-is küldette ő Felsége ide a' maga Követjét, ki által azt jelentette, hogy ha a' Belgák a' magok régi hivségekbe visszá térnek, minden szokásaikban és törvényeikben, mellyekben *Theréſia* alatt valának, meg-maradhatnak — közönséges kegyelmet ád nékiek, és minden tselekedeteikről örökösön el-fog felejtkezni — de ezek a' közönséges Politikába bé-szövődett Pártütők a' felső hangon beszélnek, és a' Kegyelmet sem ölelik. Mi leszsz belőlle? meg-mondja az idő. — Látjátok kedves Szamár Barátim! hogy foly a' felső világon a' dolog. Óh be örvendek, hogy itt veletek tsendeségben lehetek! Oh be meg-vagyok már most nyugodva, hogy itt semmi zenebonától nem félhetek! hanem az én kedves Szamár Barátimat vég nélkül tsokolgathatom.

Elegyes Tudósitások.

Sept. 18-dikán, u. m. *Klémentina* fő Hertzeg Aszszonynak meg-kéretésekor, midőn a' Királyi Udvar minden Miniſterekkel és főbb Gavallérokkal az Udvarban edgyütt vólna, ezen tzérémoniának még vége sem vala, midőn az Udvarban következendő dolog történt, a' millyennek mását nem egy könnyen találni a' Hiſtoriákban is. — Gr. *Kinszky* Filep *), már magában régtől fogva forralt méreggel Gr. *Laſci*

*) Ez, testvérje Gróf *Ferdinándnak*, 's közelről való Attyafija, a' Magyar Országban Fő Kom. viseltt Gróf *Kinszky* Józsefnek. Testvèr Nénynyét H. *Ponyatovszky* vet-

Laſci Fő Hadi Vezérnek néki megyen, s' azt mindenek' hallottára *gaz embernek 's hundtzfutnak* kiáltja. A' melly ſzobában a' gyalog Garda áll, fel van függeſztve üveg alatt egy Rendelés, mellynek tilalma ſzerént, nagy büntetést von magára, a' ki vagy veſzekedni, vagy akarmelly illetlenſéget meréſzel tselekedni az Udvarnál. Ezen Rendelésre emlékeztet-

---

te Feleségül, kitől ſzületett H. *Ponyatovſzky* József, a' ki *Sabátznál* ſebet kapott vólt, 's most a' *Lengyeleknél* generáliskodik. E' ſzerént Gróf *Kinſzky* a' mostani *Lengyel* Királlyal is atyafiságban vagyon, a' kitül kapta ugyan tsak a' *Fĺjer-Sas* Rendje' tzimerét. (Ez áll: a' ruha' bal réſzére vartott 8 ágú nagy tsillagból, mellynek közepén fejér Sas vagyon ki formálva; és egy ſzéles kék pántlika pantallérból.) Az emlitett Gróf Úr Generalis vólt. Eggyütt járta meg *Krimeát* II. *Józſeffel*, még Generálisi fővel. Oda le vólt 1788-ban a' Tábornál is. De mivel látta, hogy tsak nyúgoſznak Katonáink; ahoz képest nem igen ſok dolgok van a' Generálisoknák is: néhány hónapra a' jóſzágába kéredzett. Roſſz neven vette a' meg-hóltt Tsáſzár a' Gróf jelentését: 's adott ugyan néki engedelmet; de azzal a' hozzá adáſſal, hogy ha tettzik, otthonn is maradhat. Erre, nagyon meg illetödött a' Generális; el jött, tiſztségét le tette, 's a' katonai ruhából örökre ki vetkezett. Azólta a' haját is mindenkor zatskóba kötve hordozta. Reá gondolván magát a' házaſſágra, H. *Dietrichſtein* Károly Fő Lováſzmeſternek angyali ſzépséggel biró 20 eſztendös Kisaſzſzonyját vette feleségül: ámbár maga már meg lett Ember vólt. A' H. Kisaſſzony tellyeſſéggel nem ſzerette a' Grófot: de minthogy ez igen gazdag Ur vólt; a' Hertzeg pedig kapott a' penzen: tehát a' ſzegény H.' Aſſzonynak fogva kellett a' maga eröltetést nem ſzenvedhető ártatlan indúlatját vinni az Attyában uralkodó pénzſzerelem' engedelmeſſégére; de nem ſzenvedhette a' kénſzeritést ſok ideig a' ſzeretet: alig laktak ugyan is valamiskor eggyütt, már külön mentek egymástól. Eſztendeje el múlt, a' miólta egéſſzen el váltak, de olly kötés alatt: hogy eggyik félnek ſe legyen ſzabad, mig közzülök valamellyik meg nem hal, új házaſſági életre lépni. A' Gróf Úr húſz ezer forintokat tartozik eſztendönként adni, a' nálla nem lakó Feleségének.

tették Gr. *Kinſzky* Urat; sőt Gr. *Laſci* Ur maga is kérte különöſſen, hogy ha már ötet nem akarja is kiméleni: tekintse a' hely ſzentségét. De az indúlatjaitól el ragadtatott Gróf ſemmit nem hajtott reá; sőt ujra *hundtzfutnak* mondotta. A' lárma hirével esett Ő Felségének, ki is H. *Stahremberg* Fő Udvari Mesternek; e' pedig a' Magyar Testőrzők' eggyik Fő Tiſztjének B. *Splényi* Generalisnak parantsolta, hogy Gr. *Kinſzkyt* Árestomba vitetné. Ehez képest Báró *Splényi* Úr, Májot *Dótzi*, 's két Hadnagy Urak által el kisértette az igen drága öltözetű Gróf Urat a' Magyar Testőrzők' Strázsaházába, holott is az délutánni 1 óráig ült. Az alatt el beſzéllette, hogy már 6 hón tól fogva ſzüntelen igyekezett a' Fővezér Úrral öſzve jöni, gyakor izben keresste a' maga házanál is: de tselédjei mindenkor el tagadták otthonn létét. Mivel tehát nem reménylhette már, hogy másútt ſzemben leheſſen a' Fővezér Úrral: tsak ki akarta egyſzer adni, a' mi a' ſzivén vólt; ámbár azt jól tudta, hogy meg fogja vele az Udvar' méltóságát bántani. Eggy órakor fel ültette tulajdon hintajába a' Grófot Kapitány *Véghelyi* Ur, 's el vitte azt a' maga ſzállasára, holott már 2 Város Katonái (Politzaj) várták egy Strázsamesterrel, 's egy felsőbb Tiſztel eggyütt. Ennek által adta a' Kapitány Ur a' Grófot: mivelhogy katonai tiſztſégének le tevésétől fogva, a' polgári Törvényſzék alá esett. A' Gróf nagyon kérte a' Kapitány Urat, hogy egy tsomó irást, mellyben Gr. *Laſci* Fővezért vádollya, vinné el magával, 's adná bé Ő Felségének; de ezen kérésnek tellyesitése alól ki mentette magát a' Kapitány Ur. — Ezen Gr. *Kinſzky* Ur 900 n forintot fizet minden hónapra egy ſzállásért *Fránkfurtban*, melynek már haſznát nem fogja venni.

Nemes Két. 12-*dik Septemberben.* — *ſzóról ſzóra*; — Talám ugyan Sorſal eſett reám, hogy egy más után tsak a' rend-kivül való halálos Eſetekkel terheljem a' *Deres*' nyereg-kápáját. De nem is le-

het

het másképpen, mivel (a' mint a' *Kurir'* eddig járt kedves Leveleiből ki tettzik) únalmakra vagyon az itt körül-bé lakó M. Iróknak, nem tsak az e' féle történetekkel, hanem más egyéb köz-tudományt érdemlő dolgokkal-is, Nemzetünk' díszének, a' B. M. Kurirnak, avagy tsak némelykor-is udvarolni. Én, ha bátor olajam és szelentzém szűk-is, előttem tartván a' Poéta gondolatját — *si defint vires, tamen laudanda voluntas* — kész vagyok a' *Kurir'* szolgálatjára való készségemet mindenkoron meg bizonyitani, tsak azon jutalom el-várása mellett, hogy Ő ezt én tőlem jó névvel fogja el-fogadni. Ide tehát a' *Hir-táskával.*

Ezen most folyó Sept. hón. nak 1-sö napján egy *Förster* József nevü, Körmendi születésü, külömb külömb-féle Uraságoknál meg-fordúlt, de most egy néhány hetektől fogva *Sopronban* betyárkodott Komornyik, tsak azon okból, hogy: — *Grétzben*, ott lévén szolgálatban, bizonyos személlyel örökös szeretetbéli tzélját el-érni kivánván, a' dolognak ugy képzelt folyamatosabb vóltáért, magát *Rimánoczy* Ns. Familiából hirlelé származottnak lenni, sőt a' személy Attyának még azon egy kivánságát-is, hogy magát azon Familiából valónak lenni Hitelesitő-Levéllel-is meg bizonyittsa, készen el fogadta, 's azzal *Sopronba* vette magát olly reménységgel (hihető), hogy, mivel éppen itt lakik egy *Rimánóczy* nevü Ur, majd annál-is valamely fortéllyal bé szinli magát, és igy óhajtott tzéljára hamar el-jut: de itt a' dolog másként sült-el, mintsem ő arányozta, mert a' meg-nevezett Ur ezen tsalárdságot meg-sajditván ki-nyomozta, 's ez aránt a' Város' Tiszt-viselőitől elég-tételt kivánt, a' kik-is midőn Komornyik Uramat az áll-ortzás névért szemre idéznék, — tsatára kéll benne a' *szerelem* a' *szeméremmel*, melynek ki-menetele tsak az lön, hogy, az itt alább következő Testamentom gyanánt szolgáló Irást el-végezvén, meg tölté pistolyját, 's maga magát az erőszakos Halál eleibe kikisirvén a' Városon kivül, a' *Harkai*-út mellett lé-

vő

vő Erdőben saját kezével önnön fejébe lőtt. — A' mint az ő tulajdon keze-irásából gyanithatni, több okok-is mehettek öszve, mint a' mit ő maga kitesz; a' mellyek őtet ezen utólsó eszköznek választására kénszeritették. — Ezen szerentsétlen *Autochyr*, maga után hagyá a' felőlle lejendő sok beszédeknek ezer-féle matériáit; de egyszersmind azt a' Tanúságot, hogy az Ifjú idején korán szokjameg zabolán tartani gyakran ki-rugó heves indulatjait.

Azon Irás, melly nálla találtatott, Magyarra forditva szoról-szóra, igy vagyon:

Anyám még vagyon. — *Grétzben* 400 forinttal tartozom az *Engelhartnak*. — Tsak azért halok-meg, mert az életem terhemre vagyon, holott már nints nyúgodalmam. — Az én szerentsétlenségem tsak a' *szerelemből* származik. — Az Istenre esküszöm! nem félek a' Haláltól; tsak egyedül attól, hogy nem halok-meg mindjáráft, mert tsak *Sréttel* töltöttem. — Most vagyon 11-ed-fél óra; még viaskodom; de még-is okos elmével: sokáig nem küszködöm már. — Ne kárhoztassatok engem', mert boldogságomról meg-vagyok győzettetve. — Senkit ne okozzatok; tsak egyedül magam vagyok mindennek az oka. — Most-is küszködöm az élettel, de a' Halál hatalmaskodik!

(*Ezek Németül-is Versek véltak.*)

Édes ugyan az *Élet*, a' *Halál* pedig gyötrelem,
De még-is meg-halok, hogy sem tüzeljen a' *Szerelem*.
Igy van az ember éltének utolsó vég határa,
Ha a' *Szerelem* Hályogot húzott szeme' héjjára.
Ezt vedd hát kedves intésül, ki irásomra akadsz,
Mert ne talám másként Te-is ily dühösségre fakadsz.

Förster Joseph, 22 *esztendös*, *Körmendi*. m. k.

A'

A' Terméſzet' adakozásáról-is valamit.

Tájunkon a' tsak nem egéſz négy Hónapokig tartott kemény ſzárazság után, már moſt a' Nyár' közepétől fogva igen kellemetes eſsős idők jártanak, mely által a' már ſzinte haldokló Terméſzet ujjá-ſzülettetvén, a' Tavaſzi mezei Vetemények, jólesben pedig a' zabok, egéſzſzen fel-éledtek megtsökkent alá-való ſorſokból. De mivel, valamint a' növésben, ugy a' tökélletes meg-érésre való eljutásban annyira meg-késtek a' zabok, hogy még akkor is, midőn *Ceres*, az Öſzi Tarlót el-hagyván, fel-türtt karokkal a' Tavaſziaknak vinné Sarlóját, általjában zöldek valának: innen vagyon, hogy, a' kétféle aratás közben tsak nem egy hónapig tartott kelletlen pihenés miatt, némely Aratók még moſt-is a' Tarlón görbedeznek. Ezen mindazáltal kevesen zúgolódnak, mivel, a' mennyiben a' Tavaſzi hoſzſzas ſzárazság miatt a' ſzéna igen ſzükön takarúlt, annyiban a' Zab-telekek azt a' tsorbát helyre pótolni láttatnak; holott a' leg-kövérebb eſztendőben ſem kívánhat többet a' munkás, mint az idén, 30 közönséges kéve zabból, a' mellyek t. i. 5 Poſonyi mérő tiſzta ſzemet adtak egy munkás Méhhez haſonló Jobbágynak. — Az Öſzi Vetemények: Búza, Ros, nállunk közép-ſzerüek, türhetők: egéſz *Rába-Közben* pedig, ugyan az efféle terméſeket, a' leg-gazdagabb eſztendőkhez haſonlitják. — Széna itt kevés termett: azért a' Marha árra, ſokaknak károkkal, egyſzeribe alá-ſzállott. — Vakarják fülök' tövét ſok Gazdáink azért-is, hogy noha itt körül-bé ſok Erdők vagynak, még ſintsen annyi Makk, a' mennyivel tsak egy jó Helységbéli Sertés Marhák meg-ölésre derekason meg-ſzalonnáſúlhatnának: azért-is Arpát, Török-búzát (ezt pedig pénzen jó lett vólna el-adni) kell erre a' végre fordittani, hogy a' zsiros oldalaſsal fel-póznázott Hajdús-Kápoſztára, az itt-is igen gazdag ſzüretet reménylő Magyarok, jobb *apetituſsal* ihatnának a' jövő Fársángon!

Ritka

Ritka ſzemeknek van ſzerentséjek látni olly képtelen vaſtagságú Elö fát, mint a' minémü *Tser-ja*, ſokaknak bámúlásokra, a' *Kapuvári* Helység' végén nevelkedett. Ennek temérdekségét képzelni lehet onnan, hogy, mivel a' Fa belöl üres, ez elött kevés eſztendökkel egy egéſz *Faraó*-maradék Familia télen, nyáron benne lakott, és, a' mint itt ſokak elött tudva vagyon, nyoſzollya-is vólt belé helyheztetve. A' Fa még má-is fent-áll és él: *éljen tehát a' Kurir-is.*

Apro jegyzések. — „ F. M. L. Báró *Alvinzi* 20-dikban Bétsbe érkezett. — 22-dikben 4 N. M. Királyi Teſtörzök, u. m. *Köller*, *Vass*, *Gregorits* és *Török* Mihály Hadnagy Urak, mint Kabinét Kurirok *Fránkfurnak* indúlának Német Uniformá-ban. — Bétsben azt beſzéllik, hogy ö Felsége Poſonyban kivánná ejteni a' Koronázáſt; de ezt a' Magyar nem örömeſt akarná engedni. —— Ezen hón. 21-dikén a' Bétsi Univerſitásban Kotyavetye tartatván, 2 nagy Deák Biblia in folio 20 krajtzárokon adaték-el — áj! áj! tsak gondolja-meg az ember be meg-óltsodott az Ige!! —

Lengyelorſzág. — Hertzeg *Poninski*, a' Lengyel Korona vólt fö Kintstármeſtere, a' Máltai Rendnek Nagyprioria, a' Lengyel-orſzági fejér Sas, és Sz. *Stanislaus* Rendjének Lovaſsa, kiröl tudjuk hogy a' Lengyel orſzági Gyülésnek kezdete utánn orſzág-árulásal vádoltatván, fogságra tétetett, fogsá-ából el ſzökött, de ismet kézre került: ezen H. *Poninſzki* moſt máſodikſzor ſzökött vala-el, de *Varſotól* 15 mértföldnyire ujjra el-fogatott, és tsuda! — az által a' Tiſzt által kinek örizete alól legelöbb el-ſzökött vala. Ezen Hertzegre ollyan itéletet hozott az Orſzág, hogy 24 óra alatt Varſóból, egy hónap alatt pedig egéſz Lengyel-orſzágból ki-takaródjék: mert ha egy hónap múlva valahol az Orſzágban meg-találtatik, a' leg közelebb lévö Törvényſzék meg-öletheti. Kegyelmes vólt annyiban az Orſzág, hogy ennek büniért tsak egy-

et-

gyet-is ezen H. Familiából nem büntet, minden jószág és vagyon a' Famillyánál marad.

Azok a' külömb külömb féle drágaságok, mellyek *Fránkfurtban* fognak el-ajándékoztatni már a' múlt héten előre el-küldettettenek vala. A' válosztó Papi Fejedelmek: u. m. a' *Moguntziai*, *Treviri* és *Koloniai* Briliántal gazdagon meg rakott arany Kereſztet kapnak s. t. A' Fránkfurti Koronázás legalább 4 milliomába kerül ő Felségének, pedig a' Tsáſzári Koronán után az Auſtriai Ház ſoha 4 milliomot bé-nem vett. — *Peſt*, *Nyitra*, *Trentsén* és *Neográd* Vármegyékben 4 Vasas Regementek már benn vagynak, de a' békeſség bizonytalan lévén, a' melly Tábori dolgoknak el-adasához fogtanak vala, azokat mind felben hagyták és ſemmit el-nem adnak. — Rettegnek a' Belgrád körül lévő Kereſztyének; mert azzal a' hirrel, hogy a' Porta minden el-veſztett Tartománnyit viſzſza-nyeri, az a' hir is ſzárnyra került, hogy a' Török ezen környékben lévő minden Kereſztényeket le-apprittat, és Törökkel tölteti-meg, hogy ő többég, illy környülállásban, a' maga jobbágyitól ne félhesſen. Belgrád' el veſztését-is a' maga Kereſztyén Jobbágyinak tulajdonitja. — Ugyan ezért a' Serviaiak és az Oláh-orſzágiak útban mondotnak lenni ő Felségéhez a' ſegedelem kéréséért. — A' *Kinſzky* Német Sergétől *Spigelberg* a' *Gréfen* Húſzár Sergéhez tétetett Oberſternek, innen pedig Májon *Skaritza* Oberſtlájdinántnak tétetett *Kinſzkinél*.

Béts 23-dik Sept. — Felséges II-dik *Leopold*, a' Királynéval és 2 fő Hertzeg-fiaival *Károllyal*, és *Sándor Leopoldal* egy Kotsiban, ma reggeli 6 órakor *Fránkfurt*-felé indúlt. — 24-dikre a' *Nápolyi* Király és Királyné a' 4 ujj Házaſakkal edgyütt rendelték ugyan ide való indúláſokat. — — — „ 25-dikben fog indúlni fő Hertzeg *Joſef*-is fő Udvari meſterétől kiſértetve, de nem az elöbbenieknek úttyokban, hanem Bavariában *Monacihiumon*

kereſz-

kereſztül. Ugyan ezen napon véſzi, a' Saxoniai Hertzeg *Antal* K. Hertzegnéjével maga úttyát, haza *Dresda* felé. — Ô Felségének tettzett ezen Saxoniai Hertzegnek, ugy ſzintén Maga K. 3 fô Hertzegjeinek-is *Károlynak*, *Sándor Leopoldnak*, és *Joſefnek* az Arany Gyapjas Rendet ajándékozni. — Közönséges hir, hogy Gr. *Pálfy* Károly és János, ugy Gr. *Károlyi* és F. M Gróf *Laſci*, ô Exc. jok, Hertzegi méltóságra fognának emeltetni. — A' Romai Tsáſzárnak váloſztása 30-dik Sept. meg-koronáztatása pedig 4-dik Oktoberre vagynak határoztatva. — A' Tsáſzári Udvar 12 napokig fog Frankfurtba múlatni, onnan Tseh-orſzág felé fog viſzſza felé jönni, 's némellyeknek gyanittáſa ſzerint, ezen alkalmatoſsággal Prágába meg-fogja Magát a' Tsehek Királyának-is koronáztatni. Itt az Orſzágban Hertzeg *Colloredo*, *Svartzenberg*, *Auerſperg* és *Lichtenſtáin* Aloiſius téſzik a' kéſzületeket, hogy az Udvart pompás vadáſzatok által múlattathaſsák. —— Viſzſza jötekor az Udvarnak, Béts városſa meg-fog világoſittatni az Udvar tiſzteletére. — H. *Eſzterházy* Miklós terhes nyavallyában vagyon, és már a' Szentséget-is magához vette. — Ô Felségének távol-léte alatt Hertzeg *Kaunitz* fogja az Uralkodónak foglalatoſságait folytatni. — A' *Ferentz* fô Hertzeg kisded Arva Hertzeg Aſzſzonykája még életben és friſsen vagyon. Midôn közelebbről *Ferentz* Hertzegné ezen Moſtohátskáját elöbbſzör meg-látogatta, magának a' kiss Hertzeg Aſzſzonynak egy brilliántal gazdagon meg-rakatott órát, a' Dajkájának pedig 50 Aranyokat ajándékozott. — — Egy náhány napokkal ez elött bé tanálván menni a' Királyné a' *Ferentz* fô Hertzeg tanúló ſzobájába a' Hertzegnek jelen nem létében, 's látván hogy a' Hertzegnek 'Sofája felett az ô ujj Jegyeſsének képe, ſzembe pedig az iró-aſztal felett a' meg-hólt H. Aſzſzonynak *Erſébethnek* képe vagyon a' falra függeſztve, mondja ô Felsége, hogy változtaſsák meg azokat a' képeket, ugy hogy a' *Ferentz* ülôhellyének ellénében az ô ujj Jegyeſsének képe es-

sék.

ſék. Bé-érkezvén az alatt a' Hertzeg a' ſzobába, kérdi ki parantsolattyából eſett a' változás: mondják hogy a' Királynéjéból: jól vagyon, felel a' Hertzeg, már az ellen nem tselekedhetem, hanem változtaſsák-meg az iró aſztalnak és 'Sofának helyeket-is: tegyék a' 'Sofát az aſztal hellyébe, ezt pedig a' 'Sofának hellyébe.

A' *Klérfé* Táborától éppen moſt vevék egy 14-dik Sept. irt Levelet, mely-ſzerint a' *Klerfé* tábora Kiss-Oláh-orſzágban falukra oſztatik, tehát ezek nem fognak Erdélyben telelni. — Erdélyből *Somlyoról*-is ma érkezék egy Sept. 16-dikán költ Levél kezünkhöz, melyben a' többi között ſzóról ſzóra ez iratik: „ Sajnálva emlithetjük, hogy már Sz. *Mihály* napja elött 2, 's 3 hetekkel a' komor tekintetü hideg Dér ottan ottan meg-öſzült borzoſzakállal mutogatja magát, mely a' még meg-nem ért ſzöllö-gerezdeket annyira ijeſztgeti, hogy azok az ember' ſzáját tsókra húzó muſtnak és bornak ajánlásával fenyegetik. Be jól járnak hát a' *Zoványi*, *Ipi*, *Letsméri*, *Széplaki*, *Margitai*, 's itt körül belöl lakó Leányok! mert ſzép kitsiny ajakokat nyernek a' Fársángi tsókoknak. — A' Bétsben lévö Magyar Deputátus Urak már viſzſza-tértenek, és az a' hire, hogy ö Felsége a' fel-hozott Magyar Diplomát a' maga nevének all-irásával meg erösitette vólna.

Tudóſitás.

Kapitány *Vapperer* Temesvári Kaſzárma Gondviſelö, a' folyó eſztendöben Decembernek 1-sö napján bizonyos *Pórt* fog ki-adni, mellyet minden marha-nyavallya u. m. *ló*, *ökör*, *tehén*, *tulok*, és *juh* nyavallya ellen, haſználni lehet, légyen az ugy nevezett veres vagy terjedö *Fekély*, *Rü*, véres vagy kinos *vizellet*, Torok vagy más-féle dagadás, igen mohon, vagy mérték felett való étel által okoztatott puffadás, vagy más egyéb e' féle történet. —

Egy

Egy illyen *Doſis* Pornak árra, melléje ragaſztatott nyomtatott régulákkal edgyütt, mellyek ſzerint ezen *Pórnak* haſznát venni lehet, a' vitelért való fizetéſt ki vévén, 50 kr. léſzen. Egy ez után tejéndő tudóſittásában meg-fogja nevezni ezen *Pórnak* Szerzője az Orſzágban, azon hellyeket és ſzemélyeket, az hól és a' kiknél tanáltatni fognak ezen Doſiſok, minden Doſis mellé, egy egy Nemet vagy Magyar út mútató irás lévén ragaſztva, a' ſzerént a' mint kiki kivánni fogja.

Módja ezen *Porral* való orvoslásnak röviden ennyiben áll: — „ Végyen az ember belölle, ha egy *lónak*, *tehénnek* és *ökörnek* kivánatik egy egéſz evő kanállal, ha egy *tuloknak*, 2 kávés kanállal, ha pedig egy *júhnak* kivántatik, egy kávés kanállal, tele: elegyittse öſzve egy öſzve-marék meg nedveſittetett Zab, Árpa, vagy Kukuritza (Törökbúza, Málé) liſztel, vagy Korpával, hogy ehez a' *Por* hozzá-ragadjon: adja ezt jó reggel éhomra a' marhának, az után 3 óra alatt ne engedje hogy ſemmit egyék, adjon annak utánna néki rend-ſzerint való italt és eledelt: mellynek alkalmatoſságával igen jó léſzen, ha a' marha nap eſtig az iſtálloban maradhat Az 3-dik nap ismét ezeket kelletik tselekedni és igy bánni mind addig a' marhával, mig tsak tökélletes jobbulását nem véſzi éſzre az ember: ekkor oſztán tsak 8 napban egyſzer léſzen ſzükséges a' *Pórnak* bé adása, az után 14 nap, végre pedig 1 hónapba egyſzer. — Minekutánna a marha meg gyógyúltis nem árt, ha az ember 1 hónapban egyſzer néki illyen *Port* ád-bé; hogy ha valami maradványa vólna benne a' nyavallyának, belölle egéſzſzen ki tiſztullyon 's egyéb történhetők ellen-is elére óltalmaztaſsék.

Költ Bétsben 24-dik Septemberben 1790.

Sz. S.

Szükön — a' ſzük Kamarából.

Az Erdélyi N. Hertzegségbéli ujj Fö-Iſpányok és fö Király-Birók következendök: — *Kolosvármegyében* B. *Joſika* Antal. — Arannyas-Székben Gr. *Nemes* Joſef. — Alsó Fejér-Vármegyében B. *Kemény* Simon Ur ő Exja. — Hunyad Vármegyben B. *Bornemiſzſza* János. — Zarándban B. *Nalátzy Joſef.* — Fogarasban *Roſenfeld* András. — Háromſzéken G. *Nemes János* Exja. — Udvarhelyſzéken Gr. *Bethlen* János. — Tsikban *Biró* Gábor. — Maros-ſzéken Gr. *Toldalagi* Ferentz. — Felsö Fejér-Vármegyében *Türy* András. — Küküllö-Vármegyében Gr. *Haller* Gábor. — Tordában B *Kemény* Sámuel. — Dobokában B. *Bánffy* György. — B. Szolnakban Gr. *Kornis* Sigmond. — K. Szolnakban G. *Toldy* Sigmond. — Kraſznában G. *Bethlen* Láſzló. — Kövárban *Katona* Mihály.

A' Fels. Udvari Lakadalom' alkalmatoſságával következendö K. Kamarás Urak tétettek: — „ Gr. *Abenſperg Traun* Adám és Ferentz. Gr. *Althán* Ferentz. Gr. *Auerſperg* Vintzent. F. M. L. Báró *Alvintzy* Joſef. B. *Blankárt.* Gr. *Battyányi* Joſef Antal. Oberſt. Gr. *Bellegarde* Gr. *Beſuty* Kajetán. Markéz *Botta* Lajos. Gr. *Breuner* Joſef. Gr. *Berthold* Károly. Gr. *Kaprara* Károly. Gr. *Konfalonieri* Vitális. Gr. *Czerini* Ferentz. Gr. *Collérédó* Ferentz. Gr *Daun* Leopold. Gr *Dietrichſtáin* Ferentz. Gr. *Elcz* Imre. Gr. *Erdödy* Antal. Hertzeg *Eſzterházy* Miklós. Gr. *Eſzterházy* Joſef. Gr. *Ferraris* Joſef. Gr. *Fugger* Mária Joſef. Gr. *Hardek* Joſef. Gr. *Harrach* Károly. Gr. *Hohenfeld Ottó* Károly. Gr. *Károlyi* Joſef. Major Gr. *Kolonits* Maxim. Gr. *Khevenhiller* Joſef és Károly. Kap. Gr. *Kinsky* Leopold. Gen. Gr. *Kolovráth* Károly Joſef. Gr. *Lauthiery* Antal Ferentz. H. *Lichtenſtáin* János., Károly és Filep. H. *Lignovſzky* Károly.

roly. Don *Litta* Albert. Gr. *Lodron* Hieronimus, és Sigmond. Gr. *Migatztzi* Kriſtof. Granad. Kap. Gr. *Nádasdy* Ferentz. Gr. *Neuperg* Nepom. János és Károly. Gr. *Noſtitz*. Gr. *Odonel* János. Gr. *Pálffy* Ferentz, és Joſef. Gr. *Pergen* Joſef. Gr. *Plettenberg* Kelemen. Gr. *Roſales* Lajos. Gr. *Rofenberg* Ferentz. Gr. *Sauran* Ferentz. Gr. *Schönborn* Ferentz. Hertz *Svartzenberg* Joſef, és Károly. Gr. *Sprintzenſtáin* Antal. Gr. *Solms-Laubach* Fridrich. Gr. *Stadion* és *Thanhauſen* Ferentz. Gr. *Thurn* és *Taxis*. Gr. *Soreſina Vidoni* Joſef. Gr. *Viskonti* Kájétán. Gr. *Valdſtáin* Ferdinánd, és Filep Erneſt. Gr. *Vallis* Filep és Joſef. Gr. *Vildenſtáin* Kajétán és *Virbna* Rudolf.

Az eddig meg-neveztek valóságos ſzolgálatban lévö Kamarás Urak: tsak Tiſztelet vagy Rangbéli Kamarás Urakká pedig, kik a' valóságos hivatalt nem téſzik, és *Dekretiſtáknak* hivattatnak, következendök tétettenek. — „ Gr. *Colloredo* Rudolf. Gr. *Harrakh* Leonhárd Károly. G. *Kaunitz* Alois. G. *Graſalkovits* Antal. G. *Paar* János Ventzel. G. *Potstatsky Lichtenſtáin* Leopold. G. *Taxiſi* Sándor. G. Vratislovi *Mitrovitz* Joſef. G. *Zitsy* Károly.

Ö Felsége a' Magyar-orſzági és az azzal egyesült Tartományokban lévö tanúlás dolgában, következendö K. Rendeléſt méltóztatott tenni. — — 1.) Ezen Rendelése mellé ragaſztatott mód ſzerint folytattaſsék Magyar-orſzágban, és az azzal öſzve foglaltatott Tartományokban, minden Gymnáſiumokban a' tanulás, valameddig az Orſzág Gyülése vagy annak Deputátuſsai által egy fö tanulás béli Syſtema dolgoztatik, és ö Felsége által helybe hagyatik: és a' tanittás mind azon Könyvek ſzerint tételsék, mellyek a' nevezett Kir. Rendelésben feljegyeztetve vagynak. Ezen könyvek a' K. Univerſitás könyv-nyomtató házában, már olly móddal munkába vagynak: hogy Nov. 1-re minden Gymnaſiumok ſzámára egy eſztendöre elégséges fog tanáltatni. — 2.) Azon Katholika Oskolákban, mel-

lyek

lyek tanuló fundusok által tartatnak, és eleitől fogva Katholikus Professorok és Igazgatók által igazgattattak, a' K. Magyar Helytartó Tanáts által elő hozatott okokra nézve, ezentúl-is semmi más Vallás-béli Professorok és Igazgatók azokbanne lehessenek, hanem tsak Katholikusok; és azok, kik más Vallásuak lévén, még-is most Katholika Oskolákban hivatalt viselnek, el-küldessenek. — 3.) A' fellöbb Oskolákban ne tétessék ez úttal semmi változás, sem a' tanittásnak módjára, sem az oskolai fenyittékre nézve. Bizonytalan; nem fog é valamelly ujj Systema közelebbről, az elsö punktum szerint, bé-hozattatni, hogy ezen oskolákban valami változás meg-probáltassék, minthogy külömben-is minden Akadémiákban, és az Universitásban magában, különösön pedig a' *Metaphisikát*, *Haza Törvénnyét*, és a' *Polgári* tudományokat tanittó Professoroknak, keménnyen meg-vagyon tiltva, hogy semmi a' félét ne hozzanak elő, a' mi a' Vallással, a' Haza Törvénnyeivel és Systemájával ellenkeznék.

A' Bétsbe lévő Orosz Követhez közelebbről olyan tudósittás érkezett Benderből: mely szerint az Oroszok a' Törököknek hajós Sergeket a' Fekete tengeren ujjanton meg-verték és el-széleszteték. A' *Krimia* partyaihoz közél Jul. 8-dikán esett tsata utánn, lassan-lassan tsak készitgette a' *Kapitán Bassa* a' Dunának a' Fekete-tengerbe való szakadásainál fekvő Török hajós Serget, mig utollyára azt másunnan is szaporitgatván jól meg-erősitette, és Aug. 31 dikén 40 Vitorlákkal a' tengerre ki szálván, ezen egész Sereggel az Oroszok ellen indúlt. *Potemkin* ezt észre vévén, parantsolt Kontreadmirál *Utsakovnak*, hogy a' *Sévastopoli* ki kötő helyből Sergével ki-evezvén a' Törökökét keresse-fel, és üssön réájok. Nem messze *Tendros* szigete mellett kétszer tanálkoztak együve az ellenséges Sergek u. m 8-dik és 9 dik Sept. Mind két versben az Oroszok nyertek: másodikszor pedig tökélletesen gyö-

ze-

zedelmeskedtek a' Törökökön. A' Török fő Vezérnek 74 ágyus, Kapitány nevet viſelt hajója a' levegőbe ſel-vettetett. Két Török hajók pedig az Oroſzoknak fogságába eſtenek. Egyik ezek közzül 66 ágyut hordozott, mely a' rajta lévő 600 Katonákkal és egy 3 Lofarkas Basával, *Seyd Béggel*, a' máſik pedig 200 Katonákkal együtt került az Oroſzok kezére. A' több réſze-is a' Török hajós Seregnek 6 órákig tartott véres tsatázás utánn egéſzſzen el-féleſztetett. Ez tsudára méltó dolog, hogy az Oroſzok illy kemény tsatában 10 vagy 12-nél többet magok közzül nem veſztettek. — A' Török fogjok Benderbe ſzállittattanak által, kik között az emlitett nagy *Bégen* körül, az egéſz Török hajós Sereguek fő Hadi Gen. Commiſsáriuſa-is, es ſok több fő Tiſztek tanáltatnak.

A' Florentziából jövő Levelek ſzerint, azon ſzeméllyek közzül, kik az ez elött nem régiben *Florentziában* indittatott támodás miatt fogságra tétettenek vólt, a' dolognak meg visgáltatása után 3-man hóltig való ſzoroſs fogságra, 18-an 10 — 15-ig való Gálya-húzásra itéltettenek. 60-non ſzámkivetésbe küldettenek, réſz-ſzerint ki az Orſzágból, réſz-ſzerint *Volterro* és *Groſzetto* határaira. A' több réſzeſek, a' Király Kegyelmétől várják az engedelmet és ſzabadságot.

Jegyzéſek. — Minthogy a' F. Udvar moſt egéſzſzen *Frankfurtban* vagyon, a' lehetne valakinek Kérdése: ki moſt Bétsben a' leg-nagyobb Ur? F. Az Auſtria Státus nagy Attya Hertzeg *Kaunitz*, mig ő Felsége meg érkezik. — 12 napokig marad ő Felsége Frankfurtban. Viſzſza-jövet Prágának jő, és ugy itélik, hogy Tseh Királynak koronáztatván magát, ugy fog oſztán egy az Auſtriai ſzéleken lévő Várotskába le-menni, a' honnan oſztán Poſonyba mégyen a' Magyar Koronázásra, a' Nápolyi Udvarral edgyütt, és itt nem is ſokat mulatván viſzſza fordúl. — Midőn ő Felsége viſzſza jő, minden ablak meg-világoſitva léſzen Bétsben. Azt-

is akarták a' Bétsiek, hogy egy *győzedelmi Kaput* épittsenek ő Felségének viſzſza-jövetelére; de midőn ezt jelentették vólna a' Felségnek, azt kérdezte tőllek: oltsódott-é valamit a' Kenyér? nem a' *győzedelmi Kaput*, hanem ezt tudakozza a' Nép. — A' Bankóban és más közönséges *Caſsákban* lévő tőke-pénznek uzsorája tsak utolsó Oktoberig megyen 100-ért 5-tivel, annak utánna 3 és fel uzsorával megyen 100-ért, a' nyilván való Felséges parantsolat ſzerint. — A' Haza viſelt dolgának irásáról és tudásáról esmeretes, hires — a' Peſti K. Univerſitás Könyv-Tárnokja T. T. *Pray* György Ur, N. Váradi *Canonicuſsá*; a' Budai Gymnaſiumnak pedig Directora T. T. *Szerdahelyi* Ur, Vátzi Canonokká tétettek. — Ama hires B. *Trenknek* mostan ujjanan nyomtattatott Könyvei ellen parantsolat ment Bétsből, hogy tiltaſsanak-meg, mint mi értjük. A' F. Helytartó Tanáts ezt azonnal megtiltattatta, és minden Könyv-áros bótokat fel-hánytak, és az Exemplárokat el-ſzedték. Ezt B. *Trenk* éſzre vévén, az Exemplárjait minden Bóltból magához vitette vala, és igy tsak egynéhányot találtanak egy Bóltban. Erre nézve a' F. H. Tanáts, a' már vett végezés ſzerint irásban jelentéſt téſzen az igazgató fő Vezérhez B. *Barkóhoz*, hogy ezeket tőlle véteſse-el; ki a' F. H. Tanátsnak végezését Báró *Trenkel* közölvén, ezt a' nevezett Báró nyomtatásba ki-adta, és magát azzal mondatik menteni, hogy az Udv[illegible] tudtával adta vólna-ki ezen munkáit. — Ditséretes N. Peſth Vármegye az egéſz tudós Világ előtt azért, hogy a' *Cenſurát* tellyeſséggel el-törleni igyekezik; mint Angliában, vagy más ſzabad Nemzeteknél vagyon. Ezt az egéſz T. Státuſok Táblája-is nyilvánságoson kivánnya!! Oh bóldog Óra! Oh jozanon gondolkozó Nemzet! Nem lehetne azt 100 árkosra le-irni, mely bóldogságára fog e' ſzolgálni Nemzetünknek!

Ellenkezők némely hirek, de lehet a' hitellel a' vágáſt ugy közölnünk, hogy ſe jobbra, ſe balra ne térjünk — lehet az ellenkező hireket ugy olvas-

nunk,

nunk, hogy edgyiknek se hidjünk, valamig valamellyikről bizonyosabbat nem hallunk. Itt Bétsben az a' hire, hogy Májot *Barkó* a' H. *Koburg* Táborától mint *Kurir* érkezett vólna ide olly ohajtott izenettel, hogy a' Porta és mi közöttünk lévő békeségnek némely punktumai készek vólnának már. — Azonban szemeinkel látjuk minden nap, hogy az ujj Katonák Sergestől vitetnek mind a' *Koburg* Táborához, mind a' Belgrád felől való szélekre. — Gallitziából azt irják, hogy ők sem a' békeségről, sem a' háborúról nem tudnak semmit is. A' gyalog Tisztekhez ollyan parantsolat érkezett vala itten, hogy a' Lovaikot adják-el. 3 nap múlva megint más parantsolat érkezék, hogy t. i. a' Lovaikot el-ne adják, sőt a' kik el-adták is vegyék viszsza: de e' még semmi. — Egy égő tőkéből katonáson ki-ugrott eleven szikránál sokkal ujjabb hir érkezék egy néhány órákkal ez előtt Bétsbe; mely ha nem sült hazugság — leg-alább kéttséges bizonytalanság alatt szárnyál közöttünk. Mint bizonytalanságot irjuk hát ide. A' hir ez: „ *Sabáts* várába 18 ezer Törökök szállottanak-bé, kiknek a' mi benn lévő 800 katonáink jöveteleket előre meg-értvén, olly nagy erő elől viszsza húzták magokat, és igy a' Törökök minden veszedelmünk nélkül a' Várat el-foglalták. Ez a' hir, a' mint fellyebb is mondám, ha nem bizonyos hazugság, leg-alább bizonyos bizonytalanság; azért fel-függesztett itélettel kelletik olvasnunk.

A' mostani Romai Tsászári Koronázás alkalmatosságával azon mondatik lenni ő Felsége II-dik *Leopold*, hogy ha lehet *Ferentz* fő Hertzeget-is egy járáft Római Királynak Koronáztatsa, a' maga Koronáztatása után egy néhány napokkal. — A' Posonyi Vár készittetik az ő Felsége számára, a' Magyar Koronázás alkalmatosságára. A' *Nápolyi* Udvar pedig Posonyhoz egy órányira lévő *Sloszhof* nevü Kastélyban fog szálva lenni, mely hasonlóképpen készittetik.

A'

A' mar jelentett, betegen fekvõ Hertzeg *Eſzterházinak* leg-fellyebb is 14 napi életnél többet nem igérnek a' Doktorok. — Az egyeſült F. Magyar Kantzellária fõ Kántzelláriusainak, G. *Pálfy* Karoly Ur õ Excellentiájának édes Annya halálos beteg ágyban mondatik fekünni. — A' Lengyel *Gárda* 60 ſzemélyekre fog ki-potaltatni, és egy közüllök a' napokban, mint Kurir, égy véghetetlen ſumma pénzel küldeték *Luxemburg* felé. — A' Belgium felé kirendelt ſergek már moſt bizonyoſon mennek, és 10 napok alatt a' Német-orſzági határokba érkeznek. — Egy néhány napok alatt 3 Batalion vaſaſok mentenek-le hajón Budára — és ezeket minden órán egy néhány Batalion Nemet Gránátéroſok fogják követni. — A' F. Edgyeſült Magyar Kantzelláriánál lévõ Tanátsos *Skultéti* Ur 4000 forint fizetés mellett nyúgodalmat nyert. — Az el puſztúlt Bánátbélieknek ſzámokra véghetetlen ajtót és ablakat kéſzittenek Bétsben, mellyekbol már 300-et le is vittenek hajón. — B. *Herbertnek* már 30 *Pakét* úti kéſzületeit visgálták-meg a' Bétsi Harmintzadon, mellyeket viſznek *Bukoreſt* felé, hogy a' békeſſég meg-lévén, onnan egyeneſſen meheſſen Konſtántzinápoly-felé. Adja az Iſten a' békeſſéget — de még ſok van belõlle hátra.

A' Budai Levelek ſemmit ſem kételkednek benne, hogy a' Portával való békeſség Tanáttsa el ne kezdödött vólna. Azonban a' Budai Ujjságiró is ak annyit tud ebböl, mint mi, — az az, edgyik ſem tud ſemmi bizonyoſt; mert a' Budán kereſztül jött Kurirja *Koburgnak*, ſe neki, ſe nekünk a' Királyhoz küldött Levelet fel nem bontotta, hanem Bétsbõl leg-ottan Fránkfurt felé indúlt vele a' Király után. —— Ezen hón. 25-dikén a' Peſt Vármegyei Pal. Ns. Bandérium állott a' Korona örzésére — — Peſt Vármegyébe 5 Batalion Gyalogság van bé ſzálva; 1 *Pellegrini*, 1 *Károlyi*, és 1 *Ferdinánd Toskána*. Peſten 1 Brodi és 1 Gradiskai Horváth Batalion.

A'

A' *Laſcy* Fő-Vezér, és Gr *Kinſzky* között történt dolog nem [illegible] bizonyoſodott ki olly formán, a' mint irtuk: melyre nézve kéntelenittetünk az arról tett Jelentésünket viſzſza vonni.

Jelentés. — A' Kathedrai Gyüjtemény már nagyobb réſzint ki-nyomtattatott, és az Elsö Darab már ſokoknak kezeknél-is van, az árra 13 garas. A' Máſodik Darab-is hat hetek múlva ki-jönn a' Sajtó alóll; ennek-is az árra 13 garas, és igy edgyütt a' két Darab 26 garasban áll. Mindenikben igen válogatott és minden alkalmatoſságokra kéſzült munkák vagynak. A' jövő *Leopoldi* Peſti Vásárkor mind a' két Darab találtatni fog Peſten a' N. Györi Könyv nyomtatónál, a' kinek ſzállása légzen Peſti Könyv-árros *Lindauer* János Urnak házánál a' Vátzi Uttzában. Pesti Vásár után pedig a' távolabb lévő hellyeken-is, a' kiknek tettzik, találhatják ezeket a' Munkákat t. i. Miskólczon, S. Patakon, Debreczenben, és Erdélyben Kolosváron. A. O. Igen hellyesen fog esni, ha azok a' kik ſzámos Exemplárokat ſzoktak diſtrahálni, meg irják ide Györbe, hogy mennyi küldödjön Peſtről ſzámokra. — *Strejbig Joſef*, Ns. Györi Könyv nyomtató. —

Költ Bétsben 28-*dik Septemberben* 1790.

Sz. S.

Jonás *és* Salamon — 2 *kereskedö 'Sidók az Elyſeumban.*

Hól járſz! az Iſten áldjon-meg kedves *Salamon* Barátom! Be rég várlak itt az *Elyſéumban!* Hogy, mint foly a' 'Sidók' dolga a' felsö világon? Vagyon-é valami betsületek 's kereſetek a' Kereſztények között? Igy ſzollittá-meg *Jonás* Kedves ujjonan oda érkezett *Salamon* Baráttyát tegnap az *Elyſeumban*; ki minekutánna már rég nem látott *Jonás* Baráttyát a' Nadrágából ki-botsátott 10 parantsolatokat ábrázaló 10 ágú rojtas-madzagokról, mellyeket még a' felsö-világról vitt vala-le magával, meg-esmervén, meg-tsókolák egymáſt. — Kedves Barátom *Jonás!* — mond *Salamon*, a' 'Sidók dolga a' felso-világban moſt igen jól foly, és ſokkal jobban, mint a' te ott létedben. Kiváltképpen én ebben az utolsó 3 eſztendeimben igen ſzerentsés vóltam. Ama nagy Tsáſzárnak II dik *Joſefnek* halálával éſzre-vévén, hogy ama hires Magyar orſzágban, hól én hajdon, a' mint jól emlékezhetel, pálinka-fözéſsel ettem kenyeremet, Orſzág-gyüléso léſzen, 5000 forintokat vévén kezemhez; Prágából Bétsbe mentem; itt a' *Vénus* Nimfáival egy hajót meg-terhelvén Peſtre és Budára eveztem; az én nyereségre vitt *Nimfáimat* ki-qvartéjoztam — kimosdattam; és mindeniknek árrat ſzabtam. Vóltak közöttök 20 aranytól fogva 12-ig 4-en; 12-töl fogva 1-ig 30-an, és a' leg alább valónak-is ſzépsége egy Koronás tallérral uzsoráztatik vala. —— Ezt a' minden-felöl öſzve-ſereglett virgántz ifjuság meg-érezvén, 2 hónapok alatt 5000 forintjaimból minden munka nélkül, minden fáradság nélkül 20 ezeret tsináltam. A' 3-dik és 4-dik hónapban látván, hogy a' pénznek ſzüksége miatt, az én üllö ölven Kapitál Nimnak uzsorája nagyon alá-ſzállott,

és hogy a' kész pénznek költsönbe keresői egy-mást érik, elöbbi kereskedésemről le-mondék, és részszerint Nemes jószágokat záloglék, részszerint 3-mada árrán bort vevék — részszérint pénzem fele-uzsorára helyheztetém. — Tám el-se hiszed *Jonás* Barátom! Tiz ezeren 5 esztendeig egy olyan falut zálloglattam magamnak, melyből minden esztendőben leg-alább 10-ezeret veszek-bé. Itt hát 5 esztendő múlva van 50-ezer forint kész pénzem, 's több, ha az idő jól szólgál. Hogy az itt lévő Kortsmáimat azonnal meg-indithassam, egy *T**** Urtól, ki borral akarván kereskedni, a' múlt Szüretkor 1000 akó Budai bort vett vala, a' maga tulajdon hordóiba, mind válogatva 3000-en, 1500 forint kész-pénzen ezt hordóstol meg-vettem, 's már most 4 Kortsmáiman 8 krajtzárjával itzéje olly szerentsésen méretik, hogy még az idén ezen 1500 forintomat 8000-ed magával várom viszsza. Kész-pénzem maradt még 8500 forintom — mit nem fordithatok még ezen illy szük pénz idejében, midőn most Budán 100 ot, 100 uzsorára adhatok kölcsön! Ugy szándékozom vala, hogy midőn, egy néhány esztendők múlva, pénzetskémet 100-ezerre gyüjthettem vólna, magamat a' tengeri hasznos kereskedés végett Hollándiában vonnyam meg; és ott minden maradékimat Grófi rangra emelvén, ugy jöjjek hozzád az *Elyseumba*. De imé! — gondolhatod, mely nagy hátra-maradásommal — itt vagyok; tsak az egy vigasztalásom, hogy gyermekeimet a' más világon szerentsésekké tettem. Boldog Isten! el-sohajtja magát *Jonás* — hát szabad é most a' felső-világon 100 tól 100 uzsorát venni? Nem szabad — mond *Jonásnak Salamon;* sőt 100-ra 5 uzsorával lévő tőke-pénzek-is, a' Király parantsolatjából tsak 4 edfél uzsorával fizettetnek — de tudod — a' te idődben-is hogy vólt! ha valamely meg-szorúlt betsületes ember hozzánk jött, 1000 forint kész-pénzért kemény kötelező-irást adott 2000 forintig; azt a' maga petsétjével meg-erősitette, jószágat le-köttötte, a' Vármegyén bé-iratta; tsak an-

annyi vólt, mintha 2000-et adtunk vólna néki költsön; és ha el-tölt az ideje 's nem fizette, exequáltattuk jofzágát. Ha Törvény eleibe került a' dolog, honnan bizouyitotta, hogy tsak ezeret vettfel, holott a' maga keze-irása, a' maga petsétje és a' Vármegye *Prothocoluma* ellent mondott. Megnyertük Törvényesen is Moft is igy van Barátom! és oh mely boldogok moft a' felső-világbéli pénzes 'Sidók! moft van ideje az uzsorának.

Hát a' Háború — hát az egyéb környülállások hogy vagynak Europában? Azt én néked megnem mondhatom. Minden nap más Politika fordúl fel. Sem békefség, fem háborúság. Egéfz Europában minden Kabinétnak füstöl a' Konyhája; de bé-fedett fazakában mit főzzen, mig ki nem találja, fenki fem tudja. — A' Porta 26 milliom Piáftert és a' Bánátot kéri békefség fejébe, *Leopold* 70 milliomat kér tölle hadi-költséget — a' Mufzka még többet kér. — A' Prufzfzusnak minden Sergei talpon állanak *Sléfia* 's más Orfzágokban; minden Várait erősíti. II-dik *Leopoldnak*-is Gallitziában és Lodoméríában 18-ezer, Morvában 30-ezer, Tseh-orfzágban 80 ezer, a' *Koburg* fő Vezérsége alatt a' Török fzélekben 120-ezer népe vagyon fegyverben. — Belgiumban benn van 15-ezer, és 36-ezer nem foká bé-érkezik. — Az Auftriai fegyvereſek itt vagynak nagy réfzént; mégis ha ma háborut kiáltunk, holnap békefség hangzik a' fzánkon. — H. *Kóburg* Magyar orfzági, Auftriai Gr. *Kinfzki* Jofef, Erdélyi Gr. *Mitrovfzky*, Gallitziai és Lodoméríai Gr. *Vurmzer*, a' Szirmiai és Horváth-orfzági B. *Smidfeld*. A' Temesvári Bánáti fő igazgató Vezér pedig *Szoró*. — Sept. 28-dikán meghala Bétsben ama R. Sz. Birodalombéli nagy Hertzeg Galánthai *Efzterházy* Miklós; Ő Felségének valóságos titkos tanátsofsa, és Kamaráfsa, az Arany-gyapjas Rendnek Lovafsa, a' *Mária Theréfia* hadi Rendjének Comendátora, Feldmarfal, egy Magyar gyalog Seregnek tulajdonofsa, életének 76-dik eſztendejében. Meg-hült tetemei vitetnek innen

Magyar-országba a' Famillia temető-bóltjába.' — Az Oskolákról parantsolat vagyon, hogy a' jövő November kezdetével a' régi lábon kezdődjenek. — Auguſtusban a' *Deák* és *Magyar* nyelv az Oskolák felett üſtökben elegyedtenek vala. Iſten őrizz ! ! hát ha már moſt — *inter duos litigantes*. — — Felséges II-dik *Leopold* azt végzette, hogy azok a' ſzegény Polgárok, kik a' háború alkalmatoſságával, a' tábori költözkedésben Marháikban kárt vallottanak, és meg-tudják bizonyittani, azoknak vagy pénzül, vagy a' Húſzárok Lovainak kimuſtrálaſok alkalmatoſságával lóval tételsék elég. — A' Tömösvárt öſzve gyült *Illyriai* Nemzet-gyülése azt végzette, hogy az ő Diplomájokra nézve a' réginél maradjanak, és ſinor-mértékül vegyék az I. *Leopold* 6. Apr. 1690 ben, és 20-dik Aug. 1691-ben róllak ſzolló Diplomát. 32 ſzemélyből álló Deputátio már ſzorgalmatoſon magyarázza is ennek 6 punktumait B. Gen. *Papilla* alatt. — De a' mint bizonyoson értjük, ezen Nemzet magát Magyar-országtól el vállaſztani nem akarja, 's nem-is lehet, 's hogy-is lehetne, mikor ſzéllyel vagynak ſok Vármegyékben ſzorva az Országban. —— Belgrádot rontják, költöztetnek mindent belölle. A' Lakoſoknak meg-mondotta a' fő Vezér, hogy költözzenek, és kereſsenek magoknak másütt egy ollyan lak-hellyet, a' millyen ſzemeknek ſzájoknak tettzik. A' mi a' Királyé azt Pántsovába és Zemlinbe költöztetik. A' mi Katonáink még itt vagynak, de nem nagy erövel. A' Török Sergek gyülnek itt körül-belöl öſzve, és verik magokat ſergekre, de nem ellenségeskednek még eddig. — Boſzniában még ſzüntelen mozog az ellenség, és majd itt, majd amott ſzüntelen réſt keres a' bé ütésre; de ezt a' miéinknek vigyázatjok még eddig akadállyoztatta. — Azon ſok tsapások, mellyek Ns. Szabolts Vármegyei Tiſza-mellyékén fekvő Nánáſi, Polgári, Dobi, 's több a' tájjon lévő határokon tüz által a' rétekben némely hetek elött kezdődtek, minthogy a' tűz, Gyékény, Nád, 's más a' féle gaznak földben

ben méllyen bé-ható tövén a' föld alatt gerjed, nem hogy ſzüntek vólna ekkoráig, sőt gyakron kiütvén magát, moſtan-is nagy károkat téſzen mind a' marháknak téli legellésre ſzükséges Gazban, mind a' fel-takart ſzénákban: és moſtan ki ki tehettségéhez képpeſt horgva ſzénáját azon rétekről, nem lehetvén a' tüzet meg-óltani.

Mit tutz a' Tenger körül lakókról? A' Frantzia, a' Hollándus, az Anglus, a' Spanyol, sőt talám még Amérika-is olly ſzörnyü hadi-kéſzületeket téſznek, mintha az egéſz Világot tengeri tüzzel karnák meg-eméſzteni; és némely Politikuſok ugy vélekednek, hogy addig Europában tökélletes tsendeſség nem lehet, mig minden Hatalmaſságok egy Europai Fejedelmek' gyülését nem tartanak, és Europával meg-nem oſztoznak. Dánia, Svéd, és egéſz Oloſz-orſzág fegyvert fen, az egéſz Világ mozog. — II-dik *Leopold* azonban mind ezeket tsak fél-válról tekintgeti, — — — — — Tsudálatos, hogy a' Belgiumi és Lüttikhi Pártot ütöttek mindeddig-is a' magok vakmerő ſzándékjokból tsak egy mák ſzemnyit-is alább nem hagytanak, és a' *Rájkhenbakhi* békeſség-is ezeken ſemmi változáſt nem tett. — Sőt egy Sept. 14-dikén költ *Lüttikhi* Levélből azt olvashatjúk, hogy ama hires Frantzia-orſzági Kárdinál Hertzeg *Rohán* a' múlt hón. 13-dikán, a' *Lüttikhi* 3 Státuſoktól Uralkodónak és Igazgatónak hirdettetett-ki. — E' nem tréfa — fekſzik ez alatt valami; mert e' moſt éppen akkor eſett, midőn a' Német-orſzági Hertzegek éppen edgyütt vagynak Fránkfurtban, és az Executiora oda küldetett Pruſzſzus Seregnek-is ſzeme elött és jelen létében történt. — Ládd! ládd! *Jonás* a' Politika. — Belgiumról, Lüttikhról, Frantziáról, 's mindenről ujj hir tsenditti meg minden órán füleinket — tsak várakozzunk; mert ſemmi bizonyos hirünk nintsen. — Tudván a' Lengyel Király, hogy a' *Nápolyi* Király igen nagy vadáſz, 8 külömb külömb féle nemű igen jó vadáſz kutyákat

küldött néki Bétsbe ajándékba, mellyeket a' *Nápolyi* Király igen ſziveſen vett. Lád *Jonás*! nem-tsak a' Magyar Nemes-ember elõtt kedves a' jó vadáſz kutya! — A' Bétsi Pénzverõ-ház a' Frankfurti Tsáſzári Koronázásra 40-ezer arannyat és 5000 Tallért vert ezen iráſsal: II-dik *Leopold* Tsáſzár. Ezen arany és ezüſt ſumma mar elõre el-is ment vala Frankfurtba, és ez a' Koronázás alkalmatoſsággal a' nép között el-ſzoratik. — De ezt meg ne mond Barátom *Joſef*-nek itt az Elyſeumban; — mert ö — — — — a' pénz el-hányásért haragutt a' felsö világon. Ez a' Fejedelem tselekedte azt-is, hogy mi 'Sidok a' felsö világon az emberek közzé ſzámláltaſſunk — és az olta ſokra is mentünk. — A' moſt közelebb jelentett meg-hólt H. *Eſzterházy*, ama 'Sidoból ſzerentséſen Kereſztténnyé lett B. *Vetzlárt* hagyta minden joſzágaiban *Curator Bonorum* — nak — mellyet ſokan nem hiſznek, hogy a' Magyar Státuſok és a' Királyis meg-engedne. — F. M. L. B. *Lilien*, B. G. *Saáman* és *Leonárdó* az ujjanon állittatott Hadi Collegyomban Tanátsaſoknak tétettek.

Felsö világbéli jegyzéſek.

„ Ambár a' fegyver nyugvás mar közönséges bizonyoſságból tudva vagyon; még-is mi itt a' ſzomſzédban ollyan hirekkel tudóſittatunk, hogy közelebb-is a' Nagy Vezérrel kemény ütközetünk lett vólna; ök a' mi Seregünket meg-támodván. — Az uralkodó ſzárazság miatt a' mag-vetésnek igen

ſze-

ſzegény ideje jár közönségesen. A' ſok el-búsúlt ſzántó-vetö tsak nem köny-húllatások között várja az eſsöt, vagy el-vetett, vagy vetésre el-kéſzitett magvának. A' Szilágyságban és Erdélyben-is nehol a' vizek mellett a' mi jó öſzi-termés eſett, és a' miatt ollyan hellyeken a' gabonák nagyobb óltsósága valamivel; ottan-is a' meſzſzünnen-is oda gabona venni ſereglö váſárlók miatt mindennek árra igen hágni kezdett. Ugy haljuk, hogy a' Kunságiak-is felesen jelentenek meg a' Szilágyban gabona vásár végett.

Szeben 13. *Sept.* — „ Mi ſzüntelen bizonytalanságok között vagyunk az aránt, ha megyünk-é innen Kolosvárra, avagy tsak itten maradunk? mindazonáltal, el-menetelünknek reménlésére, erössebb okaink vagynak. Itt, a' Száſzok ugyan iparkodnak, hogy itten maraſzthaſsanak, igyekſzik holmi Naturaléknak árrokat alább alább ſzállitani, a' Város tiſztaságára pedig tizſzer nagyobb a' vigyázás, mint a' hires Politzáj alatt vólt, minden felé láttzik nyoma a' Városi Rend-tartások jobbra lett változásának; 's még ez után jobbakat-is reménlhetnek a' Szebeniek a' moſtani Nemzet Grófja bölts fö vigyázattya alatt. — Erdélyben a' nagy ſzározság miatt a' *Déſi* Szomoson lévö nagy híd meg-gyúlt, és nagy ropogáſsal el-égett.

Tudomány-béli Tudoſitáſak.

Bétsben Dr Detsy Sámuel Urnak penrája után jépe a' napokban egy Magyar Könyvetske világoſságra, molynek homlok-iráſa ez: *Pannoniai Fé-*

niks

niks. Mi ezen könyvet végig el-olvaſſuk, és a' mi itéletünk ſzerént, meg-érdemlette volna ezen munka, hogy ennek elötte egy ſzázaddal minden Magyar Hazafiaknak kezekben forgott volna. Meglehet ezen könyvből a' moſtáni Bétsi Könyv-visgáló ſzéknek-is kegyelmeſſégét itélni; mert ezen könyv tsak egy nehány eſztendökkel-is ez elött bajoſon jöhetett volna világoſságra, oly bátron ki vagyon ebben az igaz mondva.

A' Bétsi (Pacificatio) Békeſség kötés, valamint azon idöben Magyar igékben foglalva tétetett vala, ki-nyomtattatott Peſten — még tsak azok a' régi módi betük, és a' régi ſzollásnak és irásnak módjai is meg tartáttak, mellyek akkor ſzokásban vóltanak, és a' mellyek az Eredeti irásban találtattak.

Ugyan tsak Peſten és Budán *Váingand* és *Stromájer* Könyváros Úraknál 40 krajtzárokon talaltatik egy igen haſznos, és a' maga Nemében talám leg elsö Deák Könyvetske, illy homlok-irás alatt: *Introductio ad Politica Regni Hungariæ.* Ezt a' Könyvetskét egy értelmes Magyar irta Hazája és Nemzete haſznára, méltó az olvasásra.

NB. Mégyen az Orſzágtól ö Felségéhez küldött Diplomának, és ezzel küldött Levélnek 1 árkoſsa Deákul, a' mint az Orſzág ki-nyomtattatta ſzóról ſzóra.

Költ Bétsben 1-sö Oktoberben 1790.

Külsö-országi Tudóſitáſok. — Lengyel-ország.

Azt kérded: mit tsinál Lengyel ország? El-tátotta a' ſzáját és fülel. — Azt kérdi hajdon egy valaki a' Debretzeni Tzigánytól: mitsodás forma a' Debretzeni Aſzſzony? Jáj 's Uram! felel a' Tzigány — ollyan mint a' *Mordáj* — tsupa ſzerſzámból áll. — Mit mondhat a' Lengyel-is, velünk edgyütt a' mi Király Kisaſzſzonyunkról *Európáról?* — tsupa Politikából áll. — Egy meſés Leány tzimert és nevet viſel, a' föld gollyóbiſsának ez a' mi lakjuk réſze, még pedig egy pompás Király Kis-aſzſzony tzimert és nevet. Megis felel a' dolog a' Névnek; mert ezt többnyire mind Aſzſzonyok lakják. Hol a' Kalap? — hol az elsöség? — [illegible] bajuſz 's t. férfiak? ugyé bár az Aſzſzonyoké *Európában*! Nékem nem vétett *Europa*, nem is gyalázom, ne hogy az Aſzſzonyok meg-haragudjanak érette; de hogy ö-is tsak egy Aſzſzony, azt ſenki ſem tagadhatja. — A' Lengyelek még némü-némü képpen — láttzik hogy bajuſzſzas Férfiak. A' magok ellenségeskedö ſzomſzédjaiktól minden felöl körül vagynak vétetve. Látják, hogy ez a' meſterséges tsalárdságú *Europa* Kis-aſzſzony minden felöl durtzáskodik, tsalárdkodik, 's a' Férfiui bajuſzſzokat nem ſzenvedheti - a' Dántzigi vizben ſzeretné le boratválni. — Mit tsinálnak még is ezek? Ök a' magok gyüléseiket folytatják; a' kirendelt Tagok által az Ország uj Törvényeit és rendeléſeit kéſzitteni meg-nem ſzünnek. — *Sat cito, ſi ſat bene!* Még Sept. 15-dikéig 5 Tzikkellyeknél többet meg nem állithattak, mellyek ezek:

1) A' Catholica és az eggyesült Görög Vallások leſznek *Lengyel Orſzágban*, és *Lithvániaban* az uralkodó Vallások. Minden (úgy nevezteteti) Lelki Juſſai meg fognak maradni az Ekklésiának. 2.) Senki ſem lehet *Lengyel Orſzág*' Királlya, és *Lithvánia-*

nak Nagyhertzege, a' ki nem a' Római Katholika Vallásban született; avagy arra reá nem állott. A' Királynénak is ezen Vallásúnak kell lenni; és ha más hiten való találna lenni: nem kell előbb meg koronázni, míg az uralkodó Vallásra nem áll. 3.) Az uralkodó Katholika, és Görög Vallásnak el hagyása, Törvényszék eleibe tartozó véteknek fog tartatni. Azokat, a' kik az uralkodó Hitnek ágazatitól különböző hitet tartanak, és eddig el szenvedtettek a' Köz. Társaságban, nem kell sem vélekedéseikben, sem vallásbéli szokásaiknak gyakorlásában meg háborítani; és semmi Törvényszék nem idézhet valakit törvénybe, a' maga vélekedései erántt. 5) *Lengyel Ország*, és a' *Lithvániai* Nagyhertzegség mind azon Hertzegségekkel, Vajdaságokkal, fekvő Jószágokkal, Kerületekkel, és Feudumokkal; valamint minden azon Városokkal, 's azokhoz tartozó ki kötő helyekkel is, a' mellyek közönséges Kötések által egyesíttettek a' Köz-Társasággal: el választhatatlanúl eggyek maradnak ezentúl is; semminémü Ország Gyülése, vagy akármely dolog is másítást e' részben nem tehet, és azokat a Köz Társaságtól sem tsere, sem oda engedés, vagy akármelly névvel nevezendő szín alatt el nem szakaszthatja. — Az utól említett Tzikkelyt igen tüzesen vitatták vólt sok Deputátusok. Ez által úgy láttzik, hogy *Dántzig* és *Thorn* Városaik' által engedéseknek; úgy nem külömben a' külső Hatalmasságokkal tejendő más azon tseréknek, mellyek nem régiben terjesztettek vólt a' Gyülés eleibe, akarták örökre eleit venni. Ugyan azért nagy vólt ezen alkalmatossággal a' Köz-Társaságnak javáról való vetélkedés. Mert vóltak ollyanok, még pedig nagy tekintetű Személlyek, kik említett *Dantzig* és *Thorn* Városainak a' *Prussziai* Koronához való botsátását azon fundamentomon javallották: hogy okosság vólna, az el kerülhetetlen nagy gonoszt, kissebbel el hárítani. — Az Uralkodás' formája eránt, vallyon t. i. örökös legyen e' az ennekutánna? Mitsoda Familiának kellene azt, és minémü feltételek alatt által adni? olly ítélettel vóltak némllyek, hogy

azt

azta' Kerületek' és Vajdaságok' meg ítélésére kellene botsátani; minekokáért arra kell azokat az Országh Gyülése nevében kerülö Levelek által ſerkenteni, hogy minnyájan tartsanak külön külön köz-Gyüléseket, mellyekben, a' fenn emlitett kérdések eránt, ſzedjék bé a' voksokat, és a' mint azoknak többsége el fogja válaſztani a dolgot, akár a' már *Varsóban* lévö Deputátusaik, akár pedig új Követek által tegyenek jelentést az Orſzág Gyülésének; melly meg lévén, egy bizonyos napot lehetne rendelni, 's azon az Uralkodás jövendöbéli formájának állapotját vóltaképpen meg határozni — Az efféle közönſéges kerülö Leveleknek botsátgatásaik felöl gyakran vólt már ſzó; de még mindenkor olly nagy vetélkedésre ſzolgáltattak azok alkalmatoſſagot, hogy ſemmit ſe lehetett végezni.

De még-is végtére — — — Szereti *Europa* a' hatalmos *Katharinát*. — — — Egy Sept. 15 dikén kolt *Varſoi* Levél azt erösíti, hogy az ide érkezett Muſzka Követ *Bulgakov* Ur egynehány jovalló tzikkelyetskeket hozott a Lengyeleknek, mellyek között az-is ott van, hogy ha a' Lengyel Társaság egy Muſzka Printzet kivánna Koronájá örökösévé tenni, tehát a' *Pétersburgi* Udvar az 1772-ben el-vett és Lengyel-orſzágtol el-ſzakaſztott Orſzágot viſzſza-adná, és igy a' 2 Nemzet között egy örökös barátſág és Atyaſiság köttetnék. — Az Anglus Miniſter *Háilles* Ur is a' maga Udvara réſzéröl éppen ezt jelentette a' Gyülekezetnek, és Lengyel Koronát kivánna egy Anglus Printznek tenni a' fejébe — — még pedig olly igérettel, hogy Lengyel orſzágot minden nyomorúságaiban az utolsó tsep vérig legitti, — A' Pruſzſzus Király *Fridrikh Vilhelm* még többet igért ezeknek — de még ez, ez után vállik-el. Szereti *Katharinát Europa!!* 's ha a' Lengyelek tovább-is bajuſzſzat és böv nadrágot viſelni ſzeretnek — jobb nékik moſt a' *Katharina* kezét meg-tsokolni, 's önként oda ragadni, a' hova vagy elöbb, vagy késöbb tsak úgyan ragadandók — de ki bizta ezt rám!

A' *Romai* Pápa Sept. 23 dikát rendelte vala arra, hogy a' meg-hólt Néhai II-dik *Joſef* Tsáſzár hült tetemeinek utolsó tiſzteletére közönseges halotti innep ſzentelteſsék. Ezen tiſzteletre minden Kárdináliſok és Prélátuſok hivataloſok valának. — — Más napra egy 20 Kárdináliſokból álló Szent Szék gyült vala-öſzve ő Szentségénél, hogy a' Frantzia-orſzági Papi Környülallaſokról egy Tanáts tartassék. Ezen 20 Kárdináliſok közzül már mindenikneк el-valának elöre küldetve azon punktumok, mellyekről a' végezés akar vala lenni, hogy ki ki elöre a' dolgot jól meg-fontolhatná; mindazáltal olly kemény petsét alatt vala ez mindenikhez küldve, és olly titkon, hogy ezen dologból a' Pápán, és ezen 20 Kárdináliſon kivül ſenkinek ſem ſzabad még eddig leg kiſsebbet-is tudni.

Egy Német-orſzági Levélből azt olvaſsuk, hogy egy 600 ſzeméllyekből álló Társaság vólna Németorſzágban-is már, kik titkon öſzve-jönek, és ezen zenebonának tüzét alattomban gyujtogatják, és hogy ezen vipera Társaságnak tagjai már egéſz *Europát* ugy el-lepték vólna, hogy ha ez éſzre nem vevödett vólna, talám egéſz *Europa* a' belsö zenebonának égö lángja között emésztödnék már. Ezen Társaságnak Levelező Tagjai vagynak minden Orſzágokban, és ki-küldött Biztoſsai. Ugy irja ezen Levél titkos irója, hogy ezen Társaságban Németek, Magyarok, Angluſok, Pruſzſzuſok, Frantziák, Spanyolok, és majd minden Nemzetből valók vagynak, kik a' közönséges Europai tüzet munkálodják. Ezek egy-máſt minden Orſzágokban egy bizonyos jelről meg-esmerik, és egy-más kezire dolgoznak.

London. 16. *Sept.* — Ma érkezék meg *Smidt* Ur Madritból, ki az ott lévö Anglus Miniſternek mozgó jóſzágit el-hozván magával, egéſz Londonban azt kiáltozzák vala: háború! háború! A' rettentö hadi-kéſzületek a' Spanyol, Anglus, Hollándus és Frantzia tengeren meg-nem ſzünnek. — A' *Vallisi* Hertzegnek az Anglus Korona Örökösének házoſságáról

ról beſzél egéſz *London*, és azt fogadják némellyek, hogy egéſz *Európának* el-fog minden órán ſzeme, ſzája hülni rajta, midőn meg tudándja, kit vett légyen feleségül ezen Hertzeg? — *Fránkfurt* körül 10 ezer fegyvereſek feküſznek táborban. — A' zenebonás *Littikhieknek* perek moſt igazodik itt *Fránkfurtban*, kiknek Követjeik-is itten meg-jelentenek. — Tegnap, u. m. Oktob. 4 dikén kelletik vala meg-esni a' Koronázásnak *Fránkfurtban*, de a' mint haljuk 7-dikre halaſztatott. — A' *Fránkfurti* Koronázás után tsak 4 hétre-is más hireket hallunk. Meg-haljuk, hogy vallyon Frantzia orſzág fogé idegen fegyverrel kénſzerittetni elöbbi Királlya tellyes hatalma és botja alá — de akár hogy igazódjék-is a' dolog — Anglia moſt Frantzia orſzágon bizonyoson boſzſzuját álja — és ha Tengeri háború kezdödik, az Amérikaiak megint ezen játékba elegyittetnek — A' Pruſzſzus és Anglus meg engeſztelhetetlenül boſzonkodnak a' Muſzkával véletlenül tett *Svéd* békeſségre — a' Pruſzſzus kivált-képpen, ki ezeknek háborújokra 5 milliom tallért adott vala — és moſt a' békeſség meg léte elött-is tsak egy néhány hetekkel 500-ezer tallért. De mit irunk mi ezen környülálláſokról olly hoſzſzason, nints egy hir-is ma 3 hétig bizonyos, ugy változtat a' Politika mindent.

A' *Politika*, és *az egymáſsal való ellenkezés* — egy-másnak egy haſsal ſzületett Teſtvérjei. — Az *Uralkodás kereſés*, és a' *bün* pedig ugyan azon órában egy étzaka ſzármoztak, és egy Apriliſi zürzavarban ſzülettek! Hogy tudnánk hát meg-határozott igazságot irni ezekről. — A' Belgiumi útban lévő Sergek mennek ſebeſsen, és *Boros* Generális-is velek. — A' F. M. *Bender* fő vezérsége alatt, a' mi Belgiumban lévő Táborunknak bal-ſzárnyán, hol Gen *Kurti* igazgat vala, egy tsata történt a' Pártütökkel, hol 700 Belgák el-estenek — és 12 ágyujokat is el vették a' miéinkek.

Felséges II dik *Leopold* Oláh-orſzágban egy *Kriſt Todor Kirléánd Szerdár* nevezetü embert, ki a' mi

Tábo-

Táborunknak Oláh-országba lett be-szállásakor, és azután-is igen nagy szolgálatjára volt, mind a' két Nemen lévő és lejendő maradékival edgyütt, minden fizetés nélkül, ez alatt a' Név alatt: *Langenfeld*, a' maga örökös Tartománnyaiban Bárói rangra emelte. — Oláh-országból az iratik, hogy Sept. 16-dikán, minekutánna a' Portától a' Nagy Vezér Választ vett volna, a' *Bukerest* mellett lévő Táborban a' fegyver-nyugvás annak módja szerint ki-hirdettetett. Azóltától fogva, ugy értjük, az ezen Tábort formáló Sergek már húzzák-is viszsza magokat, részszerint Erdélybe Téli-szállásra. — A' Nagy Vezér szállása most-is *Rusukban* vagyon, a' honnan Sept. 29-dikén 2 tellyes hatalmú Török Követek mentenek *Bukerestbe*. — Temesvárról azt irják, hogy a' *Klerfé* Táborának nagyobb részént már a' Bánátban szálláft készitettenek a' télre, és Orsovából már a' nehezebb tábori készületekből sokat viszsza-hordottanak Temesvárra. — A' *Latterman*, *Rájszki*, és *Belgiojosó* Sergei, valamint a' *Sröder* és *Kaunitz* Batalionyi útban vagynak már a' szélekről Erdélybe, és eddig Brasson keresztül-is jöttenek. — A' Berlini Udvarnál lévő tellyes hatalmú és eddig volt Oberstert Hertzeg *Rájszt*, ő Felsége Generál Májorrá tette. — A' Belgrád körül el-foglalt volt Török földen lakó Keresztények nem 'Sákkal ijedtenek meg azon, hogy az ő lakhellyek megint Török kézre birván, a' háború alkalmatossággal a' Porta eránt ki mutatott fogok-fejéríért majd meg-fognának lakolni Ugyan azért már két izben küldöttenek Követeket Temesvárra az *Illyriai* Nemzet Gyüléséhez (minthogy ezek-is oda tartoznak) azért, hogy ezen Gyülés ő Felsége elött eszközlöné-ki azt, hogy leg-alább addig ezen Tartományok ne-adassanak viszsza, mig ők az idei bőv termésseket bé nem gyüjtenék, és hogy osztán jöhetnének az Austriai óltalom alá. Ezek szegények félelem és reszketés között vagynak. — Felséges II-dik *Leopold*, azt olvasom egy Béisi Német Ujságból, a' Protestánsok' Consistoriumát min-

den

den örökös Tartományaiban meg-erősítette, melyből azt itélik sokan, hogy *Leopold* a' Vallás türedelmére nézve *Josephel* egy húron pendül.

Azt irók ugyan fellyebb az Erdélyi Levelek után, hogy közel a' Törökkel való békeség; de nékünk tegnap előtt érkezék Belgrádból egy Sept. 21dikén irt Levelünk, melyben nékünk az iratik, hogy Belgrádba hordanak mindent viszsza. Én ezen hirt azonnal közölvén egy nagy Görög Kereskedővel, a' tsak bé nyúl 'sebeibe és egy Levelet ránta-ki, melyben a' vala irva, hogy a' Muszka a' Portával külömben békeséget kötni nem engedi az Austriai Háznak, és maga sem fog külömben kötni, hanem ha a' *Paszszarovitzi* békeség kötés szerint a' Porta mindent viszsza-ád az Austriai Háznak — és hát ha ez okozta — az ujjra viszsza-költözést Belgrádba. — Az is a' hire Bétsben, hogy H. *Potemkin* a' napokban itt ment vólna keresztül *Frankfurt* felé *Leopold* után. G. *Lucchesini* pedig, a' Lengyel Társaságnál vólt Prusszus rend-kivül való Követ tegnap Bétsbe érkezett. — A' Pénz-verés és más arany és ezüst Bányabéli dolgokról való Tanáts-szék el bomlott, és ugy hallatik, hogy ez részszerint a' Magyar, rész-szerint az edgyesült Udvari Tanáts-székhez ragasztatnék. — Azt erősitik némellyek, hogy ő Felsége Bukovinát Gallitziától egészszen el-akarja vállosztani; addig-is pedig, mig ez másuvá ragasztatnék, a' *Lembergi Administrátio* alatt lészen, mint egy különös Ország. — A' Bétsiek ugy vélekednek, hogy a' *Nápolyi* Udvar egész Télen és Fársángon Bétsben fogna maradni — ugyan-is ezért tudakozta ő Felsége a' fő Istállómester H. *Ditrikhstáintól* a' hajdon vólt drága készületü Fársángi hám 's egyéb készületeket. Felséges Uram! felel emez: azokról az ezüst harangok és más ezüst készületek már rég, hogy a' pénzt-verő-házba küldöttek; a' szijába pedig már *moj* esett. Ha itt marad a' télre a' Nápolyi Udvar — vig Fársángot reménlünk.

Máj-

Májland Sept. 16 dikán. — *Helvetziának* azon Tartományotskája, mely *Graubundföldének* neveztetik, olly egyezésre lépett vólt 1639 ben *Májlándal*, hogy a' Graubundi Proteſtánſok bizonyos réſzében Májlándnak u. m. *Valtelin* és *Chiavenna* nevü Grófságban meg ne telepedheſsenek; sõt midõn ſzüretelni hozzájok által mennek, nállok 3 hónapoknál tovább ne mulathaſsanak. A' Májlándiak ezen juſsokat a' Proteſtánſok iránt, a' fellyebb való idõk béli Türedelem miatt (kéttség kivül) el-mellõzvén egéſz Proteſtáns Familiák kezdettenek a' nevezett Grofságokban ſzármozni, mellyek haſznos Fabrikákat 's egyéb haſznos dolgokat vittenek bé. Az idõ változásával a' Májlándiak türedelme-is változván, mind két réſznek nagy kárával útat akartanak adni a' Proteſtánſoknak: ezek pedig II-dik *Leopoldhoz*, mint Májlándi Hertzeghez follyamodván, H. *Kaunitz* által következendõ Kegyelmes K. váloſzt nyerének õ Felségétõl. — „ Õ Felsége a' dolognak utánna járván örömmel tapaſztalta, hogy a' *Graubundi* Lakóſok az õ Májlándal való egyezéseket, olly ſok Familiák kárával is, kiknek a' nevezett Májlándi Grófságokat az edgyezés ſzerint oda kellene hagyni, ha õ Felsége kivánná, megujjittani és meg tartani fognák.

Minthogy pedig õ Felsége, Maga igazságos vólta, és ſzokásba vett fundamentomai ſzerint, egyik Vallásnak a' máſt nem türhetésétõl iſzonyodik, 's mindent valami a' Vallásnak és Lelki isméretnek megſzoritására tzéloz, ugy néz, mint a' gyülölségnek és egymástól való tartásnak eredetét, melynek õ Felsége még tsak árnyékát-is kerülni akarja: ez ſzerint õ Felsége nem fogja kivánni, hogy a' *Graubundiak* ennekutánna a' Májlándiakkal való edgyezésnek a' Proteſtánſok iránt fellyebb emlitett Artikuluſsának meg-tartására kötelezteſsenek; tsak az egyezésnek több punktumait vegyék jól ſzámba.“

A

A' Magyar Kurirnak!

Arad Vármegyéből: — Valamint minden felől, az ezen a nyáron mindenütt uralkodó ſzározság ellen, a' ſöld népét panaſzolni haljuk; (a' mely miatt nem tsak ſemmi némü Gabona, de föképpen ſzéna éppen nem termett); ugy ſzintén ebbe a' Vármegyébe is uralkodott azon ſzározság, ugy annyira, hogy a' Gabonából némely helyeken a' Lakóſok az el-vetett magot ſe kapták viſzſza. De a' Kukuritza, melly már nagyobb réſzt meg-is ért, felette jól biztattya az ide-való Lakóſokat, kivalt az' erdös Vidékekbe (mint a' miénk) az ſzéna is egy darab földön, lapályos és follyó vizek mellett fekvő hellyeken ſzépen termett: ugy hogy egy néhány körül belöl való Vidékek meg-lehetöſsen ſzerzettek magoknak innént ſzénát. Mi ugyan itten azon reménységbe vóltunk, hogy majd annyi Marhát kapunk felibe való teleltetésből (a' Kurirnak a' minapi mondása ſzerint, hogy tudni-illik Békes és más Vármegyebéliek-is örömöſt oda adják marhájokat felibe való teleltetésre) hogy tavaſzſzal 6. F. ekével ki-ſzálhatunk a' mezöre: De meg-tsalt a' reménység, mert nem tsak az, hogy ſenki ſe jött marháját felibe való teleltetésre még eddig kinálni; hanem a' minap Gyulai vásárra jártam magam-is egynéhány Uri barátimmal, azon igyekezettel hogy majd ottan óltsó marhát kapunk, de ſzintén ollyan drága vólt a' marha ottan moſt-is mint tavaſzſzal, ha tsak ezután majd tél bé-jöttével meg nem óltsúl.

Másutt leg-alább böv ſzürettel biztattyák és vigaſztalják magokat a' Lakóſok, de mi az idén, bor hellyet majd a' tiſzta vizet-is jó izün meg-iſzſzuk, mert itt ugyan ſemmi ſzöllö termés nintsen, mivel a Tavaſzi derek meg-vették, annak-utánna pedig a' mi meg-maradott a' Jég elsö verte le. Eddig a' föld termésröl.

Itten némellyek azt gondolják és tartyák; hogy a' Diæta után, azonnal egyesülni fog a' Ns. Zaránd Vár-

Vármegye, azon tőlle régenten el-ſzakaſztatott, és moſt Arad Vármegyéhez kaptsolt réſzével, melly réſz ſokkal többet téſzen, mint a' moſtani állapottyába egéſz Zaránd Vármegye, mert moſt ez a' réſz Arad Vármegyének 3. Proceſsuſsát téſzi, ugy mint Zarándit, Világosvárit, és Boross-Jenöit. Már léſzen-é ebből valami, vagy ſemmi? az idő megmutattya, én pedig edgyiket ſe bánom. Elég az ahoz, hogy azon Vármegyének régi Státuſsa ſzerint Boross-Jenö vólna a' Metropoliſsa (fő Várossa) és moſt-is kéttség kivül aztat váloſztanák annak, arra való nézve minthogy ez igen ſáros hely ſzokott lenni, az ottan lakó Vármegye Esküttye Ns. G. Ur, akarván magának az ujjonnan bé-állandó Vármegyénél jó nevet ſzerezni egéſz erejéből tsináltattya ennek a' városnak úttyait flaſtromoltattya.

Ezen kivül, ezen Vármegyének azon Környékébe mely Ns. Zaránd Vármegyével határos, és hozzá léſzen ragaſztandó, valamint emlitett Nemes Vármegyének-is vélünk határos tájékán, bizonyos ſzámú Uri emberek és Aſzſzonyok valami furtsa Szerzetet vagy Ordót fel-állittani kezdenek, mit akarnak véle? nem tudom, annyi láttzik még tsak belőlle, hogy ſok férſiaknak vagyon fekete bőrből való ſipkájok, mely éppen ollyan mint a' mijent T. Egyházi Rend a' feje tetején az ugy nevezett Koronán ſzokott viſelni, az Aſzſzonyságoknak pedig piros Karmazsinból vagyon haſonló ſipkájok, és ezek közül egyett a' többitől mind a' két Nemen valóktól, és illyen ſipkát viſelőktől, Abatiſsának neveztetni, tsak fülly hegyel hallottam. Mi fog ki virágozni ezen ujj Ordóból majd másſzor meg-irom, addig pedig más Erdemes Olvaſóknak ítéletekre ezen habitusnak viſelését bizom. Talám tsak valami ſtrimfli-kötő Ordó leſzſz belőlle, de NB. nem ollyan mint az Anglia-orſzági.

Máſoktól pedig azt hallottam, hogy azt eleinte valahol egy bizonyos N. N. Dáma, a' melynek a' feje teteje koſzos vólt, maga bizonyos könnyeb-

ségéért és alkalmatoſságáért viſelni kezdette, a' mi néki külömben igen ſzépen a' képéhez illett. Azt látván többen-is, hogy ſzépen illik amannak, nem tudván pedig azt, hogy ö koſzoſságáért viſeli aztat, ök-is egymásra kezdették viſelni: hogy pedig magokat abba-is a' Tiſztelendö Papságtól külömbözteſsék, ki-ki guſtuſsára való ſzinből tsináltatott, tudni-illik, ki vereſset, ki ſárgát, ki zöldöt, ki kéket, ki pedig tarkát, mint a' harkály 's a' t. Tehát illyen formán e' koſz Ordó vólna.

Kedves Kurir! — Melly nagy ſzeplö, és az igaz Polgárságnak mely nagy tsömöre az, hogy a' közönséges Polgári Hivatalokra való ſzeméllyeknek Valláſokat is ki-nevezik, és ugy tettzik, hogy a' környülálláſok ſzerint kiis kelletik nevezni, mikor közönségeſsé akar az tétetni, még a' Törvénnyel bé-vett Vallásuak-is, mintha ugyan ez, valami rend és törvényen kivül valami ujj dolog vólna, és mintha, edgyik Vallásnak a' máſik felett való méltósága vólna a' Polgári Társaság igazgatásába való bé-folyására nézve, és az nem a' ſzeméllyek' világi dolgokban, hanem a' Vallásbéli vélekedésben való cápácitásoktól függene: abból tettzik-meg, hogy ezt oſztán az egyik Valláson lévök, a' máſiknak vagy gyülölségben való hozására, vagy maga Vallása el-nyomására magyarázzák és fordittyák, mint látni a' Szaboltsiak példájokban. De ebből tettzik-meg, hogy még a' Magyar Birodalom nem tiſzta Polgári, hanem Vallásbélivel egyeledett Társaság és Birodalom, és hogy még itt ſok az, a' ki nem tudja a' Vallás, és Polgári Társaság között való külömbbséget. Máramarosban-is vagynak kiknek fáj az, hogy edgyik Vallásról nem mehettek ſzinte annyin-bé, minthogy nem is vólt ki mennyen alkalmatos; ha ſzinte arra érzéketlenek is, hogy a' más féle, és ſokkal 'ſiroſabb Tiſztségeket, minden más Vallásbélieknek ki-rekeſztéſekkel birhattya 's birja-is az egyik Vallás. A' Vármegyebéli Tiſztségbe való bé helyheztetésnek meg-igazitására elég az (mint-hogy a' gyülölség ſzikráját e-

leſzt-

leſztgetni nem ſzükség, hogy M. Gr. Hallerkői *Haller Joſef* ô Nagysága, alkalmaztatván ebben is magát a' Megye Gyengeségéhez, a' lehetőſségig, ugy tette a' Contidátiot, hogy minden Tiſztségre a' három ugy mint Catholica, Helvetica, és Görög Vallásbélieket egyenlő ſzámmal tette. Hogy a' nép (bátran lehet mondani) a' Polgári társaságbéli capacitasra vigyázván, a' válaſztásban, a' Vallásról meg-ſelejtkezett, és egy Vallásút nem válaſztott mind; annak tám ſem a' Méltóságos Fő-Iſpány, ſem egyik Vallás-is nem oka. Az onnan már régen közönségeſsé tett Tudóſitás pedig nem vólt tökélletes, és belőlle ki-maradtak meg-lehetős ſzámmal, mindenik Vallásbéliek közzül. De egyéb aránt akár millyen ſérelmes vólt ezen Szék-épités, tsak ugyan élnek már Máramarosba régi ſzokáſokkal, akarom mondani ſzabadsággal mindenik Vallásbéliek, mert a' Catholicuſok az magok innepeket tartják, az Helveticuſok, ollyankor váſárláſokat ſzabadon nem gyakorolhatják, minthogy a' Buzgóság őket el-kergeti, árúik mellől. A' Görögök magok ſzokáſaikat, innepeket tilalom nélkül ſzentelik. Es igy még a' Diéta el végzése előtt ez előtt 10 eſztendővel való állapotra, meg-lehetősen lépdegelik, és igy a' Vallásos Polgári Birodalom meg-lehetősön tsirázik. A' Magyar 24 Katonák után, fogattattak Máramarosba Muſzka Katonák is, kik már a' felsöbb Rendelésből Katona Tiſzttséghez küldettek. Sziget városa, hogy régi Juſsába lépjen, azon jó féle ſzeméllyeknek ſzámokra, kik-nek fokasága el-lépte vólt a' feilyebb való eſztendőkben a' Hazát, egy tiſzteſséges könnyen forogható Kalitzkát kéſzitett, melyből annál ſzabadóſabban nézhetnének: a' T. N. Vármegye, nem hellyeſelvén le-vágatta. Az hideg vérhas Máramarosba, Ugotsába, Szathmárba, a' Himlővel együtt puſztit. — A' Gabonát, melynek közép termése vólt ezen Vármegyékből, az allföld felé ſzállittyák, a' Búza 8 — 9 V. forint, a' Tengeri négy, a' Ros 16 Márjás. Széna közép ſzerü, Noha a' ſzározság nagy. Egy

ſzekér

ſzekér 8 -- 9 V. forint. — Ezen kivül ide rekeſztek mint ujjságot, egy

JÓ HAZAFI-t.

A' Hazafiúi édes Nevet minden kedvelli
Méltán; a' Haza Tengelyét, mert tsak ez-is emeli
Szép is ám a' Hazafiság. Meg-hólt ezért *Kurczius*
Kodrus-is. A' jobbik kezét el-égette *Muczius*,
Jól van! de még nem Hazafi, a' ki tsak azt ſzereti;
A' mi máſokat préſelő Boldogságát vezeti.
Egy Haza, egy nagy Alkotvány, benne ſok féle a' Réſz
Arany, Ezüſt, Réz, Aczél, Vas, 's Tserepből áll az Egéſz. *Dan.* 2, 31.
Egy Teſt: de a' melyben ſok Tag, ſogott egymáſsal kezet,
Száj, Szem, Orr, Fül, Kéz, Láb, D[illegible], mel'yeket a' Fő vezet.
Próbáld tsak Aranyból Házat épiteni; meg látod
Hogy még minden erődel-is, tsak a' Levegőt vágod.
A' mennyi Fő e' Világon van, rakd mind egy ſummába
Egéſz Teſt nem leſzſz belölle, hányd bár ezer formába.
Sőt minden Tagok eggyütt is, élő Teſtet ugy téſznek:
Ha ugyan azon Lélek ád, mozgást mind egyik Réſznek.
Épületet a' ſok féle Réſz-is tsak ugy formállhat;
Ha a' Czément erejével, mind tsak egy talpon állhat.
A' Láb ugyan alatsony Tag: de a' Főt e' hordozza.
Hogy ő Aranyt mutathaſson; ezt a' tserép okozza.
Törd-el tsak a' tserép lábat: az arany Főt rontottad. *Dan* 2: 34.
Vágd-el valahol az Inat: a' Teſtet le-rontottad.
Irsd ki töből a' Körmöket: a' ſzoritáſt el-veſzed.
Az otsmány Béleket vesd-ki: a' Testet döggé teſzed.
A' Nyál, Takony, tsunya dolog, nállok nélkül nem lehetez.
Beſzédet, Izléſt, és ſzagláſt, tsak ezek által tehetz.

A'

A' Has, bár mindent meg-emészt, mindenkünk tápa
lálja.
Mert ki-ki, az egész Testre nézve, jónak találja;
A' Könyvet, minden látó Szem, alkalmatlannak leli,
Ugy-de, a' Szem Balsasmoma, a' látást e' neveli.
A' ki hát a' tserép Lábnak, meg-törését nem szánnya:
Az arany Fő Ezüst Mellynek, le-omlását kivánnya;
Ki a' látó Szemet szúrja, bár a' Fejet emeli,
A' Haza fi nevezetet, még a' nem érdemeli.
Vagy ha tsak a' réz Hast tölti: Karral, Lábbal nem
gondol;
Még az igen nagyon távol jár, a' Hazafi ponttól.
Mert azért még nem Hazafi valaki, hogy Fő lehet
A' köz Igazság Lelke tsak, a' mi illyenné tehet.
Sőt még maga Czéhének is, gyilkos mostoha Attya:
Polgári élete erét, mivel széllyel szaggattya.
Tsuda! magának életet keres; másnak veszélyt fon,
Még pedig a' mi leg-tsudább! ugyan azon egy úton.
Ketté vágod a' Köz-Inat, azért, hogy más lankadjon,
Ugy de a' vágott Inn néked, mozgást mond-meg
hogy adjon?
A' Tüdőt, a' Szívet, Lépet, ha szoritni akarod,
Meg lásd magad lélekzetét meg ne rekeszsze karod.
Hazafiságát az Nyelvén, hát hijjába pengeti,
Ki Hazafi-Társ Sir-halmán Boldogságát tengeti.

A' Magyar Kurir vádoló mentségére, hogy mikor leg-több ujjságot kellene irni, akkor apadt-el a' vize leg-jobban, a' *Delfisi* Oráculumnak, *Juliánus* Követének, *Orbásius* Medicusnak adott felelete Magyarra forditva.

Corruit artifici, vario, cortina labore
Constructa, hoc Regi, redeuntes, dicite vestro.
Nec Casa, nec Phæbi reddens oracula, Laurus
Illa super, nullæ veniunt ab fonte loquelæ.
Exstincti, Laticesque profunda silentia servant
Uti Cedrenus refert.

Magyarúl:

A' ſok féle fából kéſzült,
Meſterséges Hajlék el-dűlt.
Fébus régen hangzó Láza
Lett a' mélly halgatás Háza,
Pithia maga meg-némúlt,
Mert a' forrás fő bé-ſzorúlt.'
A' kút fejek bé ſzakadtak.
A' Folyamok el-apadtak.
A' Hirt ezért nem hordjátok,
Uratoknak ezt mondjátok.

Kolosvár 16-dik Sept. — „ Az Erdéllyi F. Fő Kormányozó Tanáts, Mlgs. L. B. M. Gy. Monoſtori *Kemény* Simon Ur ő Exc. ját, a' Kolosvári Ts. Tanátsnak és más Hivataloknak, azon lábra mely 1780-ban vólt, való fel-állitására méltoztatván Comiſsárius Urnak ki-rendelni, egyet értvén a' N. Tanáttsal, minekutánna ez, és az ugy nevezett ſzáz emberi Közönség a' Tanáts Háznak felsö Palotájában reggeli 9 órára Auguſtusnak 21-dikén egybegyülekezett vólna, 4 Követek küldettettek ő Exjához, az egybe lett Gyülésnek hir-tétele' és az ő Exja meg-jelenése végett. A' midön ő Exja azonnal meg jelenni méltoztatott, a' ki a' Fels. Kormányozó Szektől vett Rendeléſt, a' mint parantsoltatott vala, véghez vinni ſzándékozván, a' Fő Bírói Hivatalnak meg-változtatásáról emlékezett, az egy más között, nevezetesen pedig az Unitária Vallást követök Tagjai által, kik a' Közönséges Hivatalokra lejendő fel-vétettetéſeket ſzorgalmazták folytatott hoſzſzas beſzédek és vetélkedéſek után, az ujj Fő Birónak meg-tételét, mint ki-ſzabott dolgának elsö Czikkellyét, tovább is kivánván tellyeſiteni és tökélleteſségre vinni, addig vólt F. Biró T. *Bertalan* János Ur, ki ötöd fél eztendöknél azon Hivatalt hoſzſzabban viſelte vala, arról önként le-mondván, közönséges Voks által T. *Szathmári Pap* 'Sigmond Ur váloſztatott, melyre az ő Exja jelen létében

ben Hitét le-tévén maga rendi-ſzerint bé-is iktattatott tiſztelt *Bertalan* Ur pedig Király Birónak tétettetett. A' máſodik Gyülés tartatott a' következett Septembernek 1-sö napján, a' mikor a' négy, és törvényesen bé-vett Vallásbéli Közönségeknek, az elsö Gyüles alkalmatoſságával, a' Hivatalok megoſztásáról 's viſeléséröl bé-adott munkák közöltetve lévén egymáſsal, az azokra tett elsö és viſzſza Feleletek réſz-ſzerint fel olvastattak, réſz-ſzerint pedig a' Kéréſek meg ujjittattak, az közben jött egyenetlenség által, a' Hivatalok helyre állitásának további folytatása félbe hagyatott. A' 3 dik Gyülés tartatott az irt Hónak 3-kán, ekkor a' hátra maradott 's bé-adott iráſok, jelentések, és ellene mondáſok, *Proteſtatiok* fel-olvastattak. Végtére az 1787 dikben ki-maradott Sénátorok közzül T. *Bájer* Láſzló Ur bé-tétettetett, ugy ſzintén T. *Szathmári* György és *Déáki* Filep Sámuel Urak, kik 1786-ban és 87-ben a' vólt K. Biztos Ur ő Exc. ja rendeléséből Sénátoroknak tétettek vala, a' Közönségnek nagyobb réſze által Hivatalokban közönséges fel-kiáltás által meg-hagyattattak; az Unitária réſzröl pedig, a' ſzokott fel-tétel után, vokſolás által Ts. *Bartha* Moyſes Ur Sénátornak váloſztatván, bé-esketteteti. Ezek után következik a' majdon fel-állitandó alsóbb Hivataloknak, az arra ki-rendelt Commiſsio Munkája, vagy inkább a' F. Fö Kormányozó Taináts által ki-adandó rendelése ſzerint mind a' fizetésre, mind a' ſzeméllyekre nézve meg-határozandó ſzáma.

Költ Bétsben 5-oik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Szatsvay a' Maga E. Olvaſóihoz.

Uraim! Aſzſzonyaim! Mit érünk a' ſok és hoſzſzas keringő beſzédekkel — midőn röviden ki mondhatom: — nem ſok az ujjság. — Azt mondják Bétsben, hogy tegnap érkezett vólna-meg a' Kurir Bétsbe ollyan hirrel, hogy a' mi F. Királynénk *Fránkfurtban* beteg vólna. E' nem lehetetlen; mert a' Királyné-is tsak Aſzſzony mint máſok; de egéſzſzen nem-is erősíthetjük. — Azt-is beſzéllik, hogy ſem a' Pruſzſzuſsal, ſem a' Portával békeſségünk nintsen — söt talám háborúnk vagyon. Én ezt ſem erősítem; mert nékem mindenütt az idő a' bizonyságom; de hogy magam ſemmit ſem kételkedem benne, ki-ki el-hiheti. A' Berlini ezer rétű Politikák közzül moſt közelebb az az elsö, ha igaz, hogy a' Pruſzſzus 200 Tiſztjeit meg-határozatlan időre ſzabadságra menni engedte, kik mind Belgiumba mondatnak menteknek lenni —— ſzép ſzabadság! !! — Belgrádba még tsak a' hadi eleséget-is hordják viſzſza —— tehát Belgrádot nem adjuk tsak pótomban viſzſza a' Töröknek — 's az egyebekkel-is tsak e' ſzerint fogunk bánni; de még több hátra —— azért ——— továbbá Budáról Okt. 2-dikán az iratik, hogy ő Felsége az edgyütt lévő Magyar Státuſoknak ezt irta légyen: „ Mi *Leopold* s. t. — Aug. 20 dikán, a' mi öſzvegyült hivséges Státuſsainknak nyilván ki-jelentettük, hogy mi állandóúl és meg-változhatatlanúl el-végeztük, hogy mi a' *Károly*, vagy a' *Mária Thereſia* Diplomáján kivül máſt el-nem véſzünk, és hitünkel meg-nem erősittünk. Ezen mi változhatatlanúl meg-határozott végezésünknél mi annál inkább meg-maradunk, mennél inkább kivánnyuk mind azokat bé-tellyeſitteni, valamellyekre ujjonan Koronáztatott Eleink és Királyok a' 2 Art. 5-dik Tzikkellyo ſzerint 1741-dikben magokat álhatatoson kö-

telezték. A' meg-esett Koronázás után el nem mulatjúk, minden panaſzokat, kivánságokat és kéréſeket a' mi hivséges Státuſsainknak magunk eleibe be botsáttani, és azokra a' Törvény és az igazság' ſinormértéke ſzerint kegyelmeſen felelni és rendeléſt tenni — Nékünk ugyan a' vala tellyes kivánságunk, hogy a' Magyar Koronázás a' Tsáſzári Koronázás előtt eshetett vólna-meg, de mivel ezen mi Kivánságunk, a' mi hivséges Státuſsaink által meg-akadállyoztatott, a' *Fránkfurti* Koronázásnak 30-dik Sept. rendelt ideje pedig el-jött, nints egyéb hátra, hanem hogy a' mi Magyar Koronázásunk, viſzſza jövetelünkig hátra maradjon; melly az eſztendőnek utolsó és unalmas réſzében esvén, ſzükségelsé téſzi, hogy Poſonban légyen, és Novembernek leg-fellyebb-is 15-dikéig bizonyoson ott is léſzen. Mind azt, valamit a' mi hivséges Státuſsaink e' végre ſzükségesnnk látnak és találnak, azoktól olly bizodalommal várjuk, mely bizonyoson azokat mi-is el-nem mulatjúk, valamellyek a' közönséges jónak elé-mozdittáſsára, és Törvénynek tellyeſittésére tartoznak. — Es ez az, a' mit mi a' mi Hivséges Státuſsainknak az ő Sept. 5-dikén irásban bé nyújtott alázatos kéréſekre, egyenes ſinor mértékül, felelni jónak találtuk. —— „ Sept. 21-dikén egy más irását küldötte ő Felsége a' Magyar Státuſoknak, melyben ő Felsége valamint a' maga eleibe nyujtatott Diplomának punktumairól, ugy a' több Tzikkellyekről is a' maga értelmét és ſzándékát bövebben ki-jelentette. Ennek értelmét is minden órán közölni fogjuk. — Moſt Bétsben, még tsak azok-is, kiknek a' fejekkel alkalmaſint Tzinegét lehetne fogni, mind *Fránkfurtal* álmadoznak. Némellyek azt erősitik, hogy *Fránkfurtban*-is zenebona történt vólna; máſok azt hiſzik, hogy itt a' Koronázás, mely 4-dikről 7-dikre halaſztatott vala, 7-dikről megint 10-dikre haladott vólna, noha 10-dik Vasárnapra esvén, tsak alig hihetni, hogy az efféle nagy dolgok Vasárnap vitelnek véghez.

Ele-

Elegyes jegyzések. — Egy Gráhám nevezetű Anglus Doktor, ki egy mezitelen embernek á földben valo bé-áſatáſát egeſzſzen a' nyakáig ſok nyavalyákra nézve leg bizonyoſabb orvaſságnak találta, és a' mellyet ö már moſt Föld-feredönek is ſzokott nevezni, példat adott nem régiben rolla, hogy leheſſen, és hogy kelleſsék ezen Föld feredöt kéſzitteni. Magát egy Borbélyal együtt bé-áſátta egy kertbe egeſzſzen nyakig a' földbe, hogy tsak a' fejek latzik vala-ki, és ezek az *Ádám* ujjanon plántált ſzep tsemetéi 6 egéſz orákig maradának a' földben, mely idö alatt égy nehány 1000 nézök gyülének öſzve, kik ezen láthato teſt nélkül ſzüköl kodö *Kore*, *Dátán* és *Abirám* fejeket tapogattyák vala, és a' kik ezeknek fel-támadáſáig mind jelen valának. A' leg terheſeb nyavalyákban igen haſznos és bizonyos orvaſságnak találták ezen Föld feredöt; azért valami tsak eröl Angliában ki jö, mindent fogunk Olvaſoinkal közleni. Hát ha még utollyára azt is ki-tanállyak, hogy ifjadjék-meg az öreg-ember! Ezt az orvaſságot ſzeretnök mi laſzan laſzan a' Kurirba iktatni. Ekkor lennének még a' Kurirnak olvaſoji. — Romában égy Frantzia, nem régiben némely munkás meſteremberekneк igen bölts tudományt ád vala, a' terméſzet ſzerént valo egyenlöſégröl; mely ſzerént az edgyik tsak ollyan mint a' máſik. Azonban mond edgyik meſter-ember: Uram! ha minnyájan haſonlok vagyunk, dolgozzék hát az Ur is, mint mi — és igy ezen Frantz Filoſofuſt dologra kénſzeriték. — Romában egy átallyában egy Frantziát ſem akarnak meg ſzenvedni: már moſt többnyire mi Nápolyba költöznek a' Frantzok, ugy hogy 6 honapok alatt a' Nápolyi követ 27000 Paſzſzusnál többet adott-ki. — A Frantzok moſt Europában a' belſö zenebónának termékeny ſzánto-vetöi. Ezek ellen ſzükſeg a' jég-eſsö, hogy roſzſz aratáſok leheſſen. — Frantzia orſságnak tsak 2000 Milliomra volna moſt közelebb ſzükſége: a' kinek állo pénze vagyon, moſt ſzolgálhatna ezeknek az Uraknak. Szomoru ſors!! ſzomoru [illegible] állása ezen [illegible]

Li-

Birodalomnak és Nemzetnek. Igy vagyon azon Országnak dolga, hol mindenik Ur, és ſenki ſem ſzolga.

Belgiumban még máig is tsak ugy foly a' dolog a' mint lehet. *Vandernót* már ki-állott Táborával: mely Tábornak Záſzlóin egy egy Kereſzt van feſtve, és e' van alája irva: *in hoc ſigno vineas*! — 6000-en *Esneuxnál* 20 dikán Septembernek meg-ütközének a' Királyi Sergekkel: de ſzerentsétlenül; mert egy néhány 100-an ott maradának, és mindeneket prédára botsátták, és a' legmeſterségeſebb vitézséggel ſzaladának-el a' többi. — 21 és 22-dikben megint ütközethez kezdének; reggeli 4 órakor 10-ezer pártos mene által a' Mósa vizén: ezeket a' miéinkek tsak távolról várván, ágyúkkal még meſzſzérül olly zavarásba hozák, hogy mindeneket ott hagyván el-ſzaladának — itt tsak ugyan nekünk-is maradtanak halva egy 2 pár tutzett Dragonyoſsaink. El-estenek Kapitány *Kinte* és all Hadnagy Gr. *Taxis* a' Király réſzéröl: meg-ſebesſittetett Gr. *Sálm*, ki tsak 6 napokkal érkezett vala ez elött ide a' Királyi Táborhoz Frantzia Országból, hol Májori hivatalt viſelt vala. Meg-ſebeſsittettenek 22 köz embereink: de itt ſem a' Pártosok ſem a' Királyi nép veſztését bizonyoson nem tudhattyuk.

Arra az Intésre, mely a' (*Politiſche Geſpræche der Todten* Név alatt járó Irás 35-dik Levelében *Rágotzki* Hertzeg neve alatt tétetett a' Magyarokhoz, Felelete 2-dik *Rákotzi* Ferentznek:

„ Nevemet ſem tudó Jó Iró! Azt kérded a' Magyaroktól, ha olvaſtáké életemet? Igen-is, azt tartom, de ebben annak, tudom, árnyékát ſem látták, a' mit olly méltatlanúl réám ruházol, mintha én a' Királyságot vadáſztam vólna, ennél is méltatlanabbúl ruházod pedig Nemzetemre, mintha Uralkodója ellen zúgna Gyülésében; a' Király neve

Nem-

Nemzetem elött mindenkor ſzent vólt, 's ſzent-is marad, mellyik Nemzetnél van ennek tsak a' Koronája-is nagyobb imádásban, mint Nemzetemnél? Nints ennek ſemmi panaſzſza Királya ellen, hanem vagyon azok ellen — — — ellen, a' kiknek vagy ſem Hazájok, ſem ſzületések, vagy ha Hazájok vagyon-is, abból a' Jobbagyság, vagy Isten tudja mi féle gonoſzság büntetése elöl bújdostak el vagy magok, vagy Attyok, és tudván azt, mely nagy tiſzteletben légyen Nemzetemnél Királlya, reá fogták, hogy ennek Nemzetéből valók, 's ennél fogva a' Magyar Hazában hivatalba férkeztek; nem a' Király, ſem az ollyanok, a' kiket akár Státuſok, akár más érdemek méltókká tettek, hogy ha idegenek-is, Hazafiaknak véteſsenek, hanem az e-féle ſohonnaiak ellen vagyon Nemzetemnek panaſzſza, a' kik között hányan nem lehetnek, a' kiket, ki tudja mi gonoſzság kergetett el Hazájokból, hányon, a' kik minden érdemeket az hivatalra, Kengyelfutósággal, vagy magok, vagy Attyok Kotsiſságával, felejtárságával tették 's ma már az Hazának azon zálagos fiain, a' kiket az hivatalok illetnek, uralkodni kivánnak? Ezek, e- — — — a' kik abban tartyák hivségeket, hogy a' Király, és Nemzet javát két egymáſsal ellenkezö dologgá tegyék, 's a' Király jovát a' Nemzet el-nyomásában kereſsék; ezek azok, a' kik, mivelhogy magoknak ſem Hazájok, ſem rokonságok, a' Nemzeti ſzeretetet ember gyülöléſsel, az Hazafiságot Pártütéſsel motskollyák; és mivelhogy magoknak minden érdemek tsak az, a' minek az árát naponként, vagy hónaponként fel-veſzik, 's minden hivségeknek egyedül a' fizetés minden fenék köve, azon vadnak, hogy minden a' féle érdemnek, a' mi az embert Királlyához, Nemzetéhez, Hazájához fizetés nélkül-is hivségben tarthattya, ſemmi tekintete ſe légyen; ezek azok, a' kik, mivelhogy magok Paraſztok, 's ollyanok fajzati, kiktöl magát ojja az emberséges ember, fulánkjokat a' Nemzettségről le-nem veſzik,

hanem minden erejeket arra fordittyák, mikép ſzaggathaſsák el azt a' kötelet, mely a' Földös Urat az emberejhez való hajlandóságban, embereit pedig az Urához tartozó engedelmeſségben tartotta, és nem láttyák által, vagy ha által láttyák-is, gonoſzui el-nyelik, mely nagy romlására légyen ez magának a' ſzegénységnek; Ugyan-is, a' mig ez a' kötél fenn-vólt, a' Földes Ur embereinek gyakran maga fogyatkozásával is akármi ſzükségén ſegéltett, minden illetlen huza vona ellen védelmezte, ha meliyiket a' ſzegénség, vagy ſok gyermek el-nyomtak, ezek közül kit egy, kit más mesterségre tanittatott, kit tselidinek bé-vett, annak ideiben marhával ſegéltette, kéſz Gazdává tette: mivólta pedig ezen kötél ſzakadozni kezdett, a' Földes Urnak ſemmi egyéb gondgya, hanem, hogy a' magáé meg jöjjen, mihelyt ez nem lehet, azonnal vége a' Komaságnak, de addig-is láſsa az embere, mint pótollya ſzükségét, mint igazittya baját, mig a' ſzükség magát koldulásra juttattya, gyermekeit tolvajoknak neveli. Ezek a' gyülevéſzek azok egy ſzóval, a' kiknek ſem ortzájok, ſem Lelkek, ſem Királyhoz való hivségek; Ortzájok nints, mert ha ortzájok vólna, tulajdon Hazájokat ſzolgálnák, 's nem pudliskodnának orſzágról orſzágra. Lelkek nints, mert ha Lelkek vólna, meg-tudnák gondolni, mely fájdalmas egy Nemes Nemzetnek, hogy Hazájában idegenek viſellyék az hivatalt, avagy ha erről nem tehetnének-is azért, hogy külömben nem lenne 's nem a' Királi mit egyenek, a' jóért leg-alább roſzſzal nem fizetnének, nem tennének ugy, mint a' ki tsak nem mezittelen, félig fagyva, éhel halva, kutzorogván az ajton, bé botsáttatik, jól tartatik, meg-ruháztatik, 's minekutánna erőre kap, meg-éteti Jó-tevőjét, hogy ne légyen, a' kinek hálaadáſsal tartozzék. A' Királyhoz való hivségek nints, mert minden hivségeknek fenék köve egyedül tsak a' fizetés lévén, oda mennek, a' hól többet kapnak, 's annak hivebbei, a' kinek jobban fizeti; mennyit épithetſen pedig akár a' Király, 's akár-ki az e'-féle

Nap-

Nap-ſzámosok hivségén, nints ſzüksége példákra; Nem a' Király azért, hanem ezek azok, a' kik ellen panaſzol, és zúgalódik, hanem ezek azok, a' kiknek határt kivánna ſzabni Nemzetem; ezt pedig nem ok nélkült, mert tellyeſek a' Törvények azzal, hogy valamint a' Nemes-embernek arra való a' Jóſzág, hogy abból éllyen, 's ſzolgállya az Hazát, ugy a' mely Jövedelmeket az Orſzág a' Király réſzére ſzakaſztott, a' Király ſzükségeire, Vég Várak épségben való tartására, 's védelmére ſzabattak, mind ezek az az elött való Királlyok Jövedelmeiből ki-töltek, elsö *Károly* vólt, a' kinek közönségen ſzükségeit a' Nemeſség minden Kaputól 18 pénzel kivánta pótolni, ez *Sigmond* alatt 30 pénzre, elsö *Mátyás* alatt 's fia, 's *Ferdinánd* alatt háromra, és igy hágott laſsan mind addig, mig nem régiben ezen önként való jó akaratbéli Subſidium Adóvá vált, tudván azért az Hazfiak, hogy a' mely ſzükségei az Hazának a' Király Jövedelmeiből ki-nem telnek, azokat magoknak azon Jövedelmekből kell pótolniak, a' mellyekből a' ſzükségben magoknak kellene fegyvert fogni, azon kivül pedig a' ſzükségre tartani, méltán vigyáznak arra, hogy a' Király Jövedelmei csonkuláſt ne ſzenvedjenek, már pedig az illyetén Gyülevéſzek által egyebet nem várhatni, mert ezeknek fizetéseken kivül ſemmi egyéb életek módgya nem lévén, fizetéſt-is nagyobbat kivánnak, de e' mellett ha mi kárt teſznek, vagy meg-gyurják erſzényeket, 's ill a' berek, nád a' kert, vagy ha nyakan tsipetnek-is, ſem Jóſzág, ſem rokonság, egyedül tsak a' rabság, a' mely ki-pótollya, ha mit el-pazérlottak, az e' féle károknak meg-elözésére nézett mind a' Király, mind az Haza, mind azokkal a' ſzámtalan Végzéſekkel, mellyek az iránt tétettek, hogy a' Királynak tulajdon különös Jövedelmeiben-is zálagos Hazafiak viſellyék a' Hivatalt, sőt ha jól emlékezem, már *Albert* Király idejében még arról-is tettek rendeléſt, hogy ezeket még tsak Arendába ſe adgyák másnak, hanem zálogos hazafinak, 's mind

azon

azon Végzéſeket e' képpen fejzették: *Mi azért mind azokat, a' mellyek ezen Végzéſekben vagynak helyben hagyván ajánlyuk magunkat arra, hogy mind azokat mind magunknak meg-tartyuk, mind máſokkal akármi rend, és állapotbeli Hiveinkel meg-máſolhatatlanúl meg-tartattyuk.* Királlyi ſzó, Királyi ajánlás ez, és itéld meg már magad, ha igaz hivei e' azok a' Királynak, a' kik ennek ſzentsége ellen törökednek, 's Király ellen való zúgalódáſé az, ha a' Magyar ezek ellen — — — — — — — — — — — panaſzol.

Ugy tettzik továbra, mintha azon Leveledben az egyenetlenségről-is vádolnád Nemzetemet; már ebben tulajdon tapaſztalásom-is jót áll melletted; de nem de a' Vallásbeli külömbség ennek minden kút-feje, mert ki tehet arról, hogy olly kevesen vagynak, a' kik éſzre vegyék, hogy kinek kinek tsak a' nevelésétől van a' Vallása, valamillyen búzgó ma ez vagy amaz Vallásban, ha Konſtántzinápolyban Töröktől ſzületett 's nevekedett vólna, éppen ollyan buzgó Török lenne, 's által nem láttyák mely nagy balgatagság ezen buzgóságot a' Nemzet Javának eleibe tenni; ugyan tsak magyaráztasd-meg magadnak az első *Ferdinánd* 20-dik Dekretomának 32-dik Czikkellyét, 's meg-látod ki hozta bé ezt-is a' Magyar hazába.

És ezek azok, a' mellyekkel inteni akartalak, hogy az hóltakról vagy jót, vagy ſemmit, Nemzetemről pedig tsak ollyaſt irj, mely tulajdon Nemzetednek-is betsülletére ſzolgállyon; hogy ha ſzabadabban mentem magam, 's Nemzetem mintſem vártad vólna, gondold-meg, hogy ſzabadon ſzülettem, ſzabadon neveltettem, 's hogy ſzabadon nem élhettem, Hazámat, Jóſzágimat, 's mindenemet elhadtam.

Költ Bétsben 8-dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Itt van mind fazakastól.

Fránkfurt. — Már meg-érkezett Bétsbe azon örvendetes hir, hogy a' múlt hón. 30-dikán *Fránkfurtban* meg-esett a' Romai Király válaſztás egéſz tzérémoniával, és véghetetlen ágyuzáſok és muſika zengéſek között ki-hirdettetett, hogy II-dik *Leopold* a' Koronázandó Romai Király, és a' Királyságot követö Tsáſzár. A' Koronázásnak napja Okt. 11-dikére vala ekkor határozva. Mi okozta légyen a' Koronázásnak 4-dikröl 11-dikre való maradását — és vallyon 11-dikben bizonyoson meg-koronáztatott-é vagy nem? azt ezután tudjuk-meg. Ezen Német Orſzág-gyülésének más tanátskozásra való okai-is vagynak, — és a' Bétsi ſzennyesebb táſzlival gálázó alsóbb rangú Politikuſok nem átalják egy néhány napoktól fogva azt beſzélleni, hogy a' Pruſzſzus Királlyal éppen ugy tselekedett vólna ezen *Fránkfurti* Fejedelmek' Gyülése, mint a' Tanittó a' maga róſzſz Tanitvánnyával. Ezen Gyülésnek aſztalánál ki-felé fordittanak egy ſzéket, melybe a' Pruſzſzus Király, mint vállaſztó *Fejedelem* lett vólna ülendö — és ezek a' fenn nevezett mosdatlan Urak azt erösitik, hogy ezen Gyülés, a' Pruſzſzus Felséget mind addig vállaſztó Fejedelemnek nem fogná esmerni, valamig a' Portával való ſzövetkezését fel-nem bontaná. Ez ha igaz tanálna lenni, nem kiss ujjság vólna *Europában* — megtudjúk ez után. — Hogy II-dik *Leopold* Romai Király és Tsáſzár a' bizonyos.

Buda. — „ Az Okt. 2-dikán tartott Orſzággyülésében, a' Bétsböl viſzſza ment Deputátio a' maga tudóſittását meg-tevé, és minekutánna a' Sept. 20. és 21-dikén tett Királyi viſzſza felelö Levelek el-olvastattanak vólna, el-végezteték, hogy némely dolgok ujjra ö Felsége eleibe terjeſztetsenek. — Az Okt. 4-dikén tartatott Gyülésben ezen ö Felsége eleibe kuldendö Levél el-olvaſtaték; de hogy ezen Le-

vélnek némű-némű változtatását ekkor a' Gyülés illőnek találá, Okt. 5 dikén megint Gyülés tartaték, melyben ezen ő Felsége eleibe menendő Levélnek rosztálása meg-esvén, estvéli 6 órakor megint öszve gyülének a' Státusok, a' midőn ezen Levél ujjra el olvastatván, all-irásokkal el-készittetvén, bé petsételtetvén, még azon étzaka az ifju G. *Károly*, mint Ország Kurirja, ezen Levéllel *Fránkfurt* felé, ő Felségéhez indittaték. — A' Koronának Posonyba való fel-hozattatásáról már rendelés tétetett, és semmi kéttség nem lehet benne, hogy a' Magyar Koronázás Posonyban lészen, hól már a' szeszpelődés és a' Készület olly nagy, a' mint tsak illik. — A' *Gréfen* vitéz Húszár Sergének ezen Hazai Környülállasok között lett állapotját már ki ki tudja. Ezen Seregnek nagy hirü vitéz vólt Oberstlájdinántja *Dániel* Ur, ki a' Német Lovassághoz ugyan ezen Rangban és egész betsülettel tétetett által, még itt Bétsben mulatoz, és bádgyadazó egésségé' orvaslásába szorgalmatoskodik. Gr. *Festetits* ezen Seregtől a' Belgiumi Sereghez rendeltetett, és el-is ment oda, kinek 2 esztendeig *Quietálni* szabad nem lészen, hanem az itten lévő tsatákban kelletik forgani. Ama nevezetes vitéz első Kapitány *Latzkovits* Ur, fő Hadnagy *Vintze*, fő Hadnagy *Csitsmany*, all Hadnagy *Szily* Urak, mind Nemes Magyar Hazafiak, kik közül némellyik már 20 's tőbb esztendőktől fogva fegyverrel szolgálnak, szolgálatjokról le-mondottanak inkább hogy sem más Német Sergekhez, talám Hazájokból örökösön ki-mennyenek. — Mikor éppen itt irnám Levelemet, e' következendő Levele toppan-bé hozzám egy kedves Barátomnak:

„ *Kedves Barátom!!* — „ A' Követtség mely a' Diplomát vagy Királyi Kötés Levelet ő Felségének az all-irás végett az Ország rendeléséből felvitte vala, meg hozván az ő Felsége Válaszszát a' nem alá-irás felől, és némely abban foglalt Pontok eránt való Jegyzéseit a' Felségnek, azt az Országgal közlötte; mely-is az Ország Gyülésén ezen hó-

nap-

napnak 2-dik napján fel-olvastatván fájdalommal hallották a' Státusok és Rendek, hogy ô Felsége illy — — — Igazságaiknak, és valamint a' magok, ugy a' Felséges Ház állandó meg-maradására ſzerzett Kötés Leveleknek egy átallyában alá-nem irt: ehez képeſt nem ejték mégis el ſziveket, hanem bizván az ô Felsége Igazság ſzeretetibe, kegyes ajánlásaiba, és Törvénnyeink meg-tartásába, és fel-állitásában való igéreteibe arra határozták magokat, hogy elébbeni Kéréſeknek hellyes és ſzükséges vóltát, 's igazságát ujjolag törvényes Okaikkal támogatván a' Fejedelemnek mutatnák-meg és ennél fogva (a' mint bizonyoſsanis reménylik) a' jó ſzivü Fejedelmet elébbeni Kéréſeknek tellyeſitésére — — — — — —meg-nyerheſsék, mely máſodſzori Kéréſeknek a' Felséges Fejedelemhez való vitele Méltóságos Gróf ifjabb *Károlyi* Joſef Urra, mint Orſzág Kurirjára bizatott, a' ki-is azon alázatos Kéréſsel ezen hónapnak 5-dik napján Dély-eſtvi 8 órakor Fránkfurt-felé el-indúla.

Éllyen azért e' Fô, a' melynek Tagjai,
Engedelmeskednek tsak hogy mint Rabjai
Ugy ne tartaſsanak, 's légyen olly végezés,
Hogy meg-állyon mind két réſzről az egyezés.
Éllyen a' Hazafi, éllyen a' jó Király,
Jó Fô ez, jó Tag vagy te-is hát mellé ály;
Engedelmeskednek a' Tagok a' Fônek.
A' Fô-is tudja azt hogy nem beſzél Könek,
Tudja hogy a' mi árt a' munkás Tagoknak,
Az egy aránt árthat a' Fôknek magoknak.
E' kettô közt ki-ki láttya az egyeſség
Mely ſzükség, 's mely nagyon árthat az *egyes-ség*. (az az a' magánoſság.
Egyes marad a' ki nem akar egyezni,
Egyezni hát nem jó jobb leſzſz meg-egyezni.
Egy Lélek, egy elme egy akarat, 's egy Sziv,
Kell hát ha Hazádhoz 's Királyodhoz vagy hiv.

N. S.

A' Török háborus környülállások. — „ A' mi és a' Porta Sergei között lévő fegyver-nyugvás, mely 9 hónapokig fog tartani, már minden-felé kihirdettetett a' széleken, és hogy minden ellenkezésre való okok annál jobban el-távoztathassanak, edgyik részuek-is a' máſikhoz egy ágyú lövésnyire jöni nem szabad, hanem ki-ki mostani hellyében marad. Azonban a' Muszkával nem hogy fegyver nyugvása vólna a' Portának, söt a' Békeſség szerzésre *Bukoreſtbe* ment B. *Herbert* Ur-is H. *Potemkintól* igen pótomúl fogadtatott, és a' mi Táborunk fő Vezérjeinek nyilván meg-mondotta, hogy hire nélkül *Moldvából* és Oláh országból ki-ne költözzenek, mert már azoknak el-foglaláſokra rendeléſt tett. Bizonyos tehát az, hogy a' Muszka Udvar tsak alkudozásba sem elegyedik a' békeſség felöl a' Portával, mig azt meg-nem nyeri, a' mit akar. Hátha még Lengyel Királynak koronáztatik az edgyik Muszka Hertzeg!! Fogadom az én E. Olvasóim elött — hogy a' Porta még ezen jövő télen Muszka tántzot fog járni — és ezt annál keményebb taktusra, mennél bizonyoſabb az, hogy már az *Aſiai* Sergek viſzſza-indúltanak, a' Muszka Tábor pedig magát ezen eſztendőben jól ki-nyúgodta. — A' *Horváth* szélekről azt irják, hogy a' fegyver-nyugvás hirére a' *Skutari* Basa *Novi-Bajárból*, egéſz Táborával *Albániába* viſzſza-ment. — Boſzniában minden eleségbéli dolgoknak rend-kivül való nagy szüksége uralkodik, és azt erősitik, hogy a' Törökök az elsö Basán el-kezdvén, az utolsó Spáhiig mindeneknek köntöſséről és ló-szerszáináról mind le-metélték az ezüstöt, és pénzt veretnek belölle. — Tsudálatos! *Ráguſába* számos gabonával meg-terheltetett Kereſztény hajók érkeztenek meg, a' Törökök segittségére — e' kéttség kivül a' Pruſzſzus Udvartól. — *Bukereſtből* még a' tegnap érkezett Levelek sem tudják, a' Békeſség készitő tanáts mikor, és hól kezdődik-el — tehát a' mi egéſz békeſségünk-is még tsak a' tsupa jó szándékból áll. A' Porta azt akarná, hogy ezen

békes-

békeſség' kéſzitö Követek *Thurnoba* vagy *Rutsukba* jönének öſzve; máſok másut akarnák; azonban tsak alig ha *Krájovában* nem fog lenni a' békeſség kéſzités. — *Potemkin* ugyan el-küldötte vala Tanátsos *Laſzkarov* Urat a' Nagy Vezér Táborához, hogy a' Muſzka Udvar nevében a' békeséget munkálódja, de ez a' Pruſſzus Követ *Luſzi* Urnak oda lett meg-érkezésével leg-ottan viſſzament azon-kivül, hogy leg-kiſsebbet-is végezhetett vólna; melyre nézve már moſt az egéſz Muſzka Armada, minden felöl mozdulásban vagyon a' Törökök ellen. — A' Török Tábornak nagy réſze *Ismail* felé mozdittatott; de mi haſzna — a' Török már moſt hadgya a' Tábort; 's megy hazája felé — a' Muſzka pedig a' jég hátán-is zuzmarás bajuſzſzal tartya a' tsatát. — Azért, hogy fegyver-nyugvás vagyon — nem ſzünnek a' Boſzniai Törökök a ſzéleken Horváth Orſzágba bé-ütéseket probálgatni még moſt is — hátha még jobban megehezik a' *Mahumed* Uram gyomra!! Egy Czettinből Sept. 24-dikén költ Levélből azt olvaſsuk, hogy a' már 2 hónapjától fogva igen ſzámos Táborral *Luſzinál* táborozott *Boſzniai* Uralkodó-Basa *Nagy Kladuſka* felé meg-mozdúlt táborával, és egy Czettinhez nem meſzſze lévö Sereggel kivánt edgyesülni 24 dik Septemberben, a' nagy reggeli Ködben, ezen Tábornak edgyik réſze *Glinán* ment kereſztül, és minden mi ſzéleinkhez közel lévö hegyeket el lepte vala. Az ezen környéken lévö Oberſter *Bajalits* Ur ezt meg-értvén, a' mi ſzéleken lévö Népünket Sántzokba hátra hozá, de ide-is tsak hamar meg-érkezének a' Törökök, és tsak akkor térének viſſza, midön a' mi ágyuink menydörgö ſzozatokkal kezdvén öket köſzönteni, húlnak vala a' kopaſz legények. — Ezekből látzik, hogy a' fegyver-nyugvás alatt ſem nyugſzik mindenkor a' Török fegyver.

A' Frantzia-orſzági zenebona még azon a' punktumon áll, a' mellyen el-kezdödett — azonban ſem kenyér, ſem pénz, ſem Credit. Mit tsinálnak. A'

leg-

leg okoſabb és probáltabb által látású Férfiak azt erőſitik, hogy ha ezek 14 napok alatt pénzt nem ſzereznek, a' Hitelezők az egéſz Frantzia Nemzetet Bankerotnak hirdettetik-ki. — A' Frantzia Királynak igen kedves mulattsága a' Vadáſzat; azért kérte a' Nemzetet, hogy néki azokat a' vadáſz helyeket adnák által, hol eddig-is vadáſzot: vajon által adták? Korántſem! — egy kiss réſzt ſzakaſztottanak-ki belőlle, és azt mondották: itt vadáſzſzon, ha vadáſzni akar! Ezen durva felelet a' Királynak Felségesebb feleletekhez ſzokott érzékenységeit annyira meg-hatotta, hogy minden vadáſzóeſzközeit azonnal el-kotyavetyéltette, és azt izente a' Nemzetnek, hogy ő már nyugodalomban kiván élni. — — — — —

— — — — — — —

— — — Az Anglus és a' Spanyol között valo háború el-kerülhetetlen. — Egy Anglus hajós Kapitány *Magdonáld*, nem régiben érkezék-meg *Londonba Jamáika* ſzigetéből, és a' Tengeri hadi fő vezérség előtt olly panaſzt tett, hogy ő a' Floridai Tenger-öblében a' Spanyoloktól meg-akadállyoztatott, meg-viſitáltatott és igen rútúl bántanak vele. 22 dik Sept. *Pittől*-is meg-halgattatott, és egéſz Anglia azt kiáltja: háború! háború! és valóban olly nagy-is itt a' kéſzület és Hollándiában, mint a' leg-nagyobb háború alkalmatoſságával ſzokott lenni. — A' *Liló* Várából irják, hogy a' Hollánduſok kéſzitik a' Sántzokat-is már, hogy azokat vizzel teli vegyék. — Tsak nints békeſség *Európában*!!! — Belgiumban a' Királyi nép és a' Pártoſok között ſzüntelenül való a' Tsata — húllanak mind a' két réſzről; de minthogy innen igen ritkán kaphatunk igaz tudoſitáſt — örömestebb halgatunk, mintsem hazudjunk — e' vége vállaſztja-el a' dolgot!!

maga

Boni Vini —— boni viri orrigo non eſt quærenda. — A' jó bornak 's jó Férſiunak ne kérdezd eredetét! — Ezt ſzokta tselekedni minden jó ſzivü Nemzet, minden okos ember: ezt tselekedte a' mi Magyar Hazánk is örökké. Mely méltatlanúl vádaltaſsanak azért Hazánkfiai azzal, hogy a' Közönséges hivatalakban lévő idegen Nemzetbélieket gyülöljük 's üldözzük, más ezer példák között, egy múlt hetekben Erdély-orſzágában eſett jeles történet bizonyitja — Egy Auſtriából ſzármozott *Lájthner* nevezetü Uri ember, ki a' maga tulajdon érdemeire nézve már ez előtt a' Német Birodalombéli Neméſséggel meg-ajándékoztatott vala, 1783-dikban a' *Vajda Hunyadi* Uradalam és más Vas-bányák *Adminiſtrátorának* tétetett; ki nyájoſságával és más virtuſsaival nem tsak az alatta lévő Uradalambéli Tiſzteknek, és azon Kerületben lakó ſzámos Nemeſségnek, hanem még a' meg hólt Fejedelemnek-is tellyes kegyelmét és ſzeretetét meg-nyervén, ennek előtte 2 eſztendőkkel az Erdélliyi Kormány-ſzéknél Tanátsoſsá-is tétetett. — Ugyan ezen érdemes — ſzivére és Virtuſsaira nézve Nemzetünkbéli — nem idegen, áldott Uri ember, a' *Hóra* világ idejében, a' N. Hunyad Vármegyebéli Nemeſséget, kik a' dühös puſztitás után, életeknek és tüzből ragadott kevés vagyonkájoknak meg-tartása végett, Feleségestől gyermekestől ide ſzaladhattanak; azokat a' *Vajda Hunyadi* Várba nagy ſziveſséggel bé fogadta, bé-ſzállitotta és tehettsége ſzerint tartotta; a' midőn ezt a' mi itt ſzületett Hazánkfiai a' Szebeniek nem tselekedték. Mely Kereſztyéni, és valósággal Nemzetünkhez illő tselekedeti ezen áldott Urnak ezen a' földön örök emlékezetben-is maradnak, és ezen valóságos Nemeſi ſzivének és tseleketeinek minden órán el-is veſzi háládatos jutalmát. Már-is egy néhány hetekkel ez előtt türtént, hogy a' Hunyad Vármegyei Nemeſségnek egy réſze öſzve beſzélvén, a' Vármegye-gyüléséhez egy könyörgő Levelet nyujtott-bé, mely ſzerint azt kiyannya ezen Nemeſség, hogy a' fenn-

emlitett *Láithner* Ur, ki a' Hazabéli Nemeſség nélkül a' Kormány-ſzéknél lévő Tanátsoſi Hivatalra nem léphet, és már 3 eſztendőktől fogva *Krájm* Orſzágban Commiſsioban vagyon, a' moſtan lejendő Orſzág-Gyülésének, a' (indigenatus) Hazafiuványség ingyen való meg-nyerése végett ajánltassék és Comendáltaſsék. Ezen kéréſe a' Nemeſségnek, távol légyen, hogy tsak leg-kiſsebb ellen-mondást-is ſzenvedett vólna a' Vármegye Gyülésén, söt a' több jelen lévő Nemeſség-is ezen jó Urnak hazafiui ſzives indulatjainak meg-hálálása végett neveiket a' kérő Levél alá olly ſzámoſon irák, hogy az egéſz Levelen tsak üres hely ſem marada. — Már moſt tsak képzelni ſem lehet, hogy az ajtónk előtt álló Orſzág-gyülése alkalmatoſságával ezen mi kérésünknek hellye ne légyen, holott ezen tsak egy Nemes és Szabad Nemzetünkhöz illő tselekedett egéſz Europa előtt különös betsületire 's diſzére válik Nemzetünknek. ¡Annyival-is inkább, hogy *Láithner* Ur, kinek a' Külső-orſzágokban-is nagy tapaſztalásai vagynak, a' Vas *Kohokat* és *hámorokat*, jobb rendben ſzedvén, a' leg-jobb atzélnak nemét, eſztendőnként egy néhány 1000 mázsával ſzaporitotta. A' Kaſzáknak és Sarlóknak nemét, mellyek eddig külföldről nagy költséggel hozattak, meg-ſzaporitotta: ezeknek kéſzittésére *hámort* kéſzittetvén. Itt láthatni ezen Urnak ſzivét és haſznos tselekedetei által nyert érdemeit. — — Mely nagy haſznára légyen egy illyen Férfi ez után-is Hazánknak, vak a' ki nem látja!!

Elegyes jegyzéſek. — Bizonyos okokra nézve kemény rendeléſt tett ő Felsége Gallitziában, hogy egy 'Sidó gyermek-is 18 eſztendős koráig meg-ne kereſzteltetſsék. — Moſt nyitották-ki a' Lengyelek ſzemeiket; minden fegyvereſseiket gyüjtik öſzve, és éjjel nappal fegyverben gyakorolják. — Midőn a' Német Birodalombéli Marſal G. *Pappenhájm* II-dik *Leopoldnak Aſchoffenburgba* meg-vivé a' hirt, hogy Romai Királlynak és Tsáſzárnak váloſztatott; ezen Gavallért nem tsak rendkivül való ſziveſséggel fogadá, hanem egy ollyan rend-kivül való drága brilliántos gyürüvel-is ajándékozá-meg,

melynek közepsö köve egy garas nagyságú — és tsak ezen egy kö ſok ezerekre betsültetik. — A' Kontraktus mellett eddig Orſzágokat tsalt ſzerentse játékok, az ö Felsége rendeléséből meg-fognak ſzünni, a' mint értjük. — A' *Laudon* Magyar nadrágos és Magyar ſüveges zöld Szabad-ſerge, mely még a' 7 eſztendös Pruſzſzus háborúban-is jó ſzólgálatot tett vala, a' múlt eſztendöben fel-állittatvan, moſt egy egéſz Regementé vált, és az ö nevét fogja viſelni t. i. *Zöld Laudon.* Ennek zöld Magyar nadrága Húſzár ſüvege; pedig tiſzta Német gyalog Sereg — és igen ſzép. — — —

rendelés-is vagyon téve, hogy a' Bétsi Polgárok gálába és fegyverbe fognak tilzteſséget tenni ö Felségének. Meg-látjuk mi leſzſz belölle.

Kolosvár 3-*dik Okt.* — Minékünk a' nagy ſzárazságunk után Sz. *Mihány* nap elött két három napokkal egy kevés eſsönk lévén, de az-is hóval, és igen ſavanyú hideg ſzéllel elegy, végre Sz. *Mihály* napra virradolag olly nagy hó-harmat eſék, hogy minden ſzöllö-hegyeinket, az egy Hendellyen kivül, és nagyobb réſzint éretlen Török-búzáinkat egéſzſzen el forázza. Nem leſzſz már e' ſzerint az idén igen jó borunk, rókát fogtak ſzöllö gerezdjeink. A' Török-búzáink-is nagy réſzént ollyanok, hogy azokat még a' Sertéſek ſem fogják igen nagy gustuſsal tsemegélni. Melly ſzerint búzánk is igen vékonyon teremvén, papa leſzſz a' kenyér. Hat márjás már-is egy véka tiſzta búzának itt az árra.

Az alsó-ſzélekröl azt irják, hogy a' *Mihályovits* Szabad ſergének egy Batalionnya már el-botsáttatott, ſokon ezek közzül a' Török földre viſzſza vándaroltak, ſokan nálunk kivánnának maradandók lenni. — Belgrádban 4 Batalionak maradnak a' télen — mi fog a' jövö Tavaſzſzal lenni — — akkor fogjuk meg-tudni. — — — — Szebenböl azt irják, hogy a' múlt hónapnak 27-dikén *Brukkenthal* Mihály Ur ö Exja a' Száſz-Nemzet Grófjának és *Szeben* Városſá Király-Birájának béiktattatott. — Sept. 28-dikán 2 Német Sergek, u. m. *Lattermann* és *Ráiſzki* a' Veres-toronynál bé-érkeztenek Erdélybe, réſz ſzerint a' *Bozzára* réſz-ſzerint ott nem meſzſze körül belöl bé-ſzállittattak. — Azokon a' már minap emlitett 8 Batalionakon kivül, még 6 Német Batalionak rendeltettek a' *Koburg* Táborától Erdélybe. — Bukoreſtiböl Szebenbe, és onnan Bétsbe az a' ſzomorú hir ſzárnyála bé, hogy Feldmarſal H. *Koburg* 3-madnapi kemény hideg lelésben fekſzik.

Budán állitják a' Magyar Komédiát jádzó társaſágot. A' Könyvek' ſzabad nyomtatása az elsö, a' Nemzeti nyelven lévö Játék-nézö-hely a' Máſodik talp köve a' Nemzeti nyelv, erkölts, érzékenység,

ség, ſzáj és ſziv ſz. pallérazódásának. — 30 Levélnél több érkezett a' mái napon a' Bétsi Poſtára Magyar fellyül iráſsal. Magának a' Királynak 2 illyetén Magyar Levele van ezek között. Nints ezen Magyarok Királlya lakó Városſsában egy-is ollyan Poſta Tiſzt, ki tsak jól olvasni is tudna Magyarúl; azért van dolga ezekkel a' Magyar Kurirnak, mig rendre *Talmátsolja!* Ha igy jöttenek vólna eleitől fogva a' Magyar Levelek Bétsbe, moſt itt leg-alább 2 Magyar Poſta Tiſztek vólnának.

Ö Felsége Sept. 21-dikén következendö Irását küldötte a' M. Státuſokhoz és Rendekhez. — „ *Mi Leopold* 's a' t. — A' *Mi* Sept. 20-dikán költ Kegyelmes Iráſunkból által látták eddig hivséges Statuſsaink, hogy *Mi* azon Diplomán kivül, melly a' Károly és Theréſia Diplomáji ſzerint kéſzült, edgyet-is ki-adattatni nem akarunk. Mindazonáltal mivel külömben-is meg-határoztuk Magunkban, hogy a' Koronázáshoz tartozó tzérémoniáknak elteléſek után Hiv Státuſsainknak igaz kéréſeiket kegyelmesen meg-halgaſsuk, és terheiknek meg-értése után, az Orſzágnak közönséges bóldogságát a' Törvényeknek ereje ſzerint elö-mozdittsuk; ez ſzerint parantsoltuk, hogy addig-is, mig az Orſzág Gyülése és az ott folytatándó dolgok, törvényes kezdeteket vehetnék, Nékünk mind azok a' dolgok, mellyek a' Hivséges Státuſoktól jovaſolt Diplomában, és az aval edgyütt bé-adatott Artikuluſokban bé-foglaltattak, alázatoſon elönkbe terjeſzteſsenek; és ezen tekintetben a' *Mi* Kegyelmes Szándékainkat olly tzéllal akarjuk a' Hivséges Státuſoknak tökélletes atyai tifzta indúlattal tudtokra adni, hogy ök azt elöre által láthaſsák, és azokat az Artikuluſokat-is, mellyeknek a' Mi meg-Koronáztatáſunk alatt kell kéſzittetni, ezen *Mi* ſzándékunk ſzerint formálhaſsák; mely Artikuluſok az után, ha az alább mindgyárt meg-magyarázott ſzándékunkkal meg-edgyezöknek fogjuk azokat tanálni, Királlyi meg-erösittésünkel ezen Inaugurális Diétán adatándó Törvényeknek rendgybe vétetödhetnek. Tehát

ezen

ezen közönséges és már ſokſzor emlittetett meg-jegyzésnek előre való botsáttása után, hogy a' Koronázás előtt *Mi* töllünk el-fogadtatándó Diplomának mind kezdete, mind pedig több réſze a' *Károly* vagy *Theréſia* Diplomája ſzerint kéſzitteſsék, tsak éppen azon Artikulusban, melybe a' Diploma fog bé-foglaltatni, eshetik a' meg-hólt Tsáſzárnak és Királynak II dik *Joſefnek* a' *Mi* Kedves Bátyánknak Felséges Személlyéhez alkalmaztatott és illendő emlékezet tétel az iránt, hogy az ezen boldog emlékezetű Tsáſzártól és Királytol meg-igértetett Diétát, mellyen az Inaugurále Diplomának meg-kéſzittetésének, a' meg-hiteltetésnek és Koronázásnak véghez menni kellett vólna, az idő előtt való halál meg-előzte.

„ A' mi illeti a' Diplomának elsö Punktumát, mellyben a' Királyi ſzabad Városoknak meg-tartásáról, a' Jáſzokról és Kunokról, és a' Hajdú Városokról vagyon a' ſzó; ez egy különös Artikulusban foglaltathatik-bé, tsak az ő Hajdú Városokra nézve ezen mellé ragaſztatott Clauſulával, hogy ezekre nézve a' Fiskusnak juſsai, mellyeknek az 1715-dik eſztendőbéli 95-dik Artikulus ſzerint magok rendes úttyokon kel meg határoztatniok, igy ſzintén minden egyéb moſtan rajtok fekvő 's magok rendes úttyokon meg-határoztatándó köteleſségeik-is, igaz egymástól való függésben *in Salvo* meg-maradjanak. — A' mi a' 2 dik Artikulust illeti, annak mi-vólta egy különös Törvényben meg-magyaráztathatik. — — A' 3-dik Artikuluſt a' mi nézi: Minthogy valamint a' Romai Catholica Vallásuak, ugy az Augsburgi és Helvétziai Vallásuak réſzéről-is, az Hivséges Státuſok által bé-adatott 3 rend béli munkákon kivül, külömb külömb-féle meg-jegyzéſek közöltettenek velünk: erre nézve *Mi* ezen dolgot leg-kiſsebb környül-álláſai ſzerint Magunk elejében terjeſztettyük, 's mind két réſz' meg-jegyzéſeinek meg-értése után gondoskodni fogunk az iránt, hogy a' Vallás-dolga, melly iránt a' *Bétsi* és *Lintzi* Békeſség-ſzerzés fog fundamentomúl fel-vétetődni, egy

tulaj-

tulajdon Törvény által, mind két réſznek tökélletes meg-elégedésére, határoztaſsék-meg; 's a' ſem léſzen ellenünkre, hogy az Ó-hitü Görögök iránt-is egy tulajdon Törvény ſzerezteſsék. A' 4-dik Artikulusra nézve, hogy a' Diétának bizonyos idő ſzerint való tartása, tulajdon Törvény által határoztaſsék-meg, ſemmi meg-jegyzésünk nintsen: mindazonáltal kivánnyuk, hogy azon juſunk, mely-ſzerint a' Diétát ki hirdetheſsünk, és azon hellyet, az hol az, az Orſzág kebelében tartattaſsék, meg-határozhaſsuk, meg-bántatlanúl maradjon; továbbá, hogy a' Hivséges Státuſok mutaſsanak módot Nékünk arra, hogy organizálódhaſsék ez után a' Diéta. Ezen ki-fejezés alatt értyük *Mi* mind azt, a' mi valamely tekintetben az illendő módot, a' Diéta foglalatoſságainak folytatását és a' voxoláſt illeti. Utollyára igérjük Magunknak egéſzſz bizodalommal a' Mi Hiv Státuſsainknak igazsághoz vonſzó ſzeretetek iránt azt, hogy ök arra fogják gondjokat fordittani, mi módon kelleſsék az ezen a' módon ſokſzor elő forduló Diétákat tartani, a' nélkül, hogy a' ſzegény adozó nép, melly külömben-is ſok terhektöl nyomattatik, a' Diéták által tellyeſséggel terhelteſsék.

„ A' mi illeti az 5-dik Artikuluſt: Ezen punktumnak tzélyát a' mi nézi, ez-is közönséges Törvénybe vétethetik, de az Edictumok ſvagy Pátenſekre nézve, illy hozzá adáſsal: *a' mennyiben azok a' Törvényekkel ellenkeznének.* — A' mi ezen Paragrafusnak több punktumit nézi: ezek iránt ſemmi egyéb meg-jegyzés nem marad fenn, hanem hogy az Urbariális Proceſsuſok, és a' Jobbágyokkal való egéſz moſtani bánásnak módja, ugy maradjon, mint moſt vagyon addig, mig a' Diétán más képpen fog határoztatni; továbbá hogy az *Adóról*

ez mondattaſsék: ennek Summájának edgy Diétától fogva a' máſikig kell meg-határoztatni; végtére, hogy ezen Artikulus a' Katonai Sereghez közönségesen ſzabaſsék, mivel az *Adó* az 1715-dik eſztendei 8-dik Artikulusnak ereje ſzerint, ugy az Hazabéliekből, mint külsö orſzágiakból álló katonaságra hatoroztatott. (a' többi következik)

Honnan jöſzſz? azt kérdi tegnap egy Barátom,
Meſzſzünnen: felelék: ö azt mondja látom;
De még abból ki-nem találhatom, hova
Hordozott a' Déák Apoſtolok lova.
Mond meg hát tiſztábban honnan jöſzſz? 's ujságúl
Mit hozſz azon helyről nagyobb bizonyságúl?
Felelék: Thordáról jövök, 's im meg-mondom
A' mit ott meg látni vólt különös gondom.
E' pedig egyedül az ékesen ſzólló —
Mu'sák Seregének Vezére *Apolló*.
Kit akkor-is Könyves Házában dolgozva
Szokott munkái közt kaptam izzadozva.
Kéttség kivül a' leg-kedvesebb Mu'sája —
Gondolkozásait irta-le pennája,
A' Penna (*) Ládásnál gyorſabb ſzaladáſsal
Kivánt el-érkezni a' gondolkodáſsal.
Tsak hogy kedves Ura munkáját, Hazája —
Nagygyaihoz, hamar vigye-el Poſtája.

A'

(*) Ládás a' ſzáraz Por vagy Fövény felett oly ſebeſsen el-ſzaladott, hogy lábának nyoma ſohoit le láttzott. Julii Solini Polyhiſtor. Cap. VI.

A' Papiros elébb nem akarta várni,
Mig ſzerzője petsét alá fogja zárni;
Hanem tsak ugy akart a' Paquétba ülni,
Hogy annál gyorſabban leheſsen repülni.
Maga mint egy kitsin teſtü; de Világot
Győző *Sándor* Lelke, bé-tölt ſok Országot
Gyöngyről neveztetik, meg-is felel ennek
Mint ſokſzor ſok dolgok a' magok Nevének. (**)

V. L.

(**) Reſpondent rebus nomina ſæpe ſuis.

Tudóſitás.

Kapitány *Vapperer* Temesvári Kaſzárma Gondviſelő, a' folyó eſztendőben Decembernek 1-sső napján bizonyos *Pórt* fog ki-adni, mellyet minden marha-nyavallya u. m. *ló*, *ökör*, *tehén*, *tulok*, és *juh* nyavallya ellen, haſználni lehet, légyen az ugy nevezett veres vagy terjedő *Fekély*, *Rü*, véres vagy kinos *vizellet*, Torok vagy más-féle dagadás, igen mohon, vagy mérték felett való étel által okoztatott puffadás, vagy más egyéb e' féle történet. — Egy illyen *Doſis* Pornak árra, melléje ragaſztatott nyomtatott régulákkal edgyütt, mellyek ſzerint ezen *Pórnak* haſznát venni lehet, a' vitelért való fizetéſt ki-vévén, 50 kr. léſzen. Egy ez-után tejéndő tudóſittásában meg-fogja nevezni ezen *Pórnak* Szerzője az Orſzágban, azon hellyeket és ſzeméllyeket, az hól és a' kiknél tanáltatni fognak ezen Doſiſok, minden Doſis mellé, egy-egy Német vagy Magyar út mútató irás lévén ragaſztva, a' ſzerént a' mint kiki kivánni fogja.

Módja ezen *Porral* való orvoslásnak röviden ennyiben áll: — „ Végyen az ember belőlle, ha

egy

egy *lónak*, *tehénnek* és *ökörnek* kivánatik egy egész evő kanállal, ha egy *tuloknak*, 2 kávés kanállal, ha pedig egy *júhnak* kivántatik, egy kávés kanállal, tele: elegyittse öſzve egy öſzve-marék meg-nedvesittetett Zab, Árpa, vagy Kukuritza (Törökbúza, Málé) liſztel, vagy Korpával, hogy ehez a' *Por* hozzá-ragadjon: adja ezt jó reggel éhomra a' marhának, az után 3 óra alatt ne engedje hogy ſemmit egyék, adjon annak utánna néki rend-ſzerint való italt és eledelt: mellynek alkalmatoſságával igen jó léſzen, ha a' marha nap eſtig az iſtállóban maradhat. Az 3-dik nap ismét ezeket kelletik tselekedni és igy bánni mind addig a' marhával, mig tsak tökélletes jobbulását nem véſzi éſzre az ember: ekkor oſztán tsak 8 napban egyſzer leſzen ſzükséges a' *Pórnak* bé adása, az után 14 nap, végre pedig 1 hónapba egyſzer. — Minekutánna a marha meg gyógyúltis nem árt, ha az ember 1 hónapban egyſzer néki illyen *Port* ád-bé; hogy ha valami maradványa vólna benne a' nyavallyának, belölle egéſzſzen ki tiſztullyon 's egyéb történhetők ellen-is előre óltalmaztaſsék.

Az Orſzágnak Fránkfurtba ő Felségéhez küldött Levele itt megy ſzóról ſzóra Déákúl, a' mint az Orſzág kinyomtattatta.

Költ Bétsben 12-*dik Oktoberben* 1790.

Nevezetesebb belsö és Külsö Tudósitások.

A' Feldmarsal Hertz. *Koburg* és a' Török Nagy Vezér között meg-esett és már mind a' két részen ki-is hirdettetett fegyver-nyugvás 6 punktumokból áll. — Ezen fegyver-nyugvás kötésében keményen el-végeztetett, hogy egyik részről Sept. 19-dikén, a' más részről pedig Sept. 21-dikén kezdve az Austriai és a' Török Sereg között minden ellenkezések meg szünnyenek, és ha véletlenül egyik vagy a' másik részről, a' fegyver-nyugvásnak kihirdettetése után, valami ellenséges dolog vagy kár tétetödnék, azért azonnal elég tétetödjék és a' kár meg-fizetödjék. A' fegyver nyugvás 9 hónapokig u. m. Májusnak utollyáig tartson 1790 ben, és ez alatt mind két félnek Sergei el-oszollyanak, és sem Austriai Sergek *Turnúl*, *Gysurgysó*, *Brajla* vidékire, sem Török Sergek azon vidékekre, mellyeket az Austriaiak el-foglaltanak ne lépheßenek: a' Nagy Vezér-is több Serget a' Dunán kereßtül ne hozhasson annál, mint a' mennyi Turnulnak, Gysurgysovnak és Brajlának meg-rakására szükséges. Mind két részneк szabad légyen az hajókázás az azoknak birtokokban lévö partok mellett. A' békéllö gyülésnek hellye, tellyeséggel edgyik hatalmától sem függö, *Neutrális* légyen. Ezen fegyver-nyugvás ki-hirdetésének napjától fogva, éppen olly szabad költsönös közösülés kezdödjék, mint békeségben szokott lenni.

A' *Bukereßtböl* Sept. 23-dik indúlt Levelek azt erösitik, hogy az elött való nap az *Oroßz* Tsáßzárnétól, 20-ezer Rubel érkezett vólna H. *Koburghoz* ily kérelemmel, hogy az Hertzeg ezen Summát az Austriai Oláh országi Sergeknek köz-emberei között osztatná-ki a' végre, hogy ezen napot, mellyen az elött esztendövel az Oroßzok társaságában a' Törököket *Martineßtinél* meg-verték, vidámsággal tölthessék-el.

Malagából Sept. 19 dikén. A' *Spanyolok* között és a' *Marokkai* Tsáſzár között való háború el-kezdödött. Ezen Tsáſzár igen kegyetlenül kezdett bánatni mind azon Spanyolokkal, kik kereskedésnek kedvéért az ô Orſzágában ſzéllyel jártanak: bizonyos Afrikai Barátok pedig, kik ott *Santonoknak* neveztetnek, mindenfelé azt prédikállyák, hogy az Afrikai partokon Kereſztényeket meg ſzenvedni, Vallás ellen való dolog vólna. Tudva vagyon, mely ſok költséget forditott Spanyol-orſzág arra, hogy a' Marokkoi Tsáſzárral békeſségbe élheſsen: még-is a' moſtani ujj Tsáſzár kéſz mindent el-követni, a' mivel tsak a' Spanyolokhoz való ellenséges indulattyát meg-mutathaſsa, mely indulattyában bizonyoson más Udvaroktól-is tápláltatik. A' *Cáétai* 's más erôſségeiket minden módon erôſsitik a' Spanyolok, és a' Marokkoi hadnak kezdetét az ô Angluſsal lejendô háborújok' elôre való Poſtájának ítélik lenni. A' *Marſeillei* 11-dik Septemb. kôlt tudóſitáſok ſzerint már Auguſtusnak 20-dikán elkezdették vólt 6 Spanyol hajók *Tángér* Várát ostromolni, melly végre a' Spanyol Király 8 elsô nagyságú és 3 Frégát hajókat kéſzittetett-ki. A' Marokkaiak oly gyakorlottsággal ágyuznak-ki *Tángernek* kô-falai közzül a' Spanyolok hajójira, mellyet jobban akár mellyik Europai gyakorlott Ágyúzó-ſereg nem tselekedhetne. Igen ſok Anglus Tiſzteket vett-fel a' Tsáſzár a' maga ſzolgálattyára, kik az ágyuzáſt igazgattyák.

A' *Spanyol* és *Anglus* egyenetlenség még egéſzſzen a' régi bizonytalanságnak homállya alatt fekſzik: de a' nagy kéſzületek nem hagynak tovább ſemmi reménységet a' békeſség fenn-maradására. Illy környülállásai között nem kevés örömmel értette-meg a' Spanyol Udvar a' Frantz Nemzeti Gyülésnek azon végezését, hogy a' Spanyol és Frantz Szövettség továbbra-is fenn fog tartatni, és hogy a' Frantzok a' Spanyolokat egéſz erôvel ſegilleni magokban el tökélletették.

Dantzka 21-dik Sept. — Valamint örvendettek a' Dantzkai Polgárok azon, hogy a' Lengyel

Stá-

Státusok *Varsóvba* törvényesen el-végezték azt, hogy semmi ki-fogás alatt soha Lengyel-országnak legkisebb részét-is 's következésképpen Dantzkát-is egy szomszéd Hatalmasságnak-is által nem engedik: éppen hasonló bámulással elegyedett félelmek közzé helyheztette őket bizonyos hir, mely hozzájok Varsóvból Sept. 9dikén 2 rend-béli Staféták által érkezett. Ez szerint a' Diétának Deputátusai 13 Artikulusokból álló kereskedés-béli edgyezésre szándékoznak lépni a' Prusszus Királlyal, mellynek tsak hallására is, tsak nem kövekhez hasonló némékká változtanak a' Dantzkaiak. A' tzéllya ezen edgyezésnek az, hogy a' Dantzkaiak el-veszt-vén azon jusokat, melly szerént egy hajónak-is eddig a' Vistula vizén (Vekhszelen) Dantzkánál tovább a' terhet vinni szabad nem vólt, hanem itt ki-rakodván a' Dantzkaiak vették által, és vitték azt a' magok hajójokon tovább, a' melyben igen nagy kereletek állott, ennek utánna a' Lengyeleknek szabad légyen magoknak, mindent a' mi nékiek tettzik, egész a' Tengerig költöztetni, és onnan akármit ismét viszsza hozatni, a' nélkül hogy a' Dantzkaiaknak leg kisebb jusok is lehetsen magokat ezen költözködésbe belé elegyitteni. Ellenben hogy a' Prusszus a' viznek más ágán éppen ezen meg-magyaráztatott és a' Dantzkaiaktól el vétetett Just (*Stappelrekht*) állithassa fel: még pedig, hogy a' Lengyelek úttyokat inkább erre vegyék, itt a' Prusziusnak tsak 2-töt fizessenek százért, ha pedig Dantzka felé mennek, ott 12-töt.

Ezen edgyezést, ha végre viheti a' Prusszus Király, ugy véget vét a' Dantzkaiak minden kereskedés-béli boldogságának. — A' Dantzkai Polgárok ezen dologban egyéb segittő tanátsot nem tanálhattak a' Prusszus Politika ellen, hanem meg-izenték Követtyeik által egyenesen a' Lengyel Királynak, hogy hanemha ez őket, mint oltalmazó Urok, utolsó veszedelmekből ki-segélli, külömben kéntelenek fognának lenni másutt keresni segittséget. E-

vel

sen dolog kitsinynek tettzhetik némellyek előtt; de még nagy következéseket vonhat maga után.

A Brüni *Ujságban jött ki ezen következő Levél, melyről ő azt eröfiti, hogy ezen Levelet Pesth Városának példája után bizonyos Magyar-országi Városok nyujtottak vólna-bé F. II-dik* Leopoldhoz, — *igaz-é, vagy nem, hogy bé nyujtották vólna? azt nem tudhatom; de hogy a' hazugságot benne öllel foghatom, azt meg-vallani kéntelenittetem — azért — hogy ő Felségéhez bé-adták vólna sem hihetem. — Mindazáltal akárhogy lett legyen — igy következik:*

„ A' Státusok Budai Diétájának eddig nyilvánvaló végzései s több mind tsak tettző tzéliyai, a' Polgárok egész Státusának Magyar-országon, már végtére nem lehetnek minden érzése nélkül. Ezen Polgári Status ez ideig leg-jobb reménységgel várta, hogy talám az ő haſznára-is tétetödne valami, 's hogy ő-is eddig való terheltetéseire nézve valamit könnyebbittetni fogna. — Minden, a' kinek Budán az Ország Gyülésén tsak az ſzollásra juſsa vagyon, a' maga haſznáról valójában megemlékezik. A' Nemelség, a' Papság, és a' Proteſtánſok tellyes erövel vételkednek a' magok ugy nevezett juſsoknak fenn-tartásán vagy vilzſza ſzerzésén. A' Polgári Státusért pedig, mint azért, nem ſzoll ſenki. Maga ſem ſzolhat; mert ſoha még eddig nékie ezen törvényes igazság meg nem engedtetett, hogy ő is, társaságban, ugy mint Vaſallus, mint tulajdon örökségének biroja, mind föbb adófizető, és mint a' Státusnak leg-elsöbb rend-béli oſzlopa gondoltatván, ezen tekintetben egy tsak valamit érő voxolásra-is a' maga juſsáért a' jelenlévő Magyarok Diétáján botsáttatott vólna.

A' Magyar Szabad Királyi Városoknak ugyan vagyon, régi Királyi Privilégiumok ſzerint, az az engedelmek, hogy a' Diétára Deputátuſokat küldhetsenek. De ezen jus olly fundamentumon áll, melly a' Polgárok Státuſára nézve, mint arra való

ló nézve, nem igen meg-elégittő; mert éppen ezen jus magyaráztatik arra: hogy egy Szabad Város, tsak azért küldhet Deputátuſokat, mivel ő együve vétetvén, tsupán egy Nemes Embert tehetne. Es tsak ezért-is már, 's hogy a' tapaſztalás-béli példák el-halgattaſsanak, ſzembe tünhetik az, hogy az illy kitsiny tekintetü Deputátuſok, tsak az ſzéknek bé-töltésére tartoznak inkább, hogy ſem elégségeſs bátorságok lehetne a' Polgári Státusnak ügyét haſonló erővel folytatni, mint a' millyennel a' Mágnáſok, Püſpökök és Státuſok a' magokét folytattyák. Elégséges 's egyſzersmind elég ſzomorú bizonysága-is vagyon már a' jelen-való Budai Diétán a' Városok Deputátuſsai tsekélly munkáſságának. Midőn a' Nemeſség, a' Papság és a' Proteſtánſok a' magok ſzabadságaiknak és juſsaiknak tökélletes meg-tartását ſzorgattyák, midőn ezen ſzabadságok és juſsok iránt való minden-féle fontos punktumok és kivánságok folytattatnak, 's mind ujjabb-ujjabbak vétettetnek, ugyan ekkor a' Polgárok Státuſsát egy Végezés érdekli, mely már majd-is törvényeſsé vált, ezen Végezés t. i. hogy moſtantól fogva, 's még a' jelen-való Diéta alatt-is, mind azok a' kik tsak Polgári rendből valók, 's nem Nemes ſzületésüek, minden már viſelt közönséges polgári és katonai hivataloktól el-mozdittaſsanak, 's jövendőben arra ſoha fel-ne véteſsenek. Egy illy Végezés minden Városi Deputátuſokat leg meg-határozottabb ellen mondásra indithatott vólna törvényesen. Sőt tsak tanátslására-is az e' félének, köteleſségének kellett vólna lenni ezen Deputátuſoknak, annak igazságtalanságát és törvénytelenségét meg-mutatni.

De e' féle ſemmi nem tapaſztaltatott, 's éppen illy kevésbé hallotta azt-is a' Polgári Státus, hogy a' Szabad Városoknak Deputátuſsai leg-kiſsebbet-is mértenek vólna mozdúlni a' végre, hogy a' Polgári Státus, régi 's törvényes juſsaiba viſzſza tétetődjék, és azon jókkal élheſsen, mellyel ő, minden Országban, hól a' Nemeſség a' Törvény adáſt tsak nem egyedül magának tulajdonittya, élhet.

Ugyan

Ugyan tsak meg-magyaráztathatik a' Városok Députátuſsainak, a' Polgári Státusra nézve illy ártalmas Végzéſek iránt való alázatos meg-némúlása, ha ezen környül-állás meg-gondoltatik, hogy a' Városoknak Tiſzt viſelői többnyire Nemeſekből, 's nem Polgárokból állanak, a' mint ennek a' dologna' terméſzete ſzerint kellene lenni; 's hogy ezen Tiſztviſelők is gondoskodtak az iránt, hogy a' Szabad Városok többnyire majd mind Nemeſeket küldjenek a' Diétára. A' dolgoknak illy follyása ſzerint, erőſsen bizonyos lehetne az, ha ſzinte a' tapaſztalás nem bizonyittaná-is, hogy a' Szabad Városoknak Députátuſsai a' Diéta előtt ſokkal inkább jelennének ugy meg, mint tsak a' Tiſztviſelők Deputátuſsai és magános Nemes Emberek, hogy-ſem mint a' Polgári Státusnak el-tökéllett ſzándékú és igaz képét viſelője. Leg-alább leg-kiſsebb ſzemélyes haſznok ſem határozza őket arra, hogy a' Polgárok' ügyét munkáson folytaſsák; sőt két tetekintetben itélik illendőnek lenni a' magok haſznokhoz azt, hogy a' Polgárok ügyét tökélletesen el-esni meg-ſzenvedjék: *előbbſzör* nyernek mint Városi tiſzttség béli tagok, *máſodſzor* pedig mint Nemes emberek bizonyos tulajdon hatalmot és fő Uraságot éppen abban a' mértékben, a' mint a' Polgári Státuſt tehetetlenné, és annak juſsait és privilégiumit erőtlenné és ſemmivé tehetik.

Illy környülálláſok között, nints egyéb váloſztás hátra Magyar orſzágon a' Polgári Státusra nézve, hanem hogy az alázatos könyörgéſsel Felségedhez mint Törvényes Királlyához follyamodjék, és Felséged eleibe ezen alázatos de egyſzersmind törvényes kivánságát terjeſzſze, hogy Felséged valamint minden Szabad ugy a' több más városoknak-is engedje meg azt, hogy azok a' magok Kebelekből tulajdon határozáſok és ſzabadságok ſzerént, tulajdon Deputátuſokat váloſzthaſsanak, 's minden Városokból kettőt a' Diétára Budára küldhelſenek. — Semmi el gséges fundamentom nem gondoltathatik mely ſzerint az alább fel-jegyeztetett Polgároknak, é

az

az egéſz Polgári Státusnak ezen lépése igen vak merönek itéltethetnék. Az ö Kéréſek igaz és törvényes. Ök következendö magok meg-határozására léptenek, mellyből minden egyéb probáiknak igazságát hozzák le: u.m. hogy vagy minden fel-tételén kivül és egyenesen tsak a' Felséged Atyai óltalma alá bizzák magokat, és tsak egyedül Felségedtol várják mint Törvényes Királyoktól és Törvény-adójoktól mind azon juſsoknak meg-adását és fenn-tartását, mellyek iránt minden erköltsel fel-ruházta-tott Orſzágban a' Polgári Státus bizonyos: vagy pedig ha az idö béli környülálláſok már magokkal ugy hozzák, hogy az Orſzág maga és az Orſzágnak Státuſsi ujj Törvény-adáſt határozzanak, ez ſzerint igaz juſsal gondolják magokat birni arra, hogy egéſz meg-határozáſsal és nyilván ſzolhaſsanak, és ezen végre Polgári férjfiakat küldheſsenek mind Deputátuſokat a' Diétára, kik, ſemmi réſztöl meg-nem veſztegettetve és meg nem vakittatva, tsupán tsak a' Polgári Státusnak igaz és törvényes ügye mellett ſzollyanak, és az ujjanon hozatándó Törványekre nézve ök-is meg-határozóképpen beſzélheſsenek.

Melly erösen kivánnyák a' Felségednek belsö hivségü itt fel jegyeztetett, és Magyar-orſzágnak, minden más Városa béli Polgárjai-is azt, hogy magokat az elsö történetben lenni láthatnák, melly ſzerint minden tekintet nélkül magokat egyedül a' Felséged' felséges Polgári ſzeretetére bizhatnák, és hogy mind azt, a' minek kivánására juſsok vagyon, tsak egyedül Felségednek ezen Kegyelmétöl és Törvény-adó Hatalmától várhaſsák.

De a' környül álláſoknak öſzve folyása azt tselekedte, hogy Felséged a' Diétától meſzſze lévén ennek munkáját bölts mérſékleteſséggel helybe hagyta, hogy Felséged ezen munkákban jelen nem lehet, és hogy moſt a' Polgári Státusnak a' maga egyetlen egy 's leg-hatalmasabb ſzeméllyeſse, Törvényes Királlya, és az Orſzágnak Attya nélkül kelleſsék lenni — az Orſzágnak azon imádandó Attya

nél-

nélkül, kinek ſzelidségétöl, Polgárokhoz való hajlandóságától, igazság ſzeretetétöl várhatta egyedül a' Polgári Státus Magyar-orſzágon maga terheinek fel-ſegillését, hanyotlani kezdett juſsainak meg adatását, 's leg-bizonyoſabb reménségét. Tehát tsak a' máſodik eſet fordúl elö, mely ſzerint t. i. a' Polgári Státus Magyar-orſzágon, vagy pedig moſt ezen Státusnak nevében a' Városoknak itt fel-jegyeztetett Polgárjai: — — — kéntelenittetnek Felségednek ujjantán eſedezni: hogy Felséged Törvényes Hatalma által, a' Polgári ſzabadsággal élöknek, a' Szabad Városoknak, 's minden más Magyar-orſzági Városoknak felségesen meg-engedni méltóztatſsék, hogy ezek közelebbröl tulajdon váloſztott, tzéllyok ſzerint határozott 's tanittott Deputátuſokat küldhetſsenek a' Diétára, kiknek juſsok légyen az egéſz Polgári Státusnak juſsai iránt ſzollani.

Ezen juſsokat pedig egéſz meg határozáſsal keresni, moſt vagyon idejek; mert moſt minden ember utánna jár a' magájának; és minden moſtani Polgároknak 's Városoknak meg botsáthatatlan gondatlanságúl és valóságos meg-romlatságúl kellene az ö gyermekeiknek és Unokáiknak azt tulajdonittani, ha mind ezen Városok minden ſzabad módokat el-nem követnének, magoknak a' magok hazájokban olly haſznoknak meg-ſzerzésére, mellyek öket a' Terméſzetnek Törvénye és a' Polgári Társaságoknak minden fundamentomos egyezése ſzerint illetik. „

Lengyel Orſzág. A' Nemzet Gyülésének Sept. 17-dikén tartatott Ülésében, egy hathatós Beſzédet tartott a' Király a' Rendekhez, mellyben eleibek terjeſztette, hogy az ö életének a' ſok ſzerentsétlen és ſzomorú történetek által ſiettetett vége immár nem meſſze vagyon, 's nem képzelheti hideg vérrel azon zenebonákat, mellyeket a' Lengyel Kir. Széknek meg ürülése fogott maga után vonni; azon kivül, hogy a' külsö Hatalmaſſágok alkalmatoſſágot vehetnének ezen környülállások között a' Köz. Társaság'

dol-

dolgaiba való bé avatkozások' határainak ki ſzéleſítésére; el kerülhetetlenek lennének a' Hazaſiak között való hadakozások, ſpufztitások és vérontások. — „Az Iſtent hivom Tanúbizonyságúl, (igy folytatta Beſzédét a' Király) hogy tellyeſſéggel nem a' magam haſznom keresése ſzóll belölem; hanem egyedül Hazámtól akarom a' gonoſzt el forditani. Nyomos meg győződéſſel vagyok eránta, hogy az én inditó okaim 's gondolkozásim tökélleteſſen tudva vagynak a' Nemzetnél, melly elött ſzerentsém vagyon ſzóllani; és ha lennének is olly ſzeméllyek, a' kik még ott is fogyatkozáſt, és vétket találnának, a' hol ſemmi a' félék nintsenek: azok ſem akadállyoztathatnának, 's hátrálthatnának meg engemet, hogy én haſznos tanátsomat ne adjam az én Népemnek. En tsak a' mondó vagyok, hogy Ti moſt mingyárt tsinállyátok ki a' Korona eránt, mellyet én viselek, 's állittsátok meg, akar magatok között, akar a' Palatinatusok' meg kérdése után, miképpen juſſon ahoz az én utánnam Következendő, úgy hogy ſemmi ſzakadások ne támadjanak, mellyek mindenkor veſzedelmére vagynak az Orſzágnak."

A' Király után meg ſzóllaltak a' Rendek közzül is némellyek, kik réſz ſzerént azt vitatták, hogy a' Koronának örökſég ſzerént kell által ſzállani az Uralkodokra; réſz ſzerént pedig az ellen hartzoltak. Az elsö rendbéli Beſzédtartók között különöſſen ki mutatta magát *Niemcevitz Julián* nevezetü Tagja a' Gyülésnek. Azon meg jagyzés után, hogy a' *Lengyel* Nemzet úgy annyira ragaſzkodik a' ſzabadsághoz, hogy nehezen esik nékie még az azzal való nyilvánságos viſſza éléseket is el hagyni; meg mutatta ö a' Hiſtoriából, hogy a' miólta a' ſzabad Király' válaſztáſt gyakorollya a' Köz. Tarsaság ſoha ſem vélt néki ſzabad válaſztása; hanem hol a' több réſzen hatalmat vett néhány Naggyai a' Köz. Társaságnak, hol a' külsö Udvarok adták ennek, vagy amannak a' Koronát; le feſtette az ollyan idöknek zürzavaros állapotját, mellyekben nintsen Uralkodó. Elö hozta *Frantzia Orſzágnak*, és *Angliának*

pél-

példáit. Ezen Országokban, úgymond, a' szabadságért, 's a' Népnek Jussaiért való nagy buzgólkodás mellett sem ötlött senkinek is eszébe, hogy az Országot választóvá kellene tsinálni. El mondotta eggy Orosz Ministeriumi Jegyzésnek bizonyos szakasszát, mellyben világossan ki nyilatkoztatta a' *Petersburgi* Udvar, hogy a' Köz. Társaság (Lengyel) dolgaihoz való gyakorlott Jussát egy részént azon költségeken épiti, mellyeket nékie a' Köz. Társaságnak *III. Augustus* Király' halálával történt Fő nélkül maradása okozott. — Illy szivre ható ki fejezéseken végezte beszédét: „El halok szörnyü félelmemben, ha meg gondolom azon utálatosságokat, mellyek, ha ezután is meg marad a' Királyválasztás, a' közelébb lejendöt fogják követni. Mint leszsz sorsod akkor kedves Hazám! A' gyülölség, irigység, bosszúállás, kevélység, és részre hajlás, fene módjára bé fogják magokat enni a' Te' belső részedbe, 's meg emésztenek Tégedet. Idegen Seregek lepik el ezen Tartományt, 's tapodják el a' mi kövér vetéseinket; el boritják és pusztitják Városainkat 's Faluinkat, mellyek a' szerentsés Békesség' árnyékában újjúlást reménylettek. A' Fejetlenségnek (Anarchie) és a' mindenfelé fel bomlott rendnek félelmei között, egymás között meg hasonlvan, külömbféle Zászlókhoz fognak hajlani Seregeink: a' *Lengyel* szablya *Lengyel* vértől fog gözölögni; és az, a' ki sok pusztitások után el nyeri a' Kir. Páltzát, annak a' Hatalmasságnak hasznára fogja azt forgatni, a' melly, kezébe adta azt ő nékie. Egek! ne engedjétek nékem azon bóldogtalan idő pontját meg érnem; hadd fedje bé elöbb ezen szabad Földnek pora az én szemeimet, hogy ne láthassam én az én Hazámnak veszedelmét, 's pusztúlását. — Még van idönk, a' gonoszoknak el forditására: az isteni kegyelmes Gondviselés meg tartotta még nállatok a' Status' meg szabadithatásának eszközeit; ne késedelmezzetek a' Nemzetet azok eránt meg kérdeni. Van annak böltsessége, 's meg fogja mondani, mi szolgál Tinéktek javatokra 's a' t.“ — Utóllyára abban állapodott

dott meg a' Gyülés, hogy ugyan tsak a' már gyakorta fenn forgott közönséges kerülő Levél botsáttassón minden Palatinatusokhoz, me y ne tsak az örökös Uralkodásnak fel állitása eránt való meg kérdezéseket a' Palatinatusoknak foglallya magában; hanem a' felett ezt is: ha vallyon hasznosnak itélik e', hogy ditsőségessen uralkodó Királlyoknak kegyelmes meg eggyezésével, most, mindjárt egy Korona' Örökösse rendeltetnék.

Hegygyel tövel őszve hányt jegyzések.

Ama Vénaszszonyok' költeményes borsos *Szent Gellért* hegyére Budán Okt. 11-dikén vonának-fel 3 12 fontos ágyukat, a' végre, hogy mihelyt megtudják ő Felségének Fránkfurtban lett meg koronázását, azonnal örömet löjjenek. — Némely Német Levelekből azt olvashatjúk, hogy a' *félhóld* és *két-koponyájú* Sass között bizonyos vólna a békesség, és hogy ezen békességnek tökélletes meg léte után egy nagy Követje fogna a' Portának Bétsbe jöni, ki Tsászárja nevével II-dik *Leopoldnak* szerentsét kivánna Koronáihoz. — Én a' békességet már meg-esettnek lenni nem hiszem; tehát a' Török Követ-is otthon fog maradni. — H. *Potemkin* nem vólt 's nem is jö Bétsbe. — Lengyel-orszag minden hadi erejét ki-számfázta; nem tudjuk mit akar. — Lengyel-országból a' minap ki-tsapott H. *Poninszki* egyenesen H. *Potemkinhez* ment *Jassiba*. — A' Moldovai vólt Hertzeg *Ipsylandy* Prünben szabadon jár; a' vádak alol az ártatlanság maga szabaditotta-fel. — Egy nagy Ur, ki az Udvarban mondatik nem régiben hibázottnak lenni, a' Kegyelmes Tsászártól, azt olvasuk egy Német Levélben, tsak arra büntettetett, hogy 6 esztendeig ezen Királlyi Lakó Városhoz 6 órányi járó földnél közelebb ne közelittsen, el telvén pedig ez az idő, ha jobbulása vétettetik észre, azok a' kik hozzá közelebb tartoznak, a' Királytól Kegyelmet kérjenek számára. — — — Az Anglus Király a' Portával egy kereskedésbéli szövettséget köt, melyre nézve a' napokban öszve-jöttenek vala

la *Lord Havſzburinál* egy nagy Követjével a' Portának. — Már az Anglus Udvar, nem tsak hadi hajójit kéſzitteti éjjel nappal, hanem eleségbéli tárokat-is kéſzittetett, és minden eleségre tartozó dolgok ſzedetnek öſzve. — Hihetö, azt mondja egy *Kleviai* Levél, hogy a' Spanyollal való háborúja Angliának tsak ſzem-fedél, ezekben a' nagy Anglus kéſziületekben, a' tzélja pedig az, hogy Muſzka Orſzágot-is a' Portával békeſségre kénſzerittse ollyan formán, mint Auſtriát. — A' Muſzka Tsáſzárné ugyan még eddig egy ollyan békeſségröl hallani ſem: leg-alább *Otzakovot*, *Akirmant*, *Moldovát* és *Oláh-orſzágot* viſzſza-adni éppen nem akarja — és igy a' hadi-tüz még a' jövö eſztendöben ſem akar fog ki-alunn, a' mint egy Sertöl réſzegedet idegen Udvar álmodozta.

Ö Felsége a' Budai Generál Komondonál, és a' Hadi eleségbéli hivatalnál lévö Tiſzteket, kiknek eſztendei fizetések 600 forintnál többre nem mégyen, a' moſtani drágaságra nézve, egy hónapi fizetéſsel meg-ajándékozta. — Bétsben azt beſzéllik, hogy mind a' *Generál Komandóval*, mind más Dicaſteriumal fel-fognának Budáról Poſonyba jöni, mivel mindenek ugy fognak lenni, mint a' meg-boldogúlt Királyné *Mária Theréſia* alatt: azonban ezt némellyek tsak nevetik, és nem hiſzik. — Feldmarſal H. *Koburgról* az a' hir toppana-bé Bétsbe, hogy terhes hideg-lelésének orvaslására Oláh-orſzágból Brassóba ment[illegible] és a' télen ott-is fog lenni. — Bud[illegible]n fülen fogta[illegible] egy Gonoſz-tévöt. Ez az *Eſzterházi Miklós* gyalog Sergétöl el-tsapott Furir *Kirotovikh*, ki magát ugy adván-ki, mint ezen Seregnek *Májo-ra*, ki már a' Seregtöl egy néhány hónapoktól fogva távol vólna, a' Commiſsáriátuson tanú-Leveleit bé-mutatván, egy néhány hónapokra Májori *Gá sit* fogott, és midön *Forſponton* tovább akarna menni, utól érték és fülen fogták. Innen Bétsböl ment vala alá, és egy jó féle kövekkel kereskedönek Feleségét el-lopta magával — Bétsben fegyverbe gyakarolják magokat a' Polgári Regementek minden-

nap-

nap, hogy a' Tsáſzár' meg-érkezésével annál nagyobb gálát teheſsenek. — A' békeſséget ſzerzö Gyülésről azt hiſzik ſokon, hogy minden órán öſzve jöne *Bukereſtben*. A' Portának 3 nagy hasú ſzakállas Députátuſsai léſznek itten. A' Pruſzſzus réſzéről Miniſter *Lukéſini*, az Anglus réſzéről a' Követ Ritter *Rajt*. — A' Hollándus Követ. — A' mi réſzünkről B. *Herbert* és B. *Thuguth* — és ezen utolsó kettö már Bukereſtben-is várja a' többit. — Bétsben egy nevezetes *Vexler Bargum* nevü 3 napoktól fogva láthatatlan; kéttség-kivül nagy Kapitáliſak olvadtak el keze közt. — A' Bétsiek felſzóval beſzéllik, hogy a' mi Hazánk-fiai igen nagy Summával vólnának imitt amott Bétsben adóſsak. Hogy ezen adóſságokat fel-veheſsék, tehát inſtáltanak vólna ö Felsége elött, ki leg-ottan rendeléſt kivánván tenni, ugy beſzéllik, hogy fel állana ujra az az igazság, hogy a' távol lévö adósnak, ha a' határozott idöre nem fizet, a' Város falaira kiſzegzik a' Nevét, ki-találják, akár hól légyen, és ha addig meg nem fizet vagy meg-nem jelen, megvan nyeretve, és a' Magyar Törvény-ſzékektöl azonnal exequáltatik.

KÉT NAGY HAZAFINAK EMLÉKEZETE.

Emlékezet Oſzlop, mellyet emelt, egy a' Magyar Nyelv' mivelö Társok közül.

Vess véget *bús* Magyar! (1) veſs már a' *gyanunak* (2)
Allitsd magad ellen magadat *Tanúnak*.

Melly

(1) A' Magyar azért gyanús, mert bús; fél, mert fáj.

(2) Suſpicio nunquam bonus Judex in propria cauſa, niſi dolor contra ſe teſtis eſt, in eadem cauſa.

Sabadúlj ſértett ſziv! mint ritkán jó jeltől,
Attól az *idétlen itélet-tételtől* (3)
Melly ha ágyat vethet a' *nem hihetésnek* (4)
Száz ſem éri utol a' mit tizen késnek (5)
Te pedig *Irigység*! (6) Orſzágunk' gyilkoſsa!
A' leg-irtóztatóbb ſetéttség' lakoſsa!
Menj viſzſza hónyodba, Pokol' fenekére;
'S ezt nyomd, mint béllyeget rábjaid' ſzivére:
Hogy *Hazafi Zichy*; 's Téged' a' gyanitott,
De má ki-tündöklött hüség meg némitott.
Hogy a' *Zichy* bátor Hüsége nem mai,
'S nem tegnapi, tudják a' *Joſef*' hamvai;
Mellyek mig erősek, 's elevenek vóltak,
Ez fijatal ſzivvel eleget hartzoltak.
De a' már el-fásúlt ſebes Magyar ſzivnek (7),
A' ſok hitetlen közt nem látſzhatott hivnek
Senki, mihelyt Hazánk' ſzeretete mellett
A' Bétsi tűznél-is piritkozni kellett.
Moſt látſzik: mint lehet azt meg-egyeztetni
Tiſztelni az erőſt, 's a' Hazát ſzeretni. —
Moſt látſzik hol nem félt *Zichy*, 's min rettegett?
És fogadásának miként tett eleget?
Hogy ő a' Hazának haſznot teſz, fogadta;
Hogy tett, a' mit tudott: im, meg-is mutatta;
Meg; — hogy nem tulajdon haſzna' keresése,
Nem a' kiſsebbekre fennyen le-nézése,
Nem tettetés, és nem mellyékes buzgóság
Vólt öſztöne, hanem a' Hazaſiuság. —

Gyö.

---

(3) Præjudicium præcipitantiæ, proles Melancholiæ (vicinis potius, quam Hungaris propriæ), & fœcunda Mater phantasmatum.

(4) Diffidentia, credulitati contraria.

(5) Proverbium præmiſſis facile applicabile.

(6) Invidia, infernarum ſororum præcipua, quam non tantum Virgilius orco detruſit, ſed & Moyſes.

(7) A' kit a' Kigyó meg-tsíp, a' Gyíktól-is fél.

Győzött hát a' *virtus*, és már több ellenség
Nem maradt, hanem ha a' *feledékenység*.
De emel Oſzlopot *emlékezetére*
Egy ſziv, az Olimpus' magas tetejére.
Mellyre rá van feſtve: millyen az *okos Hiv*
'S egy erős Sereggel mint hartzolt kilentz ſziv!
És hogy ez fel emelt Oſzlop tartós légyen,
A' *Háládatoſság* támogatni mégyen,
'S maradékinkat-is rá emlékezteti,
Hogy *Zichy*, *házáját munkáſsan ſzereti*.

22-dik Sept. 1790.

Horváth.

A' MAGYAR NEMESI-KARHOZ.

Hát igaz-é? hogy kár, 's gyanúra érdemes,
Ha Excellentziás a' leg-első Nemes.
Hogy az egyenlőség' mérték-ſerpenyőji
Hibáznak, ha a' Köz-Társaság' Elsőji
A' többi tagoknál nagyobb Ranggal birnak;
'S Nemes czimerjekre több czirádát irnak.
Hogy mennél közelebb van a' teſt, a' teſthez,
Annál jobban vonúl a' vas a' Mágneshez? —
Nem mindég — többnyire tsorbák, és hibáſok
Az illy közönséges meg-határozások.
Tud a' jó ſziv, együtt nagy nevet viſelni,
'S hivatalának-is hiven meg-felelni.
Tud hiv Nemes lenni kétſzeres mértékben,
A' Nemeſi karnál fellyebb emelt ſzékben.
Tudja betsés vóltát Nemeſi ſorsának,
Melly maga talp köve Nagyságos rangjának.
Tsak vas az és atzél, mellyet a' Mágnes ſziv,
De aranynál drágább a' hiv Hazafi ſzív.
Mellyel ſem az erő, ſem a' rozsda nem bir,
'S mellyet nem változtat, ſem jó ſem gonoſz hír.

Sok

Sok Nagyjaink vóltak feſtve feketével,
Mikor az egekből nyújtott reményjével
Győzedelmi pompát kezdett énekelni
Hazánk, 's a' járomból fejét fel-emelni.
De az illy el-fajúlt teſtvérek' ſzámába
Ollyakat is raktunk ſzivünk' bánatjába'
Kiknek mentségére tsak a' kéſedelem,
'S a' kotzka' fordúlás lehetett védelem:
'S im mikor bomlanak Hazánknak reményi,
Akkor mutatta-meg hűségét *Ürményi*
Ezt, ſok, *Joſef'* egyik kezének tartotta,
Moſt pedig im egéſz Bétsnek meg-mutatta,
Hogy bátor feje Ő a' Nemeſi karnak,
'S ki-fejtheti, a' mit amott roſzſzúl varrnak.
Hogy nem ſzin-mutató 's kegyelem-keresö,
Nem magánoſt, hanem tsak köz jót keres Ö —
Élj ſoká Hazánknak leg elsö Nemeſſe!
Élj, 's ugy élj, hogy Hazád tovább-is hiheſse,
Hogy tudod Te, mivel tartozol Hazádnak,
'S nem mindég ſzó, hanem ſziv felel a' vádnak.

Horváth.

A' *Kurir Lováſzmeſtere* fonákul tette vala a' 'Sabrákot a' múlt Kedden a' *Deresre* — a' levelek lapjait el-hibázta a' Sajtóba tételkor. Imhol meg-jobbitotta hibáját, küldi a' hibás réſzt jobbitva — vágják-ki az E. Olvaſók a' hibát, és tegyék ezt a' Keddi Kurirbéli hiba hellyébe.

Költ Bétsben 15-dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Uraim!!

Április van — nem Oktober! — minden óra bizonytalan és változó! — A' *Rajkhenbakhi* békeſség ki-van harangozva — de ez is változható.— A' 9 hónapokig tartó fegyver-nyugváſi mind a' 2 ellenséges táborнál ki-hirdették — de e' még nem békeſség. — Belgrádból mindent ki-költöztetnek vala — de megint mindent viſzſza vittek — söt többet viſzſza vittek; mert 18 hajó gollyóbiſt és más tüzi-kéſzületet is vittenek *Pétervárából* oda. — Khotzimból azt a' Török Tábortól prédába nyert végheteten ágyut útnak indították — de 2 nap múlva utol érvén öket a' parantsolat, megint meg-fordulának a' ſzekerek és viſzſza-vivék. — A' hadi terén hordazó-lovak és a' gyalog Tiſztek paripái már adatnak vala-el — ezeknek el adása-is megtiltatott. — Némely Sergek Magyar és Erdély-országban téli ſzállásba ſzállottak — ezeknek-is az a' parantsolatjak, hogy tsatázó lábon áljanak — tehát mind a' békeſségről, mind a' háborúról tsak legkiſsebb bizonyoſt-is irnunk vakmeröség vólna. — Az Auſtriai Belgium felé ki-rendelt Tábor az Hadi Commiſsáriátus ſzám vetése ſzerint 31114 före mégyen, kik már helyben vagynak; kiknek leg-alább-is Nov. 27-dikéig belöl kelletik lenni a' Belgiumi határokban — annakutánna magától mégyen a' dolog; és ezek az idegen Politikának bizonyos áldozatjai léſznek; mivel ſem Anglia, ſem Hollándia partjokat fogni éppen nem akarja. — A' Pruſzſzus Udvar Rájkhenbakhi békeſsége azt vélte, hogy az Auſtriai ház az Oroſz Udvartól el-vállaſztatik, és a' Török békeſség úgy léſzen, a' mint Berlin fogja *dictálni*. Oh! Koránt ſem. A' Pruſzſzusnak az Oroſz Udvarral való háboruja tsak nem el-kerülhetetlen. — Már-is a' Pruſzſzus Tábor Gen: *Möllendorf*'s más Vezérek alatt talpon áll — de a' Muſzka ſem aluſzik! — Pálinkát iſzik pedig ez; nem

Sert, mint amaz. Angliának a' Spanyol Udvarral, a' Spanyolnak a' Marokkaival tsak nem bizonyos a' háboruja. — Anglia minden erejét meg-vetette, hogy *Dánia* Neutráliſtának — egy réſzre ſem hajlónak maradjan. — Lengyel orſzág öſzül belé — kihez ragaſzkodjék. — Frantzia Orſzág tsak ollyan, mint a' jelentő ſzám nélkül való nulla (o) — Ugy láttzik, hogy az egéſzſz Europai háború vagy békeſség tsak a' Muſzka Udvar békeſségén, vagy háboruján függ — ez az Udvar pedig üress marokra a' Portával ſoha ſem békéllik, és igy vagy a' Porta veſzt, vagy Tavaſzſzal — elöl, hátúl, jobról, balról, ágyuk fognak menydörögni. — A' Belgiumba menő hadi-népnek egy réſze, u. m. a' *Hadik* Húſzár Serge ezen hón. 4-dikén *Monokhiumnál* mene kereſztül, és más nap *Hofgartenbe* érkezvén, az iratik a' Német Ujjságokban róllak, hogy az Izraeliták nem ſzaladtak ugy a' tsuda-tételre, mint ezen Húſzar Seregre a' nép. Ember kő-fal között ment itt ezen Húſzárság kereſztül. Gróf *Tzetvitz*, és más Hertzegek és Gavallérok Generál Májot *Boros*, Oberſtlájdinánt Báró *Szentkereſzti* és Májot *Révay* Urakat ebédjére méltoztatta.

Egy háborgos környülállaſokat értő ſziv békeſséget ohajt. Ezt kivánnya a' mi fejünk II-dik *Leopold* — hát mi hogy ne ohajtanok ezt, midön a' Terméſzet-is láttátik Hazánkal ellenkezni. Komárom Vármegyében kétſzer vetették az idén a' Kukuritzát, 's midön az igen mértékletes termés még gyenge vólna, már Szt. *Mihály* nap elött 2 nappal olly kemény hó harmat boritta, hogy ennek ſemmi, vagy igen kevés haſznát lehet venni. Itt már ezekben a' napokban a' viz-is kezdett vala fagyni, és a' jég nem vala Ujság. E másutt is ſok helyeken történt Magyar és Erdély orſzágban, hogy mind a' Kukuritzát, mind a' Szöllöt el-vette a' hideg. Már 4 eſztendöktöl fogva nints ezen mi *Gozsen* fö dünknek böv terméſe — söt a' mi nagyobb ſzalmánk ſints már moſt tsak Barmainknak-is ki-teleltetésekre — 30 — 40 marhával kinálkodnak némelyek

lyek felibe teleltetni — egy 50 forintos tehénnek már-is 6 — 7 forint az árra. — Eddig mi tartottuk Bétset Kenyérrel, Zabbal, és Szénával — most hajókkal hordják-le Bétsből a' Zabot és szénát — mert Bétsben a' Zabnak méröje 36 garas, Komáromban pedig 2 forint 5 garas. — Bétsben lehet 1 forinton egy mázsa szénát venni, Komáromban két forinton sem mindenkor. Ugyan azért a' vén nádot-is sok-helyt le-aratták, hogy Barmaikot ki-teleltethessék — de bajosan eshetik meg itten. — A' Boldog Tisza-mellyéke más kerületekbe jár már-is Gabona vásárolni — hogy kivánnánk hát most háborut?

Elegyes jegyzések. — Tiszt. Abbás *Frank Ferentz* Urat, a' Posonyi közönséges vólt K. Papi Nevelö háznak Rectorát, Kormányazóját, a' maga sok érdemiért, a' Györi Káptalonhoz Cánonicussá tenni méltoztatta ö Felsége.

Bétsben egy különös történet adta elé magát. A' pénzben játzadó ifjú emberek szerentsétlenségének tükerül szolgálhat. A' N. M. K. Testörzö Sereg nagy érdemü Oberstere nem régiben egész háza népestol Magyar-országra menvén, egy Iró Déákját és egy szolgálóját hagyta vala házánál. *Mólnár*, egy Magyar Nemes ifjú az Iró-Déák. Ez a' Kávé házban egy néhány arannyait el vesztvén, hogy ezeket visza nyerhesse, bé ront titkon Urának szobájába, és az Oberstternének jó-féle kövekböl levö aszszonyi ékességeit el-vévén, annak egy részit a' Ts. Királyi zállagló házba vivén, 3000 forintokig bé-zálloglá, a' többi drágaságot pedig a' Város és a' Hostat között lévö ugy nevezett *Klastn* el ásván, mégyen ugyan azon Kávé-házba, hogy tegnap vesztett pénzét visza nyerje — 's mint jár? — megint el-veszt 100 arannyat az ebül gyült pénzböl. Haza érkezik az Oberstterné; keresi drágaságait, 's hát suholt sintsenek!! — Az ifjú vasra veretik, és e' képpen meg valja tselekedetét. Az el-ásott drágaságot ki-ásták — a' zállogra vett pénzböl-is sok meg-került — de sok is oda van belölle, fogva és

itélet alatt az ifjú — gonosz tselekedetéért üresen nem fog maradni — Ez egyszületésére nézve Nemes ifjú; de hogy tselekedetei Nemtelenek — arról nem tehetünk. Légyen példa a' mi pénzben játzadó ifjaink elött!!

A' mostani alkalmatossággal az eleségbéli dolgok Fránkfurtban annyira meg-drágodtanak, a' mint a' minden-nap jövő Levelekből értjük, hogy ollyan ember *Fránkfurtban* egy fints, ki illyen rend-kivül való drágaságra emlékeznék.

Bétsben már 3 napoktól fogva épitik a' 3 győzedelmi Kapukat a' Felséges Tsászárnak nagy pompával és egész Tsászári készülettel lejendő meg-érkezésére. — Az ágyukat 100 onként húzták-fel a' Vár' Sántzaira, hogy a' Koronázás hirével meg-érkezett *Kurir* jelentésével tüzes hangal adassék mindennek tudtára, és a' Szt. *István* Templomában *Te Deum* fog tartatni, hól a' N. M. K. Testörző Sereg-is meg-fog jelenni, minden napi Uniformájában. — A' Városnak ekkor képzelt meg-világositása, rész-szerint az ekkor égni szokott sok millio gyertyáknak meg-tartása végett, rész-szerint az illy alkalmatossággal esni szokott szerentsétlen történeteknek el-kerülhetéséért, meg tiltatott. E' bölts elöre való vigyázással esett; mert ha *Laudon* és *Koburg* győzedelmi Pompáinak alkalmatosságával az embert egészszen le-vetkeztették, a' Hadi-Tisztnek kardját öszve-tördölték: most is e' féle nem betsületes emberhez illő tselekedetek történhetnének, a' midön már a' Sátorok és Bóltok, a' Vásárra nézve fel-vagynak az uttzákon szerte széllyel verve — azonban az egész Polgárság fegyverben fog parádérozni.

Hassán Bassa Palánkánál a' múlt esztendöben, Sept. 20-dikán történt tsatában Török fogságba esett *Vurmzer* Sergebéli Húszár fő Hadnagy B. *Berg*, a' fogságból Bétsbe visszatérkezett, minekutánna a' *Szultánhoz* magához ment vólna instáló levél érette. Azt beszélli ezen Tisztt, hogy ő tsak egy *Bosznai* Töröknek köszönheti, hogy el-fogattatása alkal-

alkalmatoſságával órrát és fülét a' Törökök el-nem vágták — azonban Konſtántzinápolyba lett meg-érkezésével ötet is, mint a' többit vasra verték, és el-indúlásakor vették-le lábairól a' vas-békókat. — Ő Felsége, az eddig *Orſovában* Comendánsi hivatalt viſelt Gen. Májot *Hahn* Urat *Temesvári* Comendánsnak tette. — Fő Hertzeg *Károly* minden Hadi Tanátsban történt *Prothocolumat* maga kezével ir-le, és küldi *Frankfurtba*. E' kéltség kivül azért vagyon, hogy ezen F. Hertzeg a' hadi munkákban gyakoraltaſsék. — A' mint erősitik, 1789-dikben Juniusnak 12-dikétől fogva 1790-dikben utolsó Májusig a' hadi Ispotályokban mind öſzve feküdtenek 215-ezer 440 emberek, kik közzül tsak 36-ezer 380-nan mondotnak meg-hóltaknak lenni — de ezt nem ugy irjuk, mint bizonyoſt, hanem tsak mint ollyan hirt, mellyet egy Német Levélből igy olvasunk. — Az ő Felsége bé-jövetelekor Bétsbe, a' Szegények 500 forintra ebédelnek, mely pénzt ő Felsége adott vólna e' végre a' ſzegényeknek. — Hertzeg *Koburgot* máig-is a' harmad-napi hideg-leli, és fekſzik. —— *Marokkó* nyilván ki-hirdette a' Spanyol Udvar ellen a' háborút. — Azt irják a' Német Levelekben, nevezetesen a' *Brüni* Ujságban, hogy az *Illyriai* Nemzetnek Bétsben egy különös Dikaſteriuma lenne; mellyet ő Felségétől már meg-is nyertenek vólna — akkor hiſzem, mikor meg-leſzſz. — Bétsbe az a' hire, hogy a' Felséges Tsáſzár Fránkfurtból 16-dikban bizonyoson ki-indúlt vólna, és a' Nápolyi Királyal Tseh-orſzágnak vették vólna az útat. Prágában tsak 2 vagy 3 napig mulatnának, és annak utánna *Ples* és *Theréſia* várain kereſztül Béts-felé ſietnének. — — — — Az eſtve azt erősiték a' Muſzka Kereskedők, hogy már 4 nagy Muſzka hajók Dántzighoz érkeztenek — e' nem kis hir, ha igaz. — *Maurojéninek* meg-fizezett a' Porta hivségiért, hogy a' maga tulajdon vallásabéli Papjait és Püſpökjeit-is ſattzolta, kinozta — de mivel? — ezzal a' mivel más nagy Tiſztjeinek ſzokott közönségesen fizetni — egy Sel-

lyem

lyem iſtrangal, mellyet a' nyakán vitt nem régiben az Elyſéumba.

Buda. — Ma ugy mint Oct. 16-dikán megint orſzág gyüléſe tartaték, hol a' 6-dikban munkához kezetett Deputatio maga munkájáról tudoſitaſt teve. — Ma eſtve az ide valo Gen. Comando a' R. Kiralyi és Tsáſzári válaſztás és Koronázás Innepit illi. — A' Koronázás hirének meg érkezéſével mind a' 2 Város Polgári gálában és fegyverben fognak lenni, és fognak az ágyuk menydörgeni.

Egy F. Ts. Királyi Tiſzt Levelének rövid ſummája, mellyet a' Konſtántinápollyi fogſágbol Sept. 25-dikén küldött: — Éppen moſt érttyük ki-mondhatatlan úrömmel, hogy a' mi Udvarunk és a' Pruſzſzuſé között békeſség köttetett; és már moſt ujjra táplál bennünket egy kis reménſég, hogy a' mi nyomorult ſorſunk véget fog-érni. Sok és külömb-külömb miniſtereknek közben-járáſok által 4 Muſzka Tiſzt és egy Auſtriai t. i. *Vurmzer* ſerge-béli Fő-Had B. *Berg* ſzabadſágot nyertenek: a' több fogoly Tiſztek réſz-ſzerint a' 7 Toronyban vagynak, réſz-ſzerint a' fogoly ſzolgák házában. A' 7 Toronyban vagynak Major *Szarvaſsy* az *Erdödy* Húſz. Sergéből: Kap. *Jeleky*, és Fő Had *Martiny* a' 2-dik Székely Seregtől, Fő Hadnagy B. *Vimmerſperg Szávojától*, egy Muſza Kozák Tiſzt és 2 Kadétok. — — — A' Rabſzolgák' várában vagynak: Kapitány *Solderer Bréſánvilétől*, Kapitány *Koſer*, fő Hadnagy *Gájtz* és all Hadnagy *Gáni* a' 2 Székely Seregtől. Kapitány *Kriſtiáni*; Záſzlótartók, *Melchior* és *Reſzler* az 1 Székely Seregből Kapitány *Vájner*, Záſzló artó *Ontzel*, fő Hadnagy *Stájnitz*; fő Hadnagy *Gögei Nádasditól*. Fő Hadnagy *Vétsei Oroſztól*, és Záſzlótartó *F* * * ezen Seregtől Törökök lettenek, és all Hadnagy *Khotzi* is az *Erdödi* Sergétől. — Oktobernek 25 dikén Aradon, és 28-dikán Temesvárt minden féle eleségbéli Tábori dolgoknak kotyavetyéje hirdettetik — ezt a' Generál Comando adja kinek kinek tudtára.

A'

A Fránkfurti Király és Tsáſzár váloſztásnak, és Koronásnak tüköre.

Harmintzadik napja vala Septembernek, a' váloſztásnak napja Fránkfurtban. Már ezen emlitett nap elött ki kellett menni a' Városból minden idegeneknek, valakik a' V. Követek' óltálmán kivül voltak. A' ki költöztek között vólt a' Pápa' Nuntziuſsa, és az Oroſz Követ Gróf *Romanzov* is. 29-dikén eſtve bé-zárattak a' Város' Kapui, 's a' Kapu kúltsok két záros ládákban a' V. Hertzegekhez vitettek a' 2 Polgármesterek által. 30-dikán, meg-ſzóllalt reggeli 7 órakor a' lárma harang, 's 8 óráig mindég vonták. A' Város' örizetére rendelt Katonaság, úgy nem külömben a' Város' 14 Kvártéllyairól öſzve-ſereglett, 3 lovas, és 9 gyalog Kompániákból álló Polgárság el-foglalták ki-rendelt hellyeiket. A' 2 ládákban lévö Kapu-kúltsokat egy *Moguntziai* Záſzlótartó, 's ugyan oda való 16 Teſtörzök a' Birodalom' örökös Marſallyához Gr. *Pappenhéim*-hoz vitték; ki is azokat 6 lovas hintaja elött a' *Bertalan* Templomához vitette, 's az ebben kéſzült válaſztó ſzobába bé-helyheztette, azzal viſzſza tért a' *Römerhez*. 9 óra után mentek a' ſzeméllyeſsen jelen lévö 3 V. Hertzegek, és a' ſzeméllyekben meg-nem jelent világi V. Hertzegeknek elsö rangú Követeik, ſok 6 lovas igen pompás hintókon a' *Römerhez*. Az emlitett nagy Személlyek közzül mindeniknek hintaja után vezették a' paripáját. A' Römernél fel-öltöztek a' 3 V. Hertzegek, méltóságokat tzimerezö fényes ruhájaikba. 10 óra felé kezdödött a' Römertöl a' *Bertalan* Templomához való menetel. Elöl indúltak öſzveséggel a' jelen-lévö minden Méltóságoknak liberiás tseléd-jeik, azután a' házi Tiſztek, és Cancellériabéli Személlyek; továbbá a' V. Hertzegekhez, és Követekhez tartozó ſok Gavallérok, és ſzámos Papi Uraságok. Ezek után lovaglottak a' 3 V. Hertzegek, méltóságos öltözetjekben. Fejeiken V. Hertzegi Süvegeik tündöklöttek. Mindeniknek elötte lovaglott az Udvari fö Marſalja, 's kezében egy hüvelyében

lévö

lévő kardot vitt. A' V. Hertzegeket kisérő Teſtőrzők után lovaglottak egygyenként az első rangú Követek, mind igen drága *Spanyol* Palástokban. A' több Követek már az előtt el-mentek vólt tzifra 6 lovas hintókon a' Templomba. A' *Römertől* fogva egéſzſzen a' Templomig ſort formáit két felől a' Polgárság és Katonaság. A' Temlom' kapuja alatt állott Gr. *Verthern* a' Birodalom' örökös Ajtónállója. A' nagyobb ajtajánál a' Templomnak a' Papság' tiſztes Serege fogadta a' V. Hertzegeket, 's első Követeket, a' *Moguntziai* Suffraganeus Püspök *Heimes* Úrnak elől állása alatt, ki-is ő Vál. Hertzegségeknek oda nyújtotta a' ſzentelt vizet. A' Vál. Hertzegek, a' Követekkel együtt le-ültek, ſzámokra kéſzitett hellyeikre a' Chórusban. A' *Mog* Suffr. Püſpök éneklette a' nagy Misét, mellyen a' más Vallàson lévő Követek-is jelen vóltak az Evangyéliumnak el-végződéséig; akkor egy óldal ſzobába mentek, a' Chórushoz nem meſzſze, holott maradtak mind addig, mig vége lett a' nagy Misének; a' midőn előbbeni hellyeikre ismét viſzſza tértek, és a' *Jöjj-el Sz. Lélek Ur Iſten* nek el-énekeltetésén jelen vóltak, melly után a' Válaſztást meg-előzni ſzokott Hitnek le-tétele ment véghez a' nagy Óltár előtt, következendő renddel: Előſzſzör-is meg-esküdt a' *Mog.* Vál. Hertzeg; annakutánna pedig eleibe tartotta az esküvés' formáját a' *Treviri* és *Coloniai* Vál. Hertzegeknek; továbbá a' *Tseh*, *Palatinátuſi*, *Saxoniai*, *Brandenburgi*, és *Braunſchveigi* Vál. Követeknek. A' V. Hertzegeknek 's Követeknek esküvéſeket ott halgatták az ezen alkalmatoſságra válaſztott 2 Tsáſzári Notáriuſok-is, a' Tanúkkal együtt. A' Notáriuſokat meg-ſzóllitotta az esküvés után a' *Moguntziai* Érſek, 's eleikbe adta, hogy a' Válaſztásnak minden környülállásait fel-jegyeznék. Ekkor a' V. ſzobába indúltak a' 3 Papi V. Hertzegek, az első V. Követekkel együtt, hova már a' Város Kapui' kúltsain kivül, a' bé-zárt Chórus' kúltsát-is bé-tette vólt a' Birodalomnak örökös Márſalja. Ide bé-hivattak a' több Követek-

is, és Tanátsosok, a' Notáriusokkal és Tanúkkal együtt. A' *Moguntziai* V. Hertzeg kezet vett a' V. Méltóságoktól, hogy ha a' ſzükség úgy fogná hozni magával, a' voksok' többségének kellene meghatározni, ki légyen a' Tsáſzár. Ezzel oda hagyták a' V. Szobát minden benn vólt Személlyek, a' V. Hertzegeken 's elsô Követeken kivül; kik-is már moſt a' voksoláshoz fogtak. Meg-kéſzülvén a' Válaſztás' munkája, újjolag bé-hivattak a' több Követek 's Tanátsosok, a' Notáriuſokkal és Tanúkkal eggyütt a' V. Szobába, és értésekre adatott, hogy a' Birodalom' Fejének eggyezô akarattal, Magyar és Tseh Orſzágoknak Felséges Királlya II-dik *Leopold* váloſztatott. — A' ſzokás ſzerént meg-esküdt itt mindjárt, a' váloſztatott Tsáſzár' képében, annak Követe az *Olomutzi* H. Püſpök Gr. *Collorédo* a' Capitulátionak meg-tartására, 's annak alája irta magát. Mind ezek után, viſzſza takarodott a' Chorusba az egéſz Gyülekezet; és a' *Moguntz.* Káptalannak Prépoſtja, Gr. *Leyer*, ki kiáltotta, a' Templomban egy a' végre kéſzitett magoſságon, a' *váloſztott Tsáſzárt.* — Ezentúl meg-nyittatott a' Templom' ajtaja, 's kivül-is hirdettetett minden-felé, trombita, dob 's harang ſzó; ágyuk' durrogásai, és örvendetes *Vivát* kiáltozáſok között, a' Váloſztás' Tárgyának II-dik *Leopoldnak* Felséges Neve. A' Templomban lett ki-kiáltását a' Tsáſzárnak követte még a' *Téged Iſten ditsérünknek* el-éneklése. 3 óra felé lett oſztán a' Templomból való viſzſza menetel a' *Römerhez*, haſonló rendel és pompával, mint a' millyennel vólt a' jövetel; hanem nagyobb örvendezések között. Fô-képpen a' *Coloniai* Vál. Hertzegnek *Maximiliánnak* látására mindenütt nevekedett a' *Vivát* kiáltozás; ki-is le-vévén néhány izben V. Hertzegi Süvegét fejéről, baráttságos tekintettel köſzönte a' ſokaságnak jó indúlatját; mely atyafiúi 's emberi érzékenységeinek ki-nyilatkoztatásával még jobban meg vette mindeneknek ſzíveiket, 's majd minden ablakokból lobogtatták eleibe, meg-kettöztetett tapsolások és öröm kiáltások között,

zött, a' keſzkenöket. — Ezen inkább képzelhető, mint ſem vóltaképpen le-iratható pompának Felsé. ges vóltát örögbitette a' moſolygó Napnak-is kivánatos ábrázatja. Dél után meg-ſzóllaltak az ágyuk a' Városhoz nem meſzſze lévő *Haſzſziai* Táborban, 's hirdették gyakor ropogásaikkal ezen napnak örvendetes vóltát az egéſz Környéknek. Eſtvére kelve Deputátuſokat küldött a' Városi Tanáts a' *Tseh* V. Követhez *Olomutzi* H. Püspök Gr. *Collorédohoz*, a' II-dik *Leopold* Király' válaſztatásán való örömének jót kivánáſokkal eggyesittetett ki-nyilatkoztatására. Ugyan ezen eſtve nagy Társaság vólt az emlitett H. Püspöknek kivülről igen pompáſsan megvilágoſitott Szállásán; más nap pedig Vatsora, és ſzabad Bál. — A' *Coloniai* V. Hertzeg, 30-dikán ebéd után mindjárt *Aſchaffenburgba* indúlt, *Chriſtina* Teſtvérjével eggyütt, Ö Tsáſzári Felségeknek meg-ölelésekre. Oda vette ugyan az nap, a' Birodalom' Fő-Marſalja is a' maga útját; Okt. elsöjén pedig a' *Moguntziai*, és *Treviri* Vál. Hertzegek-is. — *Meklenburgi* H. *Károly* küldetett-el, 2 Gavallérokkal, 's 30 ig való Posta-legényekkel, 's Tiſztekkel ő Felségéhez II dik *Leopoldhoz*, *Aſchaffenburgba*; kinek-is meg-adván Tsáſzárrá lett válaſztatását jelentő, 's erősitő Patensét, töle egy drága kövekkel ki-rakott arany karddal meg-ajándékoztatott. — Oktob. 3-dikán tartatott *Te Deum* a' ſzerentsés Válaſztásáért. Ugyan ezen napon bé-mentek, a' válaſztott Tsáſzáron magán kivül, minden hozzája tartozandó Felségek-is Fránkfurt Városába; más nap pedig oſztán a' Német Birodalomnak újjonnan válaſztatott Feje-is egéſz Királyi pompájával.

Oktobernek 9 dikén meg-vólt a' Rom. Király Koronázás, és 16-dikban viſzſza-indúlnak ö Felségek Fránkfurtból, még pedig Tseh-orſzág felé ſem fognak jöni, mivel ſietö a' viſzſza jövő út, mint hogy 15-dikre határoztatott Poſonyban a' Magyar Koronázás, hól már a' ſzálláſokat-is ki-irták, sőt már némellyek költöznek-is fel-felé. — El-érkezett már a' válaſztott Tsáſzári Felségnek Fránkfurt Vá-

ro-

rosába 4-dikén lett igen pompás bé-menetele' leírása, mellyet mi-is kötelefségünknek esmértünk, im e' következendökben közleni: „Jókor reggel, meg indúlt ö Felsége az emlitett napon *Aſchaffenburgból*. *Fránkfurt* Városához fél órányira ki-mentek eleibe a' 3 Papi Válaſztó Hertzegek, a' ſzeméllyefsen meg-nem jelent Világi Válaſztó Hertzegeknek Követeikkel, ſok más Uraságokkal, és a' Városi Tanáttsal egyetemben; 's a' mezön vont ſátorokban várták válaſztott Tsáſzárjoknak el-érkezését: melly meg lévén, nagy tiſztelettel és örömmel fogadtatott ö Felsége, 's által adta néki a' *Fránkfurti* Tanáts a' Város' kapuinak kúltsait. Ezzel kezdödött a Városba, 's ott elöſzſzör-is a' *Bertalan'* Templomába, onnan pedig a' Tsáſzári Szállásra lett pompás bé menetel következendö rendel:

1.) Lovaglott a' *Fránkfurt* Városa Lováſzmestere, 6 Lováſz-legényekkel együtt, kik közzül mindenik edgy egy drágán ki-varrott, 's a' többek között a' Város' tzimerével ékeskedö boritójú paripát vezetett. 2.) Négy Inasok, és 4 Városi lovas Legények, a' Város' Liberiájában. 3.) Egy Dobos, 4 Trombitáſokkal. 4.) A' Tanátsnak 4 Deputátuſsai. 5.) 3 lovas Polgár Kompániák, mind eggyik különös Trombitáſsal, 's Záſzlóval. 6.) A' Birodalom' Tömlötztartója, botját kezében tartva. 7.) A' Birodalom' Marſalja' Gr. *Pappenhálm'* Lováſzſza. 8.) Négy drága kéſzületü paripákat vezetö ugyan annyi Lováſzlegények. 9.) A' Birodalom Furirja. 10.) Egy Cancellériabéli Tanátsos és Titoknok. 11.) A' Birodalom' Kvártélymestere. 12.) Ment egy ſereg gyalogló Inaſság. 13.) Egy pompás 6 lovas hintó, mellyen a' leg-öregebb Gr. *Pappenhálm* ült, 's vitte a' *Saxoniai* V. Hertzegi Karcot hüvellyében. 14.) Két ſzolgáló Nemes Iffjak. 15.) Egy pompás 6 lovas hintó üreſsen. 16.) A' *Braunſchváigi* V. Követtség, melynek 3 hat hat lovas pompás hintajai elött mentek feles ſzámú liberiás tselédek, az Udvari Furirok 's házi Tiſztek. 17.) A' *Brandenburgi* V. Követtség, halonló Sereget

get követő 3 hat hat lovas pompás hintókban. 18.) A' *Saxoniai* V. Követtség, melynek 5 hat hat lovas pompás hintajai előtt a' liberiás tselédeken 's a' t. kivül, leg-elől egy lovas Legény ment, 3 paripákat vezető ugyan annyi Lováſzlegényekkel együtt. 19.) A' *Palatinátusi*, és *Tseh* V. Követtségek, haſonló Seregektől vezettetett 6 pompás hat hat lovas hintókon. 20.) A' *Coloniai* V. Hertzeghez tartozók' ſerege, melly igen feles ſzámú ſzolgákból; 1 lováſzból, 6 drágán ki vartott boritójú paripákat vezető ugyan annyi Lováſzlegényekből, 1 Dobosból, 4 Trombitásokból, 4 Lováſzlegényekből, 12 hat hat lovas pompás hintókban ülő udvari Gavalérokból, és 1 üres hat lovas gála hintóból állott. 21.) A' *Treviri* V. Hertzeghez tartozó Sereg, úgymint: 1 Lováſz, 6 drágán ki vartott boritójú paripákat vezetett ugyan anynyi Lováſzlegények, 1 Dobos, 6 Trombitás, 12 hat hat lovas pompás Kintók, és 1 üres 6 lovas gala hintő. 22.) A' *Mogunztiai* V. Hertzeghez tartozó Sereg, melly is igen feles ſzámú tselédekből, 7 Lováſzlegényekből, 2 Lováſzokból, 12 drágán ki varrott boritójú paripákat vezetett ugyan anynyi Lováſzlegényekből, 1 Trombitásból, 1 Dobosból, 8 más Trombitásokból, 22 hat hat lovas pompás hintókban ülő udvari Gavallérokból, és 1 üres hat lovás igen drága gala hintóból állott. 23.) A' *Braunſchweigi* első V. Követ maga, Spanyol módra igen gazdagon öltözve, kinek 6 lovas hintaját ſzámos tselédek előzték, 's mellette, ſzolgáló nemes Iffjak, és Hajduk mentek. 24.) A' *Brandenburgi* első V. Követ, hasonló pompával. 25.) A' *Saxoniai.* 16.) A' *Palatinátusi.* 27.) A' *Tseh Orſzági:* mind egy forma pompával. 28.) A' *Coloniai* V. Hertzeg, maga ſzemélyében, egy drága hat lovas hintóban, mellynek előtte mentek ſzámos tselédjei, házi Tiſztjei, *Helvetus* Teſtőrzői, és 6 ſzolgáló nemes Iffjak lovon. 29.) A' *Treviri* V. Hertzeg, maga ſzemélylyében, eggy igen tzifra 6 lovas gala hintóben; melly előtt mentek udvari Szolgai, házi Tiſztjei, *Helvetus* Teſtőrzői, és 12 ſzolgáló ne-

mes

nemes Iffjak lovon. 30) A' *Moguntziai* V. Hertzeg, hasonlóképpen ſzeméllyeſſen, egy 6 lovas pompás hintóban, mellynek elötte udvari Szolgai, házi Tiſztjei, és *Helvetus* Teſtörzöi mentek; mellette pedig 4 Hajdúk gyaloglottak, és 12 ſzolgáló nemes Iffjak lovaglottak. 31-dik húzomban érkezett végre a' Birodalom' újjonnan válaſztott Feje' hintaját elözö 's követö Sereg illy renddel: Sor kezdök vóltak feles ſzámú Lovászlegények. Ezeket követte az udvari Inaſſág, a' házi Tiſztekkel eggyütt; oſztán vezettek 8 drága héſzületü paripákat, mindeniket két két Lovászlegények. Következtek 6 pompás hat hat lovas hintók, melylyekben mind Udvari Gavallérok ültek; továbba 6 Trombitások, 1 Dobos 1 hat lovas nagy gala hintó, 3 Héroldok, kezeikben Kir. Péltzákat vive, lovon, Udvari Lakájoknak ſokasága, gyalog Teſtörzök, eggy igen drága 6 lovas pompás hintó, mellyben Ö Felsége a' válaſztott *Német Tsáſzár* ült a' leg öregebb Marsalljától a' Birodalomnak Gróf *Pappenheim*-tól kisértetvén. A' hintót követték 16 ſzolgáló nemes Iffjak lovon; a' Tsáſzári Nemes Gárda, hasonlóképpen lovon, dob 's trombita ſzóval; a' *Moguntziai* V. Hertzeg Teſtörzöi lovon, dob 's trombita ſzóval, és záſzlóſſan; a' *Treviri* V. Hertzeg' Teſtörzöi hasonlóképpen; éppen úgy a' *Coloniaié* is; a' *Frankfurti* Ts. Poſta-Lovászmeſter, 5 lovagló Poſtalegényekkel, két 6 lovas útazó kotsikkal, és 18 Ts Birodalombéli Poſtameſterekkel; a' Várasi Tanátsnál ſzolgálók; 6 Inasok a' Város' Liberiajában; és leg végröl a' Varosi Tanáts, 20 kotsikban. — A' merre ezen fényes menetel lett a' Városban, mindenütt kettös ſorokat formáltak a' magok' Záſzlóiaikat lobogtató, és muzsikajokat zengedeztetö Polgári, és rendes Katonák. Dugva tele vóltak azonban minden úttzák, ablakok, a' házak elött épitett állások, 's még a' tornyok és padlások is Nézöknek ſokaságával, kik a' magok' öröm kialtásaikat, a' báſtyákról lett 300 ágyú lövésekkel, 's a' levegöeget bé töltött harangok' ſzavával eggyesitették. — Igen nevelte a' pompának kellemetes vóltát a' Nap-

nak

nak kiesſége. — Ő Ts. 's Kir. Felsége 4 óra felé ért a' *Bertalan'* Templomába, holott is a' Válaſztás' Capitulatiojának vagy Feltételeinek meg tartására meg esküdvén, 5 óra felé indúlt még oſztán a' Templomból éppen azon renddel, mint a' millyennel bé ment vólt a' Városba, a' ſzámára kéſzitett ſzállásra; mellynek ablakaiból ſzemlélték érkezése' pompáját a' hozzája tartozó Felségek. Ő Felsége a Tsáſzárné, le vonta kesztyüjét kezéről, 's eggyet keritvén azzal a' levegő égben, fő mértékben meg tiſztelteltetett Férjének örvendetes Vivátot kiáltott; mellyet az örömben el merült ſokaság' Vivat kialtozása váltott fel. — A' Ts. Szállás előtt Szalvét adott a' Katonaság. — Ezen hónapnak 7-dikén 21 uttzáiban Frankfurtnak ki-hirdettetett vala 9-dikre a' Koronázás' napja, nagy dob és trombita zengések között, és intetik vala a' nép, hogy ſzép rendet tartson, és tsendeſségben légyen. — Ugyan ezen nap, mint más illy alkalmatoſsággal ſzokott vala lenni, egy ökröt, mely a' Koronázás napján, a' nép ſzámára egéſzſzen ſzokott meg-süttetni, fel-bokrétázva fegyveres őrizet alatt, mu'sikával hordozának-meg a' Városon; azután le vágták, börit le-huzták, az arra a' végre kéſzült helyre vitték vala, hol a' Koronázás napjára egéſzſzen betsületesen meg-sülheſsen.

A' Septembernek 21-dikén költ Király i Feleletnek a' Kurirban hátra-maradt réſze.

A' 6-dikra: Ezen tzikkelynek tzélját egybe lehetne venni, a' Dikaſteriumoknak törvényes tehetőségekről elönkbe terjeſztett más különös Tzikkellyel: azon meg-jegyzéseknek hozzájok való ragaſztásokkal mindazáltal; hogy tsupán az Orſzágnak maga kebelében lévő fő polgári Törvényſzékről ſzóló legyen a' Tzikkelybe bé-foglalt óltalom-tétel; továbbá a' hellyett, „ hogy Jelentés tétetvén a' Kir. Tanáts által azon parantsolatok eránt, mellyek láttatni fognak azon Törvénnyel ellenkezni, azoknak tellyeſitése az alatt fel-függeſzteſsék " tsak a'

lé-

legyen ki-téve: Hogy *Mi*, a' mi Kir. köteleſségünk, 's a' Törvényeknek meg-tartása eránt tett közönséges fogadásunk ſzerint, az a' féle Jelentésekre méltó figyelemmel fogunk lenni; arra nézve végre, hogy Hívségtek ezen tzikkelynek végén a' Vármegyéknek, és más törvény-ſzolgáltató Székeknek törvényes meg-maradását, és tehetőségét békével kivánnyák hagyatni; meg kivánnyuk a' Mi hív Státusainktól és Rendjeinktől, hogy meg-fontolván azt, hogy ezen utóbbi időkben túl mentek némely Vármegyék a' magok' törvényes tehetőségeknek határain; tanátskozzanak előre magok között, a' Vármegyékben ezen folytatandó dolgoknak jobb módjáról, 's ahoz képeſt magoknak a' Vármegyéknek-is alkalmatoſsabb organizátziójokról (el-intézéséről), és e' végre, hogy a' Közönséges Társaságnak ki-ſzolgáltatása ſemmi zavarodásnak ki-ne tételsen, kellete-koránt való eſzközöket terjeſzſzenek elönkbe.

A' 7-dikre: Az eránt nem leſzſz ſemmi nehézség, hogy a' Nádor-Ispánynak, Primásnak, Bánnak, és Tárnokmeſternek méltósága — ſzükség ſem lévén a' már hozott Törvényeknek eggyenként való fel-hordására — juſsai és ſzabadságai ezen Orſzág' Gyülésén-is meg-erősſittetteknek hirdetteſsenek-ki ujj Törvény által. — A' 8-dikra: Mivelhogy fel tettük magunkban, hogy az 1741-dikbéli 11-dik Tzikkelynek tellyeſedését fogjuk eſzközleni: tehát annak meg-újjitása eránt nintsen-is ſemmi nehézség; a' Törökökkel kötendő Békeſségről ſzólló Törvényekre nézve pedig már ki-nyilatkoztattuk értelmünket, a' minapi kegyelmes Viſzſza irásunkban. — A' 9-dik' és a' 10-dik' kezdete, a' Diplomához tartozik. A' mi mindazáltal a' viſzſza ſzerzésnek juſsát illeti, a' fog az eránt a' mi kegyelmes értelmünk lenni, hogy a' Keresők tartozzanak, magok' erős, hellyes és előbbi valóságos birások által meg-erősſittetett juſsokat nyilvánvalóvá tenni, és még ebben az Orſzág' Gyülésében fel-kell annak vétetődni, 's ahoz képeſt a' mit Mi illendőnek talá-

lálándjuk, különös Tzikkely által meg-határoztatni, mennyit fizesenek azok a' Fegyver-Jusért, és az általok meg-kapandó jószágokra tett költségeknek forditása végett a' Kir. Kintstárba, a' kik viszsza fogják jusaikat szerezni. — *Erdélyre* nézve, Mi arra kegyelmesen reá leszünk, hogy az eránt, a' mi itten az 1741. eszt. béli 18-dik Tzikkely' értelme ellen tétetett-fel, az Erdélyi Nagy Fejedelemségnek egybe gyüjtendő Státusi és Rendjei meg hallgattassanak, 's közöltetvén azoknak kivánságaik, a mi Magyar Országi hív Rendjeinkel, 's hozzájok járúlván a' Mi Királlyi meg-edgyezésünk, az Ország' Törvénnyei közzé bé-iktattassanak. —— A' 11 dikre és 12-dikre: A' mennyiben itten a' *Theresiánum* és *Carolinum* Diplomához járúlandó újj Tóldalekok tevődnek fel: azoknak különös Törvénybe lejendő vételeket meg-engedjük; oly formán kell mindazáltal intézni azokat, hogy a' még törvényessen meg-nem koronázott Királynak tsupán Privilégyiumok' adására ne legyen Jusa, minden egyéb Jusokkal ellenben, valamellyek az Országnak közönséges, és a' Konstitutzióval meg eggyező ki szolgáltatására tartoznak, addig-is birhasson, mig egy különös Törvény által meg határozandó idő szakasz alatt, a' Törvényektől ki-szabott mód-szerént, megkoronáztathatik. — Továbba, hogy az Ország' nehézségei ne a' Koronázás előtt: mindazáltal mindgyárt a' Kezdő Ország Gyülésében határoztassanak meg. A' nem engedelmeskedésről való függelék elmaradhat. "

Bétsbe meg-érkezék ma 12 órakor a' Kurir a' Koronázás hirével *Fránkfurtból*, és 30 sipoló és tsattogtató Postillionak és Posta Tisztekkel ló-háton kisirteték minden nevezetes uttzáin Bétsnek. — a' többit máskor.

Költ Bétsben 19-dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Bétsi és más nevezetesebb jegyzések.

Tegnap elött, u. m. 20-dikban, meg-érkezék Fránkfurti útjából fő Hertzeg *Joſef*, és ugyan azon napon *Ferentz* fő Hertzegnek-is útazó készületeit hordozó szekerei. — 21-dikben meg-érkezék maga *Ferentz* fő Hertzeg. — 22-dikre virradolag a' F. Tsászár és az egész Udvar titkon minden hir nélkül, és előre készitett pompa nélkül. — Hát a' F. *Nápolyi* Király hol maradott? *Fránkfurtban* egy jó meleg-ágyban, hól egy hatalmas Doktor 14 napokig egy Sellyem paplany alá zárta — de miért? — A' *Moguntziai* vállaszto Papi Fejedelemnél és Hertzeg *Baadennél* 2 nevezetes vadászatokban jelenvén-meg ő Felsége, magát olly nagyon fel-hevitette, hogy az ábrázatján 's testének más részein-is a' veres-himlő, vagy ugy szolván veres fokadékok ki-ütöttenek. Himlös ő Felsége soha sem vólt még eddig, azért ezt sokan himlönek nevezik — és ez nem-is ujjság, hogy az 39 esztendös emberek-is meg-himlösödnek; mert a' mi meg-boldogult Fels. édes Anyánk *M. Theréſia-is* 51 esztendös és igy Özvegy korában vala himlös. Ezen véletlen történet okozta azt, hogy a' Felséges Tsászár Tseh ország-felé nem ment, hanem a' Fő Hertzegekkel és Hertzeg aszszonyokkal titkon haza jött. — Minekutánna a' *Nápolyi* Felség meg-gyogyul és szerencsésen Bétsbe érkezik, mind a' 2 F. Udvar *Alois Lichtenſtáin* Hertzeghez fognak mulattságra menni, és 4 napokig *Felſpergben* múlatván magokat, ugy jönek-viszsza Bétsbe a' győzedelmi Kapukon keresztül, az egész Városnak gála innepén. — Itt sem mulatnak ő Felségek igen sokat, hanem azonnal a' fő Kantzellárius *Pálfy* Károly Ur ő Excellentziája joszágába Magyar-országra *Malátskára* fognak le-menni, és ott vadászattal magokat mind

addig mulatni, mig az idö közelgetvén, innen *Sloſs-hofba* bé-ſzállanak, és mind addig ott fognak maradni, mig a' *Poſoni* Koronázásnak ideje el-nem érkezik. — A' Bétsi városi Magiſtrátus által kéſzittetett Gyözedelmi-Kapu tsak 24-ezer forintokba kerül — meg-parantsolta ö Felsége, hogy a' Polgárság ezen Summából tsak egy pénzt ſe fizeſsen, hanem a' Város jövedelméből fizetteſsék-ki. — A' Hadi-ſzekereknél lévö Lovakról megint parantsolat ment, hogy adattaſsanak-el, a' mint értyük. — B. *Thugut* Bukoreſtből Bétsbe viſzſza-érkezett, hogy a' Békeſség dolgában a' Miniſteriummal magával tanátskozhaſsék. — Minden felé azt beſzéllik Bétsben, hogy *Joſef* fö Hertzeg *Würtzburgi* Coadjutornak tétettetett vólna *Fránkfurtban*. Ezt még nem tudjuk igaz-é vagy nem; mert a' meg-boldogúlt Tsáſzár midön ezen igyekezett vólna, a' Pruſzſzus Udvartól ezért háborúval fenyegettetett; azonban a' hir közönſéges. — F. *Albert* Hertzeg, és fö Hertzeg aſzſzony *Kriſtina* Bétsbe váratnak. — Az Orſzág' Kurirja G. *Károly* a' napokban viſzſza-ment Fránkfurtból.

Az ö Felsége Tsáſzárrá lett ſzerentsés Válaſztatásáért és Koronázásáért, a' múlt Szeredán közönséges Iſteni-tiſztelet és *Te Deum Laudamusnak* el-énekeltetése tartaték a' Szent *Iſtván* Templomában, mellyen az ifju Hertzegek, minden Kamarás Urak, külsö és belsö városi Papi-rendek, az egéſz Uvari Status, 's Katonaság, jelen lévén, a' Templom kerületében ſort formált Grán. Batalion három rendbéli Sálvét adott, mellyre a' Város Báſtyájira felvonatott ſzám nélkül való ágyuk-is ugyan annyi rendben feleltenek, 's a' külsö és belsö városi minden harangok mind annyiſzor meg-vonattanak Vólt harangozás 's a' t.

Poſonban a' K. Koronázáſt meg-elözö minden kéſzületeknek elöre való el-rendelésere, az Orſzág örökös Iſtálómeſtere H. *Graſalkovits*, B. *Schilſon* és *Heppe* Urak már meg keztenek, — Ö Felsége, a'

a' Törökkel köteténdő békeſség ſzerző Gyülés' Magyar-orſzág részéről való Tagjává Gr. *Eſzterházy* Ferentz Urat, hallyuk hogy rendelte, ki moſtanában-is ő Felsége mellett Frankfurtban a' Koronázás alkalmatoſságával Kamarási ſzolgálatot tett.

Itt Bétsben az-a' hir terjedett-el a' napokban, hogy a' Tudománybéli Udvari Commiſsio meg fogna ſzünni — a' Normális Oskolák a' Város Magiſtrátuſsának, a' Doktorságot tanulók *Störknek*, és a' Theologiát tanúlók a' Kárdinálisnak *Migattzi* Ur ő Emineutziájának adatnának által — a' többi Tudományok-is bizonyos itélő Székeknek és Dikaſtériumoknak gond-viſelése alá bizatnának — igazé ez a' hir-is, vagy nem, rövid idő meg mutatja.

Már moſt hiſzſzük, hogy ő Felsége az Illiriai Ó-hitű Görög Nemzetnek Bétsben egy különös Udvari Dikaſteriumot engedett, midőn láttyuk, hogy az ő Felsége ez iránt adatott kézi irása, a Bétsi Udvari Ujjság által-is közönségesen ki hirdettetett. Ezen irása ő Felségének Sept. 17-dikén költ, 27-dikén ugyan ezen hónapnak Temesvárt a' Nemzet Gyüléseben közönségesen fel olvastatott, mely Summáson e' következendőket foglallya magában.

„ Ő Felsége nem tsak meg elegedéſsel fogadta az Illiriai Nemzet által elejében terjeſztetett főbb punktumokat: hanem tellyes gyönyörüségét is tanálta ezen Gyülés Tagjainak a' magok Tanátskozásaikban meg mutatott rendes, tiſztes, okos, derék magok viſeletekben, és azon bizodalomban, mellyet ezen Nemzet a' maga Fejedelmének atyai indulattyában helyhezteteit: melly ſzerint egéſz életében ő Felségének, ez léſzen edgyik főbb igyekezete, hogy ezen drága és az ő Felsége minden örökös Birodalmaira nézve nagy érdemő Nemzet' bizodalmának és reménségének meg felelhelsen. — Frankfurtból való viſzſza érkezése után mindjárt bé-fogja ő Felsége kivánni Magához mind azon le-irásokat, mellyek az egéſz Nemzetet s különösön annak minden Statuſsait illetik, hogy leg-elsö fogla-

latosságai között az Illiriai Nemzet minden kéré-seit meg-vizsgálhassa. Addig-is pedig bizonyos lehet a' Nemzet, hogy ô Felsége mindent, a' mî tsak az ô boldogságának elô-mozditására meg-kivántatik, véghez viszen: mellyre különösön meg-kivántatik, *hogy légyen az Illiriai Nemzetnek egy Udvari Dikasteriuma, melly az Illiriai Nemzetnek állandóúl képét viselly e, annak jussait és privilégiumit oltalmazza, a' Görög Vallásnak szabad és közönséges gyakorlását fenn tartsa, 's egyébről-is mindenről gondoskodjék, valami tsak ezen Görög népnek boldogságát vagy haladék nélkül, vagy idövel elômozdithattya.* — *'s a' t.*

Mihellyest az Illiriai Nemzet ô Felségének ezen Maga keze irását vette, azonnal azt örömmel kinyomtattatta, 's minden-felé ki-hirdettetvén ô Felségéért közönséges kónyörgéseket rendelt, Oktobernek 3-dikán pedig ezen öröm a' Temesvári Nagy Templomban, *Te Deumnak* el-énekeltetése által innepeltetett-meg, és — a' mellynek egy *Te Deum* alkalmatosságával-is ki-nem lehet maradni — lziveket vidámitó vendégségekkel.

A' *Bukarest* és *Vakarestye* mellett lévô Táborból Sept. 26-dikán. — A' Nagy Vezér 170-ezer Népével a' Dunán, *Gyurgysónál* még Augustus elein által költözött, és Táborunktól 8 órányira *Dája* mellett le-is telepedett. Ezt meg-értvén H. *Koburg* Tábora, örömébe röbdösöt és tapsolt, reménylvén, hogy alkalmatossága lészen az idén ismét az ellenséggel meg-ütközni, minden nap, söt minden órán várta az Ellenség közelitését, várta az eleibe menetelre, 's Táborának fel-verésére való parantsolatot-is, de egyikhez sem lehetett szerentséje. Azonba jöttek mentek szünet-nélkül a' 3 Udvarbéli Kurirok, a' Prusszusé-is meg-jelent, sokféle-képpen magyaráztuk a' titkos dolgot. Ama világ elött hires Orosz Generális Gróf *Szuvarov*-is Augustus közepén 10-ezer Vitézeivel hozzánk érkezett, 's Táborunkot személlye szerint meg-tisztelte, de ez-is visza

tézeivel együtt egynéhány napok múlva *Fokſán* felé viſzſza ment, 's midön igy függöbe vagyon az állapot, midön véres tsatára kéſzülnek Vitézeink, 23-dik Sept. a' Törökkel Oktobertöl fogva el-kezdvén 9 hónapig tartó fegyver ſzünet Táborunkban ki-hirdéttetett olly kötéſsel, hogy a' kereskedés és által járás, mind a' két réſzről, féretem nélkül ſzabad légyen. Ezen idö alatt a' valóságos frigy-is meg-kéſzül, mitsoda környül álláſokkal? meg-hallyuk. Mihelyt pedig a' fegyver ſzünet nyilvánságos lett, azonnal a' Nagy Vezér maga a' Népét *Ruſtyuknál*, túl a' Dunán el intézte, a' mi Táborunk-is, melly Bukoreſt és Vakareſtye mellett fekütt, oſzlani kezdett, és 28 dik Sept. végsö képpen el-is oſzlott, réſz ſzerint Oláh 's Moldva Orſzágban fog maradni, réſz ſzerint Erdélybe nyugodni. A' F. M. L. B. *Splényi* Gábor egéſz Serege, más egy néhány Batalionnal Bukoreſt várossában maradot még: — ekkoráig a' Ns. *Barkó* Seregének 1. Oſztállya *Argis* mellé rendeltetett, a' többi pedig egéſz a' Dunáig *Siliſtria* és *Tortokaiuak* arányába, határozatlan idöre helyheztetett. A' kis tsendeſségnek már-is tapaſztallyuk valamely haſznát, mert . : ele éget, mellyet ez elött felette drágán fizettünk, oltsóbban veſzük, 's hogy a' többit el-hadgyam 1 Tzitromért háború idején 1 N. forintot kellett adnunk, moſt pedig 20 krajtzáron meg-veſzük.

A' Muſzka Tzárné bövkezüségének, és Felséges Királyunk Vitézeihez való különös kegyeſségének nagy vóltát mutatta, a' minapában, midön 20-ezer N. forintokat küdött Táborunkban, azon Vitézeknek, kik az el-múlt eſztendöbéli a' 22-dik Septemberben történt Martineſti gyözedelmes nagy tsatán jelen vóltak, a' mely Summa a' Tzárné rendeléséből tsak a' Strázsa-meſtertöl fogva el-kezdvén, utolsó köz-emberig fog fel-oſztatni.

Külsö-orſzági Tudóſitáſok:

Német Orſzág, — *Fránkfurtban* a' ſzerentséſen véghez ment Tsáſzári és Királyi válaſztás, és Koronázásra egyben Gyülekezett Válaſztó Fejedelmeknek Miniſtérjeik, bizonyos punktumokat határoztanak-meg, mellyeket a' Lüttikhi Zeneboná-ſoknak Oktob. 6-dikán elejekbe-is terjeſztettenek, hogy azok a' magok el-ſzaladott Püſpöki Fejedelmekkel a' nevezett punktumok ſzerint edgyezzenek és békéllyenek-meg. A' Válaſztó Fejedelmektöl a' *Littikhieknek* jovaſoltatott punktumok röviden ezek: — 1.) A' Pártoſok leg-kiſsebb fel-tételek nélkül adják magokat alája a' Válaſztó Fejedelmeknek, a' *Vetzlári* Német Birodalom itélö Székének, és a' magok Püſpöki Fejedelmeknek. — 2.) Ezen Fejedelem Püſpök pedig külgye a' *Moguntziai* V. Fejedelemhez egy maga ki-jelentését, melly ſzerint minden Pártoſoknak ki-fogás nélkül engedelmet ajánl. — 3.) Ezt a' Lüttikhi Pártoſoknak adja tudtokra egéſz bizodalommal a' Pruſzſzus Király. — 4.) Mihent a' Vál. Fejedelmek meg értendik, hogy a' Lüttikhiek a' rendelésnek engedelmeskedtenek, azonnal ezen Fejedelmek Magok fogják a' Lüttikhiek Püſpöki Fejedelmit, és a' Birodalmat kérni, hogy a' Pártoſokhoz való engedelmet vagy botsánatot tselekedjék. — 5.) Ennek utánna a' Püspöki Fejedelem közönségesen fogja a' minden megtörténteknek felejdékenységbe való menetelét ki hirdettetni. — 6.) A' *Brándenburgumi*, *Koloniai*, és *Monákhiumi* Vál. Udvarok Követeket küldenek *Lüttikhbe*, kik meg-ſzemlélik, hogy vallyon a' *Lüttikhiek* engedelmeſségek valóságos é, 's ugyan ezek ſzedik-el a' Polgároktól a' fegyvert. — 7.) A' Püspök Örzöi és Sergei ismét fel-állittatnak. — 8.) Minden dolog azon lábra állittatik, mint vólt 1789-ben 18. Aug. elött. — 9.) Az után hivattatni fog a' Püſpök, hogy indúllyon haza felé. — 10.) Ekkor el-fog válni, hogy ujj Tiſztviſelök tétetödnek-é, vagy meg-maradnak a' régiek. — 11.) A' Pártoſok

ſok panaſzſzaikat elõ adják, 's ha jónak itéltetik, a' ſzükseges változások meg-tétetnek. — 12.) Az Executoroknak minden tett 's tejéndõ költségeit az Országh fizeti. — 13.) Mind ezeknek el-igazittására, mindenik réſzről ujj Comiſáriusok rendeltetnek, és a' Püspök kérettetni fog, hogy ez ideig vallott kárából valamit engedjen-el. Végre ezek igy megesvén, az Executor Katonák Lüttikhet hadják oda, és tsak 400 Koloniai, 400 Pruſzſziai és ugyan ennyi Palatinátuſi Katonák maradjanak a' Tartományban.

Midõn a' nevezett Oktob. 6-dikán öſzve gyült Polgárság elõtt ezen punktumok fel-olvastattanak, fel-ſzóval kérdezte a' Lüttikhi Polgár-Meſter a' Sokaſágtól: tettzenek-é ezen fel-tételek? mellyre tsak ez vala mindeneknek meg-edgyezõ feleletek: — nem, nem, ſoha nem fognak tettzeni. Az az hir mindazonáltal, hogy már kezdenek hajlani a' Papok és a' Nemeſség valamit az engedelmeſségre.

A' *Belgák* ſem ſokkal engedelmeſebbek a' Lüttikhieknél. — Az ujjabb hirek ſzerint a' Tsáſzárnak ezen Belga Zenebonás népei magokat tellyességgel ujjantán meg határoztaknak lenni mondatnak az iránt, hogy 50,000 fejekbõl álló, állandó hadinépet állittsanak lábra. Ujj költséget 10 Milionyit ſzándékoznak a' néptõl fel-ſzedni, mellyet ki-ki tehettsége vagy jövedelme ſzerint tartozik pótolni oly mértékben, hogy 10 — 15 — vagy 20 ezer jövedelméhez képeſt ki-ki, 1000 — 1500 — vagy 2000-ret tartozzék a' tartomány Kaſsájába bé-adni. — Ezen réſzről hát moſtanság hijába várjuk a' tökélletes tsendeſséget — noha vagynak olyanok, kik azt erõſsitik, hogy a' Fránkfurti Koronázáson, Belgák-is ſzámoson lettenek vólna, kik a' Tsáſzárhoz vonſzó hivségeket nyilvánságoson meg-mutatták. Elég az, hogy még eddig a' régen hirlelt *Hágai* Gyülésbõl — — —

— — — — — — —

— — — — — —

Egyik

Egyik Német Levél Iró, nem elegedvén-meg az ujjság-mondáſsal, igy okoskodik: hogy mivel időre Pruſzſzia *Anſpakhot* és *Bárdjthot* maga hatalma alá véſzi, és ezzel Német Országon a' Pruſzſzus Hatalom tettzhetőképpen nevekedik; külömben pedig ezt a' Német Tsáſzár meg nem engedheti az Europai már törvénnyé vált egyenlő font, Æquilibrium ſzerint való nevekedés juſsán, hanem-ha ő-is a' maga erejét ugyan annyi mértékben nevelheti: ez ſzerint tehát ezen ujjság jövendőlő, legyiket a' *Leopold* Tsáſzári Familiájából való Hertzegek közzül időre *Bámbergi* és *Virtzburgi* Püſpöknek jövendöli. De ez még nem moſt léſzen, még addig ſokáig kell ezen ſzegény Ujjság Irónak minden héten háromſzor ujjságot jövendölni.

Terheſebb dolog Europára nézve az, hogy az Anglus és Spanyol háború már tsak nem el-kezdődött. Angliának a' moſtani környül-álláſok között el-nézett tzéllyára jutni nem nagy meſterség. Senki ſem kételkedhetik azon, hogy az ő tzélya egyenesen ez nem vólna, hogy az *Eſzaki* Amérikai el-veſztett tartományaiért, akkori ellenségeinek haſonló boſzſzu-álláſsal fizeſsen. Mit fog hát az Anglus tsinálni? — ezt nem tudhatni: de hogy mit ſzándékozik? — jó réſzt lehet gyanitni — Hogy hadakozni ſzándékozik, világos; mert közelebbről nem hogy el fogadta vólna a' Spanyol Udvarnak, azon ajánlását, hogy a' hadi-kéſzületeket mind két réſzről félbe ſzakaſztván, lépjenek békéllésre: ſőt azonnal kettőztette kéſzületeit. A' mi több; — maga kereskedő hajóit, hadakozó hajók által kisérteti haza-felé: az Anglus pedig 's máſok-is tsak háború alkalmatoſságával ſzokták a' magok kereskedő hajóikat hadakozó hajók által kisértetni. Sőt el kezdette már az Anglus a' Spanyollal való háborút, noha a' maga hajós Sergei mind otthon nyugoſznak: el-kezdette pedig ezen háboruját — a' következendő módokon: — Elöbbſzör a' *Marokkai* Tsáſzár által: az után a' Frantzia Zenebona által: mert véghez vitte azt, hogy már moſt tsak ollyan a' Frantzok'

ſe-

ſegittsége mintha nem is vólna. Az hajós Legényei a' Frantzoknak inkább ſzeretik otthon ülni, azonban a' Nemzeti ſzabadság juſsán a' Tiſzteknek ſem engedelmeskednek, pénz ſintsen, a' pénz papiroſsá, *Aſsignatiová* vált. — Az ujjabb hirek ſzerint nyilván is ki hirdettette nár az Anglus Udvar a' Spanyolok ellen való háborujját, és a' *Madrithba* mulató Követének, utolsó felelet hellyet, haza indúló parantsolatot küldött. — Az egéſz Világ láttya arra tzélozni az Anglis Politikát, hogy a' moſtani zenebonáknak le-tsendeſedését, a' Frantzoknak minden Amérikai Tartományaiknak, a' Spanyoloknak pedig *Perunak* és *Mexikonak* el-veſztésébe keritse. — A' Spanyol Udvar elött ſemmi kedvet ſem tanált a' Frantzia Nemzeti Gyülés azon végezésével, hogy a' két Udvarok között rég fenn álló Familiai Szövettséget meg ujjitotta és meg-erősitette. Kéttség kivül nem tapaſztallya a' Spanyol Udvar már moſt midőn ezen ſzövettség a' Nemzet tól függ annyi haſznát ennek; mintha, mint eddig, nagyobbára tsak a' Frantzia Királyi Udvartól függene.

Frantzia Orſzág. — A' múlt hónapnak végén meg-határozta a' Nemzeti Gyülés, példa nélkül való veſzekedéſei után, azon eſzköznek munkában való vételét, melly még tsak egyedül láttatott hátra lenni, a' Frantzia Nemzet' Bánkerottá való válásának meg-akadállyoztathatására. — Már hát ez ſzerint, a' kinek jóſzágra vagyon ſzüksége, tsak Frantzia Orſtágba mennyen; mert vásárolhat 's vállogathat deget kéſz pénzen, a' millyen ſzeminek tettzeni fog: tsak hogy kéſz pénzt vigyen magával. — Ít meg-határoztatott hogy a' Papoktól el-vett minden joſzágok 's egyéb akárminémü Státus Örökségei, Fiskálitáſok, el-adaſsanak, és az adóſság ezekkel fizetteſsék. Az is meg határoztatott, hogy tsak Papiros pénzel (Aſsignátioval, Örökséget el zállogitó Papiroſsal) mint egy 1200 Millionyi Adóſság fizetteſsék-le. — Ezen végezés a' Státus hitelezőit nem kevésbe érdekli;

mert

mert ezek kész pénzel segitették a' Státust, nem papirossal, em pedig nem jossággal; *melly* tsak ugyan jobb valamivel a' semminél. —— Még vólt Frantzia-országban tsak nem még-is, u. m. az *Amérikai* háború alkalmatosságával *ollyan* idő, hogy 30 forint kész pénzen 50,000 forintot érő Assignatiot-is lehetett vásárolni, s egy ebédet hasonló drágaságu Assignatioval (Zálbgos tzédulával) látott az ember meg-fizettetni. Ez mindazonáltal a' mostani és akkori Assignatiok között a' külömbség; hogy a' mostaniak Frantzia országi jól mivelt jószágokat, az Amérikai háborus idő-béliek pedig, tsak Amérikai többnyire mivletlen pusztákat értenek vagy kötöttek le.

Midőn éppen ezen dolog folyna a' Nemzeti Gyülésben, fel-áll edgy *Düval Desspremenil* nevü Frantzia 's jovasolni kezdi, hogy sokkal jobb lenne, ha mind ezen ujjittásoknak békét hagyván, a' régi rendet 's Constitutiot vennék visszsza. Ezt halván az 1200 Frantz Deputátusoknak egy része, a' nevezett Frantzia ellen, ki hasonlóképpen Deputátus vólt, mint okos de hibás ember ellen, pert akart indittatni, törvényesen akarván ötet a' Nemzet meg-bántatott méltóságáért keresni. A' más része a' Nemzeti Gyülésnek nem akarván a' dolgot ezzel-is szaporitni, következendő itélettel büntette meg a' bünöst. — „ A' *Düval* Ur jovaslását ugy nézi a' Gyülés, mint egy tébojodott képzelődésnek idétlen gyümöltsét. „

A' két vád alatt lévő fő személlyek u. m. *Mirabó* és az *Orléáni* Hertzeg fel-szabadittattanak azon vád aloll, hogy ők lettenek vólna tavaj a' szinte fel gyuladott ujj Zenebonának indittói Párisban.

Helvetzia — A' magában-is elég nagy szabadságú Helvetziában-is kezd gyúladni a' Frantzia szabadság. — *Genevából* Sept. 20 dikán azt irják, hogy a' *Bernai* Magistrátus igen nyughatatlan derékallyon nyugszik, mellynek hogy orvaslását tehesse, közönségesen hirdettette-ki: hogy Párisban bizonyos Társaság, *Helvetziai Pátriotáknak* nevezete

te

te alatt, olly végre állott vólna öſzve, hogy a' Frantzia Zenebonát Helvetziába-is által plántálhassa, és ezen társaságnak tselekedete, a' Helvetziai öſzve ſzövetkezés ellen való bünnek neveztetik. —

— — — — — — —

— — — — — —

— — — — —

— — — A' Helvetus Lakaſok közzül némellyek a' Frantzokkal láttatnak tartani, máſok ismét a' Németekhez ſzitnak. Talám idôre jól laknak ezek is véllek. ! ! —

Oroſz Orſzág és Pruſzſzia. — A' Pruſzſzus Király egéſz erejét a' *Kurlándiai* ſzélek felé mozditotta, és minden hadakozó kéſzületeit az Oroſz Tsáſzárné ellen meg-inditotta. — A' Tsáſzárné *Kálmuki* Tatárjai-is közelittenek a' *Lithvániai* ſzélek-felé, mellyen kereſztül a' Pruſzſzus Sergek a' magok Kordonnyokat formálták.

Dantzkából azt irják, hogy a' Városnak a' Lengyel Királyhoz küldetett azon Követei, kik a' Királytól és a' Lengyel Státuſoktól a' Város kereskedésének el-nyomattatása ellen való ſegittséget kértek, tsak annyi vigaſztaláſsal tértenek viſzſza, hogy ſem a' Lengyel Király, ſem a' Srátuſok a' Dantzkaiak fel-ſegillésére igen ſokat nem tehetnek. Ugy lehet, hogy az Oroſzok Tsáſzárnéja könnyen fog ſegélleni ezen nyomorúlt Dantzkai Polgárságon. — Már Sept. 26 dikán meg-is jelent vólt egy 74 ágyus hadakozó Oroſz Hajó a' Dantzkai ki kötô-helyben, a' nélkül hogy engedelmet kért vólna az ott körül bé fekvô Pruſzſzus Sergektôl a' bé ſzállásra. A' Komendánsa ezen hajónak ki-ſzállitott egy Tsonakon egy Tiſztet tizennegyed magával a' partra, és ezt minden-nap e' ſzerint tselekedte, valameddig hajóját

jóját eleséggel bővségesen meg-töltvén, onnan tovább útozni jónak itélte. Ezen idő alatt a' Pruſzſzusnak itt fekvö Sorgei éjjel-nappal fegyverbe vigyázván, nagy ſzemeket vetettenek az Oroſzokra, 's talám ha az Oroſz hajónak Vezére *Dantzka* alá Serget akart vólna ki-ſzállitani, tsatára-is került vólna a' dolog; mert kéſzen állottanak már Dantzkának határjain a' Pruſzſzus Sergek, kik az Oroſzoknak minden mozdulásait ſzemmel tartották. — Igy lévén a' dolog, könnyen el lehet hinni, hogy tsak a' Terméſzet tehet a' Tél által valami kevés akadájt, hogy az Oroſzok és Pruſzſzus között még az idén kemény háború ne kezdődjék.

Az el-múlt Sept. 19-dike vala *Pétersburgban*, a' Svédekkel lett meg-békéllésnek öröm innepe napja. Már reggeli 5 órakor 21 ágyuknak el-lövése adott jelt a' Teſtőrzőknek, a' téli Palota eleibe, 's az arra ſzolgáló úttzákra lejeudő öſzve ſereglés végett. A' könnyü ſzerü hajós Sereg, a' Palotával által ellenben hányta-le, a' *Neva* vizén vasmatskáit. Tiz órakor az Udvarhoz gyülekeztek a' Fő Személlyek, a' Gavalliérok ugyan a' magok Rendjeik' köntöntöseikben, a' Dámák pedig Oroſz öltözetben. 11 órakor ment a' Tsáſzárné, dob és trombita ſzó közt, a' Templomba; hollott, az iſteni tiſzteletnek végződésével, ágyuk' durrogási és puska lövések között, el-énekeltetett a' *Te Deum Laudamus*. E' meg-lévén, a' Tsáſzári lakó helynek nagy Palotájába ment a' Tsáſzárné, 's bé-ült az ott kéſzitett Thrónusba, melynek jobb óldala felől egy Aſztalon a' Birodalom' Tzimerei; a' bal felől valón pedig a' ki oſztandó meg külömböztető jelek ſzemléltettek, A' Thrónusnak elsö grádittsán állott a' Vice Cancellárius, ki-is a' Tsáſzárné' nevében felelt az Orſzág Tanáttsa' köſzöntésére. A' Városnak 5 külömbözö réſzeiben oſztogattak a' Katonaságnak 's hánytak a' Népnek is emlékeztető pénzeket. Egéſz nap vonták a' harangokat. Eſtve meg-vólt a' Város világoſitva. — Vigaſságnak napjai

jai vóltak a' Békeſség' ezen Innepét követett 21. 23. 24. 26. és 28-dik napjai is Septembernek.

Úgy láttzik, hogy jó-Orſzáglás-béli meſterséggé vált ezen nagy Tsáſzárnéban az adakozás. Tsak a' Generáliſoknak ſzáma, kik ezen alkalmatoſsággal érdemleknek illendő jutalmát vették, nagyobb, mintſem az elő ſzámlálaſokra itt hellye lehetne: külömben is előttünk leg-fellyebb-is tsak nevekre nézve ismeretesek ezek, nem ſzeméllyekre nézve, mint a' betük az egyſzeri Katona előtt. A' nevezetesebb nevüek közzüllök mindazonáltal ezek: — *Munſin Puskin*, *Tsitsagov*, *Kru'se*, *Igelſtrom*, *Mikhelſen*, a' *Naſzſzaui* Hertzeg 's a' t. Vóltanak ollyanok-is, kik közzül némellyik 600, más 500, más ismét 300 Paraſztokat kapott ajándékba; és az illyen ajándék valósaggal többet-is ér 3 araſzos ſzéleſségü pántlikás Kereſztnél is, kivált arra nézve, a' kinek külömben-is kevés Paraſzttya vagyon.

Átallyában a' Katonák, mellyeken viſelendő veres és fekete tsikos pántlikán függő emlékeztető pénzekkel tiſztelteltettek-meg. — A' kemény ſebeket kapott Fő- és Ait-Tiſztek, egéſzſzen meg-fogják hóltig kapni, az eddig járt fizetéseket.

Meg egy jegyzés Frantzia-orſzágból. — Itt mindenfelé, de kivált *Nántesbe* erőlsen kezdettenek az uttzán áruló Kofák proteſtálni az *Aſsignatiok* ellen: nekiek nem papiros, hanem ollyan pénz kell, igy ſzóllanak, mellyhez ha vizess kézzel kéntelenittetnek-is nyulni, ne ázzon 's ſzakadozzon ölzve. Erdelybe is igy haragudott vólt egyſzer az Oláh, mikor Kolosvárról menvén haza-felé a' vásárról, a' tariſznyájába tett Bánkó tzédulát a' Kaláttsal edgyütt ki-venni 's meg-enni tanálta vólt. — Azt hiſzelik, hogy a' Frantzia Ariſtokrátikuſok nem régiben egy ujj plánumot gondoltanak vólt, mely ſzerint a' Királyt el-lopián, Ruenbe, 's innen tovább Belgium felé el-akartják vinni. Azt-is mondják némellyek, hogy a' Király Angliából 10 Milliot kért vólna költsön.

A'

A' *Diplomával* eggyütt bé-mutatott Tzikkellyekre nézve, következendőképpen nyilatkoztatta-ki magát ő Felsége:

„ A' mi pedig a' különös Tzikkellyeket illeti — Az elsőre, melly a' *Dikaſtériumoknak törvényes tehetőségeket sürgeti*, meg van már, a' Diploma' 6-dik pontjára fellyebb tett Jegyzésben a' felelet. — A' másodiknak tárgya a' *Só' árra:* Mi, a' Magyar Nemzet eránt vonſzó nagy indúlatunknak bővebb mértékben lehető meg bizonyitása végett, kegyelmeſsen meg-eggyezünk benne, hogy el hagyatván az előre botsátott inditó okok, tsupa kegyeſségből, és kegyelemből, mindazáltal a' mi Fels. Kir. Jusunknak minden ebből ſzármazandó rövidsége nélkül, a' Só' árrának fel-vitele, az Orſzág' Gyűlésére öſzve hivandó Státuſokkal és Rendekkel eggyütt tsinálódjék-ki, hanem-ha az emlitett Só árrának rend-kiviül sürgető környülállásai máſt kivánnának; és e' végre a' mi magunk' ki-nyilatkoztatásával meg-edgyező Tzikkely tételsék-fel. — Az utolsó ſzakaſzotskáját ezen Tzikkelynek: mivelhogy a' ſzállitás' árrának meg-határozása, a' Kamara' dolga; el-kell haſonlóképpen egéſzſzen hagyni. — A' 3dikat, mely a' *harmintzadi vámnak regulázásáról ſzól*, úgy kellene módoſitani, hogy ezentúl a' regulázandó harmintzadi vámnak ſorja, a' Rendek közzül e' végett Orſzág' Gyülésében ki-rendelendő Deputátzió, a' Kir. helytartó Tanáts, és a' Kamarának Biztosai által dolgoztaſsék-ki mindenkor, 's Nékünk az 1729-dikbéli 2-dik Tzikkely' értelme ſzerint, terjeſzteſsék a' leg-főbb helybe hagyás végett elönkbe. — A' 4-dikre, melly ſzóll a' *közönséges Fundusról*, ſemmi meg-jegyzeni valónk ſintsen. — Az 5-dik ſzóli a' *Postákról*, és a' *Bányák'* dolgáról. Ezen Tzikkelynek első réſzére, úgymint a' Posták eránt, ſemmi meg-jegyezni valónk ſintsen; a' máſodikat ellenben, t. i. a' Bányák' dolgáról ſzóllót, úgy kivánnánk módóſittatni, hogy Mi, az Orſzág Gyülése után, a' Kamarának fogjuk által adni a' Bányák' dolgát; a' bánya hellyek' törvénnyeiknek

ujj formába való vételeket, valamint a' bányák' 's a' pénz-verés' dolgának, és a' bánya-hellyek' Törvényszékeiknek el-intézését pedig, meg-halgatván ez eránt, ha az idő engedi, még e' jelenlévő Országg' Gyülésében, a' mi hív Státusainkat és Rendjeinket, meg-fogjuk határozni. — A' 6dik, mellyben az Országg' határairól vagyon szó, megállhat: tsupán a' végső szakaszotskát, mely az ollyan hellyeknek viszsza szerkeztetését-is kivánnya, mellyek már más Tartományok' laistromába mentek által, vagy el-kell egészszen hagyni, vagy pedig olly formán kellene módositani, hogy előbb azon Tartományok-is meg-halgattassanak. — A' 7-dikre az Iffjúság' nevelésére nézve sintsen semmi meg-jegyezni valónk. — A' 8-dikat, melly szóll az idegen nyelvnek 's a' t. olly formán kellene módositani, hogy Mi bátorságosokká tesszük a' hív Státusokat és Rendeket az eránt, hogy idegen nyelvet, semminémü dolgok' folytatására, bé nem viszünk; hogy pedig idő járttával az Országg' Dikasteriumain-is fel-vétethessék a' Magyar Nyelv, minden közönséges Oskolákban kell a' Magyar Nyelv' fundamentomit tanitani; az Akademiákban, és Kir. Universitásban pedig az Udvari Magyar Irásnak módját-is; és minden alkalmatos eszközök el-követtessenek, a' Magyar Nyelvnek gyarapitására, és pallérozására: szabad légyen mindazáltal a' törvény szolgáltató Székeknek az alatt-is Magyar Nyelven folytatni magok között a' dolgokat; hanem a' Dikasteriumokra botsátandó Jelentéseknek, főképpen pedig azoknak, a' mellyek Mi elönkbe fognak jöni, Deák Nyelven kell fel tévődni, és ezen kell minden Dikasteriumi dolgokat-is még most folytatni; különösen a' törvényeseket. — A' 9-diket, melly az Eggyütt Igazgatóról szóll: minthogy az eránt semmi Kir. fel-tétel nem fog lenni, el kell hagyni. — A' 10-dikre, melynek tárgya a' Jászoknak, Kúnoknak, és Hajdúknak engedendő ülés, nintsen semmi szóllónk; hanem a' mellyeket a' Diploma' első pontjára mondottunk, azok ide-is tar-

toznak. — A' 11-dikben, a' Felség' meg-bántása' vétkéről vagyon ſzó: A' Mi hív Státuſaink' és Rendjeink' ezen Tzikkelyben ki-tett kivánságaikra kegyelmeſſen reá állunk; és a' Törvénynek e' réſzben tett módositását a' hivségtelenség' eſetére-is (caſus notæ infidelitatis) kivánjuk ki-terjeſztetni. — A' mi végre a' Katonaságról ſzólló különös Tzikkelyt nézi, kegyelmeſſen meg-edgyezünk benne, hogy a' Katonák' dolga, az Orſzág' Törvénnyeinek értelme ſzerint follyon, és hogy mind a' mezőségi, mind a' hatarnok Magyar Regementekben, ſzületett Magyar Tiſztek tétſſenek. A' *Varasdi* Generálisságnak, és *Segnia* Városának, úgy a' határ-ſzélekhez kaptsolt más réſzeknek dolgaikat, további Orſzág Gyülési végezésre halaſztjuk.

Ezen ki-nyilatkoztatott kegyelmes gondolatinkat vegyék Hivségtek azon ſzives indulatunknak bizonyságául, mellyel igaz kivánságaikra és fel-tételeikre örömeſt reá állunk. Ezenfúl-is meg-fogjuk mutatni a' Magyar Nemzet eránt viſeltető Atyai hajlandóságunkat; valamint bizonnyal reményljük, hogy a' Magyar Nemzet is, vele ſzületett hivsége ſzerént, ſzeretetét 's bizodalmát fogja velünk tapaſztaltatni. "

Tudóſitás. — Minden fél-eſztendőben ſzoktanak találtatni a' *Magyar Kurirnak* ollyatén Erd. Olvasói ſzámoson, kiknek a' pénzt fel-küldésében vagy módjak nintsen mindenkor, vagy máſok által teſznek a' *Deres* abrakjának bé fizetéséről rendeléſt; kik hozzánk irnak Ujságért hitelbe, és annakutánna a' pénzt fel-küldeni el-felejtik. Illyenek, mondom, minden fél eſztendőben ſzámoson találtatnak; u. h. 6 eſztendőtől fogva az illyen el-maradott pénznek Summája 4000 forintnál többre mégyen; mely Ujságokért maga az Iró mindenkor a' magájéból fizetett Poſta pénzt, a' mi keſervebb. A' kik hát moſt ezen fél-eſztendőben illyeneknek gondolnák magokat, ez alatt a' Titulus alatt: *Szatsvainak* à Wien — az adóſságot bé-küldeni ne ſajnálják.

Költ Bétsben 22 dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Belső Tudósítások.

A' mi Felséges Udvarunk kivánt egéſségben vagyon; és a' betegen Fránkfurtban maradott Nápolyi Felséget-is még ezen hónapban Bétsbe várjuk. — A' N. M. K. Teſſörzö Sereg Nov. 3-dikán indúl Poſonyba — Budáról pedig ezeket irják:

Kedves Atyámfia! — „ Neſze mind Fazakastól! itt van az egéſz dolog, magába az ide rekeſztett Válaſzſzába a' Felséges Fejedelemnek, melyel ifjabb Gróf *Károlyi* Joſef Ur Mind ſzent Havának 20-dik napján eſtvéli 6 órakor érkezék-meg Fránkfurtumból: ez 21-dik napján az emlitett Hónak Országos Gyülésben fel-olvastatván, oly határozáſsal marada, hogy az Ország Rendei már a' jövö Hónak 3-dik napján Poſonba legyenek, és 15-dikig, az az *Leopold* napjáig, mellyen a' Koronázás leſzſz, ottan tartsanak Üléseket

LEOPOLDUS II*dus* Dei Gratia Electus Romanorum Imperator, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Creatiæ, Sclavoniæ &c. Rex Apoſtolicus, Archi-Dux Auſtriæ &c.

Reverendiſſimi, Reverendi, Honorabiles, Spectabiles ac Magnifici, Magnifici item et Egregii, nec non Prudentes, ac Circumſpecti, Fideles Nobis dilecti.

Perlata eſt ad Nos demiſſa Fidelitatum Veſtrarum Repræſentatio, quam ſub die 5*a* pſentis Menſis ad Nos exararunt; Quod Primam illius partem Concernit, illius intuitu Nosmet ad Benignum Noſtrum ſub die 20-*a* et reſpective 21-*a* præteriti Menſis Septembris exaratum Reſcriptum referimus; Relate vero ad alteram illius partem, peculiari cum Complacentia ſuſcepimus, promptum noſtrorum Statuum & OO. juſtis noſtris deſideriis ſatisfaciendi ſtudium, quod ſi deinceps etiam, uti Nobis firmiter pollicemur, pari alacritate exſeruerint, nos viciſſim

lubenti animo, eo curas noſtras convertemus, ut juſta Fidelium Statuum vota expleantur.

Quo peracta Poſonii ritu Legali noſtrum Coronationê, ipſi ulteriores Tractatus Diætales, ac Ordinandæ Regnicolares Deputationes, in meditullium Regni transferantur, inter Primás, dum in medium Fidelium Noſtrorum SS. & OO. Nosmet contulerimus, curas Noſtras erit, cum Fidelitatibus Veſtris ea tenus deliberare, auditisque iisdem hac de re ſtatuere; Et quamvis Leges, pro ordinario aſſervationis Sacræ Regni Coronæ, reliquorumque Clenodiorum Loco, Poſonium defixerint, tamen ut Fidelitates Veſtræ jam inde intelligant, quantopere geſtiamus Votis earundem, quæ cum Juribus Regiis, ac Publico Regni Noſtri Hæreditarii Hungariæ Commodo componi poſſunt, deferre; Peracta ad Legum ſenſum Coronationê, eandem Sacram Coronam, & reliqua Clenodia, mox Budam, modo interea Proviſorio transferri curabimus, donec his adhuc Comitiis, de abrogatione Legum, pro illorum Conſervatione Poſonium ſtatuentium proviſio fieri, ac pro iisdem conſervandis, Regia noſtra Civitas Buda, publica Lege determinari poterit.

Fidelitatibus itaque veſtris, nunc ulteriorem Benignam Noſtram mentem, in eo indicandam decrevimus, ut eædem pro 3-*a* futuri Menſis Novembris ſemet in Gremio L. Regiæque Cittis Poſonienſis, pro quarum receptione, jam neceſſaria diſpoſuimus, conferant, quibus una, pro ſolenni Noſtrum Coronatione, Diem 15-*um* ejusdem Menſis Novembris præſtituimus, elargitione promiſſi per nos Diplomatis Inauguralis, uti & Palatini, item Coronæ Conſervatorum Electione, ſolennia Coronationis, quæ in omnibus Legum Diſpoſitioni accomodari volumus, alioquin præceſſura.

Hæc itaque Fidelitatibus veſtris interea etiam, donec easdem Poſonii Congregandas præſentia noſtra ſolari, ac in medium Fidelium Noſtrorum Statuum, quod Nobis jam pridem in votis erat Con-

fer-

ferre, atque in Publica Regni commoda mutuo conſulere valuerimus, hiſce duximus perſcribenda. Quibus in reliquo Gratia, et Clementia Cæo. Regia, Benigne jugiterque propenſi manemus, Datum in Imperiali Civitate Francofurti ad mænum, die 13-a Menſis 8 br. Anno Domini 1790. — *LEOPOLDUS* m. pr. — C. Carolus Pálfy m. pr. —— Alexander Pálztory m. pr.

Buda 21. *Oktob.* — *Kedves Kurirom!* — Ezen ſzempillantásban vagyon vége Budán a' Koronátio előtt tovább tartandó Orſzág Gyülésének; ma vólt tudni-illik az az utolsó Ülés, mellyben fel-olvastatván ő Felségének a' Fránkfurtban küldetett Deputatuſsa' ifjú Gróf *Károlyi* által tegnap meg-hozattatott Válaſzſza, mivel ebben ő Felsége az Orſzág Rendjeit az 20-dik és 21-dik Sept. a. c. költ Felséges rendeléſeire viſzſza útaſitván, a' Poſonban való öſzve-jövetelre ugyan 3 dik, a' meg-koronáztatására pedig 15-dik Novembert meg-határozni méltoztatott, a' Státuſok-is, hogy útnak készülhesenek; el-oſzlottak. Ezen kegyelmes Válaſzſzában ő Felsége továbba azt-is meg-igérni méltoztatik, hogy a' Diétának Koronátzió után való folytatására, hellyet, az Rendekkel értekezvén, Poſonban fog rendelni; a' Koronát ellenben minden hozzá tartozandó Királlyi ékeſségekkel a' Koronátzio utánn addig-is *modo proviſorio* Budára viſzſza küldi, miglen annak hellyét Poſonyra határozó Orſzág Törvényei, a' moſtani Orſzág-Gyülésének alkalmatoſságával meg változtathatnák. Reménlettük, hogy a' Deputátzio által a' minap bé mutattatott Artikulusoknak megvisgáltatása is még Budán fog meg-esni, de, mivel ſokan már el-távoztanak, Orſzág Birája' ő Excellentziájának jelentése ſzerint, kéntelenek ezeknek fel-vételit Poſonyi Ülésre halaſztani, melly-is ott elöbbſzör 3-dik Novemberben fog tártattatni. A' Korona ismét azon Státziokon fog Poſonba felmenni, melyeken Bétsből le-jött, csak hogy a' Teſtörzök hellyett, moſt hat Peſt Vármegyei Bandéristák fogják követni, és kiſérni, Poſonyban pedig, további rendelésig, örizetét a' Poſony Várme-

gyei Banderium veſzi által. Napja a' meg-indulásának még bizonytalan; adjon Iſten néki ſzerentsés útat, hogy moſtan ditsöſségesen uralkodó Fejedelmünknek Királyi Fejét ezen drága ékeſség hamarább törvényeſitheſse!

Peſt. — Mindſzent Havának 16-dik napján tartaték Peſten a' Felséges Fejedelem Frankfurtumba lett meg-koronáztatásán való öröm-nap, mellynek-is alkalmatoſságával a' Sz. Gellér Hegyének tetejéről, és a' Duna felé nyúló Budi Vár-fokról 500 ágyu lövések menydörgöttek, annyira, hogy a' Sz. Gellér Hegye tövébe Kaſumátákba lakó Rátzok, tsak nem föld-indúláſt gondolván, köſzikla haſadék házokból-is kezdettek ki költözni. Kezdödött a' lövöldözés dél-utánni 4 órakor, és tartott eſtvéli 7 óráig. Ezen kivül a' Dunának Peſti ſzélire, mind a' Budai, mind pedig a' Peſti Polgárság minden rend, maga Záſzlója alatt diſzes öltözetben ſzokott mu'sikával, és rosdából ki-tiſztitott fegyverekkel a' Reguláris, vagy Rendes gyalog Horváth Katonasággal együtt rendbe hoſzſzára két ſorba ki-álván approbb fegyverekkel háromſzor, réſzſzerint dörgöttek, réſz-ſzerint pedig (kiknek puskájok el-nem sült) pillantottak. Ditséretre méltó és lósággal ſzép dolog, hogy ennyi kevés exercicium után puskájokat nem tsak el-merik sütni, de még hellyel hellyel rend-ſzerint-is jól lönek, mit nem reményhetnénk, ha minden hónapba tsak egyſzer tennének-is probát a' Magyar-orſzági Törvény-ſzerint erre ſzületett emberek, valósággal Jó Fejedelmünk, nem tsak jó Hazaſiakat, hanem egyſzetsmind meg annyi jó Katonákat-is igazgatna Orſzágába.

Hertzeg *Naſzſzau Uſzingen*, a' Lovas Seregnek Vezére Feldmarſallá tétett. — Gróf *Metternik* Belgiumba rendeltetett Miniſternek, melyből azt reméllyük, hogy talám a' Belgiumbéliek önként edgyelzésre mennek az ő édes Attyok II-dik *Leopoldal*. — Gróf *Aſpermonnénak* egy kiss Grófotskája ſzületék a' napokban. — A' Bétsi Udvarnál eddig

vólt

vólt Prufzfzus Követ Gr. *Podevil* Ur viſzſza hivattatik, és a' mint értjük Gr. *Lukheſini* által váltatik-fel. — *Likhtenſtáin* Károlyné Hertzeg aſzſzonynak-is egy kiss Hertzegje ſzületék a' napokban. — A' Magyar-orſzági fő Komendérozó Vezér Feldm. H. *Koburg* 27-dik Oktoberig Budára váratik; ki bizonyoson útban lévén, meg-is fog érkezni. Ez egy annál örvendetesebb hir, mennél nagyobban bizonyittatik ez által, hogy már hideglelős nyavalyályából fel-gyógyúlt.

A' Fránkfurti Koronázás alkalmatoſságával Romai Sz. Birodalambéli *Ritterekké* tétettek a' többek között: Gr. *Kohári*, B. *Podmanitzky*, Gr. *Dietrikſtáin* Joſef, Gr. *Pálfy* Joſef, és I. Sz. C. Gr. *Haller* Urak.

Külsö-orſzági Tudóſitáſok.

Az Ánglus tengeri hálótól meg-rettent egéſz *Europa!* Még tsak a' leg-kiſsebbik tengeri hatalmosságis mozog ellene: a' Velentzeiek hajós Serge a' Spanyol hajós Sereggel kivánnya magát edgyeſitteni. — A' Lengyelek még ſem igen meſzſze láttatnak látni. — A' *Szakſz-Wájmári* Hertzeg *Varſóban* vagyon bé-ſzálva, és az a' hire, hogy talám a' Lengyel Státuſok kérésére érkezett vólna-meg, és Lengyel Királynak vólna válaſztandó. — A' Kurlándi Hertzegné is Varſóba váratik; erről-is az a' hir, hogy a' Lengyel Koronára áſittoznék — ſokan áſittoznak erre; de ha én jól találom a' dolgot, és ha a' Lengyeleknek tsak mértékletesen vagyon-is a' Tzinege fogóban — nékik vagy Muſzka, vagy Auſtriai Hertzeget kék Koronázni — 's nem is léſzen más képpen — sőt a' Porta maga-is vett már valamit éſzre, mert a' Lengyel Követet Konſtántzinápolyban olly röviden tartja, a' mint az innen érkezett Kereſztény Levelek mondják, hogy ezen Követ tsak alig tudna innen el-ſzökni. — A' Bétsi Görög Kereskedők ſzentül hiſzik, hogy az Oroſz tengeri Sereg a' Portának egéſz hajós ſergét

gét ugy körül fogta, hogy az edgyet sem mozdúlhat. — H. *Potemkin* is túl jár a' Dunán, és a' Nagy Vezérnek Konstántzinápoly felé való uttyát szántzolgatja, hogy November és December között a' Törököt vagy békeségre kénszerittse, vagy mind öszve apprittsa. — Igy kötött vala *Romanzov* békeséget, a' fellyebb vólt Török háboruban a' Portával. A' maga Táborával ugy körül fogta vala a' Nagy Vezér Táborát, hogy tsak egy Levelet ki-küldeni nem vala módja a' Nagy Vezérnek, és igy a' Muszka Kavéban kéntelenitteték békeségetis kötni. Most-is ezt várhatja a' Porta. — Az Angluſok 94 nagy tengeri hajókan éjjel nappal dolgoznak; 49 már fel-van egészszen ágyuzva. Az Anglus Követ *Madritból*, és a' Spanyol Követ *Londonból* mennek visszza. — Rigából azt erősitik, hogy a' Muszka Tsászárné Svéd és Dán-országokkal edgyütt hadakozó és egy-mást óltalmazó frigyet kötött vólna — és hogy, a' Prusszus ellen hadat izent vólna. — A' Prusszus Tábor, ama Nagy Vezér *Mölkendorf* fő igazgatasa alatt 2 részre oszlott, egyik Kurlándiába, a' másik Livlándba kiván bé-ütni. A' Király maga-is szüntelen a' hadi készületek körül forog — 85 ezerből álló Prusszus tábor talpon áll. —— *Malagából* azt irják, hogy a' Spanyol és Marokkó már tsatáznak, és ezen Pogányok a' Spanyol kereskedőkön véghetetlen kegyetlenségeket követtenek-el. A' Pogány Papok járnak széllyel, és mindenütt azt prédikálják, hogy az Affrikai Ki-kötő hellyekben egy Keresztényt se hadgyanak életben. Ezen fekete Pogány Tsászár sok Anglus Tiszteket (kik nem Keresztények) vett a' maga szolgálatjába. Tánger a' Spanyolaktól, *Caeta* pedig a' Szeretsenektől ostromoltatik — e' bizonyoson a' Spanyolnak az Anglussal lejendő véres háborujának elöl-járó Postája.

Lon-

Lemberg. Sept. 14. — Itt egy fő Aſztalnál bizonyos Jaſzſziból jött Tiſzt ujjság iránt meg-kérdetvén, igy felelt: — „ Uraim! minden, a' mit tudok, ez. Az Oroſzok moſt későn kezdettek egéſz erővel rohanni a' Törökök ellen. Egyenesen *Gysurgysó* és *Ismail* ellen törekednek, 's eddig az utólsót bizonyoson meg-is ſzállották. *Potemkinről* ſenki ſe tud ſemmit: 20-dik Sept. étzaka indúlt-ki Jaſzſziból; de nem vehette ſenki éſzre, merre vette úttyát.

A' Konſtántzinápolyi hirek ſzerint a' Török Tsáſzár halált rendelt azoknak fejekre, kik az Oroſzokkal való meg-békélléſt jovaſollyák Krimiának viſzſza-adása nélkül.

Berlin. — Innen következendő-képpen ir egy Pruſzſzus Patriota. — „ Az Oroſz Birodalom léſzen az, mely ha minket is fellyül tanál múlni, egéſz Europának Törvény-adójává válik. Mi két dologban hibáztunk igen nagyot. Elöbbſzör a' bölts *Fridrikh* Teſtamentoma ellen, midön az ellen, az idegen Hatalmak dolgaiba erőſsen bé-ereſzkedvén, akkor mikor már kardal kellett vólna perelni, még levelezéſsel tsatáztunk. Leg-alább 6 hónapokkal kezdettünk a' hadhoz későbbre, mint kellett vólna: melly-is a' máſodik hibánk. Ezen hibánkat tsak ſerénység által jobbithattyuk-meg; mert bizonyos az, hogy titkos és nyilván-való ellenségeink leg-meſterségeſebben kéſzülnek, hogy azon Tronusból le-vonhaſsanak, az honnan mi egéſz Europának békeſséget akartunk adni.

Egy

Egy ö Felségét a' Fránkfurti Koronázásra kiſirt fő Embernek ezen útozásról tett és hozzánk küldött jegyzései.

Mi, kiknek ſzerentsénk vólt a' Német Tsáſzári Koronázásra Fránkfurt-felé útozó Királyi Kiſérők között lenni, meg-indúltunk Bétsből Sept. 22. dikén 6 órakor eſtve, négyen egy ſzekérbe, melly vólt nro 30. — A' Lineánál, noha minden Udvari ſzekerek a' vámtól ſzabadok, a' Linéa pénzt meg fizettük. — Elsö Státzionknál *Bürkersdorfba*, lovaink meg változtattanak- és egéſz éjjel útozván, más nap reggel *Mölkben* a' Kafét 1 for. 21. kr. al fizettük. — Ez nap, 10 óráig ködös kedvetlen, de az után fel-derült kedves napunk vólt. — A' lévén parantsolatunk, hogy ezen napon Lintzig mind mennyünk, ide pedig eſtvig meg-nem érkezhettünk, ki ſzállottunk tehát *Strembergben*, hol ebédelvén, és 4 féle ételt 2 for. 59 kr. ral fizetvén, eſtve 5 ½ órakor *Lintzbe* meg-érkeztünk. — A' Királynak elsö étzakai ſzállása vólt *Amſtedtenben*, a' 2 dik pedig itt *Lintzben*. — Ide ¼ kor a' tizre meg-érkeztenek a' Király, a' Királyné, *Károly* és *Leopold* fő Hertzegek, fő Kamarás Gr. *Roſenbergtöl*, és *Harach*, *Kintzky*, *Sternberg*, *Fürſtenberg*, Kam. Uraktól, az aſzſzonyi rendből pedig, Gr. *Harachné* és *Kintzkyné* Palotás Dámáktól kiſértetve: az Udvar muſika és parádérozás között fogadtatott.

A' Királyi Szállás az Orſzág házába vólt kéſzittetve, az hol az ide való egéſz Nemeſség és Hadi Tiſztek a' Præſeſsel edgyütt fogadták az Udvart. Ezen ház, körül vagyon Sántzokkal vétetve, 4 ſzegre épülve, és ſzámos Sellyem matériával bévonatott ſzobákat foglal magában. — Ebéd után eſtvig a' Matéria Fábrikának meg-nézésével töltötte a' Királ idejét: a' Királynénál pedig ſok féle Dámák udvaroltanak az alatt: azonban érkezett egy Kurir-is a' Horváth-orſzági tábortól olly hirrel, hogy a' mi Hadi népünk *Tzettin* mellett a' Törökökkel való tsatázásban ſok kárt vallott. — Eſtve az játék nézö hellyen Comédia vólt; a' bé-menetel ſzabad vólt ugyan, de tsak Biléttel: itt jelen véltanak a' Királyné, a' 2 fő Herzegek és a' Kir.

Palotás Dámák; a' Királynét vezette az edgyik fö Hertzeg. Eſtve az egéſz Város meg vólt világoſitva, nevezeteſsen pedig a' Comédia ház felé vezetö Sétáló-út (Allé) a' nagy piatzon külömb-külömb féle muſikák zengettenek. — A' mi ſzállásunk vólt a' Stift-házba és 4 ſzobákból állott. Az Udvar ezen étzaka itt meg-hált, mi pedig eſtvéli 11-kor tovább indúltunk.

Egéſz étzaka és más nap is útoztunk a' nélkül hogy ki ſzállottunk vólna valahól, mégis alig érkeztünk-meg 8 órára *Platlinkba* az étzakai Státzionkra. — 6 lóval útoztunk; alig reméllettük, hogy ezen útat meg-teheſsük, a' melyre 21 órák kivántattak, de a' mellyet a' Király még-is 13 órák alatt meg-járt. — Már a' mi meg-érkezésünkkor ezen egéſz Mezö-város meg-vólt világoſitva. — A' Királyné Kamarás Aſzſzonyai étzaka 12 órakor érkeztenek-meg, mely úttyok ezen egéſz útozásaikban leg-únalmaſabb és el-ſzenvedhetetlenebb vólt. — Az Udvar eſtvéli 6 órakor jött meg. Az helység Gavallérjai közzül edgyik, kik a' Felséges Vendégek' udvarlására meg-jelentenek, igen módoson vitelte magát, következendö maga ajánlásával jelenvén-meg: — „ Az én Familiám Bétsben nagyon isméretes, annak a' nagy hirü *Daunnak* attyafia (Fettere), és Taxa-ſzedö vagyok, és 62 faluk vagynak alattam. „ — Itt a' Királyi vigyázaton *Bavariai* Gránátéroſok ſzolgáltanak. *Sárting* nevezetü Városnál a' határ-ſzélbe várta a' Királyt egy Lovas Tiſzt 6-tod magával, kiktöl a' Király, Státzionként változtatva, ki-vont kardal kiſértetett. — A' Poſta lovak nem lévén elégségesek, ezeket a' Kerület Comiſsáriuſsának kellett Paraſztok lovaival pótolni. — Minden ide rendeltetett Paraſzt felvólt öltözve Poſtilionnak: az az, vólt réá fel-adva, egy egéſzſzen ſárga fekete hajtókás Poſtilionrékli, bal-ujjára vagy karjára ennek egy két-fejü Sas haſonló poſztóból ki-tsinálva, ſárga Lájbli, fekete nadrág, a' Poſta-ſip Sinor, mint rend-kivül való Poſtilionnak, tsak Síp nélkül nyakába vetve.

Ezen

Ezen rend tartás nem csak Bavarián, hanem mindenütt a' Birodalamban, hasonló jó és ditséretes vólt. — Az úti készület mindenütt a' leg serényebb vólt. A' Lovak változtatásában alig tölt el 4 Minutum. Mihent érkeztünk, már érkezett 4 ember 4 lóval, és fogta a' szekérbe: más négy egyszeribe fel emelte a' szekeret, a' más négy azonban rántotta a' kerekeket ki felé, 4 öntözte a' tengellyeket, 4 pedig kente őket. —— Itt az Udvar meg maradott étzakára: mi pedig 10 kor el indúlván, más napi Dél utánni 2 órára *Nájstadtba* az étzakai Státziora érkeztünk. Egész étzaka és nap nedves és homállyos vólt: minden bundát öszve keresvén magunkra raktunk.

Az Udvar, mellynek Pladlingba az asztal, noha alig kapott az ember enni valamit, 600 forintba került, 5 ½ órakor el-érkezvén, azonnal az asztalhoz ült, valamint szintén mi is, addig pedig *Tarókkal* töltöttük időnket. Itt a' Királyt Bavarus lovas és gyalog Katonák fogadták Török-musikával, 's ágyuzással. — Elég nagyságú konyha nem találtatván, készitettenek deszkákból egy Kajbát, mellyet a' Kasának 300 forintokba számláltanak.

Régensburg mellett változtanak a' lovak, hol a' Király frustukolván, vigyázaton az alatt az ide való Polgár Gránátéros állottanak. A' Nemesség számára vólt egy Altán készülve: ezen kivül számos Sátorok vóltak fel-vonatva. Ez az helly leg-gyönyörüségesebb vólt a' szemnek. — Az Udvar meg-hált Nájstadtba, mi pedig 10-kor meg-indúlván, más nap reg. 6 órakor étzakai Státziora *Nájburgba* érkeztünk, és a' Parochiába bé-szállottunk. A' Király Dél-után egykor érkezett meg, és a' Váloszto Fejedelem Udvarába szállittatott, az hol ekkor a' Fejedelem maga-is az Öreg Fejedelemnével együtt jelen vólt. — A' Királynak meg-érkezése 50 ágyuknak háromszori ki-lövések által tétetett hirré. — Az Uraságok 's minden hozzájok tartozók azonnal asztalhoz ültenek, mely a' Király számára 12 személlyekre, nékünk pedig 35 személ-

lyek-

lyekre vólt terittetve. — Dél után meg-ſzemléltük a' Fegyveres házat, az hol ezen nézésre mélto dolgokat láttunk; — a' Lovaſi-rend tagjait, Romai hoſzſzú köntösbe, lovan ülve 3 ſorban; az ház közepén egy Hadi-tanátsot, mellyben 9 ſzeméllyek egy aſztalnál ülvén, egy ſzökött katonát ítélnek halálra; egy fából kéſzült Doboſt, ki a' nyakába akaſztott Dobon, Makhina által Marſchot vér. — Innen haza indúlván és vatsorálván Maskara Bálba mentünk, mellyet a' Vál. Fejedelem a' Nemességnek és Polgárságnak, az itt lévö Kir. Familia tiſzteletére adott. — A' ſok fényes Nemeſségen kivül meg-jelentenek a' Felséges Vendégek is a' Bálban; az hol a' Királyné és az Öreg V. Fejedelemné le-ültenek, a' Király a' Vál. Fejedelem és a' 2 fö Hertzegek fenn álva néztenek, kik elött a' Dámák Kontratántzot járván, a' tántzoló Palotának más végében, ugyan azon Kontratántz notáján a' Polgárság németet tántzolt. — A' mi Fels. Urainк 12 óráig mulattak itt, mi pedig 2-ig A' két féle u. m. a' Polgári és a' Vál. Fejedelmi Katonaſág muſikás Serge-is változtatva muſikáltanak, edgyik el-hagyván kezdett hozzá a' máſik. — A' Vál. Fejedelem Kaſtélya régi, és nem lakik ſenki benne, tsak a' Fejedelem, mikor itt van: ez elött 21 eſztendövel-is itt vólt. — Az Aſzſzonyok itt jó nagyok, betsülletesek, és ſzép ſúgáran nöttek: de öltözet-béli tsinoſságok a' közelebb el-múlt módi. — Itt ugyan a' mi Udvarunk vendég vólt: mindazonáltal 21 ezerbe került néki az ajándék. Tsak a' Liberiás Tselédek ezer Arany ajándékat kaptanak, és tsak a' mi ſzállásunk 12 Arannyal fizettetett. — Az Öreg Vál. Fejedelemhez tartozó ſzeméllyek 300 fejekből állottanak, ide nem ſzámlálván a' Tiſztviſelöket. — Az Udvar ezen éjjel itt hált: mi pedig Éjfél után el-indúlván, más nap Dél utánni 4 órakor étzakai ſzálláſunkhoz értünk *Dinglſpielhez*, hol 8 óráig tarrokoztunk, még a' Király el-érkezett. — Minden falukon a' nép fegyverbe ki-rukkolván és két ſort formálván, a' Királyt Fels. ſze-

mél-

méllyéhez illő tiſztelettel fogadta: a' Papok maguk Tanitványaikkal Záſzlóson jöttenek-ki elejébe. — Az elsö Poſta-változásnál ezen a' napon, fruſtukolt a' Király egy igen pompás Sátorban, ágyuzás közben, honnan Hertzeg *Ettingen* több hozzá tartozókkal edgyütt az étzakai ſzállásig ki vont kardal kiſérték a' Királyt. — Itt meg-látogatták ö Felségét a' Studgárdi *Würtembergi* és a' Taxiſi Hertzeg Léányaſtól 's vatsorán is ö Felségénél maradtanak. — Mi eſtve 9-kor vatsorához ülvén, 2 órakor útnak indúltunk, és más nap Dél-utánni 2 kor *Mergenhámba* jutván, a' Klaſtromba ſzáliittattunk, hova az Udvariak közzül-is ſokan ſzállottanak. — Valamint másutt ugy itt is a' fegyver-viſelöktöl fegyveresen, ſorba álva, Katonai parádéval váratott ö Felsége 's már még felénél a' Státzionak a' Kerület Gránátéroſsai elöre ki-vóltanak álva, és egéſzſzen a' Német Lovaſi Rend Kaſtéllyáig, az ugy neveztetett *Mémet Házig* két ſor vólt formáltatva. — Midön az Udvar 7 óraker vatsorált 60 ágyuk 3-ſzor ſzollottak. Az útak mellett két felöll ſzurkos koſzoruk vóltanak kéſzittetve, arra a' történetre, ha ö Felségek kéſen tanálnának érkezni. — Ezen Városſt a' nevezett *Német-ház* pompáſsá teſzi, melynek jövedelmét a' *Koloniai* V. Fejedelem fö H. *Maximilián* véſzi, mint ezen Rendnek u. m. a' *Német* nagy Lovaſi Rendnek fö Meſtere. Ez egy, két Kontignátziora épült, ſzámos ſzobákkal tellyes, majd kerek, Királyi épület. — Ezen Városi fejér nép magoſsan, kartsun és igen jol nött, gyenge fejér-kerek ábrázatú Aſzſzonyokból áll: öltözetek ereknek nem egéſzſzen ujj módi, de kedves, 's közönségesen az Aſzſzonyok itt betsülletesek, módos magok viſeletüek. A' Férjfiak ſzükötskék közöttök. Ö Felségeknek láttására vatsora alatt jelentenek-meg ſzámoson. — Mi magunk 8-kor ültünk vatsorához, innunk vizet adtak, tángyérjainkat ſzorgalmatoson változtatták, akár ettünk róllok valamit akar nem.

Lo-

Lovainkat Éjfél utánn 2 órára rendeltük: de egy-is elé nem álván, más nap reggeli 5 óráig jó izüen nyugodtunk; akkor elöbb fruſtokolván, meg indúltunk, és eſtvéli 4 órára az étzakai Státziora *Aſchaffenburgba* meg-érkeztünk. Az Udvar 6-kor jött-el, mi addig a' Városon ſzéllyel néztünk. Az Udvar a' Moguntziai V. Fejedelem itt lévő Kaſtéllyába ſzállittatott, mi pedig bé a' Városba. A' népnek az útakon való öſſze futása olly nagy vólt, hogy néküink tsupa két-ſor között kellett útoznunk. — Az útban lévő Kaſtéllyánál H. *Löwenſtáinnak*, ezen Hertzegnek Gránátéroſsai Török muſikával fogadták a' Királyt. — Ezen napon bennünket az első Poſta-változásnál, tsak kevésbe maradott, hogy ſzerentsétlenség nem ért. A' Poſtilion egy árok mellett menvén, és az első lovak' gyeplőinek ſzára el ſzakadván, két lovak tsak ſzabadon nyargaltanak. A' ſzekér félig fel is dölt, 's hogy egéſzſzen bé nem borúlt az árokba, tsak egyedül a' nagy ſebeſség okozta. Mingyárt ez után egy hid következvén, már itt bizonyoson az hid alá borúltunk vólna, ha ſzerentsénkre emberek nem ſzöktenek vólna lovaink elejébe. Ekkor az útat is elveſztettük 's minekutánna 4 órányit kerültünk vólna, mondja egy gyalog ember hogy a' Városſt jobbra és már jó meſzſze el hagytuk, 's minthogy ezen ember is *Aſchaffenburgba* ſzándékozott, út mútatónak ſzekerünkre vettük, 's meg-érkezvén, eſtve 8-kor vatsorához ültünk.

NB. Ezen tudóſittásból itt ki-marad az, a' mi már a' Kurirban külömben-is közönségeſsé tétetett u. m. az ő Felsége Tsáſzárrá lett váloſztása' hirének Gróf *Pappenhäim* által, a' Tsáſzári Diplomának pedig, a' *Meklenburgi* Hertzeg által való meg-hozása 's a' t.

Ide a' *Néápoliſi* Király fő Hertzeg *Ferdinándal*, és az után a' *Néápoliſi* Királyné-is *Ferentz* fő Hertzeggel és a' két ifju Hertzegnékkel meg érkezvén, már az egéſz Felséges K. Familia együtt vólt, mely egybe jövéſt örömmel való meg-illetődés nélkül

ſenki

ſenki ſem nézhette. — Oktob. 2-dikán, 2 óránya-ra a' Várostól a' Néápoli Király ſzámára vadá-ſzat adatott, mellyen reggeli 8 órakor meg-jelente-nek a' Néáp. Királlyal edgyütt *Ferentz*, *Károly*, *Leopold* és *Albert* Hertzegek-is: a' Király *Leopold* pedig az alatt 10 órakor, a' több otthonn mara-dottakkal edgyütt, elébb Templomba, 's az után egyéb idő töltésre mentenek.

A' Neápolyi Király 5 órakor jött meg a' va-dáſzatból, mellyen 120 vad-diſznok, 113 őzek és ſzarvaſok lövettenek meg. A' Király annyira belé elegyedett a' vadáſzatba, hogy kézzel-is akarta fog-ni a' vadakat. — Ezen vadáſzatban 4 emberek lettenek ſzerentsétlenekké. Egyik egy fára hágván, az ág alatta le-tört, és ő a' fejére esvén ſzörnyű halált hólt. A' más kettő ugyan tsak fáról eſett-le, kiknek karjaik törtenek öſzve. A' negyedik vólt egy aſzſzony ember, kit egy ſzarvas meg-ſe-beſsitvén, néhány órák múlva meg-hólt. A' Király a' Vál. Fejedelemnek vadáſz embereit 52,000 forin-tokkal ajándékozta meg.

Nem ismérvén a' Néáp. Király a' *Virtzburgi* Püſpököt, igy ſzollittya-meg: *Signor Abbate*! A' Király *Leopold* az után meg-magyarázta, hogy ez nem Abbás vólna, hanem Fejedelem Püspök ma-ga pedig a' Püspök igy ſzollott: — „ minthogy a' Király olly nagy méltóságú tituluſsal tiſztelte-meg, tehát a' Püspök maga-is a' Felséges Udvarokat, Királyi módon fogja magánál látni. — — — — — — — Oktob. 3 dikán Fránkfurtba in-dultunk, hol 4-kor meg érkezvén, mi a' Városba, az Udvarok pedig a' Német-házba ſzállittattak. — Egyebek, a' mik ezen Koronázás alkalmatoſságá-val eſtenek, már az Ujjság Levelekben ki-hirdet-tetve vagynak.

Oktob 11 dikén a' Heſsen-Kaſseli Hertzeg tá-borának 's katonai probáltatásának látására ment az egéſz Tsáſzári F. Familia, 's ebéden-is a' Her-tzeg Sátorában maradott. — 12-dikben a' Német Lovaſi Rend tzerimoniáját tartotta *Maximilián* fő Hertzeg, mellynek alkalmatoſságával a' Römer he-

gyén

gyén ſzerentsétlenül a' lova-hátáról le-eſett. — 13-dikban le-tették a' Statuſok a' Tsáſzárjokhoz való hiteket. — 14.dikben ő Felségek, a' *Ménus* vizén lévő vadáſz hajókon 'Supéztanak, mellyet a' Vál. Fejedelem fő Hertzeg *Maximilián* adott: hól az egéſz eſtve igen vigan tölt-el. Az hajók és mint két felöll a' partok meg-vóltanak világoſitva: a' 3 V. Fejedelmeknek muſikás Sergei pedig bizonyos meſzſzeségnyire egy-mástól változtatva muſikáltanak.

Mi 15-dikben Frankfurtból el-indúlván, 20-dikban Bétsbe ſzerentséſen meg-érkeztünk. — A' Tsáſzárnak 16-dikban való indúlása, Prága felé rendelt úttyának meg-változása, és annak oka már tudva vagynak. — Jötünkben mindenütt tsak az ő Felsége fogadására tétetett kéſzületeket láttuk. A' *Virtzburgi* Püspök Kaſtéllyában a' Gyözedelmi kapuk féligre kéſzen állottanak. Már kéſzen vóltanak ki-öltözve 30 Jágerek, kiknek a' Néápoliſi Király aſztala mellett kellett vólna udvarolni, annak meg-mutatására, hogy a' Püspök tudja a' Királyt Királyi módon-is látni, ha ſzinte ő tölle tsak *Signor Abbaténak* neveztetett is.

Némely ezen Koronázáshoz tartozó jegyzéſek.

A' Birodalom' ör. Marsalja, kezében edgy ezüſt vékátskát, és tsapó eſzközt vive, dob és trombita ſzó alatt, a' Römer elött fel kalmozott rakás zabhoz lovaglott, abba haſig bé léptette a' lovát, belőle az ezüſt vékátskát tele meritette, a' felit az ezüſt tsapó eſzközzel el tsapta, 's a' tele vékával viſſza jött a' Palotába. — A' rakás zab ezentúl a' Népé lett. — A' Birodalom' ör. Kamaráſſa, a' forráshoz nem meſſze lévő, fejér gyóltsal fedett aſztalhoz lovaglott, 's el vévén arról az ezüſt mosdó tálat, a' vizzel tele lévő ezüſt töltö edénnyel, 's törülközö kendővel eggyütt, meg tért azokkal a' Römer Palotába. — A' Birodalom örök. Étekhordója, a' *Römer* hegyen kéſzült fa konyhához lovaglott,

lott, 's az ott egéſſzen sütött ökörből egy darabot adatott a' nálla lévő meg aranyozott ezüſt tálba, mellyet a' Ts. aſztalra hozott. — A' Birodalom' örökös Pohárnokja, eggy aſztalhoz lovaglott, 's fel vévén arról egy borral s' vizzel meg töltött poharat, hozta azt hasonlóképpen a' Ts. aſztalra. — A' Birod. örök. Kintstartója, ki lovaglott a' Nép közzé, 's minekutánna a' nyereg' két óldalán lévő drága erſzényekből arany és ezüſt emlékeztető-pénzt hányt vólna a' Népnek, viſſza jött a' Palotába. — Midőn mind ezek végbe mentek vóltak, hozzá ült Ő Felsége, a' ſzámára különöſſen kéſzitett magas aſztalhoz. Az el hordandó ételeket a' Ts. Nemes Iffjak hordták el; az újjakat pedig az elsö rangú Birod. Grófok rakták fel. A' Ts. Aſztalon kivül. a' 3 Papi V. Hertzegek' ſzámára-is vóltak ugyan ezen Szálában más alatsonabb aſztalok teritve; kik is alkalmas izléſſel ettek, valmint a' Ts. Felség is. A' V. Követeknek, és Bir. Hertzegeknek is kéſzittettek aſztalok hasonlóképpen; de ezek ſemmit ſem ehettek: mert a' már régtől fogva bé vett ſzokás ſzerént, mind üreſſek vóltak belől az ő aſztalaikra fel rakott bé fedett tálak.

Hetedfél órakor lett az aſztaloktól való fel kelés, és a' Ts. Szállás felé pompás hat lovas hintókon való meg indulás. A' V. Hertzegek, Palotája' gráditsánál várták a' Tsáſzárt, 's el érkezésével fel kisérték a' maga Szobajába. A' Ts. Nemes Iffjak közzül, négynek kellett a' gráditson való fel menetel közben világítani. A' V. Hertzegek fél óráig maradtak a' Tsáſzarnál; mellynek töltével, el mentek külön külön egy más után.

Költ Bétsben 26-dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

Tsak ollyanok a' hireink, hogy a' mit ma irtunk, holnap ſzégyeljük útnak indittani — olly változók és kéttségeſek mindenek.

A' mi Felséges Urunk II-dik *Leopold* egéſz F. Tsáſzári Udvarával kivánt állapotban vagyon. A' Nápollyi Felség pedig még is Fránkfurtban múlatván, fel-gyogyúlása felöl ſemmi bizonyoſt nem irhatunk. — Mindeneknek a' Magyar Koronázás notáján peng a' nyelvek. Tegnap a' N. M. K. Teſtörző Seregnél eddig vólt fő Strá'sameſter *Soky* Ur Oberſtlájdinántá, — a' *Vorumzer* Sergénél vólt Kapitány G. *Pálffy* Leopold Ur pedig, ugyan ezen N. Teſtörző Seregnél 2-dik Májorrá tétettenek. — — — 6-dikán Novembernek indúl az egéſz Sereg Poſony felé — 3-dikán Novembernek, már a' Státuſok Üléſt fognak tartani; kik már Budáról el bomlottanak, és többnyire Poſonyba vagy megérkeztenek, vagy útban vagynak, ezen Vén-aſzſzony módjára petyergő ködös, ſáros és eſsős időben. — 8-dik Novemberben a' F. Udvar, minden Vendégeivel edgyütt indúl *Holitsba* és *Sloſzhofba*. — 10 dikben léſzen a' Poſonyba való pompás Királyi bé menetel. — 15 dikben pedig a' Koronázás. Kéſzülnek a' Bétsiek ezen Koronázás pompáját, a' magok jelen létekkel népeſebbé tenni — de kéſzülnek a' ſzegény ſzinte el-alélt Poſonyiak, hogy ezeknek jó pénzért ſzálláſt és jó *Bétsi* bort adhaſsanak; ellenben a' már ſzinte fel-fuvalkodott Budaiak és Peſtiek tsak nem éſzre-vehető le-sütött fővel járnak, és ſajnálják, hogy ezen Felséges munka nem az ő határaikban fog meg-esni. — Egéſz Peſt Vármegyében ſemmi Széna nem teremvén, itt a' Marhának 20-ad réſze meg nem maradhat a' télen; azért adják mindenek; a' hogy adhatják, és hajtják másuvá teleltetni. — Bétsben azt beſzéllik, hogy Mező Hegyesről is olly tudoſitáſt tett vólna, ama nagy Férſi *Tsekonits* Ur Bétsbe, hogy a' Királyi Barom nevelő Oskolának 4-ed réſzét ſem

teleltetheti-ki; azért ezekről-is más rendelés fog tétetni. — Az *Illyriai* Nemzet' Nemzeti-gyüléséről azt irják, a' mi nevezetesebb, hogy ezek a' magok gyüléſeket igen tsendesen folytatják Temesvárt, és Papjaiknak, Püſpökjeiknek meg-nem engedték, hogy ezeknek a' gyülésben ſzovak légyen; mint ollyan Gyülésben, mellyben nem a' Vallás dolgai folynak. Vagyon ugyan ſzékek 2 Püſpököknek itten, de tsak mint *benignus Auditoroknak.* Ezeknek Bétsben lejendő Nemzeti Kantzelláriájoknak Prézeſséről is beſzélgetnek Bétsben, de e' még nem bizonyos. — Már látunk a' F. Magyar Kantzelláriáról ollyan Rendeléseket-is jöni, mellyekben nints oda téve: *Az edgyesült Erdélyi Magyar Kantzellária;* melyből látjuk, hogy az Erdélyi Kantzelláriai-is talám különös léſzen a' Magyar-orſzágitól, mint vala hajdon, II-dik *Joſef* elött. — E' nem kiss hir, ha igaz, t. i. A' Pruſzſzus Királynak ama nevezetes Feldmarſaláról H. *Braunſvájgról* ugy tudóſittatunk, hogy a' maga Pruſzſzus Udvarnál viſelt Kardját le-tette, és a' F. Tsáſzári Udvarnál kiván ſzolgálatot vállalni. — Ha rajtam állana — én egy Pruſzſzus Feldmarſalt-is moſt, ezen környül álláſokban, ſzolgálatomba nem vennék — *fugerem Danaos & dona ferentes.* — Ezen tsalárd meſterſége vagyon a' világnak — nékem az arany almája ſe kék Pruſzſziának. — A' Belgiumban lévő Generál Májot *Boliot* Feldmarſallá tette ő Felsége. — Hertzeg *Koburg* a' maga Táborának vezérségét F. M. Lájdinánt *Entzenbergre* bizta addig, mig maga távol léſzen. — Az ez elött 2 eſztendővel fel-állott Hadi Conſcriptiot ő Felsége a' Külső Auſtriaiaknak kegyelmesen el-engedte, és a' *Bender* Serge fog ott ezután Réklutákat ſzedni. — Feldmarſal Lájdinánt *Genáyne* ſietve küldetett-le Budára, hogy ott a' Sergek' eleségéről rendeléſt tégyen.

Budáról pedig ezt irták tegnap:

Buda 24. Oktob. — *Kedves Kurirom!* — Minap az ide való Hadi Fő Tiſztviſelés; ma pedig min-

minden Renden lévő Magyar Polgárság ülé itt-meg Kedves Fejedelmünk *Leopoldnak* Tsászári szerentsés meg-koronáztatását. Dél-elötti 10 óra vólt az az idő, melly e' végre közönséges akarattal ki rendeltetett, 's melyre a' Várban nem tsak az Ertz Hertzeg *Ferdinánd* gyalog Regementjének itt fekvő Batalioma, hanem az egész Pesti, és Budai Polgárság is hadi-köntöseikben fegyveresen meg-jelentenek. A' Romai Katholikusok' szokása szerint való Isteni szolgálatot a' Kalotsai Érsek tartotta; melyre még a' nem Katholikus Rendek-is meg-jelenvén, egész *Hiszek egy Istenben ig* a' Templomban maradának: külömb-külömb-féle részeinek alkalmatosságával pedig nem tsak a' rend-szerint való, hanem a' két Városokból öszve jött katonaságok-is elöbb kisebb fegyvereikből tüzet adván, azután a' Plébániai Templom mellett lévő Bástyakra ki-huzattatott nyóltz nagyobb ágyuk szörnyen bombol-tanak, sőt, nagy zúgásokkal a' Templom ablakjainak üveg-it-is bé törték, mellyek szünetlen potyogván, nagy tsengést okoztanak. A' rend szerint való katonaság a' Fő-Strá'sa-háznak mellékire oldalasan vette magát, és hogy a' lövésre kirendeltetett Mise részeit tudhassa, egy Tisztjét lóháton Őr-állónak a' Templomhoz ki-rendelte; a' Budai Polgárságnak Lovassága a' Város házának által irányában állott-meg, a' gyalogsága pedig mellékesen magát a' Templom felé forditotta; a' Pesti Polgárság az Helytartó Tanáts háznak által irányában vette állását: a' tüzelést pedig mindnyájon igen hellyesen tették. Ha a' Templomban kevesebb számmal jelentenek meg a' Rendek, ennek nem egyéb az oka, hanem, hogy azoknak nagyobb része már Posonynak meg-indúlt: vóltak még-is nem kevesen, kiknek gyülekezetit a' Korona őrzésén lévő Heveſi, és azt fel-váltani jött Nógrádi Nemes Zászló-állók szépen ékesitették. Eléneklették tehát immár az *Isten téged ditsérünk-öt* Felséges *Leopold* Tsászárért: adja az Isten, hogy mentől elöbb el-énekélhessük Felséges *Leopold* Ki-

rályunkért-is, kinek az Egek hoſzſzú eſztendőket ſzámoſsan engedjenek!

Nem utolsó tréfa, mellyet ezen alkalmatoſsággal egy Német gyermek követett-el, ki, magát az ágyuk alá vévén, mind ezt, mind pedig a' minapi ágyu tüzelléſt ott halgatja vala, es, minekutánna a' vele azután perben állott gyermekeket másképpen meg nem győzhette vólna, reájok emigyen kiált vala: *Ihr Spitzbuben, ich werde ſchon euch einen Mann* reſpectiren *lernen, der drey Stunden unter Kanonen geſtanden iſt.* — Éllyen a' Magyar Kurirnak érdemes Irója ſokáig ſzerentséſsen, ſzivéből kivánja —— Igaz Szólgája —

P. K. J.

Budáról. Minekutánna a' N. Vármegyék Bandériumai a' Sz. Korona örzésében Budán tett hiv ſzolgálatjokat rendre mind el-végzették vólna, ujjra következett a' Peſt Vármegyei P. N. Banderium, mely, minekutánna 2 hetekig tett hiv ſzolgálatját el-végzette vólna, Oktob. 11-dikén a' T. Ns. *Heves* Vármegyei Bandérium által, B. *Ortzy* Joſef fő vezérsége alatt, nagy pompával fel-váltatott. — Ezen N. Seregnek le-irásához vólt már ugyan ſzerentséje a' Kurirnak; de meg-érdemli az emlékezetet moſt is az, hogy a' B. *Bruder* 2 teſtvér Urſiak, kiket egy-mástól meg esmerni tsak nem lehetetlen, olly ſzorgalmatoſsággal vitték éjjeli nappali ſzolgálatjokat a' Korona mellett, hogy mindeneknek például lehettenek. Nem külömben emlékezetre méltó N. *Gorovej* Kriſtof Urnak ezen Seregben tett Bandériális ſzolgálatja, ki 1786 ban iktattatott vala-bé ezen N. Vármegyébe, és nagy gazdasággal bir itten, valamint Erdélyben *Szomos Ujvárt*-is, hól Senátor és Királyi Perceptor. Nevezetes vólt ezen utólsóban a' hellyes maga-viſelés-is, ki mind magára, mind Sárga-ſzeg paripájára ſok nézőknek vonta ſzemeit. — Már moſt nagyobb réſzen a' N. Bandériumak le-vetkeztek, és a' Vármegyéknél fegyverzeiket le-tették.

Közönséges jegyzések.

Ollyan hirek kezdenek ſzárnyalni, mellyek ſzerint a' Tsáſzár *Leopold* meg-igérte vólna ugyan a' *Rájkhembakhi* elöre tett eggyezésben, hogy Oroſz Orſzágot a' Törökök ellen ſegitteni nem fogja: de olly gondolattal, hogy Pruſzſzia ſem téſzen ſemmi ellenséges mozdulaſokat az Oroſzok ellen; külömben már ma ugy itélnek, hogy ha a' Pruſzſzus öket meg tanálná támodni, ugy Auſtria-is ki-kelhet mellettek u. m. az Oroſzok meliett annyi ezerrel, a' mennyire az Oroſzokkal való Szövetstség kötelezi. Közönségesen ugy itélnek ſokan, hogy lennének a' *Rájkhembakhi* edgyezésben némely ollyan ſzollásnak formáji, mellyeknek magyarázattya még terhes következéſekre adhat alkalmatoſságot: melly edgyezésnek hiſtoriájára 's bövebb érthetésére e' következendöket meg-jegyezni, nem léſzen ſzükségtelen:

A' múlt Jun. 17-dikén ezt jelentette a' Pruſzſziai Birodalom nagy Miniſtere a' Hollándiai Hatalmas Rendeknek, hogy az ö Királlya az *Anglus* Udvarnak jelentette azon fel-tételeket, mellyek a' Rájkhembakhi egyezésnek fundamentomai: azt kivánná tehát az ö Ura a' Pruſzſzns Király tudni a' Hollándiai hatalmas Rendektöl, hogy ök-is mint Angliának Frigyeſsi helyben hadgyák é Pruſzſziának ezen igyekezetét, 's ha valahogy a' Rájkhembakhi edgyezés ellen való valami ki-fogás miatt fegyverre kerülne a' dolog, bizhatnék-é a' Pruſzſzus Király ahoz, hogy a' Hollándiai Rendektöl fegyverrel ſegittetnék? — A' Hollándiai Rendeknek a' Pruſzſzus Miniſternek ezen kérdéſére tett felelete, röviden tsak oda mengyen-ki, hogy a' Hatalmas H. Rendek nem örömeſt elegyitik ugyan magokat háboruba: annyit mind-azon-által igérnek, hogy azon eſetben; ha a' Pruſzſzus Királyt valaki törvénytelenül meg-támodná, ök-is az illendö ſegittséget a' Királytól meg-nem vonnák. — Ez ennyiben nem nagy ujjság; a' minthogy azon ſem kételkedik ſenki-is, hogy minek-elötte Pruſzſzia magában el-tökéllette vólna, hogy a' nagy Oroſz Birodalommal ſzembe ſzállyon, elöbb magát *Dánia* ellen Hol-

Hollándia által, bizonyoson bátorságosá tette. — Hát a' *Leopold* Tsászár engedettlen Belgái mivel biztatják magokat? — leg-kisebbet is, a' Brüsszeli 16 dik Oktob. költ Levelek szerint, az immáttságból el-nem múlatnak: minden Templomokban közönséges imáttságok vagynak ki-hirdettetve: — de ez tsak ugyan nem elég; mert a' II-dik *Leopold* Húszárjainak-is ez a' Symbolumok: — *Non unctura rotam, non tardant Sacra diætam:* tsak hogy ezek, a' Török háboruban rövid imáttsághoz-is szokván, hamar a' nyaka körül kezdenek forogni az ellenségnek. — Vagyon imáttságon kivül egyéb valami, a' mivel magokat a' Belgák ketsegtetik 's reménségeket táplállyák: a' minthogy a' fellyebb emlitett *Brüsszeli* Levél szerint következendőképpen beszéllenek magokról: — „Már tellyes reménységünk lehet szabadságunk iránt. Bizonyos az, hogy az Anglus a' Spanyolnak hadat izent. Nem lehet, hogy ezen hadba a' Frantzok-is belé ne elegyedjenek 's Anglia ellen ki ne szállyanak: Anglia, Hollándia és Prusszia pedig magokat öszve tsatolván, Frantzia-ország ellen a' szározon másutt nem mehetnek, hanem itt a' mi Tartományainkon keresztül, mert ők azt jol tudják, hogy mi Belgákul őket jó szivvel láttyuk. Véllek edgyet fogunk érteni, és igy ők-is hozzánk háladatosok lévén, még meg adhattyák nékünk a' szabadtságot. „ — Ezen okoskodása *Vandernóthnak* 's *Vanajpennek* akár honnét vette légyen magát, nem a' leg utolsó, leg-alább a' népnek további vakságban való megtartására haszuos: hanem hogy a' dolognak kimenetele igy eshessék meg, nagyon kételkedhetünk raja; mert — Prussziának *Dantzka* körül, és a' Livlándiai széleken kezdettenek az Orosz Kozákok elég dolgot adni, 's a' mint az ujjabb minden hirek erősitik a' Prusszíziai birodalomnak minden belső ereje mozgásban vagyon — a' *Leopold* Sergei pedig minden nap közelittenek a nékiek ki-rendelt hellyekre a' Belgák ellen: egy része ezen Tsászári Sergeknek vagy már meg-érkezett Koloniába,

vagy

vagy minden órán érkezendő; az utólsó hirek ſzerint, már ſzállásaik és élés házaik el-kéſzittettenek azoknak, kiknek mars-úttyok erre felé vagyon rendelve.

Mennyire ment légyen a' Belgáknak meg-átalkodottsága, vagy mint ők magok nevezik Patriotái álhatatoſsága, meg-tettzik a' Rájkhembakhi edgyezés utánn Hágába véghez ment tanátskozásnak follyásából. — — Öſzve gyülvén itt az Anglus Pruſzſzus és Hollándus Miniſterek, jelentéſt tettenek a' Pártos Belgák' ide küldött két Követeinek Sept. 17-dikén az iránt: hogy öſzve gyülekezéſeknek tzéllya a' Rájkhembakhi edgyezés ſzerint nem egyéb, hanem a' Belgák nyughatatlanságaiknak letsendeſitése, 's boldogságoknak viſzſza ſzerzése vólna. Mindazonáltal, még minek-elötte végsö határozáſt tehetnének (melyre még ekkor külömben-is tellyes hatalmok a' magok Udvaraiktól nem adatott vólt) mint tsak magános ſzeméllyek, nem pedig mint Miniſterek, ſzabadságot vettenek magoknak arra, hogy a' Belgák jelen lévö 2 Követeknek, és ezek által magoknak a' Belgáknak terjeſztenék ſzemek eleébe: melly veſzedelmes légyen a' vér-ontás még akkor-is, midön el-nem kerültethetik, és mely borzaſztó kegyetlenség pedig akkor, mikor ſemmi elegendö ok réája nem tanáltatik. Ez ſzerint jobb lenne a' Belgákra nézve-is, addig az ideig, a' meddig a' fellyebb nevezett Miniſterek magoknak a' dolog folytatására tellyes hatalmot nyerhetnének, fegyver-nyugvásra lépni, mellynek az Auſtriai Generáliſoknál való ki-tsinálására magokat ugyan ezen Miniſterek ajánlották. — Tsak hamar Váloſzt kaptanak erre, az Anglus, Pruſzſzus és Hollándus Miniſterek *Brüſzſzelböl*; de a' millyent talám magok ſem reméllettenek. Ezen Váloſzban meg köſzönik ugyan a' Belgák a' Miniſtereknek magok baráttságos ajánláſokat: de azonba jelentik, hogy ſem fegyver-nyugvásra nem léphetnek, ſem egyébre magokat valami bizonyosra meg-nem határozhattyák, valameddig a' Rájkhembakhi egyezés-

zésnek tökélletes ſerejét a' Miniſterek véllek világoſabban nem közlik.

Itt ez ſzerint vége lett a' papiros pernek egy rövid időre: a' Belgák reménségit-is ketsegteti valami, a' mit még nem minden ember tud mi; a' Tsáſzár-is pedig meg-lehetösön jutalmaztattya a' maga fegyveres Prokátorait. A' Tsáſzári Koronázásnak napján, mindeniknek egy-egy aranyot oſztatott a' Belgiumban lévö magokat jól viſelt Katonáinak 's egyſzersmind igéretet-is tétetett kegyelmesen, hogy ezen aranyot ez után-is mind addig, mig a' Belgiumba menö többi katonaság fel-érkezik, el-fogja nyerni minden, valaki tsak addig valamely tsatában meg-fordúlván, magát jol viſeli.

Ha ſzinta azt nem erösſithettyük-is még, hogy a' Pruſzſzus Politika röviden jött vólna: azt mind-azon-által, hogy légyen mit két-kézre dolgozzék, a' minden-felöll jövö Levelek erösſitik. —— Egy Pruſzſzus Patriota igy ir:

Brandenburgumból Oktob. 12-dikén. — „ Noha'ſa' mi 2 *Sleſiai* táboraink téli ſzállásra ki-ſzállottanak-is: parantsolatot vettenek mind-azon-által, hogy tovább való rendeléſig hadi lábon maradjanak. A' Lengyelek majd egyenlö akarattal az Oroſz Tsáſzárné mellé állottanak. A' Tavaſzon igen véres háborútól félhetünk. „ —

Hogy a' meg-lett dolgokból valamit a' jövendöre itélhetſsünk, és hogy az Oroſz Udvar Politikájának meſzſze nézö maximájit képzelhetſsük, nem léſzen ſzükségtelen a' következendöket, annak jobban lehetö által láthatására meg-jegyeznünk: hogy mi módon vihette légyen azt az Oroſz Udvar véghez, hogy a' Svédekkel minden közben-járó nélkül békélhetſsék meg. — „ Ezen békeſség' kötés mind II-dik *Katalin*, mind pedig a' Svédek Királya ſzer felett ſiettette, ugy hogy a' más Hatalmaſságok valami e' félét nem-is gyanithattanak: annyival-is inkább, minthogy ezen edgyezés akkor eſett és igen kevés napok alatt, mint mindjárt alább meg-

tet-

tettzik, midõn a' leg-véreſebb ütközetek eſtek az Oroſzok és Svédek között.

„ A' Svédek Királya tsak a' Viburgi tenger öbölből való ki-ſzabadulása alkalmatoſságával egyſzeriben veſztette-el egéſz nagy hajós Sergének harmad réſzét. A' mi kárt Jul. 10 dikén az Oroſzok vallottanak, itt nékik tsak az õ aprobb hajójik, Gállyájik vóltanak jelen; és ezen meg-nevezett kára az Oroſzoknak majd meg-ſe tettzett. Már ekkor meg nem akadállyoztathatta a' Svéd az Oroſzokat, hogy ezek a' Törökök ellen a' Föld-közép tengerre hajós Serget ne küldheſsenek. Látta pedig jól a' Svédek Királlya, hogy a' Török is ezt éſzre vévén, néki több ſegittõ pénzt nem fog küldeni: azonban majd ha a' Cánálisban, a' Frantzia-orſzág és Anglia közt lévõ tengerben, az Oroſz hajós Serget az Anglus tanállya meg-akadállyoztatni, hogy a' Török ellen a' Mediterraneum tengerre béne meheſsen; igy-is az Anglus fogja venni a' jutalmat a' Töröktől.

„Az akkori környül-állaſok között nem várhatott *Guſtavus* ſem az Anglustól, ſem a' Pruſzſzustól ſemmi ſegittséget, 's ha várt-is, nem ment ſegittségére edgyik-is. Angliának Spanyol orſzággal vólt pere, 's ván máig-is: Pruſzſzia pedig, Sléſia és Belgium felõll, tsak nem egéſz erejével Auſtriát fenyegette. Mitsoda ſegittséget várhatott Lengyel-orſzágtól Svétzia: ezt tsak a' nem tudja, ki Lengyel orſzágnak ſem jelen való állapottyát nem érti, ſem azt nem tudja képzelni, hogy kevés idõ múlva, mitsoda környül-állaſok közzé juthat, a' ſzámos Koronára vágyódók miatt.

„Mind ezek között pedig az, a' mi a' Svéd Királynak a' békeſséget jovaſolta, vólt az a' félelem, melly onnan ſzármozott; hogy H. *Potemkin* ekkor alattomban a' Törökökkel való békeſséget, minden meſterséggel munkálódta: mellyet ha tökélleteſségre viheteti vólna, réá rohanván egéſz erövel Svétziára; majd ſzabott vólna néki Törvényeket elejébe, a' mijeneket éppen akart vólna. — Az-is

tsak

tsak tett utollyára valamit, hogy még mind vóltanak a' Svédeknek nagygyai között, kik a' Király ellen allattomban való gyülölséget forralván, ezektöl a' Király, mint belsö ellenségeitöl tartott.

„Ezek vóltanak a' Környül-állásai *Guſtavusnak* a' múlt Juliusnak egéſz végéig. — A' Tsáſzárné maga is kivánta vólna a' Svédekkel meg-békélleni; mert éppen ekkor tudta meg azt, a' miböl még a' Svédek Királya ſemmit ſem tudott vólt u. m. hogy Auſtria a' Pruſzſzus jovasláſait Rájkhembakban el-fogodván békélleni akar a' Törökökkel, és hogy *Potemkin* ſemmire ſem mehetett vólna véllek; mely ſzerint az Oroſzoknak már tsak magokra kellett vólna folytatni mind a' Svéd, mind pedig a' Török háborut. Azt-is jól tudta a' Tsáſzárné, hogy mihent a' Pruſzſzus Király Auſtriát maga nyakáról el fordithattya, azonnal minden erejét az Oroſzok ellen fogja forditani.

, Ki jön hát mind ezekböl az, hogy ugyan azon egy idöben u. m. a' múlt Jul. végén, valamint *Guſtavus* ugy II-dik *Katalin*-is egy formán ohajtották a' békeſséget. A' Tsáſzárné nem egyébre vágyott, hanem hogy a' Svédek Királya kezdje egy kitsid maga meg-alázása által a' békélléſt: mely ſzerint a' Királynak elöre való irását kivánta magához. Ezen iráſt *Guſtavus* meg nem tselekedte, valameddig Jul. 10-dikén az Oroſzokat meg nem verte: ekkor már jó ſzivvel irt a' Tsáſzárnénak mint gyözedelmes, és hivta a' meg békéllésre. Elküldésére-is ezen irásnak a' leg-jobb alkalmatosság vólt. Éppen ekkor a' Tsáſzárnénak egy Kabinét-titkoſsa vólt fogva a' Svédek Királlyánál, kinek ſzabadtságot adván, ettöl küldötte Levelét, mint gyözedelmes a' Tsáſzárnéhoz. — A' Tsáſzárné haladék nélkül inditotta egyik Generáliſsát a' Királyhoz: hellyet határoztanak azon hirtelen az öſzve gyülésre, 's már Aug. 14-dikén kéſzen vólt az egéſz edgyezés. — 6 napok rendeltettenek az Udvarok' költsönös hellyben hagyására 's az allirásra;

irásra: de a' Tsáſzárnéjétől már az 5 dik nap kéſzen, és a' Királynak kezéhez-is vólt küldve.

„Már ha ezen 5 napok alatt u. m. Aug. 14 dikétol fogva 19 dikeig meg tudta is *Guſtavus*, hogy Pruſzſzia magát a' *Rájkhembakhi* edgyezés által Auſtria iránt bátorságba helyheztetvén, ötet ſegitheti: már ekkor minden ki-fogás késö vólt; minthogy leg-elöbb is egyenesen békeſséget kötöttenek, minden elöre való ollyas fel-tételek nélkül, mellyek ellen ki-fogás tétetödhetnék; mint a' millyen a' Rájkhembakhi egyezés iránt, még nem lehetetlen.„

A' *Sléſiai* ſzélekről Okt. 9-dikén ezeket irják. — Minthogy a' Lengyelek Dantzkát a' Pruſzſzusnak önként által nem engedni meg-határozták, ugy látſzik, hogy a' Pruſzſzus Király-is már moſt más útakat és módokat akar elö venni annak el-foglalására: söt hogy az Oroſzoktól meg-ne elözteſsék, talám eddig bé-is ſzállott. A' Sléſiából viſzſza felé indúlt Regementek-is parantsolatot mondatnak vetteknek lenni az helyben való maradásra: söt hogy az *Eben* Húſzárjai-is a' Pruſzſzusnak, kik már onnan *Berlin* felé való úttyokban vóltanak, rendeléſt vettenek vólna a' Sléſiába való viſzſza jövetelre. A' ſzabadon botsáttatott Katonák egéſz Pruſzſziában gyüjtetnek öſzve, 's mind ezen nagy kéſzületek pedig Oktob. 3 dikától fogva tétetnek illyen ízer felett való módon.

Hafniából 4 dik Okt. — Ide a' Dániai Udvarhoz egy Követtyét botsátotta az Anglus Udvar; ki által nem tsak kérdéſt fog tétetni az iránt, hogy mitsoda réſzt ſzándékoznék Dánia az Europai egyenetlenkedö Hatalmaſságok közzül váloſztani, vagy mellyikkel ſzándékoznék inkább tartani: hanem talám a' máſzſzor jovaſolt Neutráliſtái otthon üléſt, tovább-is fogja a' Dánus hajós és hajótlan Sergeknek jovaſolni. A' jovaslás ugyan mind meglehet, de már egy 72 ágyus Oroſz hajó meg érkezett és egéſz Sereg fog még érkezni a' Dániai kikötö-hellyekbe, melly itt telelvén, innen fog tavaſzi munkájához hozzá kezdeni.

Fran-

Frantzia Orſzág. — Ha az ujjabb hirek igazak tanálnak lenni, nintsenek a' Frantzok a' Belga Patriotákkal ſemmi egyeſségben: mellynek okát még ma nem igen lehet tudni: ha tsak azt nem vették éſzre a' Frantzok, hogy ha Angliával és Hollándiával háboruban elegyednek, a' Belgák fognak azok lenni, kik ö ellenek az Anglus és Hollándus Sergeknek igen jó ſzivvel ſzálláſt fognak adni. —

Hogy az Ariſtocraticuſok a' Királyt el-akarták légyen elébb *Ruen* felé, és onnan a' tengeren valamelly ſzabad helyre lopni, az ujjabb hirek-is erösitik. — Ugyan ezen hirek ſzerint a' Frantz Bankó-tzéduláknak, mellyeket ott *Aſsignátáknak* hivnak, ſokkal jobb keletek kezd lenni, mintſem reménlették vólna ſokan. Mondatnak olly Gazdagok ſokan tanáltatni, kik jó ſzivvel bé ſzedik kész pénzen. Illyen *Aſsignatákot* közelebbröl 40-ezer darabokat készittetett a' Státus, mely 40-ezer darab papiross 800 Millio *Livrát* jelent. A' leg-nagyobbak ezek közzül 2000 *Livrát* érök: vagynak 1000 — 500 — 100 — 90 — 80 — 70 — 60 és 50 *Livrát* érök: de 50-nél kevesebbet érö nintsen. Némellyek azt erösitik, hogy illyen *Aſsignatákat* 10 *pro Cento* nyereséggel lehet bövséggel vásárolni Német-orſzágon: de ebböl nem lehet itélni a' Frantz *Aſsignatáknak* bets-nélkülvalóságokra, ha meg-gondollya az ember, hogy itt Bétsben-is, hol talám leg keményebb a' Vexel-törvény, még is el-adnák ſokan gyakran Vexel-leveleiket többért-is 10 *pro Centondl*, tsak kész pénzhez férhetnének általa.

A' *Marokkoi* Tsáſzár egész erejével folytattya a' Spanyolok ellen a' hadakozáſt: nagy Sereggel fekſzik *Cáéta* alatt, és már egy néhányſzor probálta a' Városſt oſtrommal meg-vétetni: de mindenkor nagy kárával veretett viſzſza. Közelebbröl egy *Urbino* nevezetü Generáliſsát rendelte és küldötte a' Spanyol Király ezen Városſának meg-tartására Komendánsnak, ki-is ide már ſok néppel és ſok hajókkal útnak indúlt.

Au-

Auſtriai Belgyium. — A' *Belgyiumban* hiven vitézkedõ *Wurmzer* Húſzár Oſztálytól, következendõ tudóſitás érkezett a' tulajdonos Generális Urhoz, *Wurmzer* õ Excel. hoz, a' Sept. 22-dikei emlékezetes tsatákról:

Sept. 22-dike vala azon közönséges meg-támadásnak nevezetes napja, mellyel már régtõl fogva fenyegettek bennünket a' Pártosok. A' mi Generáliſſainknak jó rendeléseik, Seregeinknek fáradhatatlan vitézségek, az Ellenség' Vezérinek tapaſztalás nélkül való létek, és a' ſzerentsének kiváltképpen-való módon réſzünkre lett hajlása — ezek eſzközlötték, hogy az Ellenség mindenütt, valahol ki kötött velünk, lelkeſsen meg verettetett. — Hogy Excellentziádat tökélletes esmerettségére juttaſsam, az emlitett napon meg-történt minden dolgoknak, különöſsen fogom elõ adni a' *Falmagnenál*, *Floréenál*, és *Malvenál* esett viadalokat. — Virradtakor által jött az Ellenség *Falmagnenál* a' *Maas* vizén, 3 nagy tsapatokban. Ezeknek egyike esett azon Redutunknak, mellyben egy *Bambergai* Oſztály tartózkodott, egy 3, és egy 6 fontos ágyuval; a' melly-is, leg-kiſsebb ellent állás nélkül, oda hagyta a' Redutot; 's mivel ennél fogva erõs helyre tett ſzert a' tsapat: meg-kezdte magát bënne félzkelni; a' több két tsapatok pedig tsatarendbe állottak, 's viadalra kéſztették Gen. *Cortit*. Jóllehet az Ellenség 12000-böl állott; Gen. *Cortinak* pedig alig vólt 3000 embere: mindazáltal bátran ſzembe ſzállott azzal. Ágyui által igyekezett az Ellenség' jobb ſzárnyát erõteleniteni, és a' midõn látná, hogy az tsak leg-kiſsebbnyire-is ingadoz, el-küldötte *Latour* Reg. béli Ob. *Porzheimot* azzal a' hagyomáſsal, hogy vágja bé magát, derék Dragonyoſsaival edgyütt annak óldalába: mellyet véghez-is vitt a' nevezett Oberſter Ur olly foganattal, hogy nem tsak egéſzſzen meg-ſutamtatott az Ellenség; hanem még két 12, három 6, 's három 3 fontos hoſzſzú ágyukat-is nyert, egy Lovasok' Záſzlójával, és ſok gyõzedelmi jelekkel együtt a' fenn-emlitett Generá-

lis

lis Ur. — 1700-ra teſzik öſzveséggel, a' mennyit veſztett emberei közzül az Ellenség, réſz-ſzerint a' hartz' mezején, réſz-ſzerint pedig a' *Maas* vizében. — Minekelőtte a' *Floréei* verekedésről ſzóllanék, ſzükség ezt előre botsátanom: Minekutánna hirével esett vólna a' Generálisságnak, hogy *Havlangenál* egy nagy tábora van az Ellenségnek, el-végezte, hogy rajta kell azon menni. Ehez képeſt meg-indúlt oda Gen. Kvártélymeſter B. *Beaulieu*, *Ligne* gyalog Reg. béli 7 Kompániával, 6 Komp. Granatéroſsággal, 30 Vadáſzokkal, Kap. *Steingruber* alatt lévő 150 *Vurmzer* Húſzárokkal, és 60 Dragonyoſokkal. *Floréénál* tehát nem maradtunk többen e' ſzerint, 2 *Würtzburgi* Gran. Kompániáknál, 100 *Vurmzer* Húſzároknál, 's 80 Dragonyoſoknál, és 5 ágyuknál. Reggeli 8-adfél órakor elő állott Generál *Schönfeld* mintegy 6000-ed magával meg-átmadásunkra: de maga, több réſzével felénél a' Seregének, a' *Friſéci* hegyen maradott; a' más réſzt pedig ellenünk küldötte. Ob. *Vannier* ſzinte olly meg-határoſsal vólt már, hogy magát viſzſza vonja, a' midőn érkezett F. M. L. Gr. *Latour*, és kereken meg-mondotta, hogy vagy *győzni* kell, vagy *halni*. Leg ottan tüzeſ-en kezdett ágyuztatni; (*Vurmzer* Húſzár) Májot Gróf *Kollonits* Urat pedig el-küldötte, *Vrede* Kapitánynak a' ſzárnyával, melly azon ſzempillantásban 53 (*Vurmzer*) Húſzárokból állott vólt, azt bizván reája, hogy hajtson rajta az Ellenség' ſzélső tsapatján. A' meg nevezett Májot Ur igyekezett, valamint tsak lehetett, az Ellenség' bal óldalának eránnyába jutni; melly ſzándékában boldogúlván, közzé tsapott az Ellenségnek, 's azt ſzerentséſsen viſzſza verte. Az elsö tsapat ſem állhatott meg a' F. M. L. Ur' ágyui előtt: de a' máſodik ugy elő nyomúlt két sövény között, hogy a' Falut — *Floréet* — el-vette, az abban vólt 28 Dragonyosoktól. Azon-közben viſzſza rendeltetett Májot Gróf *Kollonits* Ur előbbeni hellyére, mellyet-is midőn ujjolag el-foglalt vólna, értésére esett, hogy Ob. *Vannier* agyon lövetett:

el-

el küldé leg ottan B. *Mirbachot* 20 Huſzárokkal, hogy látná meg, mint megy a' dolog az ágyúkkal; és midön ſemmi válaſzt nem kapott vólna darab ideig az emlitett Báró által: utánna küldötte annak, F. M. L. *Latur* parantsolatjára, *Balog* Strázsameſtert, olly izenettel, hogy ha az ágyúk körül lévők nem győznék tovább az ellentálláſt, vonnák viſſza magokat *Aſſeſſe* felé. Ezen ſzempillantásban érkezett a' F. M. L. Úr által ide parantsoltt ſegittség, melly a' *Bender* gyalog Reg. ének eggy Oſztállyából, és 40 Vadáſzokbol, állott. A' 40 Vadáſzokkal bé rontott Hadnagy *Galla* Úr hátúlról *Floreeba*; ugyan azt tselekedte Kap. *Trauţenberg-is* ki tsupán maga Gran. Kómp. jával maradott vólt az ágyúk mellett; e' felett két 12 fontos kartátsokból nagy foganattal lett a' lövés, éppen azon időben az Ellenség közzé. Ezen három véletlen történetek ingadozásba kezdték valamennyire hozni az Ellenséget; mellyet midön látná B. *Mirbach*, nem gondolván vele, hogy tsupán huſzad magával vólna, ſzörnyü tüzzel neki hajtatott az ingadozó tsapat' közepének, és húllott elötte 's emberei elött az Ellenség: de a' ſokaságtól ugyan tsak bé kerittetett éppen azon ſzempillantásban, midön *Balog* Strázsameſter 10 emberével oda érkezett; ki is alig ſejtette meg B. *Mirbach* Úrnak körül lett vétettetését: azonnal ott termett a' nevezett Főhadnagy Úrnak ſegittségére, 's nem tsak útat nyitott a' Főhadnagy Úr' Seregének; hanem, eggyesitvén azzal magát, egéſſz a' *Friſeei* hegyig kergette az Ellenséget. Ekként nyertesek maradtunk. —— Midön a' Gen. Kvártélymeſter Úr *Havlange* felé ment: látta, hogy egy tsapat Ellenség derekaſſan nyomúl feléje; tehát hirtelen egy fordúláſt tett, 's az által, el foglalt egy hegyet, melly éppen útjában esett az Ellenségnek. Midön oda érkezett vólna a' tsapat: meg támadta annak elöl menő réſzét, 's ſzerentséſſen meg futamtatta. — Magaſztalja Gen. *Beaulieu* Úr *Steingruber* és *Frimont* Kapitányokat, 's Főhadnagy *Tsomortányit*; főképpen pedig *Remenyik*, és *Nedetzky* Hadnagyokat; *Puttykó* Strázsameſtert, és *Vitty* Káprált

prált. — Érdem-pénzzel lejendő meg jutalmaztatás végett, következendő Vitézeink' neveik adattak bé, úgymint: *Balog* Strázsamesteré a' fenn meg irtt tselekedetéért; *Vitty* Káprálé, mivel midőn a' tsata elein néhány szabadakaratúakat kivánt vólna a' Gen. Kvártélymestier; ő, 12 Közemberekkel mintegy 30 lépésnyire elő ugrott, és elősször vágta bé magát az Ellenség' bal szárnyába; *Plethuber* Káprálé, mivel ő ismét leg első vólt, az Ellenség' jobb szárnyának meg támadásában; *Varga* András Közemberé, a' ki egy pompás Zászlóját nyerte el az Ellenségnek; és *Sas* Mihályé, ki az emlitett *Varga* Andrásnak segitő Társa vólt a' Zászló el vételében.

Roma. — Itt egy jeles dolog történt; mely a' *Kaglioſtroénál* nem láttzik alább valónak lenni. Egy *Ottavio Capelli* nevezetű inasból lett szegény legény Rómából való kevés távol léte után, Postilional, Titoknakkal, 6 Inasokkal, Hofmesterrel, nyakában 3-féle pántlikás Katonai Rendnek tzimerét viselve jövén viszsza, meg-kérdetik maga mivoltáról, 's tsak hamar a' jó *Ottavio*, egész Udvari personáléjával, fogságra tétetik. Tanáltattanak nálla 100 Tallérok, sok drága gyöngyökkel együtt, és egy zállogos Levél, mellyért néki egy Romai Vexeles minden hónapra 50 Tallérokat tartozott fizetni. — Ugyan ezen *Ottavioról* érkezett már ujjabb tudósitás-is Rómából; melly-szerint a' Nyomozó-szék elejébe kerülvén a' dolog, fontos ki-menetelt lehet néki igérni. Már a' felesége is fogságra tétetett 2 Papokkal edgyütt, kik az ő szolgálatyában tanáltattanak. Sokan ugy vélekednek, hogy *Ottavio* egy ujj Sektának vólna feje, 's maga *Ottavio* 3000 férjfiaknál, felesége pedig 500 Aszszonyoknál többet verbuált vólna ebbe bélé, és 12 személlyek már számkivettetésbe-is küldettenek a' Pápa Birodalmából ezen dologért.

Költ Bétsben 29-dik Oktoberben 1790.

Sz. S.

A' meg-fejelt Mauroyéni, *a' minden Pogány Szentek Szentjéhez* Mahumedhez *az Elyſeumban — minden Szentek napján.*

Uram *Mahumed!* hogy te pénzel, éſzſzel, és bátorsággal a' felsö-világon annyira mentél, hogy olly ſok Nemzettségeknek és ezer ſzerte való ezernyi embereknek maſzlogot adtál, törvényt ſzabtál, és erölzakos hamis Iſtennyekké lettél, eddig ſoha ſem tsudálkoztam rajta — mert magam-is ugy tapaſztaltam, hogy ezen hárommal: pénzel, éſzſzel és bátorsággal mindent véghez lehet vinni a' felsö-világon — de moſt bámulak rajta, hogy én mindezekkel-is ſemmire ſem mehettem. — Ha mindent-tudó Iſten nem vagy-is *Mahumed!* — halhattad a' 3 eſztendöktöl fogva ide jöttektöl, hogy én, mint Kereſztény Fejedelem, minden te követöidnél hozzád hivségesebb vóltam — a' te esméreteden kivül lévö tulajdon Püſpökjeimet éretted kinzottam, Sattzaltam, és ſogoly lántzokra hányottam — a' te ellenségeidet öldöklettem, és melletted álhatatos vóltam. — Vólt 2 és fél milliom kész pénzem — vólt eſzem és bátorságom — mire mehettem? — mit nyertem? Midön azt vélném, hogy még valahára a' Diványban a' te *Aſiai* Sejem párnáidra kutzorodhatom — midön tsak nem a' tengeri fö Vezéri rangal álmadoznám, akkor érkezik hozzám egy *Kapitsi* Basa *Siliſtriában* — ki az én leg-drágább fejemet — mellyet én a' *Szelim* maga fejiért ſem adtam vólna — el-metzvén; ö azzal Konſtantzinápolyba, én pedig fö nélkül ide az *Elyſéumba* jöni kéntelenittetém. — Oh be roſz Követöid vagynak moſt néked *Mahumed!* Én ezén *Kapitsi* Basának öſzve fogott kezekkel reménykedtem a' te nevedben, hogy én örömöſt a' te Vallásodra álván, hiv követöd léſzek — de az én remény-

kedésem ezen értz-ſzivü Követöd elött mind hólt lóra vert patkókká válván, ſzakállomnál fogva vivé fejemet Konſtántzinápolyba.

Mahumed: „ 'S te vagy *Mauroyéni* az Oláh Orſzági vólt Hertzeg! kit már minden Nemzetek dühött Fene-vadnak kezdettenek vala nevezni — ſajnálom fö nélkül lévö Lélek! a' te felsö-világbéli Borbéjodot, ki fejed el-vitelével egy jó *Kundſchaftot* el veſztett! — de, hogy te ide jött él örvendem — a' felsö-világ is benned nem ſokat veſztett — egy Vallás, erkölts és emberi ſziv nélkül ſzükölködö vad Oláhtól menekedett-meg. — Erre a' Lelkek meg-tudván, hogy *Mauroyéni* meg-érkezett vólna, öſzve ſzaladának, és ujjságot tudokoznak vala a' felsö világról; kiknek ö igy ſzólla: „ Barátim! Nints ma ollyan Lélek a' nap és a' hóld alatt, ki Europának, söt az egéſz világ gollyobissának moſtani állapotját, és környülállásait elé-beſzélheſse. A' háború — tudjátok, meſzſze terjedett, és 3 eſztendök alatt ſok vért itatott-meg a' földel. — II-dik *Leopold* a' Romai Tsáſzár egy békeſséget ſzomjuhazó, tsendes — de hatalmason és vigyázva lépö bölts Fejedelem — Ö, azt beſzéllik Berlinben, hogy világoson meg igérte vólna, hogy a' *Rájkhembakhban* tett fogadását ſemmi úton módon meg-nem ſzegi, és hogy Muſzka-orſzágot tovább nem fogná ſegitteni — de a' mint más felöl a' Bétsiek beſzéllenek, tsak a' napokban erkezék-meg Bétsbe a' Muſzka Udvar' itt lévö Követjéhez Pétersburgból egy Követ, ki 11 napok alatt mérte vala-ki ezen útját, 's azt mondják, hogy a' lett vólna petsétes Levelében, hogy a' Követ a' Bétsi Miniſteriumnak ujjolag jelentse, hogy a' Pruſzſzus békeſségre ſemmi úton módon rá ne áljon, hanem a' háborút minden ki telhetö módon folytaſsa — és azt-is igaznak állitják, hogy ezen Kurirnak megérkezése után a' Pruſzſzus Udvar-is azt tudakoztatta a' Bétsitöl, hogy ha néki a' Muſzkával való dolga hadra kerülne — mi fogna ezen környülállásokban tselekedni? mondja-meg. — A' Portának

ſzán,

szándékát, már most, minekutánna az Orosz Udvar Svéd-országot-is pártyára vonta, a' Német Tsászár eránt, úgy értettem, hogy ezzel tellyes erővel kivánna békélleni; de a' *Rájkhembakhi* fel-tételek szerint — hogy minden el foglalt örökségit a' Portának viszsza-adjá — de már most, midőn az Orosz Udvar, a' Konstántzinápolyi üresen maradott Frantzia *Dictátori* székben ült 40 milliom Piásterrel fogadott Berlini Prokátor ellen-is fegyvert fogott — mit fog Austria tselekedni — kéttséges — de ha a' Prusszus Udvarnak ezen 40 milliom Piásterek meg nem adatnának is — elég haszna vagyon ezen Udvarnak abban, ha ő a' Frantzia Udvar hellyett a' Diványban ül Austriának pedig, nevezetesen a' Magyarokra nézve, el felejthetetlen hiba lenne, ha a' Portának mindent viszsza adnának — 's nem-is adnak — noha a' békeséghez nagy a' reménység. — En Uraim! tudjátok, hogy a' fejemet a' más világon hagytam, de ha igazat kelletik mondonam, még-is mondok néktek valamit. Észre veszi nem régiben a' Frantzia Udvarnál lévő Anglus Követ, hogy a' Muszka, Spanyol, Svéd, Dánus és Frantzia Udvarak egy óltalmazó és edgyütt hadakozó frigyet kötettenek edgyütt, melyre a' maga Udvarát tudósítván, az Anglus Udvar *Fritzherbert* Uramat a' maga Spanyol Udvarnál lévő Követjét azonnal viszsza-hivatta, és a' Marokkoi Tsászárt arra vette, hogy ez addig-is, mig az Anglus Udvar fegyvert fogna, a' Spanyolok ellen végheteten kegyetlenségeket követ-el — és az Anglus Udvarnak-is a' Spanyol ellen lejendő háboruja bizonyos — a' mint hogy a' tengeri készületek rend-kivül valók. Edgyütt vagynak az ellenkező részen: a' Prusszus, Anglus és Hollándus, kik minnyájan fegyvert köszörülnek. A' Hollándusok ugyan nagyon hozzászoktak már a' Sajt-tsinálásshoz, és ezek tsak ugy jönek a' háborgó piatzra, mint *Pontzius-Pilátus a' Credoba* — de mi haszna — kéntelenek. — A' Muszka Udvar tudtára adta a' Lengyeleknek, hogy ők sem a' Korona örökösére nézve, se *Dántzig* és *Thorn-*

ra nézve az ő hire nélkül ſemmit-is meg-ne határozzanak; mert külümben mezittelenen fogattya velek az Ördögöt. — Ugy-is veſzſzük éſzre, hogy Lengyel-orſzág örömeſt halgatná a' Muſzka Notát; — de már belé elegyitette az ujját mind a' Pruſzſzus, mind a' Török tsávába. — Meg-engedjétek nékem kedves Barátim! egy fő nélkül való *Maurojéninek* ha azt mondom, hogy Lengyel-orſzág, ha tsak ennyi eſze vagyon, mint egy légynek a' kiſsebbik körme, Muſzka-orſzágkoz ragaſztya magát; mert külömben a' már egyſzer probáit *Anatomiát* el-nem kerüli. — Hogy *Dántzig* és *Thorn* Pruſzſziához tartozzék valaha, arról énekelt *Szent Dávid*, még minek-elötte füzfára függeſztette vólna Muſikáját. — *Svéd* és *Dán* Orſzágokat ugy tartsátok, mintha már is Oroſz-orſzághoz tartoznának. — Lengyel orſzágban egy Muſzka Printz léſzen a' Király — Moldova és Oláh Orſzág ſem a' Portáé többé — és vigyázzatok mi történik 3 hónapok alatt. — Én minden elöre látóktól azt hallottam, a' Görög Birodalom még egyſzer helyre áll, mint vólt hajdon, és ekkor a' Muſzka Korona Hertzegnek *Conſtántin* nevü fia Konſiántzinápolyi Tsáſzárrá léſzen. — Nem-is lehet külömben; mert a' többi Nemzetek már mind el-gyengült fa nyelü Katonákká — tsak nem tély Aſzſzonyokká lettenek. Ezek önként mennek oda, hol az erőtől nyomattatnak, 's nem is vólna eſzek, ha máſt tselekednének: A' Muſzka pedig hozza az ő Filoſofia nélkül való Krimiai Tatárjait és Kozákjait, kik a' Sz. *Miklos* Innepén akár mely *Otzakov* alatt-is meghalni ditsöſségnek tartyák. Minden Europai Miniſtériumok tsak a' papiroſsan *Calculálnak*; de a' bölts Muſzka Miniſterium tudván azt, hogy egy ökos ember 100-ezer oſtoba embert egy pálczával igazgathat — pénzen meg vesszi a' bölts embereket — esmeri a' maga népét, és a' máſokét-is — bizony tsak ide kell utoljára mindeneknek hódolni. A' Nagy *Katharina* — ez az egy kiss Német Hertzegi Házból ſzármozott Tsáſzárné, moſt az a' nagy

Aſz-

Aſzſzony az egéſz Világon, ki az elsö játékot játzodja. Hol van az az Orſzág — az a' Birodalom, hól ö mozduláſt ne tenne — a' ková is egy ſzempillantatba ne látna. (de ne hidjétek el magotokat Aſzſzonyok; mert a' Miniſtérium, nem egyediül az Aſzſzony bölts itten) Tsak a' Svéddel és a' Dánuſsal való frigyén-is meg-reſzkette magát a' roppant Világ — és maga is a' *Pétersburgi* Udvar ja' *Téged Iſten áldjon* el-danolván, 14 napokig tartott ennek innepet — nem kitsiny dolog ez! A' Tsáſzárné egéſz *Pétersburgot* meg vendégelte ekkor, és azokat a' Hadi-Férfiakat, kik magokat a' háboruban ki-mutatták, mind meg ajándékozta. *Szoltikov*nak adott egy gyémántos Kardot és Ordot — az itt lévö Kalmárok egy arany bakájt, vagy Kantsót adtanak néki ezen iráſsal: *Meg-emlékezéſe a' fö Város meg tartójának.* — A' Tengeri fö Vezér H. *Naſzſzau* egy 50-ezer Rubelt érö ajándékot nyert. — A' Hadi Tanátsnak mindenik tagja egy egy gyémántos arany pixiſt nyert — ugy hogy azt gondolhatnád, hogy itt arany és gyémánt elsö vagyon. Minden hadakozásban forgott Katona, a' maga érdeme ſzerint arany vagy eziüſt emlékeztetö pénzt nyert. Mind ezeket az az Aſzſzony tselekſzi, kiről azt hirdettétek, hogy nints pénze. — Mit tsináljon a' nagy *Potemkin* és *Szuvarov*? majd meghaljátok. — Meg indúlt a' Muſzka hajós Sereg a' Konſtántzinápolyi tsatornák felé — reſzket Konſtántzinápolyban a' 7 Torony — és *Szélim* a' Perſiai Sellyem párnán — de még a' Seren hizott Pruſzſzus Katonák is vérrel fognak verejtékezni, mihelyt a' *Kalmukok* meg érkeznek — mert ezek a' ſzegény legények nem ſzokták a' mangalétát, fa-ember módjára három tempoba kapni — Tehát, ha az Auſtriai Udvar meg-békéllene-is a' Portával, minden Oroſz ſegittségtöl el-álván — én *Maurojéni* hiſzem, hogy az Oroſz Udvar a' régi Görög hangon fog minden ellenséginek beſzélni — és azt mondja: *igy akaram!!* — II-dik *Guſtáv Pétersburgban Katharinánál* vagyon, és edgyütt baráttságoson ölelkeznek — ha!

ha! ha! ha! — oda a' tavalyi Politika talp kö ve! — Frantzia Orſzágnak minden pénz-verö házába 1789-ben Sept. 22 dikétöl fogva 1790 dikben Auguſtusnak 1-sö napjáig 739 márk és 2 untzia arany — és 219-ezer 428 márk és 5 untzia ezüſt ment bé — ebböl nem ſokat puskázunk! Frantzia Orſzág hát jelentö ſzám nélkül való nulla a' mostani Politika Rubrikájában; mert, a' mint elöbb is emlékeztem vala Barátim, pénzt, eſzet és Kurá'ſit kiván minden nagy dolog. — *Merci* de *Argenteau* az Auſtriai Párifi Követ Okt. 13-dikán meg érkezett Hágába, és itt a' Belgiumi pert igazittani akarók öſzve vagynak gyülve — mire mehetnek — meghaljuk továbbá — de nékem *Maurojéninek* kevés reménységem vagyon a' Belgiumi tsendeſséghez addig — mig az Anglus, Hollandus, Pruſzſzus és Marokkó ellensége a' Spanyolnak; mig Pruſzſziának s. t. nem jó Baráttya Oroſz-orſzág és a' 2 fejü Sas — ezeknek pedig bizonyos a' háborujok edgyütt.

Kiſs Peterd. 29 *Okt.* — „ Ezen N. Baronya vármegye ſok dólgokról nevezetes, ugy mint: Itt feſtékmeg ſok drága nagy hirü Hazánk oſzlapjainak vérekkel 1526-dikban az *Anamantiai* vagy-is *Mohátsi* mezöt. — Itt vólt fogva egy hires Monárkha *Siklosban* egy darabig. — Itt kezdödett a' *Réformátio* — Itt lakott *Sztáray* Mihály az elsö Réformátor. — Itt hala meg, ama hires orſzágunkat puſztittó *Salamon*, vagy is *Szuliman*. Török Tsáſzár — itt van halálának hellyén épitve egy *Szulimán* nevü ſem falú ſem város — itt lakott tsak egy pipa-dúhánnyira hozzánk ama hires *Zrinyi Miklós*, Hazánknak *Héktora*, a' kinek meſzſze földön nagyobb hire, mint itt mi nálunk. — Itt van az a' vár, mellyböl utoljára egy vitéz Katonáné is férjével huſzár köntösben ki ugratott, és mind halálig hartzalt a' Törökökkel, és az Ura mellett találták halva (de a' mi idönkbenn tsak nyelvel hartzalhak az aſzſzonyak.) Itt közel, és tsak igen közel történtenek mind ezek a' dolgok, ez elött mint egy 200 eztendökkel — 100 eſztendeig laktanak

nak itt *Sziget* várban és körül a' Törökök — moſt pedig mint egy 100 eſztendö múlva viſzſza-hozatának elsöbben ſokan ezek közzül fogva, de már moſt kevesebben vagynak — itt játzadoznak a' várban, mintha tsak othon volnának olly jól vagyon dólgok. Még ajándékot viſzünk nékik — még dinyét, tököt, ugorkát, Törökbuzát ültettettek a' vár közepin lévö gyepre, és azt hoſzſzú ſzárú pipával ugy ö zik, mint othon — minden vas nélkül örzik a' magok tyukjaikat. — Van köztök egy oláhúl tudó vólt *Baſakdár* vagy Strázſameſter, a' mint ö mondja; ennek van egy Kiſs Magyar ſzine, de a' többin megtettzik, hogy hiſzik a' *Mahumed'* hazugságát; mert mint tajték-pipa ſziniüek, noha minden nap drága jó huſsal legelnek a' föld' ſzinén. — Oh vajha a' mi Kereſztény Rabjainkat ök igy tartanák! — de másként ſzomoritt bennünket a' *Kurir* — óh vajha az a' Muſzka igaz frigyesnek maradna! jó vólna a' mellett meg nyerni nékünk mindennket — de hát ha majd azt mondja: *ego primam tollo, nominor quia Leo*, a' *ſecundat* pedig nem jól találja *ſecundálni*-és igy *tertius gaudebit.* Adjnn Iſten ſzerentsés edgyeſséget' — Ez a' N. *Bor annya* vármegye az, a' melyben nem ollyan vékony elzü emberek találtatnak, a' mint hire van; meg-tudják ezt példakkal is mutatni: A' többi között, — meg-fogodának egy Meſtert nem régiben egy bizonyos faluban, ki midön az alku ſzerint el kezdette vólna a' harangozáſt, mint gyakorlatlan harang-hang tudományú ember nem tuda hirtelen ugy hárangozni, hogy mindeneknek teſsék; azért-is az egéſz község ki-todulván az uttzára, a' többi közzül a' böltsebbik igy inté meg az Ujj Meſtert: „ Hajja kend Meſturam! hát azért lakott kend a' *Debretzeni* Kollegyiomban, hogy még harángozni ſem tud kend, hát egyebet hogy tudna? Kár vólt kendnek ott olly ſoká tölteni az idöt, ha tsak haragozni ſem tud — Nékünk ollyan tudatlan Meſter nem kel. Ahól van Eſtok-Komam — van 16 eſztendeje, miólta harangoz vele meg-érjük, Nem kel nékünk ſem imádságos,

ſem

ſem énekléſe, ſem olvasása, ſem tanittása, ſem Notariuſsága kendnek, ha harangozni nem tud kend; mert mi tudunk imádkozni, ha hajnalba és eſtve késön a' hir hangſzot meg haljúk, azt pedig Eſtok komám-is véghez viheti — minek nékünk hát Meſter? — a' gyermekem ſem adom eleibe — hát kiörzené a' diſznomat? — ebből nem a' Tudóſságból élek én, ugy értse-meg kend Meſturam! No moſt elsö Reformator, jó *Sztáray* Mihály! mit ſzallánál, ha élnél ezen te Baranya béli *Kiſs Peterdi* Orátorodnak — ſok tsegéllyével bizonyito ſzovaira. — Ha *Sztáray* Mihály fel támodna, moſt is ugy találná a' régi ſokáſt, mint az ő idejében vólt, és moſt-is a' Ref. Vallásra tartazó *ceremoniák* közzül a' leg-nagyobbnak és ſzükségeſebbnek a' harangſzot találná. Ha hajnalban és késön eſtve harangoznak valamellyik faluban — már ott jó kereſztények laknak, hanem harangoznak roſz kerefztények — azt tartják itt 's akár imádkozzék, akár tanitsan, vagy ne a' Meſter — tsak ſzolján a' harang — az az én régulam — mellyet azután ſzabtak elömbe, minekutánna egy hét mulva meg tanultam ezt a' nagy Meſterséget. Nem ſzükséges vólnaé hát a' Kollegyomban a' Profeſſoroknak karangozáſt is tanittani Tanitvánnyaiknak, mint ollyan ſzükséges dólgot, mely nélkül itt ugyan Baranyában egy Meſter ſem ihatik veres bort, pedig annyi vagyon hálá Iſtennek! hogy alig lelnek néki hordot az emberek. En ſem tudam mit tsinálak a' *Lukmáttal*, az az a' Conventziomba adandó borral; mert nints hová ſzürjöm. Itt ezt a' hoſzſzon ki-mondott beſzédet ezzel az egy ſzóval mondják ki: *Lukma — Lukmár buza*, *Lukma bor.* — Találja-ki *Szabó Dávid* Uram, hól vették ezek ezt a' Magyar — vagy mi ſzót? Ezeket pedig már tudom mit téſznek: *Bökle* — tsets, *Bikla* — váſzonból varrott dalmány, *Tsuha* — ruha, *Rikkants* — Tsordás, vagy Páſztor, *Pazéló* — mosó ſullyok, *Kuragja* — Szén-vonó, *Kabak* — Lopó, *Füzérelni* — akolni, *Kontyas* — aſzſzony, *Potzik* — egér,

Ge-

Gerentsér — fazakos, *Kozányos* — pálinka-főzö, *Binka* — bokor ſzöllö, 's. t.

Hogy a' jó veress bor nem utolsó eſzet tsinál, itt nállunk e' két következendö történetekből-is meg tettzik. — A' minap azt kiváná egy faluſi Biró a' Notáriustól, a' mit még egy más Oláh Biró-is kivánt vólt a' Notáriusától: hogy néki olyan Levelet tsinállyon, hogy néki az Ura elött ſemmi baja ne légyen, és a' Levélnek ereje azt tselekedje, hogy ötet meg-ne verjék: ö a' Notáriusnak azért fizet: egyéb aránt hijába venné a' Notárius a' fizetéſt. — Továbbá a' Kántor ollyan légyen, hogy Boronyában, az egéſz faluban, söt a' ſzöllö hegyekre is ki-hallyék a' ſzova: külömben tudatlan léſzen a' neve. Oh Sancta (inkább ebria) Simplicitas! Itt a' hellye igazán az Invocationak: könyörüly rajtunk 's a' t. — Igy leſznek ezek, mig az Iſten egy jó 's talam több 's nagyobb Reformátort-is támoſzt az el-alutt hellyett. — Mi tsak hirit hallyuk a' ſzükségeknek. Vagyon böven jó Magyar dutzos kenyerünk, Magyar Kávénk (Szilvoriumunk), jó veres Boronyai édes borunk.

Mind ezek eddig a' tudóſitó ſzovai — de akár kijé vólnának-is ezek — ezekre valakinek haragudni, éppen a' leg-nagyobb erötlenség vólna — mert hiſzem — ha az Orvos leg-elöbb-is azt tudakozza a' betegtöl: hól fáj? hogy érzed magad? 's t. — minékünk-is azt kelletik leg-elöbb tudnunk, 's mindeneknek tudtokra adnunk, hol vagynak a' hibák és fogyatkozások Hazánkban 's Hazánk-fiai között, 's igy gondolkozhatnak a' Haza Orvoſsai a' ſebekhez illö flaſtramokról. — A' Kurir nem az idegen Nemzetek elött, hanem a' maga vére elött ſzokta ki-mondani az efféle hibákot — nem tsúfságból, hanem jó ſzivböl.

Elegyes

Elegyes jegyzések. — Oktobernek 7-dik napjára virradó étzakán 12 óra-tályban tüz borittá-el Miskoltzon azon hadi-élés tárt, mellyet N. *Neográd* Vármegye a' vaſas Katonák ſzámára épitett vala, és földig eméſzté. — 2 óra tályban ugyan itt a' *Kis-Karsa* nevü uttzában megint 2 házat nyele-el a' tüz. Itt és körül belöl még több tüzek-is valának támadandók, de a' ſzorgalmatos vigyázás a' veſzedelemnek gátot kötött. — El-járák más-nap a' Város' Elöl járói a' Városnak könnyebben gyúlható épületeit, és 30 gyújtó eſzközöket is találának ezek alá rejtve, mellyek ſzurkos, büdösköves, fadgyus és puskaporos rangyokból és tsepükből voltanak kéſzitve. — Vasárnap (10-dikén) midön dél-elött éppen a' Templomban lettünk vólna, ujjra láng-ſzin ruhába öltözék egy Pajta; de ez is ſzerentsésen eloltaték. — *Bruma*, *Bakhus*, *Márs* és a' *Halál* edgyütt érkezének-meg a' napokban mi hozzánk — de bár *Céreſt* is el-hozták vólna magokkal! — A' ſok Német Katonaság minden felölröl jö, és jött minden Vármegyébe — borunk annyi, olly ſok és olly jó léſzen, a' millyenröl és a' mennyiröl még a' mi almás-ſzürke ſzakállú öregeink-is nem igen emlekeznek — de mire iſzſzuk? nints kenyerünk! — *Szent Mihály*, ki külömben nem a' leg-fázékonyobb Szent, 2 ujnyi vaſtagságú jéggel köſzönte bé hozzánk! ezt irják *Szikſzoról*! — és jó, hogy elobb nem jött; mert igy kárt okozhatott vólna. — A' himlönek olly bövv terméſe vagyon itt nálunk, hogy az Halál gyermek ſzürettye kimilés nélkül való. — A' N. *Neográd* Vármegyei Nemes Sereg, Gr. *Forgáts* Antal Urnak Vezérlése alatt 23-dikban Peſtre érkezett, 25-dikban a' N *Heves* Vármegyei Korona-örzö Serget fel váltván, azt Poſonba kiſirte, a' hová 30 dikban eſtvére ſzerentsésen meg is érkeztek, — Ezen N. Sereg, a' N. Vármegyék' Sergei között nem az utolsó. — Szomorú, és keſerves hir, az az atyafiaknak és az édes Attyáknak fülekben! — *Tömös* Vármegyének Notáriuſsa *Káſzoni* Joſef Urról ugy értjük, hogy ez elött

mint

mint egy 6 hetekkel Aradról meg-indúlván egy bizonyos Uri-emberrel, bizonyos Summa pénzel, egy Kotsisal és egy inasával — mintha a' föld nyelte vólna-el õket ugy oda lettenek, és azóltától fogva edgyiknek-is hire se hallatik. Sokan ugy vélekednek, hogy talám az útan álló Gonoszlévők által lett vólna végek — azonban egész hól létek egy szerentsétlen, szomorú bizonytalanság. — A' Kolosvári Ref. Consistorium Tseh-országban a' *Libitsei* Ref. Gyülekezetnek Templom épittésbéli segittség kérő Levelére Keresztényi füleket nyitott, és ezeknek fel-segilléséhez mint egy 400 M. forintokat gyüjtött öszve, Gr. *Kendefiné* és Gr. *Bethlen* Gergelyné Aszszony õ Nagyságoknak hathatos segittségekkel edgyütt. — Az Isten háza eránt való buzgó szer tet nem alútt hát még meg. — *Ezzel a'* német *Levelek-is tellyesek:* t. i. „ A' Magyar Nemzetnek azon kivánságára, hogy a' Portával kötöndő békességnek tanátskozására az Országnak és Nemzetnek is egy törvényes Követjének kellenék meg-jelenni — O Felsége, a' többi ki-neveztek közzül választotta vólna Gr. *Eszterházy* Ferentz Ur õ Nagyságát, ki az Ország' költségén fogja ezen Követtséget tenni, és minden órán indúlandó vólna. — A' Titkos-Tanátsos és Kamarás Urakra nézve oly Felséges rendelés tétetett, hogy ezek ennekutánna Spanyol Palástban jelennyenek-meg az Udvarnál, mint hajdon a' VI dik *Károly* Tsászár idejében vala szokásban. — Ama hires Vezér és Nemzetünk' edgyik dísze Gen. *Karajizai* Bétsben vagyon. —— Oh be háládatlan hir! — ha igaz — azt beszéllik Bétsben némellyek, hogy a' Feldmarsal B. *Laudon* hólt tetemeit el lopták vólna; de ezt mi tsak akkor fogjuk hinni, midõn erről bizonyosabban tudósittatunk — addig pedig ez légyen ebben a' *Kurirban* az elsõ hazugság. — Inkább légyen az igaz, a' mit a' Lengyel-országi Levelek hoztak, hogy t. i. *Dántzig* alá már 6 hadakozó Muszka hajók érkeztenek, és hogy már fenyegették vólna a' Várost, hogy öszve lövöldözik. — Inkább légyen az igaz,

hogy

hogy egy néhány ezer Muſzka Kozákok a' Pruſſzus Pomerániát el-foglalták. — Inkább légyen az igaz, hogy a' Muſzkák hajói *Konſtántzinápolytól* nem meſzſze vagynak, és, hogy midôn ezt az ide való *Szelim* Uram meg-hallotta, remültében tsak nem ki eſett a' pipa a' ſzájából. — Pántsovára téli-ſzállásra ſzállott egy Batalion Bánátusi Német katonaság — és ugyan ezen Seregnek más 4 Kompániája egy tsoport *Gréfen* Húſzárjaival *Szendrön* maradnak. A' *Gréfen* Sergének 3 Oſztállya Belgrád, Zemlin, és a' körül fekvô Helységekben telelnek. — A' *Tsartorinſzki* vaſas Serge Szyrmiumban oſztatik-el, és a' Stabja *Ireghen* léſzen. —— *Bortzáról*, *Pántsováról*, és *Oppováról* 45 Szénával meg-terheltetett hajók érkeztenek-fel a' Dunán Budára. — Valamint a' F. Tsáſzári, ugy a' Török Sergek között-is, a' Horváth-orſzági Széleken még tsak Okt. 10-dikén hirdetteték-ki a' fegyver-nyugvás, és addig mint folytanak a' tseté-paték. —— A' Szilágyba telelni ment *Somlyora* a' *Latterman* gyalog Német Sergének 2 Kompániája. — Kolosvárra már bé-ſzállott a' *Rájſzky* Német Sergének 2 Kompániája a' Fellegvarba. Igy oſzlonak minden felé a' Német Sergek téli ſzállásra.

A' moſtan uralkodó Ts. Kir. Felségtöl ujjanan tétetett *Lájtmeritzi* Püſpök már hivatalához kezdett, —— Bábolnáról Erdélyből azt a' tudóſitáſt véſzſzük, hogy az özvegy Conſiliáriusné B. *Naláţzi* Joſefné Aſzſzony ô Nagysága a' Szüretre megérkezvén ide, 3 mad napra háló házából éjfél-tályban egy ládáját ki lopák, és a' közelebb lévô réten a' Ládát fel-bontván 1500 forintokat és hólmi *Ur*-aſztalára való ezüſt edényeket abból el-vivének; a' ládát pedig a' több benne lévô edgyetmással ott hagyták, és meg-került. A' ſzinte bizonyos környül-állâſok 2 Oláhokra mutatnak ujjal, 's egy ſzabadságos Oláh Katonára. Fogságban-is vagynak mind a' hármon. — Nálunk az e' féle *Hámán* Palotája ablakába való Virágſzálakra igen ſzükséges ezen ſzûk idôkben vigyázni. — Itt Bábolna Kör-

nyé-

nyékén Boraink jók leſznek — a' termés közönséges — ſzéna, zab éppen nints — buza kevés — Törökbuza ſzépen lett. — — — Hogy betsüljék az érdemet esmérő külső Nemzetek Magyar Nemzetünket, vegyétek éſzre ezt méltatlan gyalázók ez egy példából: — A' külső Nemzeteknek *Fránkfurtban* öſzve-gyült véghetetlen ſokosága ſzükséges képpen magával hozta, hogy a' Tsáſzári koronázás alkalmatoſságával leg-keményebb meg-határozott rendelések tétetteſsenek. — — Erre nézve ki-vala a' Templomba bé-botsáttó Czéduláknak ſzáma ſzabva, mellyek nélkül még az arany kóltsos Urak közzül-is edgy is a' Templomba, a' Koronázás hellyére bé-nem botsáttatik vala. — A' Templomban belől Rangokra oſztattanak vala az ülő hellyek. Az elsö a' Királyi Udvaroké, a' máſodik a' Hertzegeké, és igy rendre minden ülésnek ſzáma vala, mely ſzám a' ki-adott Czédulákra-is fel-lévén téve, a' ki belől a' Templomban el ſzedi vala a' tzédulákot, már azonnal tudta a' Czédulán lévő ſzámról, mitsoda helyre vezeſse azon Urat le-ülni. Ezeknek a' bé-vezető kioſztott Czéduláknak meg-határozott ſzáma vala, és minekutánna ezeket ki oſztották, ſenki ide bé-nem botsáttaték. — Két Magyar elsö Nemeſi renden lévő ifjú Urak jelenének itt-meg briliántos Kolsok tollas Kalpaggal, igen ſzép és gazdág Magyar *Uniformába* fel-öltözve. A' Birodalam' *Marſalja*, ki itt a' Templom 'elött a' két ſorba állott Gárdáknak közepette a' fő parantsoló vala, és az a' tellyes hatalommal biró, ki mindent tselekedhetik vala, meg-ſzollitja ezen 2 Magyar Urakat Frantziául, kik mind ketten azon nyelvet jól beſzélvén, mondja az edgyik, hogy késén esett vólna érkezések, azért bé-menő Czédulájok nem juthatott. Semmi ſem: mond a' Birodalam Marſalja — köſzönnyük az Uraknak, hogy bennünket meg-tiſzteltek, teſsék bé-menni a Templomba. A' Templom ajtón belől lévő nagy Méltóság Czédulát kér töllök, mint a' többitől, 's mondják ezek, hogy nékik nintsen

ugyan

ugyan Czédulájok, de a' Marſal maga küldötte vólna-bé öket. Velem jöjjenek az Urak, igy ſzól ezen Méltóság-is hozzájok — és bé-ülteté öket a' máſodik ſzám alatt lévő ſzékekbe — az az a' Hertzegekkel edgy ſzékbe. Ezen 2 Uraknak neveik *Sker* * * és *Be* * * —— Ez az egéſz történet olly igaz, mint kétſzer kettő 4. — Meſzſze hellyekről tsak azért mentenek vala *Fránkfurtba* némellyek, hogy a' Magyar Királynak azt az egéſz Europában hires Magyar Gárdáját ſzemlélhetsék, és egéſz Fránkfurtban nagy ſajnálás eſett, hogy ezek itt meg-nem jelenitenek. Igy bánnak egy idegen nyelveken ſzólni tudó ſzép maga viſeletű Magyar Nemeſsel az idegenek — hogy ne vólna hát méltó, hogy mi-is az illy alkalmatoſságra meg-jelent idegenekkel, egéſz betsülettel bánnyunk. — Poſonyban vagynak már meg-érkezve, igen keveſset ki vévén, az Orſzág fő Rendjei, a' Haza Attyai és Oſzlopjai, és 2 napok alatt tanátsot is fognak itten tartani. A' Korona ide a' múlt Szombaton meg-érkezett, mellyet Poſony Városa 4 Kompánia igen ſzép *Uniformába* öltözött fegyveres Polgár Sereggel vár vala. Örvend, és örömében könyvez Poſony Városa! — bezzeg a' Dicaſteriumon pennával ſzolgáló alsóbb Tiſztviſelőknek nem mondoná többég a' Tsizmadia: tsak egy tentás körmü író Deák; mert érzik, hogy ott a' pénz az Orſzágban, a' hól ezek mártogatják a' pennát a' tentába. A' Korona felhozatásának hiſtoriáját a' következendő alkalmatoſsággal irjuk m. t.

Az Auſtr. Belgiumban tsatázó *Virtzburgi* Sergek közzül 1 Katona arany, és 5 ezüſt pénzt nyertenek a' magok jó viſeletekért. — A' Regementek kenyeres ſzekerek és más tábori reſerva ſzekerek és lovak Kotya vetye által adattatnak — a' mint némellyek hiſzik. — Az a' hire, hogy H. *Roſenberg* is a' *Toskánai* Nagy-Hertzeggel *Florentziába* menne. — A' N. M. K. Teſtőrző Sereg abban foglalatoskodik, hogy minden órám Poſonyba indúlhasson. — Ő Felségének egy igen ſzép fejér vagy

ſzür-

ſzürke paripát kéſzittenek, a' mellyen a' Magyar Koronázáskor fog járni. — Poſonyban a' Szálás rendkivül drága, kivált azokon a' hellyeken, hól ezen Czérémoniát az ablakból láthatni — egy ablak 20 — 30 arany egy napra. — Itt Bétsben az a' hire, hogy az *Illyriai* Nemzet Kantzellariájának Préſeſse fogna lenni Gr. *Balaſsa* Ur ő Exja. — — Mind leg-bizonytálanabb — de nem lehetetlen hirt, azt-is ide iktatjuk, hogy az Auſtriai Birodalomnak edgyik édes Attya H. *Kaunitz* a' maga ſzolgálatjáról önként le-kivánna mondani, és azt mondják, hogy ezen Székbe *Kobentzel* Ur fogna ülni — de ezt tsak ugy tevők ide, mint leg-bizonytalanabb hirt. — Midőn itt irnók Levelünket, azt a' hirt hozák, hogy a' N. M. K. Teſtörző Seregnek parantsolatja vagyon, hogy a' jövő Szombaton indúljon, paripán Poſony felé. Egy réſze ezen Ns. Seregnek hátra-marad, és a' Felséges Udvart fogja kiſérni. Ugyan ekkor indúlnak az Udvari Darabantak-is Poſony felé, u. m. azok az all Tiſzti rangal gyalog ſzolgáló Gárdák, kik az Udvarban lévő külsö Küſzöbeken ſzolgálnak. — Gr. *Károly* Ur ő Exja bádgyadozó egéſséggel vagyon Bétsben — és ha jobban nem találna lenni, melytől Iſten örizze! — nem kis hijjánoſság esnék, mind a' Haza más környülállásaira nézve a' Koronázáskor.

Iglón, ezen hónapnab 3-dikán történt dolognak irják: „Egy jó ſzármazású Polgár Iffjú belé ſzeret egy tiſztelléges Polgár Leányba. E' ſem tagadta meg hajlandóságát a' Legénytől. Naponként nevekedett egymáshoz való kültsönös ſzeretetek, 's igéretet tettek magok között egymásnak, a' házaſſágnak ſzent kötele által lejendő ſzoroſſabb egybe foglaltatások felől-is. A' Leányt kérették hárman-is: de ő ſemmi más eggyeſſégről nem kivánt már hallani, minek-utánna fenn emlitett Kedvesének ajándékozta egyſzer a' ſzivét, 's fogadta örökös hivségét; és ő is attól mindúntalan hasonló ajánlásokat vett vólna. Azonban az Iffjú' Szüléi, főképpen pedig a' nagy Annya, tellyeſſéggel azon vóltak, hogy

Fijok

Fijoknak a' Leánnyal lehetö egybe kelését meg gátolhaſſák; mellyre a' mint a' Legény mutatta, 's magok tartották, reá is mentek. Bizonyos idö múlva, egy *Gömör* Vármegyei nemes Ember kéreti ismét a' Leányt. Bátor tudva vólt is ennél a' Legény' Szüléinek ellenzések: még ſem állhatta meg, hogy jelentéſt ne tegyen annak a' dologról; kinek-is midön Szüléi' akaratjokhoz intézett következnndö feleletét vette vólna: „azt tselekedheti, a' mi nékie tettzik": jó ſzót adott a' nemes Embernek; de egybe lehetö keléseket még is attól függeſztette fel, ha bizonyos napok alatt nem fogná magát elöbbeni ſzerelmese jelenteni. Nem vévén a' meg határozott napok alatt ſemmi jelentéſt is a' Leány, házaſſágra lépett a' nemes emberrel, 's már meg is indúltak *Gömör* Vármegyébe. — Mit tselekſzik ekkor a' Legény? Lóra ül, 's utánnok nyomúl. El érvén öket a' *Rosnyói* úton, reá lö egy piſztollyal a' Menyaſzſzonyra, 's olly hiedelemmel lévén, hogy azt életétöl meg foſztotta (kit mindazáltal ſzerentsére nem talált,) nyargalt a' közel lévö erdöbe, 's ott magát agyon lötte. — Ez is egy példa tehát arra, minémü gonoſzok ſzokták a' leg tiſztább ſzeretetet is gyakorta követni, a' Szülék' hibájok miatt.

Egy vastag gondolkozású Baranyai Anecdota. — „*Eſtok* ma a' Templomba kell menned! mond egy bizonyos Ur a' maga Béreſsének. Miért Uram! azért; mert ma minden Szentek' napja vagyon — el-megyek Uram. — Más nap megint mondja az Ura, *Eſtok*! ma-is a' Templomba kell menned! miért Uram? azért; mert ma minden Lelkek Innepe vagyon — el-megyek Uram. — Tsak hamar következvén egy más Szentnek Innepe, mond megint az Ur: *Eſtok* ma-is a' Templomba kell menned; miért Uram? azért; mert ma ennek 's ennek a' Szentnek Innepe — utsegen nem mengyek én Uram annyit! mit maradoz a' többitöl.

Költ Bétsben 2-dik Novemberben 1790.

A' Magyar Kurir Panaſzſza.

Jött a' héten leg-alább 200 idegen Ujjság Bétsbe — mi van ezekben? Az *Erlángi* azt mondja, hogy ki-irhatatlan ſzép vólt a' Bétsi Győzedelmi Kapu, midőn F. Urunk *Fránkfurtból* viſzſza érkezett (*riſum teneatis amici!*) még máig ſints kéſzen. — A' *Brünni* Ujjságíró közelebb költ Levelében, tsupa *Crimen leſæ Nationiſt committált* a' Magyar Nemzet ellen, és ollyanokat irt, mellyek kézzel fogható hazugságok ellenünk. Minden Ujjságírók a' tsömörig hazudnak, és ki *Péternek*, ki *Pálnak* flatéroz — ezt én nem tselekedhetem — hogy nyergeljem-meg hát hónapra a' Dereſt? — ugy — hogy vigye azt, a' mi van, és az akár mi kevés, érd. Olvasói elött ne hazudozzon. — Itt van mind — rövideden:

„ A' Sz. Korona, a' több Haza Clenodiumaival edgyütt 30-dikán Okt. délutánni 3 órakor Poſonyba ſzerentsésen meg-érkezett. — Ezt kiſirték Budáról a'l Korona-örző Méltóságok, a' Peſti P. Bandériumból 6 Nemeſek, és az utólsó Státion a' Moſony Vármegyei Bandériumból-is 6 Urak állottanak e' mellé; kik Poſonyig kiſirték. — Sok Uraságok, és a' Poſony Vármegyei Bandérium egéſz pompával várja vala a' Duna parton, hol a' Poſonyi 4 Kompánia Polgárság és több fegyvereſek, egy Svadrom Vaſas Német parádéban várják vala. — Ezen alkalmatoſsággal a' külömb-külömb hellyekre ki rakott ágyuk tüzet adának, és minden harangok ſzollani kezdének, 's mind addig ſzóllának, mig nem ezen Hazánk drága kintse a' Katedrále nagy Templomba bé-helyhezteték; a' Papok, a' ſok Uraság, Katonaság, és Polgárság, Mu'ſikával menének a' nevezetesebb uttzákon kereſztül. — A' Nemeſek vivék-bé a' Templomba a' Koronát és az azzal lévő drágaságokat, melly mellett az

 ölte

ólta 2 Bandériſták állanak, a' Templomnak pedig 2 ajtain mindenütt 2 — 2 Polgár Katonák — a' Templom küſzöbén kivül pedig mindenütt a' ſzokásban lévő Korona örző Katonák vigyáznak. — Vasárnap a' Tsáſzári Koronázásnak vala Poſonyban innepe, a' midőn a' Primás és Kárdinális Gr. *Bathyáni* Joſef Ur ő Eminentziája éneklé-el a' *Téged Iſten ditsérünket* nagy ágyu ropogáſok között. — Novemb. 3-dikán az elsö közönséges és elegyes (Seſsio Mixta) Orſzág-Gyülése tartaték a' Várban. — Nov. 2-dikán pedig a' Koronázás pompájára rendelt ágyuk érkezének meg Poſonyba 150 Pattantyuſokkal edgyütt, söt egéſz Poſonytól fogva Bétsig, ugy bé léſznek az útak ágyukkal rakva, hogy 1 óra alatt meg fogják a' Bétsiek tudni; mivel az ágyuk egy más után egéſz Bétsig hirt adnak.

Egymáſt éri, ugy takarodik le innen a' ſok ember mind ſzárazon, mind vizen Poſonba. Igen meg is ſzükült már a' ſzállás. — A' Tsáſzár 's Tsáſzárné, a' Primás' Palotájában leſznek ſzállva; *Ferentz* fő Hertzeg Feleségestől, mindjárt mellettek, az *Ormosdi* házban; a' *Nápolyi* Király és Királyné, Gróf *Battyányi* Filep Ur' Palotájában; *Mária Chriſtina*, és *Albert*, a' Gr. *Pálfy* Leopold Urében; a' fő Hertzegek végre, a' külső Városi Palotájában a' Primásnak.

Az Ülések a' Várban fognak tartatni. Itt leſz ſzállások a' Magyar Kantzelláriáról feles ſzámmal le-menendő Tanátsos, Titoknak, néhány Kontzipiſta, és két Archivárius Uraknak, kik le fogják magokkal vinni az utóbbi 3 fertály eſztendei Munkákat (*Acta*), némely Kantzelliſtákkal, és Acceſſiſtákkal eggyütt. — Mengyen pedig a' Kantzellária ma Poſony-felé, holnap pedig a' N. M. K. Teſtörző Sereg.

F. M. P. *Koburg*, minekutánna Oláh-orſzágban Gen. *Etzenbergnek* a' Sergek igazgatását által adta, Bukereſtből Temesvárra, és innen Belgrádba menvén, és itt két napi mulatása alatt mindeneket meg-tekintvén, Oktob. 30-dikán Peſtre meg-érkezett,

az

az hól valamint a' Polgári, ugy a' rendes Katonaságtól katonai tiſzteletek között, 31-dikben pedig *Budán*, itt-is érdemeihez illendő módon haſonló örömmel fogadtatván, innen a' Hertzeg Poſon felé vette úttyát.

Tudtára esvén a' Királyi Felségnek, hogy némely Vármegyék a' bünösökre nézve azon eſetekben, az hol a' bünösök halálra itéltetnek, a' büntetéſt valósággal-is végre kezdették hajtani és hajttyák, ezen az okon méltoztatott ő Felsége kegyelmesen parantsolni: hogy a' folyó eſztendőben Apr. 2-dikán kőlt Királyi Rendelés ſzerint, mely ſzerint azoknak, kik a' halálra itéltetteknek védelmezői, minden illyen halálos eſetben a' Magyar Udvari Kantzelláriá által ő Felségéhez folyamodni, 's ugyan ezen dolgot, az illyen bünösöket itélő Tanáts-ſzéknek is meg jelenteni tartoznak, a' melly által egy illyen itélet tételnek végre hajtása addig, mig az iránt Királyi Végezés tétetődnék, halaſztatik; ezen 2-dik Apr. Kir. Rendelése ſzerint parantsollya ő Felsége azt, hogy mind azon Tanátsſzékeknek, mellyeknek halálra itélő juſsok (Jus gladii) vagyon, az ő Felsége Királyi Nevében haladék nélkül meg tiltaſsék az, hogy addig egy halálos Sententziát-is végre ne hajtsanak, minekelőtte a' Proceſsuſt ő Felségéhez bé-nem küldötték, és az iránt Kegyelmes váloſzló Rendelését nem vették ő Felségének. — Ezen K. Kegyelmes Végezés Sinor mértékül rendeltetett minden Földes Uraságnak meg-értésére, és meg-tanulására, a' Budai Királyi Helytartó Tanátsnak e' végre adatott jelentése által Oktob. 12-dikén minden Vármegyékben és minden Kir. Szabad Városokban Magyar-országon 's minden ehez tartozó Tartományokban.

Itt a' Ts. és Királyi Udvarnál ezen h. 1-sö napján két rendbéli gyáſz vétetett fel; edgyik az Anglus Királynak edgy attyafiáért a' *Cumberlándi* Hertzegert, a' más pedig a' Pruſzſzus Király edgyik Teſtvérje fijáért *Kriſtián Henrikhért*; kik mind ketten nem régiben haláloztanak meg. — A' Neápo-

lisi Király Frankfurtban tökélletesen fel-gyogyult beteg-ágyából, és Okt. 28-dikán *Béts* felé indúlni szándékozott a' Király néval, *Albert* Sachsen-Tétseni Hertzeggel, és *Kristina* fö Hertzeg Aszszonynyal edgyütt. — A' F. Tsászár, az ugy nevezett Alsó Austriára nézve, egy nevezetes Patenst tétetett ezen napokban közönségessé az adó-fizetés iránt, melynek Summája ez: hogy, mivel ö Felsége a' Tartomány' rend-tartásainak az 1764-béli formára való viszsza állittatását az A. Austriai Státusoknak meg-igérte: tehát parantsol ö Felsége egy magános Udvari Commissiot itt Bétsbe fel-állittatni a' Tartomány Marschallyának Prézidiuma alatt, mely ezen munkából minden más-féle Tanáts székeket ki szoritva az 1761 ben Sept. 26-dikán ez iránt adatott Patens szerint fogja az örökös adó dolgait Novemb. 1-sőétől fogva egyedül igazgatni. Mindazonáltal a' kik a' földnek ki-méretése miatt vagy egyéb módon nyomatván, panasz vagy engedelem iránt magoknak igaz ügyet gondolnak lenni; folyamadhatnak oda, az hol a' Tartomány-béli más egyéb féle jövedelmeknek folyamattya vagyon.

Pest, Okt. 28 dikán. „ Ma inditották-el Budáról Hazánk' drága Kintsét a' Szent Koronát. Egy Svadron *Gréfen* Húszárság *Veresvárig* kisérte; hat válogatott Örállók pedig, a' Nádor-Ispányi Ns. Zászlóallyból, egésszen el-fognak vele menni Posonig. — A' Magyar Jádzók, mind Pesten, mind Budán el-jádzották már *Simai* Kristof *Igaz Házi* nevü Darabját. Az Ország Birája, 's Báró *Orczy* ö Excellentziájok; sőt minden jelen lévők, tapsoltak örömökben, és igen soknak itélték elsö próbában."

Mária Theréziopelből Okt. 29-dikén. — Tegnap vala ezen Kir. Városnak szerentséje F. M. *Koburgnak* azon tiszteletet tenni, mellyet tavaly F. M. B. *Laudonnak* tett vólt. Meg-értvén ugyan-is a' Városnak fö-Birája *Parcsetics* Ur, hogy az Hertzeg 28-dikban étzakára ide érkezéndö vólna, edgyet még a' Senátorok közzül, 6-tot a' Város Huszárjai közzül, és a' Báts V. megyei Nemes Bandé-

deriumból 10-et maga mellé vévén, és a' Hertzegnek elejébe indulván, ö Hertzegségét a' Városnak külsö határjainál tiſztelte, és innen a' Város Sántzájig viſzſza kisérvén, itt minden Nemeſi és Városi fövebb Rendek jelen-létekben a' Város Notáriussa *Lenárd* Márton Ur rövid de fontos beſzéddel tiſztelte a' Hertzeget, mellyet egy közönséges *Vivat* kiáltás bé-végezvén, itt már az egéſz N. Banderium magát a' többekhez kaptsolta, és egéſz pompával, ágyu ropogáſok, trombita 's egyéb muſikaſzó között kisérte ſzállására a' Hertzeget; ki-is ezen bé-fogadtatása iránt való jó kedvét ki jelentette réſz ſzerint maga ſzovai 's köſzönete által, réſzſzerint pedig és kivált-keppen az által, hogy azon Bálban, mely a' Magiſtrátustól tiſzteletére adatott, nem tsak meg-jelent és eſtvéli 7-töl fogva étzakai 1 óráig mind ott mulatott, hanem maga-is mint egy ifju a' tántzoſok közzé elegyedvén, azokkal végig tántzolt. Más nap reggel haſonló pompával kisértetett-ki az határig.

Frantzia Orſzág. — A' Frantz Nemzeti Gyülés hozzá kezdett Oktob. 5-dik, 6-dik és 7-dikén azon dolog iránt való tanátskozásaihoz, mely minden Státuſoknak fundamentoma, és a' mi akármely Orſzág boldogságának forgó-ſarka, u. m. a' portzionak vagy adónak el-rendeléséhez. Még eddig ſemmi bizonyos el-rendelve nintsen ezen fontos dolog iránt: az elöre való jovaslások pedig ezek: ugy mint:

„A' *portzió* vagy *adó*, fizetödjék az állandó örökségeknek haſzon vétele ſzerint, még pedig ily mérſékléſsel: hogy az ollyan örökségre, melynek mind miveltetése mind haſzon bé-vétele költséges, legkeveſebb adó — a' mely örökségnek tsak az haſzon bé-vétele költséges, nagyobb adó — a' mely örökségnek pedig ſem miveltetése, ſem haſzon bévétele nem kerül ſemmibe, az illyen örökségre leg nagyobb adó vettetödjék. — Ezen adó-fizetés, nagyon terméſzet ſzerint valónak láttatik lenni: az idö fogja meg-mutatni, hogy mehet tellyes tökélletes-

teſségre. — A' Proteſtánſokra nézve, meg-határoztatott, hogy azok a' magok örökségeiket, mint tulajdonokat, ezen túl-is meg-tarthaſsák, és a' mely dézmát eddig, a' moſtani már Nemzeti örökséggé vált jóſzágokból vettenek, azt ez után-is, mint eddig tartsák-meg. — Egy *Dédely* nevü Frantz Deputátus, következendö értelmét adta, az állandó örökségekhez ſzabadott adó-fizetés iránt: — u. m. egéſz Frantzia orſzágban lévö ſzántó-földet 70 Millio 4-ſzeg-ölre ſzámlálván, ebböl 556 Millio 400 ezer Livra tsupa jövedelmet 's ezen jövedelemhez képeſt 92 Millio 733,ezer Livra adó-fizetéſt — rétet vagy kaſzállót 6 Millio 4-ſzeg ölöt, ebböl 30 Millio Livra tsupa jövedelmet, innen 5 Millio 630, ezer Livr. adót — Legelö-hellyet 5 Millio 4-ſzeg ölöt, ebböl 4 Millio Livr. tsupa jövedelmet, 's a' t. minden állandó örökséget ezen mód ſzerint fel-ſzámlálván, egéſz Frantzia-orſzágnak bé jöhetö eſztendeji adóját 123 Millio 530-ezer Livrára jovaſolta határoztatni. De ezen dolgok még eddig mind tsak jovaslások: ezeknek a' végsö meg határozáſok léſzen méltó a' meg-jegyzésre, követésre, vagy meg-vetésre.

Belgium és *Hollándia* határjairól illyen ſzelek kezdenek fujdogalni, hogy a' Pruſzſzus Geldriába 's más ott körül-bé lévö Pruſzſzus Tartományotskákba, igen nagy hadi kéſzületek tétetnének 's egéſzſzen háborus környülálláſok kezdenének láttzani. Ujjanon érkezö Regementek ſzámára ſzálláſok kéſzittetnek, és Élés-házak rakatnak. Ezen kéſzületekböl némellyek azt magyarázzák, hogy mivel a' *Rájkhembakhi* edgyezésnek tzikkellyei közzül még eddig igen kevés tellyeſittetett-bé, tehát a' dolgok is viſzſza fognak kevés idö mulva azon ellenséges lábra kerülni, mellyen állottanak az egyezés elött. Máſok ezt nem hiſzik, hanem igy gondolkodnak, hogy a' Hollándus Pátriotákat akarnák tsak, az Anglus és Pruſzſzus, elöre tételendö kéſzületeikkel meg oltalmazni a' Frantzoktól, kiknek könnyen ezekbe juthat a' moſtani környül-álláſok között, hogy

hogy azon károkat Hollándiában viſzſza ſzerezzék, mellyet nem régiben ott el-veſztettenek.

Fránkfurt. — Ô Felségének, a' Tsáſzári Koronázás alkalmatoſságával a' Német orſzági Levali Rendtől a' Tsáſzárnak mindenkor adatni ſzokott 300-ezer for. ajándék, ezzel az úttal-is annak módja 's tzérémoniája ſzerint által adatott, és az azt által adó Kapitány *Gemmingen* ô Felségétől titkos Tanátsoſsá tétetett. — Haſonlóképpen viſzſza-jövetelekor meg-jelent ô Felsége elôtt *Norimberga* Városſának Tanáts-ſzéke egy régi és tsak tsupa tzérimoniából álló ajándékkal, egy tsomó zabbal, borral, és húſsal. A' Tsáſzár ezen ajándékot megköſzönvén, el-adatni és az árát a' ſzegények Iſpotályában minden Vallásra való tekintet nélkül ki-oſztatni parantsolta. — Ô Felsége-is meg fizette mind ezen ajándékokat Tsáſzári módon; mert tsak *Vürtzburgban* 40-ezer forintnál nem kevesebbet adott ki ajándékba.

Az Erdélyi Só-bányáknak dolga az Udvari Kintz- és Bánya Dikaſteriumától el-váloſztatván, az Erdélyi Magyar Kantzelláriához tétetett által, 's már ezen folyó 1790 dik eſztendô-béli ſzámoláſok-is, mellyek illetik ezen Só dolgát, a' nevezett Kantzelláriánál fognak bé-vétetni. — *Albert* Hertzeg és fô Hertzeg Aſzſzony *Kriſtina* ide Bétsbe tegnap dél-után leg-friſsebb állapotban érkezének-meg: kikrôl az ſokaknak vélekedése, hogy ismét a' Magyar-orſzági Helytartóságot fognak által venni. — A' Felséges Tsáſzárné ha jobban léſzen, *Pi'sába* mondatik telelni ſzándékozni: sôt máſok azt erôſsitik, hogy maga a' F. Tsáſzár-is egy néhány hetekre a' télen Florentziába ſzándékoznék, hogy a' *Toskánai* ujj nagy Hertzeget ſzemélyesen iktathaſsa-bé Hertzegi ſzékébe.

A' mint már tudjuk a' Belgák dolgok *Hágában*, az Hollándus, Anglus, Pruſzſzus és Tsáſzári Miniſterek között, a' maga folyamatyát ugyan el-kezdette. Ki-menete ezen dolognak bizonytalan; és még eddig a' két *Fél* között tsak irásban folytattatott

min-

Fijoknak a' Leánnyal lehetö egybe kelését meg gátolhaſſák; mellyre a' mint a' Legény mutatta, 's magok tartották, reá is mentek. Bizonyos idö múlva, egy *Gömör* Vármegyei nemes Ember kéreti ismét a' Leányt. Bátor tudva vólt is; ennél a' Legény' Szüléinek ellenzések: még ſem állhatta meg, hogy jelentéſt ne tegyen annak a' dologról; kinek-is midön Szüléi' akaratjokhoz intézett következnndö feleletét vette vólna: „azt tselekedheti, a' mi nékie tettzik": jó ſzót adott a' nemes Embernek; de egybe lehetö keléseket még is attól függeſztette fel, ha bizonyos napok alatt nem fogná magát elöbbeni ſzerelmese jelenteni. Nem vévén a' meg határozott napok alatt ſemmi jelentéſt is a' Leány, házaſſágra lépett a' nemes emberrel, 's már meg is indúltak *Gömör* Vármegyébe. — Mit tselekſzik ekkor a' Legény? Lóra ül, 's utánnok nyomúl. El érvén öket a' *Rósnyói* úton, reá lö egy piſztollyal a' Menyaſzſzonyra, 's olly hiedelemmel lévén, hogy azt életétöl meg foſztotta (kit mindazáltal ſzerentsére nem talált,) nyargalt a' közel lévö erdöbe, 's ott magát agyon lötte. — Ez is egy példa tehát arra, minémü gonoſzok ſzokták a' leg tiſztább ſzeretetet is gyakorta követni, a' Szülék' hibájok miatt.

Egy vastag gondolkozású Baranyai Anecdota. — *Eſtok* ma a' Templomba kell menned! mond egy bizonyos Ur a' maga Béreſsének. Miért Uram! azért; mert ma minden Szentek' napja vagyon — el-megyek Uram. — Más nap megint mondja az Ura, *Eſtok*! ma-is a' Templomba kell menned! miért Uram? azért; mert ma minden Lelkek Innepa vagyon — el megyek Uram. — Tsak hamar következvén egy más Szentnek Innepe, mond megint az Ur: *Eſtok* ma-is a' Templomba kell menned; miért Uram? azért; mert ma ennek 's ennek a' Szentnek Innepe — utsegen nem mengyek én Uram annyit! mit maradoz a' többitöl.

Költ Bétsben 2-dik Novemberben 1790.

Itt a' két Koponyáju Saſs' féſzkéből.

A' Fels. Udv. Magyar Kantzelláriáról az Országh-Gyülésére ki-rendelt Tiſztviſelők már Bétsből mind le-takarodtanak Poſonyba. — A' N. Magyar Kir. Teſtörzö Sereg, a' múlt Szombaton reggeli 7 és 8 óra között, nagy pompával, Paripán, egéſz Egyforma köntösben, pantallérosan és bokrétás Kalpoggal indúla-ki Bétsből Poſony felé; mely Ns. Seregnek minden Lováſzſzai, Szólgai — még tsak a *Proſoſz* is vele vala — éppen tsak azok a' Tiſzt Urak maradtanak Bétsben, kik Kabinét Kuriri hivatalt viſelvén, vagy útban vagynak, vagy menendők. Minden 8 Gárda Tiſztnek egy ſzekere vala, és 2 ſzekér viſzi vala a' Gárda gála Köntöſt. Vezérli vala ezen Serget Májot *Dotzy* Ur. Az elsö meg-nyugvó hellye ezen N. Seregnek *Fiſchement* vala, hól a' Lakosok már régtöl fogva illyen Lovas Serget nem ſzemlélvén, nem tudnak vala eleget bámúlni ezen. — Amaz Hazánk nyelvének *Kaſsándráról*, ſok más érdemes munkáiról esmeretes tsak nem elsö pallérazója — addig vólt Teſtörzö Seregbéli Kapitány *Bárotzy* Ur, a' múlt Pénteken Májornak hirdetteték-ki ezen N. Seregnél. Ezen Ns. Teſtörzö Sereg a' Poſonyi Várban léſzen ſzálva — minthogy pedig a' F. Királynak Poſonyba való pompás bé menetele 11-dikben fog lenni, tehát ezen Teſtörzö Sereg egéſz Gálában mégyen eleibe *Schloſzhofba*, és ott a' Gr. *Bathyáni* Kertje mellett fogja a' Poſonyba bé-kiſérendö F. Udvart várni, az e' végre ott meg-jelent véghetetlen Magyar Nemesi rendekkel. A' Német Gránátéroſság, ki a' Koronázás alkalmatoſságával útat fog kéſzitteni, és az el-menö hellyeken fegyveres kofalat fog állani, már innen Bétsből el-indúlt, mindenik 60 kemény töltéſekkel. — A' Magyar orſzági fö igazgató Vezér H. *Koburg*, Nemzetünknek az hal-

 hatat-

hatatlan *Laudon* hellyett maradott kedvellője, most Bétsben vagyon, és tsudára méltó képpen kivánnya minden ſzemlélni. — Bétsben vagynak F. M. L. Gr. *Vartenslében* és Gen. *Karajtzai* Urak; kik mind a' Koronázáson kivánnak jelen lenni. — A' Poſonyban leg-elöbb, u. m. ezen hónapnak 3 dikán tartatott elegyes Orſzág tanáts gyülése után — a' Király ſzemellyét viſelö *Ürményi* Ur ö Excel ja fö vigyázatja alatt — minden nap Kerületbéli Gyüléſek tartatnak — 5-dikben egy hajókra épülö nagy hidnak tsinálásához fogának a' Poſony óldalát mosó Dunán, hogy az által-járó ſokoságnak annál könnyebb és bátrabb által-járása leheſsen a' 2 hidon u. m. a' már ſok eſztendöktöl fogva fenn-álló Repülö hidon és ez munkában lévön. Ezen hid tsinálásának igazgatása vagyon bizva Generál *Magdéburgra*, ki már egynéhány napoktól fogva Poſonyba mulatoz. — Ugyan 5 dikben Spékelék-meg a' Poſonyi Várnak fokait a' leg felsöbb hangon beſzéllö ágyukkal, mellyek a' Koronázás' napján a' *Vivátot* teli torokkal fogják kiáltani. — Ö Felsége az Oláh orſzágból való Barom kereskedéſt, mely eddig meg-vala tiltva, ujjra fel-ſzabaditotta. — Haſonlóképpen meg-engedte ö Felsége a' Bánális Határ katonáknak és Tótoknak, hogy a' békeſségnek tellyes meg-ſzereztetéséig *Serviából*, valamint minden féle gabona nemeit, ugy ſzintén olajat, riskását, vajat, ſzénát, tüzi és épületre való fát, lovakat, ökröket, minden egyéb-féle barmokat, halat és rákot, ki-hozhaſsanak; de az allattomba való tilalmas kereskedésnek el-kerülése végett, katonai paſsuſsal járjanak. — Ama hires Levegöben vándorló *Blánkhárd* Okt. 31-dikén Prágábau tevé-meg a' maga 27-dik Levegö útozását, és innen megyen egyeneſsen Poſonyba, és itt fogja a' Magyar Levegöben meg-tenni a' 28-dikat. — Azt költötték vala némellyek, hogy Poſonyban minden élésbéli dolgok rendkivül drágák vólnának — nem igaz; mert itt a' Ns. Vármegye olly rendeléseket tett, hogy minden, a' moſtani környülállások ſze-

rint

rint leg-illendöbb árrán találtatik. A' marha hús 6 kr. — a' kenyér azon az árran megy mind eddig — az *Ormosdi* Ur házában lévö ebédlö *Coſsinoba* — *Lundgráf* Urnál betsülletesen ebédelhet egy ſzemély 24 krajtzárokért — 30-ért még betsületesebben. — A' napſzámos Kotsiſok-is éppen ugy vagynak taxáltatva, mind Budán valának. — A' Gabonának árra Poſonyban következendö: „ egy Poſonyi mérö tiſzta buza 83 — 85 garas. — Közönséges búza 78 — 79 garas — elegyes búza 61 — a' ro's 57 — 59 — az árpa 46 — a' zab 34 — 36 gs. — Egy öll kemény tüzi fa 6 for. 6 kr. Egy má'sa ſzéna 1 for. 18 kr. — egy 'sup ſzalma 6 kr. — E' nem nagy drágaság a' moſtani időben. Különös rendeléſt tett a' Vármegye, hogy minden felöl böven hozattaſsanak a' ſzükséges dolgok —— ſzükség-is fog lenni az effélékre; nert reggeltöl fogva eſtvig tollyong Bétsben a' le-menö nép a' Duna partján — a' *Deliſántz* már 15-dikig ugy el van foglalva, hogy arra tsak egy 3 fontos portékádot ſem teheted-fel — egéſz Béts a' Koronázáson akar meg jelenni. — A' Szent Könyvekböl azt olvastam vólt hajdan, hogy a' hól a' *dög*, oda mennek a' *Sas-keſelyüek*; — — — — — — — — — — — — Takarodnak a' gyönyörüség' *Nymfái* Bétsböl Poſony felé, és Budáról-is ſokon fel takaradtak — *malum neceſſarium* — ezek a' roſzſz börek-is a' jó világhoz tartoznak — azt mondják a' világi böltseſség' Tanittói. — Itt Bétsben a' Koroná Poſonyba lett fel-hozatásáról az edgyügyübb emberek igen ſokat beſzéllenek, pedig ennek fel-hozattatásának egéſz hiſtoriája tsak ez, hogy N. Peſt Vármegye, a' maga Palatinálé N. Bandériumából 7, mind belsö, mind külsö tökélleteſségeikre nézve igen nevezetes tagokat válaſztott ki; u. m. A' Helytartó Tanátsnál Titoknak Fö-Hadnagy *Fodor* Joſef Urat. —— All-Hadnagyokat: Titoknak *Meſzner* Károly, *Farkas* Antal — *Szabó* János — *Bitskey* Sándor — *Lázár* Iſtván, és *Nyáry* Joſef Urakat, kik mind addig Poſonyban-is maradnak, mig a' Koronázás meg

esvén, megint azt Budára azonnal viſzſza kiſirik. A' Sz. Koronának fel-hozásakor N Komárom Vármegye igen Hazaſiui módra viſelte magát — minden meg-álló hellyeken az egéſz Vármegyében kéſzen várták ezt lóháton ézen N. Vármegyének tagjai, és ugy kiſirték-ki a' magok Vármegyéjekből. — Ugy beſzéllik ſokon, hogy minekutánna a' F. Udvar meg-tuda vólna, hogy az Erdélyi N. Hertzegségbéli fő Kormány-ſzék minden irásbéli kintseit Kolosvárra költözteite, nem igen jó néven vette vólna — de e' tsak beſzéd — nem bizonyos hát — annál-is inkább, mivel a' F. Udvar, a' mint értyük, maga méltóztatott olly rendeléſt tenni, hogy az Erdélyi Orſzág-gyülés a' jövő Decembernek 12-dikén kezdődjék Kolosvárt. Itt marad-é az után a' Kormányozó-ſzék, vagy Szebenbe megyen viſzſza? *Edypustól* tudakozzátok. — Az Erdélyből és Magyar-orſzágból Nyitrában öſzve-gyült *Piáriſta'* Szerzet Papjainak Elöljárói Okt. 3-dikán edgyező értelemmel magoknak *Provinciálisul* vállaſztották ama nagy lelkü T. P. *Pertzel* Imre Urat. — Akár külső, akár belső értelemben vévén, ez az első Szerzet a' mi Hazánkban — ezek a' Tudományok' oſzlopai. — *Lembergtől* 14 mértföldnyire egy *Brodi* nevü kereskedő Város, a' múlt hón. 20 dikán meg-gyulván, 500 házak égtenek-el, és a' kár meg betsülhetetlen.

Lovas Gen. Gr. *Kinſzky* Joſef Regementtyében ſzolgál a' többek között egy Anglus Gavallér-is. Ez nem régiben Angliából Brüſſzelen jövén kereſztül, Paſsuſt kivántanak tölle, mely néki nem lévén, *Vandernóthoz* kiſértetett. A' Gavallér, a' mint maga erősíti, következendő módón adta elejébe *Vandernótnak*, a' mi ſzivén feküdt: — „Hallya az Ur! az Ur azzal ditsekedik, hogy az Auſtriai jármot Belgiumnak ki-vette nyakából: 's még-is egy ſzabad embert nem ereſzt ſzabadon az Ur által ſzabaddá tétetett tartományban.

T. N. Somogy Vármegyéből Okt. 30-dikán. — „Itt a' természetnek majd minden jovaival bövölköd-

ködnek: Széna termett elégséges, és ſokan, tsak hozzák a' marhát teleltetni, kéſzek leſznek a' ſzéna adásra és teleltetésre; búza, és Kukuritza vagyon annyi, és lett, hogy máſoknak-is ſzolgálhatunk belölle; bor, ſoknak ugy termett, hogy hordot ſem kaphat neki, és olly erőss a' bor, minthogy jó idő járt a' termésre, hogy ha valami kis égő tüzet értetnek hozzá-is, ſzinte ugy meg-gyúl, mint a' Pálinka, mellyből reménlhetünk jó Fársángot is. Ennek felette ma, az az Oktob. 30-dikán vagyon igazán a' Deresnek napja; mert ollyan dér lett; hogy még a' leg-öregebb Aſzſzonyok-is, producálták a' Golyát mig reggel a' forrásra mentek viz meríteni 's fél lábon ſokat általak; Azért-is:

Éllyen hát a' Deres, hordjon olly hireket,
Melly örvendeztesse a' Magyar füleket.
Éllyen, hizzon, már is ſzámára abrakot,
Tsak jöjjön, ſok Gazda télire el-rakott,
Éllyen minden felett ennek a' gazdája,
Kitől még több jót-is vár mind két Hazája.

Néhai *Mák János*, ki néha mind külső mind belső ajándékaira nézve, a' bőv-kezű Terméſzetnek — annyival-is inkább, mivel mind a' Hazabéli, mind a' külső Orſzági Tudományok Mühellyeiben tudománnyának leg ſzebb jeleit adta — mindenektől betsültetvén — Hazájába lett viſzſza téréſe után, nem *Máknak*, hanem *Mákvirágnak* neveztetik vala. — Moſt még-is utoljára a' kelletlen komor ſzegénységnél egyébbel nem birván, kéntelenittetett ezen T. Vármegyében is régi jó esmerőſseit meg-látogatni, hol-is Tóth Szent Györgyön meg-betegedvén, halála előtt egy kevéſsel, ezen Verſeket mondotta az ötet nézők előtt:

Meg őſzült Mák virág! ez idegen határ
Tsendes helyt mutatott, hol tsak el nyugodj már.
El dültek mellőllem azon haſznos tagok,
Mellyek nem régen-is bátran vittek magok.
Csontyaim reſzketvén mind őſzve verődnek,
De ki álhat ellent oh Iſten! erődnek!

Ne

Ne tsudály! mert ha ma nékem! holnap néked
Meg eshetik — hamar el-dülhetik ſzéked.
Légy tudós, vagy gazdag, hirleltesél nagynak
Mikor nem is vélnéd mind ezek el-hagynak.
Hajdon, meg-mondhatja Debretzen Városa,
Millyen váltam benne Parnaſsus Lakoſa
El-olvatt elöllem Világ arany hegye,
Mák ſemmit ſe talált, mikor nyúlt hogy vegye.
De ha igy végezték ezt rollam az Egek
Hogy borittsanak el-végre a' fellegek,
Meg nyugſzom, hát már moſt kik jót tettek velem
Aldottak légyenek adom ez Levelem.
Tóth Szent Györgynek fedez a' mennyi göröngye
Hüségéért légyen annyi drága gyöngye.

Koporſó Kö-iráſa.

„ Szép zöldellö-allya ezen magas fáknak
„ Adott helyt, nyugoſznak itt tetemi *Máknak.*

Sept. 25-dikén. 1790.

Külsö-orſzági jegyzéſek. — Egy Kurir érkezett nem régiben Romából Párisba, a' mint a' Frantzia Levelek irják, és a' Pápától egy nagy petsétes Levelet hozott, melyben meg-edgyezik ö Szentsége abban, hogy a' Frantzia Papság a' Nemzeti Polgári ujj rendeléſek ſzerint igazgattaſsék. — Azt állitják a' Frantzok, hogy ezen engedelemnek a' ſzeméből ki-lehet nézni az Olaſz Politikát — az az: ezzel tsak azt akarja a' Romai Hertzegi Püſpök (igy hivják már moſt a' Frantzok a' Romai Pápát) hogy az *Avignoni* Grófság, mely a' Pápának eddig örökösse lévén, ſok kintset hajtott Romába, tovább-is a' keze alatt maradhaſson. — Ez az *Avignoni* Grófság hajdon Frantzia-orſzághoz tartozott, és idövel a' Pápa hatalma alá birt. Miólta Frantzia-orſzág kezdette nyittani a' ſzemit, ezen Grófság-is mozgásban vagyon, és már moſt másodikſzor könyörögnek a' Páriſi Nemzeti Gyülésben, hogy öket a' Nemzet, mint vér-ſzerint való Attyafiait, végye megint atyafiui kebelébe, és mi-

vel

vel egy Nemzet velek, leheſsenek egy tőrvényes társasággá-is velek — és a' Nemzeti Gyülés nagyon-is igyekſzik ezeknek magához való fogadásán — ezt értik hát a' Frantzok az Olaſz Politikán. — Az Oroſz Tsáſzárné egy Nov. 30-dikára határozott parantsolatja ſzerint azt végzette, hogy az ő egéſz Birodalmában egy ujj Rékluta ſzedés légyen a' Török háborunak további folytatására — melly parantsolat ſzerint az egéſz Birodalmában 100 ember közzül egynek fegyvert kelletik fogni. — Itt a' 100 ſzám alatt értetnek a' fejek és a' Lelkek; akár Fejérnép, akár gyerek légyen az — és igy, a' kik a' Muſzka Birodalomban tudják, hány millióm Lélek vagyon, tudhatják azt-is, ezen Rékluta ſzedés melly nagy légyen. — Mikor a' Konſtántzinápolyi Divány meg-értette, hogy a' Svéd a' Muſzka frigyeſsévé lett, ſzinte el-rágta pipája tsutoráját mérgében. — Meg-érkezvén pedig az Auſtriaiakkal való fegyver-nyugvásnak hire, az idegen Tartományokból Konſtántzinápolynál öſzve-ſereglett Katonaság, kik a' Nagy Vezér' Táborába menendők valának, azonnal viſzſza-tértenek Hazájokba — melyre nézve leg-ottan parantsolatot hirdettetett a' Szúltán, hogy a' ki tsak edgyet ſzól is a' Kereſztényekkel való, vagy lejendő békeſségről, életével fizeſsen. — Nov. 2 dikán érkezett Bétsbe, a' Muſzka Követ H. *Galitzinhez* a' *Potemkin* Táborából egy *Povalitsin* nevü Major, mint Kurir, ki azokat a' punktumokat hozta el, a' mellyek alatt kéſz az Oroſz Udvar a' Portával békeſségre lépni. — A' punktumok ezek: 1) Sem a' Pruſzſzus, ſem más Tengeri Hatalmoſságok magokat a' békeſségbe ne elegyittsék. 2) *Kriméától Akirmantól* és *Otzakovtól* áljon-el a' Porta. 3) Hanem akarja, hogy Moldva és Oláh orſzág független légyen, Khotzim vára rontassék le e' hellyett. 4) Hogy Bender vára a' mostani félig le-romlott állapotjában maradjon, és azt a' Törökök ſoha fel-ne épittsék. Ha a' Porta Februáriusnak 1-ső napjáig magát erre meg-nem határozza — már 24 órával később hijába határozza; mert ekkor kezdődnek a' tsaták,

Her-

Hertzeg *Potemkinről* némellyek ugy beſzéllenek, hogy Lengyel-orſzágban ſok és fő Nemzettségekből való ſzeméllyek vólnának pártoſsai, kik ezen Hertzeget a' Királyi Koronával-is meg-ajándékozni minden meſterségeket meg-vetették vólna, és a' következendő örökös Király váloſztásra nézve, hogy Hertz. *Potemkin* iránt tzéllyokhoz könnyebben közelitheſsenek, előre Törvényt akarnak az Orſzág Gyülésén a' végre hozatni, hogy a' Lengyel Korona, egy Koronás Főnek-is ne adaſsék. Ez akár hogy légyen bizonyos az, hogy H. *Potemkin* Európában ma az elsö Hertzeget játzodja. Minden-nap rendelet óra ſzerint feredezik. Rendeléseit feredés közben téſzi, és közönséges parantsolattyait ég formáju kárpit alatt ſzokta Királyi módon ki ſzolgáltatni. Idejét drága kövekkel való jádzásban tölti, a' millyeneket nem olly régen-is 80 ezer forint érőt vásároltatott. Fő ſzakáttsai haton vagynak, kik minden nap 80 ſzeméllyekre kéſzitteneK: mely kéſzült, mikor a' Hertzegnek vatami nagy vendégei yagynak, ahoz való ſzokott lenni: egyéb iránt, ha tsak katona Tiſzt Vendégek jelennek meg, az ebéd-is igen vékony és tsak Oroſz ebéd, mely iránt a' Hertzeg mentsége közönségesen ez, hogy ő tsak ollyan Oroſz Tiſztekkel kiván egy katona kenyeret enni, kik a' nyereg alatt puhult és sült húſsal-is jól laknak.

Káglioſtrorul, arról a' mái leg elsö hazug Apostolról egy fő Kárdinális nem átallya *Romában* ily valláſt tenni: — az egéſz Világnak bámuláſsal fog el-telni ſzeme ſzája, midőn meg-hajja, melly ſzerentse-keresőre bizták ſok nagy fejek Europa' Politikájának forgatását. Nem ſokára el-fogja már *Káglioſtro* érdemlett jutalmát venni: és akkor minden történeteit az egéſz világ nyomtatásból olvashattya. Már ennyi ki-jött iránta, hogy ő lett légyen Európában a' ſzabad-gondolkodásnak fő Apoſtola, melyre belsőképpen magának vólt hívatala, külső-képpen pedig egy nagy Hertzegtől öſztönöztetett 's költsége által ſegittetett.

Groſ

Gróf *Benyouſzky* Moritznak, kit Hazafiai közzül talám még máig-is ſokan nem esmérnek, az idegen Nemzetek emeltenek örök emlékezetet. A' Gróf *Herkulesi* véghez vitt munkáinak 's élete egyéb viſzontagságainak tulajdon keze által Frantzia nyelven lett le-irását az Anglus fő Könyvesház több ritka kéz-iráſokkal edgyütt tartya. Söt, a' mi több, Anglus nyelvre meg-fordittatván kinyomtattatott, és ezen follyó eſztendőben már Német nyelven-is egy néhány napok mulva máſodikſzor fog ezen munka világot látni. Nem-is lehet külömben a' dolog. A' Gróf egéſz Oroſz-orſzágon való kereſztül útozásának. — *Kamſchatkában* való történeteinek — annak a' nagy ſzorgalmatoſságnak, mellyel a' több fogjokkal edgyütt maga ſzabadulását munkálódta — a' dolog ki-nyilatkozódhatásán való félelemnek — az ſokſzori árultatáſoknak — a' Gróf ſzáma nélkül való változó ſzerentséjének, mely ſzerint moſt ugy járúl elő, mint iſjak tanittója — moſt mint *Schakk*-meſter — majd ismét mint egy Vice Király — mind ezen külömb külömb-féle változáſoknak le irása, lehetetlen, hogy az Olvasok előtt kedvet ne találljon. — Ezen ezer ſzövényes viſzontagságokon által ment, és ſok ezer ſzerentsétlenségeknek habjai között, tsudálatos ſzerentséve kereſztül útozott nagy lelkü Hazánkfia' Gróf *Benyovſzky* Moritz' élete-béli történeteinek le-irását itt láthattyák Érd. Olvasóim addig-is egy fél dió hajban, mig azt az Anglus és Német fordittáſok ſzerint ſzületett Magyar nyelvünkön-is, az egéſz Publikumnak kezében adhattyuk: mellynek minden órán lejendő ki-adásában egy valóságos jó Magyar penna éjjel nappal ſzorgalmatoskodik, és minden órán bövebb tudóſitáſsal fogunk ez iránt ſzolgálni.

Gróf Benyovſzky Aug. Moritz' *élete-béli történeteinek rövid Summája.*

Gróf *Benjovſzky* Auguſt. *Moritz* 1741-ben fő nemesi Magyar vérből Magyar-orſzágon Nyitra Vár-

me-

megyében *Verbovában* ſzületett. Édes Attya vólt *Benyovſzky* Sámuel, ki Tsáſzári és Királyi Lovas Generálisságot viſelt, Édes Annya pedig ſzületett *Révay* Kiss-Aſzſzony. A' Gróf már 14 eſztendős korában katonai életre hivattatván, ifjabb idejében a' véreſebb Pruſzſzus tsatákat állotta ki. Édes Attya meg halálozván, midőn Lengyel orſzágból joſzágainak el foglalására Magyar-orſzágra jött vólna, itt Sogorságait tanálta örökségeiben, kikkel kezdett perlekedéseinek, ſzám-kivettetésben lett-küldetése vetett véget. Réſz-ſzerint ſzerentsétlenségei, réſz-ſzerint pedig terméſzeti hajlandóságai idegen hellyeken való útozásra öſztönözték. A' tengeren való járáſt *Dantzkából Hámburgumba*, *Amſterdámba* és *Plymutba* való útozásaiban már idejént meg-probálván, ezek által magát nagyobbakra kéſzitette. — Éppen midőn ſzinte Napkeleti *Indiákra* vólna indúló félben 1767-ben, némely Méltóságoknak jovaslásokból a' Lengyeleknek akkori *Krakkovi* Szövettséges Sergeikkel az *Oroſzok* ellen háboruba elegyedvén, ez által réſz-ſzerint ſzép méltóságra lépett, minthogy ollykor 5000 főből álló Sereg-is függött igazgatásától; de réſz-ſzerint az az után 19 eſztendeig tartot viſzontagságai-hoz már ekkor hozzá kezdett.

Bölts rendelései és vitéz maga viſelete máſok felett ki-tettzettenek minden ütközetekben: de nem kedvezvén a' ſzerentse, 1768-ban az Oroſzoknak fogságára eſett. Ebben ugyan nem ſokáig ſzenvedett, jó Baráttyai által *Kiovban* 2000 Aragyokon ki-váltatván: de 1769-ben más hellyen ugyantsak az Oroſzok kezére került, 's már ekkor a' legalább való fogjokkal egy jukba záratván, a' minden napiban-is ſzükséget látni kénſzerittetett. — A' Gróf nem ſokkal ez után vagy 7000 Lengyel fogjok közzé vitetvén, leg-első gondját-is a' ſzabadulásra forditotta. A' dolog edgyezésre ment a' fogjok között: de éſzre vétetvén, nem érhetett tökélleteſséget; tsak ugyan midőn a' Gróf leg-keménnyebb fogságra tétetődnék, akkor tanált módot még-is az el-ſzökésre, és Oroſz-orſzágon kereſztül

egye-

egyeneſen *Péterváráha* indúlt. Itt meg-egyezett egy Hollánduſsal, hogy ez hajójára vévén, Oroſz-orſzágból a' tengeren ſzökteſse-el: de meg-tsalattatott; mert mikor nem-is vélte, ezen Hollándus hajóstól ujj fogságra adattatott által. — *Péterváráhan* mint ſzökött fogoj némely dolgoknak ki-vallására kénſzerittetett elöbbſzör; az után illy itélet tétetett iránta: hogy Oroſz-orſzágot azonnal el hagyván, ſoha az Oroſz Birodalom ellen ſzolgálatot ne vállallyon. Ezen itélet az után meg-máſoltatott, és a' Gróf, vett ſebjei miatt való ſok ſzenvedései között, *Tobolskon Sibériának* fő városán kereſztül, nagy réſzint igen kemény téli időben, vasra verve, *Kamſchatkába* vitetett.

Meg-érkezése után itt a' Gróffal is ugy bántanak tsak, mint a' több itt lévő Státus rabjaival. Egyſzeribe 3 napra kapta-ki eiedelét, mely 9 font aſzſzu halból állott. Ezen kivül kapott egy puskát, ahoz kivántató töltéſekkel edgyütt, egy Lántsát, féſzét, egy néhány kéſeket 's több e' féle kéſzületeket a' végre, hogy magának házat épitheſsen, 's jövendő életére gondot viſelheſsen. A' meg-határozott helyről ugyantsak 24 órányinál melzſzebb menni engedelem nélkül nem vólt ſzabad. Azonban kételen völt magát arra ajánlani, hogy az itt lévő Kantzelláriának adandó ajándékon kivül, az elsö eſztendőben 100 Rubelt érő vad-böröket fogjon, és minden héten egy napon külömb-külömbféle Ur-dolgát, vagy Rabotát tégyen. — A' mi Grófunk ſok nyelveket beſzélvén, és a' *Schakk*-játékhoz jól értvén, az elsö által a' Kormányozó elött tanált kedvet, ki ezért őtet gyermekei tanittójává rendelte, és a' közönséges munka alóll felſzabaditotta; a' *Schakk*-játék által pedig a' több Elöljárók között tette magát érdemeſsé, 's pénzt-is meg-lehetöſsön ſzerzett általa. Végre mint valami Oskolák Igazgatójává vált a' Gróf, söt bé-menetelt nyert magának minden társaságokba. A' több tanitvánnyi között, tanitott az Arithmetikára két Oroſz Kereskedöket is. — Egy néhány környül álla-

láſok jöttenek itt öſzve arra, hogy a' Gróf magának tökélletes ſzabadságot nyerhesſen: a' többek között nevezetes az-is, hogy a' Kormányozónak *Aphanáſia* nevü Leánya a' Grófot meg kedvelvén, hozzá való hajlandóságát a' maga Attya elött nyilván ki-jelentette. — A' *Kamſchatkából* való el ſzökhetésre, még ide jövö-úttyokban keresték az alkalmatoſságot valamint maga a' Gróf, ugy vélle edgyet értett több rab társai is, kik között külömb-külömb-féle nemzet-béli Oberſter, Májor, 's több más fö Tiſztek tanáltattanak: illy ſzerentsés lévén pedig végre a' Gróf itt mulatásában, és magának a' nyomoruságnak és ſzám-kivettetésnek hellyén-is pénzt, betsülletet, ſzeretetet, és ſzabadtságot ſzerezni tudván, már moſt egéſz erövel fogott Kaſchatkának oda-hagyásához. Már az öſzve eskövés egéſzſzen ki-vólt tsinálva: a' dolog pedig azonban ki-tudódván, a' Kormányozó parantsolatot ád, hogy az öſzve-esküdteknek feje fogságra tétetödjék. Az öſzve-esküdtek fegyverre kaptanak, és a' várbélieken erôt vévén, maga a' Kormányozó-is a' tsatában veſztette el életét.

Igy ſzabaditván meg a' Gróf a' ſok ſzám-kivettetésben ſzenvedö Kamſchatkai fogjokat, véllek edgyütt hajóra ült, és vitorláit ſzélnek ereſztvén *Jápán* és *Formo'ſa* felé vette az *Amérika* és *Aſia* között lévö tengeren a' maga úttyát. Lehetetlen itt tsak leg-kiſsebb emlékezetet-is tenni a' Grófnak ſzámtalan viſzontagságairól, mellyek ezen ſzigetek között imitt amott érték. — Hol egy hol más parton, moſt Anglus, majd Frantz, majd ismét Holländus kereskedö társaságokra akadván, moſt egyik, majd máſik probálgatta, hogy maga ſzolgálattyában meg-tarthaſsa. — *Makaoba* érkezvén, itt nagy ſzerentsétlenség érte a' Grófot. A' Levegönek egésségtelensége miatt 23-man hóltanak-meg kiséröi közzül, 's a' mi nagyobb itt maradott-el halva a' ſzegény *Aphanáſiai Nilov* is a' Kamſchatkai Kormányozónak Leánya, ki a' Grófot ezen nyomoruságos úttyában is hivséggel kiſérte.

Leg-

Leg-nevezetesebb idô-töltése vólt a' Grófnak végre *Madagáskárban*, az hová a' Frantzia Udvartól küldettetett, hogy oda Lakósokat szállitván, kereskedést állittson-fel, mely végre melléje 1773-ban 300 fegyveres nép rendeltetett olly igérettel, hogy nagyobb erô is fogna érkezni segittségére. Végre a' Frantzoktól a' Gróf nem segittetvén, söt némely méltatlanságokkal is illettetvén, le-mondott a' Szigetnek Igazgatásáról, és el-tökéllette magában, hogy idejét némely ott lévô egész nemzettségeknek, kik az után-is mint Királyokat tisztelték, pallérozására forditaná. — 1776-ban ujjra viszsza indúlt Europába, hogy ha lehet, a' Frantzot vagy Angluft, maga Frigyesének meg nyerhesse. — 1783-ban illy ajánlást tett az Anglus Udvarnak, hogy ha Angliának Napkeleti háboruja ádná magát elô, 5000-red magával fogná ötet segiteni, és az Anglus hajós Seregre eleség dolgából gondot fogna viselni, Madagáskárba tsak Anglus portékát hotsátna-bé, és az ifjabb Király Fijak közzül egynek, esztendô szerint való bizonyos fizetést igérne: maga részéről ellenben azt kivánná, hogy adjon számára Anglia 50-ezer font *Sterlinget* érô portékát kereskedés végett és 3 hajót minden hozzá tartozó hadi-készületekkel edgyüttabban a' történetben, ha valamely ellenségtôl meg-támodtatnék.

Ezen ajánlást az Anglus Minisserium el-nem fogadván, némely magános Angluſok biztanak a' Gróf kezére 4000 font *Sterlinget* érô áruportékát, mellyel 1784-ben Madagáskárba viszsza menvén, az ott lévô Uralkodóktól barátságoson fogadtatott: sôt az után maga mellé mind több több követôket szerezvén Gróf *Benyovszky* annyira vitte a' maga dolgát Madagáskárban, hogy a' Frantzokat megtámodni és velek hadakozni bátorkodott; mig végre 1786-ban rendes és számos nép szálván vélle szembe, egy szerentsétlen tsatában el-esett.

Tudományi béli dolgok.

Bétz — Az ö Felsége rendeléséböl közelebbröl ki adatott tanulás béli ujj mód igen épületesnek mon-

da-

datik lenni: már a' Profeſſoroknak által vagyon adatva a' végre, hogy meg-visgálván magok értelmeiket iránta ki jelentsék. Igazgatására a' Tudományoknak egy különös Senatus fog külömb külömbféle Dikaſteriumoknak ſzeméllyei közzül ki-válaſztatni; mely ſzerént az Univerſitás egy Orſzág Statuſsává válván, eddig vólt juſsait, jolzágait és jövedelmeit viſzſzá nyeri.

A' Göttingai Univerſitásban 1785töl fogva minden eſztendöben bizonyos kérdéſek ſzoktanak az Anglus Királynak parantsolattyából mindenik föbb tudománynak neméből fel-tétetni. A' kérdéſeknek megfejtésére tsak a' Göttingai Univerſitásban tanulo ifjuságnak vagyon engedelme, és a' ki a' fel-tett kérdéſek közzül valamelyiket jól meg felytheti, egy 25 Aranyot érö emlekeztetö pénzel ſzokott meg-tiſzteltetni. Ezen emlékezet pénznek edgyik oldalán vagyon a' Király' képe, ezen maga nevével edgyütt *Georgius* III- A' más oldalán vagyon egy oltárra könyöklött Genius, kezében egy Paiſt tartván, mellyen ilyen irás olvaſtatik, *Ingenio et Studio*; ezeken aloll pedig következendö ſzók vagynak: *Georgia Auguſta adjudicante.* — Ezen jutalom pénz minden eſztendöben Jun. 4diken ſzokott ki-oſztatni a' Királyi Hertzegeknek, a' Profeſsoroknak és tanuloknak jelenlétekben. A' probáloknak vagy iroknak munkáji és nevei le-petsételtetve bizonyos Symbolum alatt ſzoktakbé adatni. A' Diſſertationak 6-9 árkosnál többöl nem kell állani. — A' folyó 1790dik eſztendöben ilyen emlékeztetö pénzzel hazánkfiai közzül ugyan azon egy napon ketten tiſzteltettenek-meg u. m. *Schedius* Lajos János Ur, *Györ* vármegyéböl, és *Engel* Kriſtian Ur *Lötséböl.* — Az ilyen hazafiak tiſzteletére vagynak hazájoknak az idegen földön.

Leg-utólsó jegyzéſek. — „ Már a' Felséges Udvarnak aſztali, 's más ezüſt, arany kéſzületei-is Poſonyba költöztettek, az Udvar mellett lévö Posta Tiſztek le mentenek — egy ſzóval minden Koronázásra tartozó dolgok helyt vagynak. — Szere-

rentsésen és egéſségesen érkezett viſzſza Bétsbe Frankfurtból a' Nápolyi Felség-is. — Az ő Felsége parantsolatjára, a' Poſonyi Polgár Katonaság Fegyvert, tőtés-táskát s t. az ő Felsége hadi-köntös-tárjából kap, mig a' Koronázásnak vége léſzen; annalutánna pedig ezeket megint viſzſza viſzik oda. — Közönséges hir Bétsben, hogy H. *Lichtenſtáin* Alois, H. *Auerſperg*, H. *Eſzterházy* Antal, Gróf *Noſztitz*, és a' Birodalombéli Tanáts Prézeſse B. *Hugen* Urak Arany Gyapjas Rendet nyernek. — A' F. Tsáſzárné Hurutja könnyebbedett ugyan, de még is a' Poſonyi Koronazáson jelen nem léſzen a' Doktorok jovallásából, hanem az egéſz télen Bétsben marad. Ő Felsége-is a Tsáſzár el halaſztotta a' Florentziai nagy Herzeg' *inſtellalását* tavaſzra, és ezt a' Cseh-orſzági Koronázás után viſzi véghez. — Ezen F. Udvari Rendelés éppen ma érkezék kezünkbe, u. m. — 9-dikben indúlt el az Udvar Bétsből a' Koronázásra. — 11 dikben léſzen a' pompás bé-menetel. — 12-dikben Palatinus válaſztatik. — 13-dikban Korona-örzők tétetnek. — 14-dikben nagy *Miſe* leſzſz és *Téged Iſten ditsérünk!* énekeltetik. — 15-dikben a' Koronázás léſzen — 20-dikig Poſonyban marad ő Felsége, minthogy egy néhány Tanáts-gyülésekben jelen kiván lenni. — — 22-dikben mégyen ő Felsége *Malaſzkára* G. *Pálfy* Ur ő Exc. jához — innen *Holitsba*, és innen viſzſza Bétsbe — Ekkor léſzen oſztán a' győzedelmi kapukon való pompás bé-jövetel, és az egéſz Bétsi gála, mellyet már az *Erdélyi* ujság-tsinálo ki mondhatatlan ſzépnek nem irt — hanem hizelkedett vala-le — és még ezek után megyen az Udvar H. *Lichtenſtáinhoz Helſpergbe* mulattságra, melyre már egy néhány ezer Czédulák ki-vagynak tsak Bétsben oſztva — hát még Poſonyba hányot ki-nem oſztanak!! — — Hogy az Erdélyi K. Kormányſzék Szebenbe marad, és Kolosvarra ez úttal által nem fog költözni fogad a' *Kurir* a' *Deres* paripájában. A' kik itt előre drágán jóſzágot vettek le-sütheti k a' fejeket. — Az Erdélyi Orſzág Gyülésen a' Fs.

Ki

Király Képiben meg jelenendő Commiſsáriusnak ez a' Titulusa: — „ Baro *Criſtani de Rall* Generális Campi Mareſchalli Locumtenens ſupremi Armorum Præfecti in Tranſylvania Vices gerens ad Comitia delegatus Comiſsarius Regius Plenipotentiarius Magnæ Crucis Sti Roberti Eques.

Tudóſittás. — Bétsben a' minden-féle meſterséges ſzereket áruló ugy nezezett *Artaria Compánia*, II-dik *Leopoldnak* egéſz Europa elött nevezetes Magyarok Királyává való Koronáztatását, polgári tiſztye 's tehettsége ſzerint méltóságoſsá tenni ſzándékozván, négy igen ſzép rajzolatokat kéſzittetett ezen alkalmatoſságra, mellyek által a' Koronázáskor véghez menni ſzokott 4 nevezeteſebb foglalatoſságok, u. m. a' Koronával, és a' Sz. *Iſtván* kardjával való tzérimoniák, a' Király meg eskettetése, és Arany Gyapjas Vitézeknek tétele, igen képzeshető jelekkel tétetnek ſzem elejébe. — Az egéſznek rajzolattya amaz esmeretes *Schütz* Urnak' munkája, mellyben különösön ſegittetett a' K. T. Magyar és Érd. Kantzelláriának kegyelmeſsége által, melytől a' valóságos igaz régi tzérimoniákat és ſzokáſokat ki-nyervén, ezek ſzerint az emlitett munkát igen ditséretesen kéſzitette. — Ezen rajzolatok (Proſpectuſok) *Ferentz* fő Hertzegnek, Gróf *Pálfy* Károly Excellentziájának, a' K. T. Magyar és Érd. Kantzelláriának és az egéſz N. Magyar Nemzetnek vagynak ajánlva. — Tanáltatnak Poſonban, Peſten és Bétsben feketén és ſzép tiſztán ſzinekkel világoſitva, illy fellyül-való irás alatt.

Viennæ apud Artaria Societ.

Költ Bétsben 9-dik Novemberben 1790.

Sz. S.

Ujjságokkal terhes az Idö — Ujság' szülö ágyában kinlódik *Europa* Kiss-aszszony — körül állották beteges-ágyát az Ujjság-iró Bába-Doktorok — únalmas várakozással tekingetnek a' Superlát alá — az utolsó órák között kinlódik — azt vélnéd, hogy egy szempillantásban szüli a' leg-nagyobb hireket; azonban várakoznunk kell; mert még eddig tsak ezek — —

A' nevezetesebb Történetek: — „ A' F. Tsászár, *Ferentz* fö Hertzeg kedves Párjával, *Ferdinánd*, *Károly*, *Leopold*, és *Josef* fö Hertzegek, a' múlt Kedden mind *Slosshofban* valának Posony mellett — tegnap pedig Posonyban. — — *Kristina* fö Hertzeg Asszony pedig kedves párja *Albert* Hertzeggel ugyan ekkor a' Gr. *Pálfy* Joszágában, nem messze *Posonyhoz Malatzkán* valának, és most Posonyban vagynak. A' F. Tsászár és a' meg-nevezett fö Hertzegek reggeli 6 órakor indulának-ki Bétsböl; a' *Nápolyi* dél-után követi vala ö Felségeket *Slosshofba*, hól ezen Felségek minnyájon drága Magyar Köntösökbe öltezének. — Posonyban van most az Austriai Birodalomnak szine — itt van ama nagy nevü Feldmarsal H. *Koburg-is*, kit a' Bétsi nép olly nagy tapsolással fogada a' napokban a' Bétsi Udvari Játék nézö piatzon. — Itt van tsak fegyveres 12-ezer, kik közül a' Gránátérosok Posonytol fogva Slosshof-ig állanak örálló Köfalat — itt van Bétsnek egy 10-ed része. — itt van a' M. Korona — itt vagynak a' Magyar Státusok, és — itt lesz 15-dikben a' Koronázás. — Szül hát *Europa* minden órán — tsak alig ha 2 — 's 3 esztendökig-is beteg ágyából fel-gyogyúl — nem vélt hireket fog szülni — mind szüntelen. — — — Reménységünk felett meg-esék, igy irnak Posonyból, a' Felséges Királlyi pompás bé-jövetel *Slosshofból* Posonyba, melynek rövid historiája ez: — „ Ö Felsége 9-dikben Slosshofba jókor meg-érkez-

kezvén, 10-dikben a' Posonba gyülekezett Státusok magok közzül Députátusokat választván, ezeket jó reggel ő Felségéhez meg-inditották, kik magoknak a' Ts. és Kir. fő Kamarás által ő Felségénél bémenetelt nyervén, az öszve-gyülekezett minden Státusoknak nevekben ő Felségét alázatoson köszöntötték, és a' Posonba való szerentsés bé-menetelre kérték. Ezen Követek azonnal, hogy ő Felségétől kegyelmes feleletet nyertenek, a' több ő Felsége elejébe indúlt, és a' Hertzeg kertyénél öszve-seregletett Státusoknak, hirül adták az ő Felsége szerentsés el-érkezését, az hol a' Hertzegi Épületnek balja felöll ő Felségének a' szekérből való ki szállását el-várván, az alatt jobb felöll a' Királyi Felséget az Országnak határjától fogva kisérő Lovas Sereg foglalt hellyet. Ezen alkalmatossággal a' T. Papi Seregnek szekerei, egy ojas bizonyos helyre valának gyülekezve, az honnan a' Felségnek tisztelete után, minden akadály nélkül előre indulhattanak. Már előre az Sloszhofból viszsza-tért Deputátziora nézve-is illy rendelés vólt tétetve, hogy ezeknek szekereiknek számára-is bizonyos hely lenne rendeltetve, hogy ezek-is a' T. Papság után nyomba haladék nélkül indulhassanak. Más szekereknek tsak az itt meg-esett tzérimoniának véghez menetele, és a' Királynak maga szekerébe való bé-ülése után vólt szabad útnak indúlni, melly végre ezeknek-is tulajdon hellyek vólt ki-nevezve. — Ő Felsége a' fő Kamarás és fő Istálló Mesterrel edgyütt 10-dikben dél tályban váratott. Az Esztergomi fő Püspök, a' több Prælátusok, Mágnások, és Ország' Státusi, az Országnak Hivatal szerint való Prælátussai, Mágnássai és Státussai, ő Felségének szekeréhez közelitvén, és ő Felsége a' maga szekeréből ki-szálván, ugy vólt a' dolog ki-rendelve, hogy vagy a' Hertzeg palatájával által ellenben lévő réten készült Sátorba mennyen, ha az idő meg engedi, vagy pedig bé a' Hertzegi palotába. Itt az Esztergomi Fő Püspök illendő beszédet tartott ő Felségéhez, mellyet ő Felsége-is maga illendő

feleletére méltoztatott. Innen ő Felsége ágyuzáſok között indult további úttyának.

A' Poſonba való bé menetelnek rendje ez: — 1.) A' Tsáſzár és Királyi Edgyes-tzug. — 2.) A' Magyar Mágnáſoknak és Státuſoknak Lovas-legénnyeik és tselédjeik. — 3.) A' Vármegyék béli Nemeſi Sergek. — 4.) A' fő és Vice Iſtálló-meſterek, Királyi Lováſzok, az ide tartozó inaſok a' Királyi vezeték paripákkal. — 5.) A' Ts. és Királyi Dobоſok és Trombitáſok. — 6.) A' Ts. és Kir. Udvari Furirok. — 7.) A' Magyar Kamarás Urak, az Udvari Státus, mind ezek ló-háton. — 8.) A' Ts. és K. Titkos Státus Tanátsoſok az Országh főbb Tiſzttyeivel egyűtt, annak rendje 's módja ſzerint, mellettek ezeknek egy egy Tiſzttyek menvén. — 9.) Maga ő Felsége, mellette a' Ts. és K. Udvari ugy nevezett *Edelknabok*, és a' Magyar N. K. Teſt-örző Vitéz Sereg. — 10.) Utoliſzor egy Svadron Lovas Katona Sereg. — A' Városi Tanáts ő Felségére Mihály nevű kapunál várokozván 's mélységes maga meg-hajtásával tiſztelvén ő Felségét, hajadon-fővel kisérte két felöll a' ſzekér mellett a' Primás palotájáig. A' *Mihály* uttzán két Kompánia katonaság tett tiſzteletet. Midőn a' Magiſtrátus ő Felségét tiſztelte, ugyan ekkor a' Polgár Meſter ő Felségét egy örvendező beſzéddel fogadván, ő Felségének a' Város kultsát által adta, mellyet illetvén kezével, azonnal viſzſza adta ő Felsége. — A' Városban való bé-érkezéskor máſodikſzor ſzollattanak minden ágyuk, a' harangok meg-vonattanak, és a' Városnak tornyán dobоknak és trombitáknak zengése hallatott. A' Városi Polgár fegyveres nép két felöll kisérte a' bé-menő Sereget. Harmadikſzor akkor lövettenek-ki ismét minden ágyuk, midőn ő Felsége a' Primás palotájánál meg-érkezvén, és az ott lévő Kápolnának gráditsain álló T. Papi Seregtől el-fogadtatván, az Eſztergomi fő Püſpök Ur Exc. ja a' *Te Deum Laudamuſt* el-éneklette.

A'

A' Belgiumba lévő *Eſztérházy* és *Wurmzer* Hú-ſzárjai közzül 4 ember emlékeztető arany pénzt nyert. — A' *Latour* Dragonyos Serge itten olly jelesen viſelte magát, hogy minekutánna majd mindenek méltóknak ítéltetnének az emlékeztető érdem pénzre, az első Zálzlójára ezen Seregnek 4 nagy arany pénzek verettek örök emlékezetül. — Ama hires Szabad-Serge *Mihályovitsnak reducáltatott*, és maga Oberſter *Mihályovits* a' Bánáti Német gyalog Sereghez adatott Oberſternek. Májot *Lukits* a' *Grádiskai* Sereghez, Májot *Smid* a' Péterváradi Regementhez tétetett. Májot *Götz* Stabſz-Auditor léſzen, minthogy ezen Szabad-Seregnek fel-állittása előtt-is Auditor vala. Ezen Seregnek Tiſztjei nem hijába ſzolgálták-ki a' háborut; mert ezek közzül a' Tiſztek közzül némellyek igen ifju emberek és all Hadnagyságból Stábális Tiſztek lettenek közzüllök. — Ha az illyen nevezetes Szabad-Sergek *reducáltatnak*, bizonyoson reménylhetjük a' békeſséget. — Itt Bétsben az a' hire, hogy a' Magyar Státusok el-végzették vólna, hogy moſt a' Koronázáskor azokat a' ki-fizetendő 880-ezer R. forintokat, mellyekért hadi eleséget adtanak hitelbe, ő Felségének fogják ajándékozni, és e' mellett 100-ezer ujjanon vert arannyokat kéſz pénzben. — Ezt tsak ugy irok ide, mint a' mely mellett kezeſséget nem fogadhatunk. — *Kolosvárról* Oktob. 31-dikén ezt irják: „Már a' Gubernium' ide jöveteléről tegnap előtt el-jöve hozzánk a' parantsolat. Nov. első napjain itt leſzſz; de itt marad-é vagy nem, arról nints benne ſemmi emlékezet.

Krájova Okt. 20-dikán. — *Kiss Oláh-országban*, melly a' *Duna* és *Olt* vize közzé ſzorúlt, 3 Magyar Regementeken kivül, ugy mint *Károly* és *Pálfy*, Gyalog, és *Toskána* Sándor Húſzár Regementyén kivül egyéb Katonaság nintsen. Ezeknek a' Regementeknek Brigadéroſok, ama nagy érdemü *Kray* Generális Ur, a' ki *Krajován* lakik; a' Forpoſztokat pedig amaz ismeretes Magyar Vitéz *Liptay* Oberſter Ur comandérozza. — Octobernek

17-dik

17-dik napján a' Krajovaiknak a' vólt a' ſzerentsé-jek, hogy ô Hertzegségét a' *Koburg* Hertzeg Urat Városokban tiſztelhették. Ez a' nagy Méltóság Bukoreſtből Béts-felé útazott, és tsak által ment alkalmatoſságával, Krájován 24 óráig meg-állapodván, és *Vanulu* nevezetü Oláh Nemes házánál megſzálván, négy ugyan azon nemzet-béli nemeſsekkel ebédelni méltoztatott. Ezek után, mivel az *Kray* Generális Urat, ô Hertzegségének meg-udvarlásától a' hideg-leiés meg-gátolta ô Hertzegsége a' fenn nevezett Gen. Urat látogatáſsal vigaſztalta-meg. Azon nap eſtve Krajovai *Szpadar Stirbé* nevezetü (Kiss Oláh-orſzági Feldmarſal) ô Hertzegsége tiſzteletére ſaját házánál tántzot adott; melynél mind az Katona Tiſzt Urak, a' *Károly* Regementyéből, mind pedig a' Krajovai Oláh Nemeſség, valóban ſzámoſsan jelent-meg: boldog ember vala az, a' ki tsak egy pohár vizet-is kaphatott azon fösvény 's nagyra nézô Oláh Nemeſség között. Ô Hertzegségének el-érkezése elött már 2 hétnek elötte, falunként ſzedették az Iſzpravnikok és Armaſok az Konyhára való Barom fiakot, többet negyed-fél ſzáz párnál öſzve ſzedtek, hogy ô Hertzegségét jól tarthaſsák: pedig ô Hertzegsége egyel-is jól lakott. Ezzel az alkalmatoſsággal a' fellyül nevezett Oláh Nemes Ur egéſz téli Konyháját meg-gazdagitotta az ſzegénységnek keresménnyéből, a' melly egy krajtzárjába nem telék. — Két féle Mu'sikuſok valának, tudni illik a' *Károly* Regementjének Török Bandája, és a' Krájovai Oláh Czigányok, amazok Német, 's emezek pedig Oláh tántzokat húztanak. Ô Hertzegsége ezen ſzép Oláh Nemzettel Oláhul egy néhányſzor tántzolni méltoztatott. Az Oláh Dámák pedig könnyen meg-tanulták a' Contra tántzot, és diſzesen meg-is járták; tsak az Magyar Notán tsudálkoznak vala. Az egéſz mulatſságot egy meſterséges tüzi játék, melly egy néhány Rakétákból és harmad-fél tüzi kerekekből álló vala, fejezé-bé, és 18-dikban ô Hertzegsége útnak indúlt.

Külsô

Külső-orszáği hirek.

Oroſz-orſzág és Svétzia. — Ezen két Eſzaki Hatalmaſságoknak baráttsága, a' mint minden kételkedésen kivül vagyon, éppen haſonló mértékü bizontalanság alatt lappang ennek fundamentoma. Az Oroſz Udvar azólta, hogy a' Svédek Királyával baráttságra lépett, igen meſterséges és az eddig valókkal éppen ellenkező maximáit kezdi a' Világ előtt jelengetni. Mind azon Tiſzteknek, kik egy darab időtől fogva a' Svédek ſzolgálattyát el-hagyván az Oroſzok között váloltanak ſzolgálatot, a' Tsáſzárné ezeknek már moſt útat adván, meg-parantsolta, hogy 12 napok alatt *Péterwárát* oda hadják, sőt mind ezen Svéd Tiſztek ki-fognak kisértetni egéſzſzen az Oroſz Birodalomnak ſzéléig, hogy ſemmi ki-gondoltatható ki-fogás alatt a' Tsáſzárné Orſzágaiban tovább magoknak ſmulató hellyet ne kereshesſen. Már ez hallatlan Politika. Egy *Spreng porten* nevezetü Vezér tanáltatott ezen alkalmatosſággal a' Tsáſzárné ſzolgálattyában, ki nem az Oroſzok és Svédek között való háborunak kezdetétől fogva hagyta oda a' Svédeket, hanem még annak előtte már jóval jött vólt által onnan az Oroſzok közzé: még-is ki-adatott az út ennek-is minden tzérimonia nélkül az Oroſz Birodalomból, ennyi kegyelemmel mindazonáltal, hogy a' Tsáſzárné ezen Vezérnek, hivsége jutalmáúl, Pétervárában tett adóſságait maga fogja ki-fizetni, 's ennek utánna-is valami mértékletes Oroſz penziot fog ſzámára rendelni, mellynek idegen Orſzágban-is haſznát fogja Gen. *Sprengporten* venni.

A' *Lüttikhiek* dolga még bizonytalanság alatt vagyon, valamint ſzintén a' Belgák dolga-is. A' Lüttikhiek iránt igéretet tett a' Fels. Tsáſzár-is a' több V. Fejedelmeknek, Tsáſzárrá lett koronáztatása alkalmatoſságával, hogy minden igyekezetét arra fogja fordittani, hogy minél jobban lehet ezeknek-is a' meg-bomlott tsendeſséget viſzſza adhaſsa. — Ennél ſokkal bizonytalanabb a' Belgák

zene-

zenebonáskodásának le-tsendesíthetése. Könnyen meg-eshetik, hogy ha az Anglus és Frantz között hadra kerül a' dolog, még Belgium léfzen a' kettő között az hadakozó piatz; melyből az léfzen, hogy utollyára-is tsak *tertius gaudebit* &c. az az: viſzſza jönn *Leopold* alá. — A' Hágába el-kezdetett békeſség munkájának még ſemmi kimenetelét nem tudjuk: a' tsatázások pedig köztünk és a' Belgák között máig-is folynak. — 20-dik Oktob. 1500-an a' miénkekre által jövén tsatához kezdettenek. A' miénkek 350-ned magokkal vóltanak. A' Belgák közzül 73 a' tsata piatzon maradván, a' többi viſzſza ſzaladott. A' többek között ditsértetnek az itt jelen vólt *Eſzterházy* Húſzárok, nevezetesen Kap. *Tót*, *Krutza* és *Jako* Hadnagy Urak és *Görög* Káplár. El-estenek 3 Húſzárjaink, 1 Jáger, 1 Köz-ember a' *Bender* Reg. böl 's 3 Húſzár lovak. Sebet kaptanak 9 Húſzárok, kik közzül Hadnagy *Jakko* derekba lövetett kereſztül, a' fellyebb nevezett Káplárnak pedig 4 Kártáts gollyobisok járták által lábait. Erről máſzſzor talám többet.

Német Orſzág. — A' Romai v. Német Tsáſzár ujj Kapitulátzioja, vagy azon punktumok, mellyekre az ujj Tsáſzár meg esküdött, külömböznek némely hejjeken a' II-dik *Joſefétől*. A' nevezetesebb változáſok és hozzá adások ezekben, & következendők: —

I-*ső* Art. 2 §. A' fő Püſpököknek és Püſpököknek, valamint fő és közönséges Püſpökségeiket, ugy ſzintén minden Métropolitai és Diæceſisi juſsaikat, a' mennyiben ezeket a' Veſtfaliai békeſség el nem törlötte, különösön meg akarjuk tartani. — I. Art. 8 §. A' Városoknak Conſtitutiojit-is oltalmozni fogjuk, és azokban ſem magunk ſzabad akarat ſzerint való változáſt nem tsinálunk, más által-is tsináltatni nem engedünk. — II. Art. 8 §. Ollyan könyvet, mely a' két Vallás béli Symbolicus könyvekkel meg nem edgyez, vagy a' jelen való Conſtitutiot és tsendeſséget meg-rontaná, meg-nem ſzenvedünk. — III. Art. 2 §. A' Váloſztó Fejedelmeknek

tsak

tsak önként való magános indulatyokból hozzánk küldött jovaslásaikat-is el-fogadjuk, és értelmünket iránt ok, Tsáfzári bizodalommal meg-fogjuk tenni. — IV. Art. 15 §. Népet, a' Német birodalmon kereſztül, tsak a' Fejedelmek hirével fogunk által ſzállittani. — VII. Art. 1 §. A' Politikai dolgokat, és valamint a' ſzározon, ugy a' vizen való minden kereskedéſt a' Birodalommal édgyetértôlög fogjuk elô-mozdittani. A' könyv-árulókról különösön el-nem fejlitkezſünk, és az e'-béli hanyatló kereskedéſt, a' nyomtatás árának illendô ki-ſzabásával, és az utánna nyomtatásnak tellyes el-törlése által, lábra állittyuk. — XIV. Art. 3 §. A' Romai Széknek némely jus nélkül való kivánságai ellen, különösön a' Pápa Nunciuſsának dolga iránt, már rég tartó, de még el-nem igazittatott panaſz végett, a' Birodalomnak azon jovaslását fogjuk mi-is kérni, mellyet boldog emlékezetü II-dik *Joſef* kivánt vólt még 9-dik Aug. 1788-ban.

Tegnap érkezék Bétsbe egy Oroſz Kurir, ki azt a' hirt hozá, hogy az Oroſz Tábor 24-ezer Törökököt ugy öſzve apritott, hogy azokat többé *Mahumed* ſem fodozhatja öſzve. A' Vezér *Seráskir* maga-is el-fogatott. — Következendô Levelünkben bövebben.

Az Anglus következendô punktumok alatt mondatik az Oroſz Tsáfzárnénak békeſséget ajánlani: — „ Az Oroſzok tartsák-meg *Krimiát* és *Otzakót*. — Auſtria a' Paſzſzárovitzi békeſség ſzerint valô határnak egy réſzit — Pruſzſzia *Dántzig* és *Thorn* Várait. — Anglia és Spanyol Orſzág pedig megfizetik egy másnak, a' mi költséget okoztanak.

Költ Bétsben 12-dik Novemberben 1790.

Sz. S.